

2016-02-25

Tid 2016-03-07, kl 19:00

Plats Kommunhuset i Tumba, plan 2, rum 2

Ärenden

Justering

- 1 Muntlig information om forskningsprojektet KTH mobility-pool
- 2 Information om medarbetarundersökning 2015
- 3 Svar på revisionskrivelse - Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess
- 4 Årsredovisning 2015 - Tekniska nämnden
- 5 Internkontrollplan 2016 - Tekniska nämnden
- 6 Internbudget 2016 - Tekniska nämnden
- 7 Information om omvärldsanalys 2017-2020 - Tekniska förvaltningen
- 8 Muntlig information om internservice, säkerhet och försäkring
- 9 Förvaltningschefen informerar

10 Anmälningssärenden

11 Delegationsbeslut

Dan Gahnström
Ordförande

Elisabeth Persson
Sekreterare

Gruppmöten:

(S), (V) och (MP), plan 2, rum 2, kl 18.00

(M), (KD), (L) och (TUP) plan 6, Stinsen, kl 18.00

Anmäl eventuellt förhinder till Elisabeth Persson, tfn 530 614 34 eller
elisabeth.persson@botkyrka.se

2**Information om medarbetarundersökning 2015
(TEF/2016:16)****Förslag till beslut**

Tekniska nämnden har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Sedan 2002 har Botkyrka kommun årligen genomfört medarbetarundersökningar i samarbete med en extern konsult. Syftet med undersökningen är att mäta medarbetarnas uppfattning om sin arbetsplats och sina arbetsförutsättningar i Botkyrka kommun.

Årets medarbetarindex, som är ett sammanfattande resultat av enkäten, ligger på 72. Resultatet för kommunen totalt är ett medarbetarindex på 68. HME – Hållbart medarbetarindex är 77 och jämförbart med Botkyrka kommun 78. Inom delindex av HME ligger område ledarskap (78) och styrning (78) något högre än motivation (75).

Svarsfrekvensen för förvaltningen ligger på 95 %, vilket är en glädjande hög nivå. Genomsnittet för hela kommunen är 83 %.

Utifrån resultatet så har varje enhet till uppgift att ta fram en handlingsplan som syftar till att stärka verksamheten inom de områden där så behövs. Utifrån handlingsplanerna tas en förvaltningsövergripande aktivitetsplan för de mest prioriterade frågorna fram.

Ärendet

Tekniska förvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse daterad 2016-02-11.

2016-02-11

Referens
Linda DahlMottagare
Tekniska nämnden

Medarbetarundersökning 2015

Förslag till beslut

Tekniska nämnden har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Sedan 2002 har Botkyrka kommun årligen genomfört medarbetarundersökningar i samarbete med en extern konsult. Syftet med undersökningen är att mäta medarbetarnas uppfattning om sin arbetsplats och sina arbetsförutsättningar i Botkyrka kommun.

Undersökningen genomförs i första hand via ett webbformulär men en del medarbetare svarar via pappersenkät. Under 2015 gjordes en satsning för att flera medarbetare skulle svara via webbformulär. Satsningen föll väl ut och andelen som svarande via webbformulär ökade.

Årets medarbetarindex, som är ett sammanfattande resultat av enkäten, ligger på 72. Resultatet för kommunen totalt är ett medarbetarindex på 68.

Medarbetarindex för kvinnor och män skiljer sig åt. Kvinnor har ett MI på 71 motsvarande för män är 67. Mellan chef och medarbetare är skillnaden ännu större. Medarbetare har en större andel positiva svar och ett MI på 74 jämfört med cheferna som har ett MI på 51. Yngre medarbetare har ett högre MI än äldre medarbetare (yngre än 29 år 79, 30-49 år 75 och 50 år och äldre 69).

HME – Hållbart medarbetarindex är 77 och jämförbart med Botkyrka kommun (78). Resultatet ligger dessutom på samma nivå som övriga kommuner som rapporterat in ett resultat (år 2014 HME 79). Inom delindex av HME ligger område ledarskap (78) och styrning (78) något högre än motivation (75).

Svarsfrekvensen för förvaltningen ligger på 95 %, vilket är en glädjande hög nivå (genomsnittet för hela kommunen är 83 %).

2016-02-11

Utifrån resultatet så har varje enhet till uppgift att ta fram en handlingsplan som syftar till att stärka verksamheten inom de områden där så behövs. Utifrån handlingsplanerna tas en förvaltningsövergripande aktivitetsplan för de mest prioriterade frågorna fram.

Tekniska förvaltningen

Åsa Forslund
Tf. förvaltningschef

Linda Dahl
HR specialist

Botkyrka kommun medarbetarundersökning 2015

Resultatrapporter

Innehåll:

- **Jämförelsematrix** – Medarbetarindex samt Jämförelsematrix med tabeller
- **Resultatrapport** – Redovisning per frågeområde och delfråga
- **HME** – Hållbart medarbetarengagemang

Medarbetarundersökning 2015

Botkyrka kommun

Jämförelsematrix med tabeller för Tekniska förvaltningen

Svarsfrekvens: 93% (206 av 222)

Detta är en jämförelsematrix. Jämförelsematrisen baseras på hur resultatet (medelvärde) avviker från jämförelsegruppens resultat. Om gruppens resultat är högre än jämförelsegruppens ligger siffrorna över jämförelselinjen. Om resultatet är lägre ligger siffrorna under jämförelselinjen. Påverkansaxeln visar vilka frågor som har stor påverkan på nyckelfrågorna. De frågor som ligger till höger har stor påverkan och de som ligger till vänster har låg påverkan.

Det blå krysset är till för att underlätta i prioriteringen och placerat på mitten av din grupps resultat. Prioritera det som är i den högra nedre delen av matrisen.

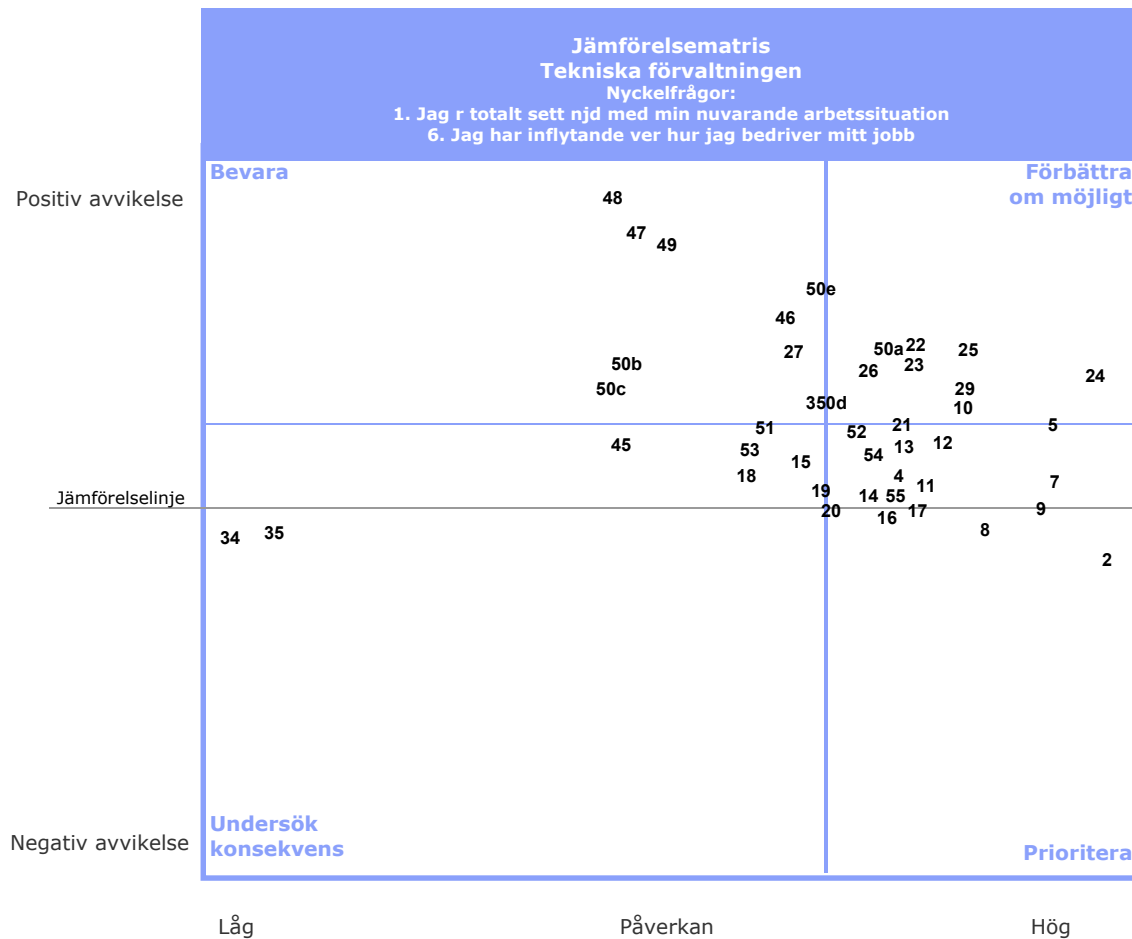
Medarbetarindex (MI-siffran) är ett sammanfattande index som baseras på andel positiva svar.

Medarbetarindex (MI): 72

Jämförelsegrupp: Totalt

Nyckelfrågor

- Jag är totalt sett nöjd med min nuvarande arbetssituation
- Jag har inflytande över hur jag bedriver mitt jobb

Tabeller - 2015

Prioritera

Dessa 16 frågor har hög påverkan på MI och relativt lågt betyg.

Arbeta med dessa frågor i första hand.

Frågetext

- 2 Mitt jobb engagerar mig
- 4 Jag ser goda möjligheter att utvecklas inom Botkyrka kommun
- 5 Jag tycker att min arbetsplats har medborgarens fokus i det vi gör
- 7 Jag har möjlighet att vara delaktig inför beslut som rör min arbetsplats
- 8 Jag är delaktig i den planering som rör vår arbetsplats
- 9 Jag har möjlighet att påverka hur vi uppnår målen för vår arbetsplats
- 11 Om jag har problem som rör mitt jobb lyssnar min chef och agerar för att lösa det
- 12 Min chef följer upp det vi bestämt
- 13 Min chef kommunicerar på ett tydligt sätt
- 14 Min chef tydliggör på ett bra sätt kopplingen mellan mitt uppdrag och övergripande mål
- 16 Min närmaste chef tar tillvara kreativitet och nytänkande
- 17 Min närmaste chef inbjuder till delaktighet genom att t ex lyssna på mina synpunkter vid framtagning av förslag och förändringar
- 21 På min arbetsplats har vi ett bra samarbete
- 52 Jag tycker att ledordet "öppen, dvs. att vi samarbetar och bjuder in till dialog och är öppna för förändringar" stämmer väl in på min arbetsplats
- 54 Jag tycker att ledordet "energisk, dvs. att vi har kraft och kompetens att nå våra mål och visa resultat" stämmer väl in på min arbetsplats
- 55 Jag tycker att ledordet "medborgarnas fokus, vi erbjuder god service och ett gott bemötande" stämmer väl in på min arbetsplats

Förbättra om möjligt

Dessa 9 frågor har hög påverkan på MI samt bra betyg.

Det lönar sig bra att arbeta med dessa frågor.

Frågetext

- 10 Min chef ger mig konstruktiv återkoppling
- 22 På arbetsplatsträffarna har alla möjlighet att komma till tals
- 23 På arbetsplatsträffarna fokuserar vi på frågor som utvecklar vår verksamhet
- 24 Min kompetens tas tillvara på vår arbetsplats
- 25 På min arbetsplats tar vi ansvar så att arbetet blir utfört och att inget glöms bort
- 26 Om konflikter uppstår på min arbetsplats löser vi dem på ett bra sätt
- 29 På min arbetsplats behandlas alla åsikter, synpunkter och värderingar på lika villkor
- 50a Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från: a. arbetsgivaren
- 50d Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från d. arbetskamrater

Bevara

Dessa 9 frågor har låg påverkan på MI samt bra betyg.

Säkerställ att det goda resultatet bevaras.

Frågetext

- 3 Jag skulle rekommendera en vän eller bekant att söka ett ledigt jobb inom Botkyrka kommun
- 27 På min arbetsplats diskuterar vi öppet och lösningsinriktat eventuella samarbetsvårigheter och meningsmotsättningar
- 46 När det är mycket att göra vet jag hur jag ska prioritera min arbetsinsats
- 47 Jag återhämtar mig mellan perioder av hög arbetsbelastning
- 48 Jag hinner göra ett bra arbete på ordinarie arbetstid
- 49 Jag kan koppla av från mitt jobb när jag är ledig
- 50b Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från b. medborgare
- 50c Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från c. brukare/kunder
- 50e Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från e. mig själv

Undersök konsekvens

Dessa 9 frågor har låg påverkan på MI och relativt lågt betyg. Trots låg påverkan kan frågorna vara viktiga.

Undersök vad frågornas låga betyg kan få för konsekvens.

Frågetext

- 15 Under medarbetarsamtalet hade jag och min chef en bra dialog om hela min arbetssituation
- 18 På min arbetsplats tar medarbetare egna initiativ
- 19 På min arbetsplats delar vi våra kunskaper och erfarenheter med varandra
- 20 På min arbetsplats uppmuntrar vi varandra att göra förbättringar
- 34 På min arbetsplats talas det inte nedsättande om människors olikheter, t.e.x etnicitet, religion eller sexuell läggning.
- 35 På min arbetsplats förekommer det inte en sexistisk eller kränkande jargong om kvinnor eller män som grupp.
- 45 Om det behövs, samarbetar vi för att få arbetet klart i tid
- 51 Jag har den information jag behöver för att utföra mitt dagliga jobb
- 53 Jag tycker att ledordet "orädd, dvs. att vi är kreativa och har mod att pröva nya idéer" stämmer väl in på min arbetsplats

Medarbetarundersökning 2015

Botkyrka kommun

Resultatrapport för Tekniska förvaltningen

Stapel 1: Antal svar på **Tekniska förvaltningen**: 206 av 222 (93%)
 Stapel 2: Antal svar på **KLF städ och tekniksidan 2014**: 142 av 159 (89%)
 Stapel 3: Antal svar på **Totalt**: 4667 av 5623 (83%)
 Stapel 4: Antal svar på **Tekniska förvaltningen; Kvinnor**: 111 av 120 (93%)
 Stapel 5: Antal svar på **Tekniska förvaltningen; Män**: 90 av 102 (88%)

Grönt (Positiva) = Svarande instämmer helt eller till stor del
 Gult (Neutrala) = Svarande instämmer delvis
 Rött (Negativa) = Svarande instämmer till liten del eller inte alls
 Blå stapel: Andel ja, nej eller ifyllda
 Frekvens: Anger hur många i % som svarat

Områden		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
1 Allmänt	TEF	69	17	14	3,88	97%
	KLF städ&teknik 2014	75	17	8	3,99	98%
	Totalt	65	23	12	3,78	96%
	TEF Kvinnor	72	17	10	4,04	97%
	TEF Män	65	17	18	3,68	97%
2 Delaktighet och inflytande	TEF	68	18	14	3,84	98%
	KLF städ&teknik 2014	75	18	7	4,05	97%
	Totalt	68	21	11	3,84	98%
	TEF Kvinnor	74	16	10	4,01	97%
	TEF Män	60	20	20	3,63	99%
3 Ledarskap	TEF	72	12	16	3,99	95%
	Totalt	71	16	13	3,93	91%
	TEF Kvinnor	75	12	13	4,11	95%
	TEF Män	68	13	19	3,89	94%
4 Medarbetarskap	TEF	72	15	13	3,97	96%
	Totalt	66	23	11	3,81	96%
	TEF Kvinnor	76	13	10	4,10	95%
	TEF Män	67	17	16	3,81	97%

Områden

Områden		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
5 Jämställdhet och mångfald	TEF	76	13	11	4,17	71%
	Totalt	75	14	11	4,15	80%
	TEF Kvinnor	72	17	11	4,03	70%
	TEF Män	72	16	12	3,95	63%
6 Hållbart medarbetarengagemang	TEF	75	12	13	4,08	95%
	KLF städ&teknik 2014	83	12	5	4,29	97%
	Totalt	78	15	8	4,12	96%
	TEF Kvinnor	81	10	9	4,26	95%
	TEF Män	68	14	18	3,86	94%
7 Arbetsförutsättningar	TEF	80	12	8	4,21	92%
	Totalt	72	18	10	3,93	93%
	TEF Kvinnor	84	9	7	4,32	91%
	TEF Män	76	14	10	4,05	93%
8 Botkyrka kommuns värdegrund	TEF	68	18	13	3,90	95%
	Totalt	66	24	10	3,80	96%
	TEF Kvinnor	75	15	10	4,09	96%
	TEF Män	60	21	18	3,64	94%

Allmänt

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
1 Jag är totalt sett nöjd med min nuvarande arbetssituation	TEF	73	15	12	3,94	98%
	KLF städ&teknik 2014	79	16	6	4,09	99%
	Totalt	60	26	14	3,63	99%
	TEF Kvinnor	74	15	11	4,02	99%
	TEF Män	71	15	14	3,83	97%
2 Mitt jobb engagerar mig	TEF	74	18	8	4,05	98%
	KLF städ&teknik 2014	76	18	6	4,04	99%
	Totalt	85	11	4	4,31	98%
	TEF Kvinnor	74	20	6	4,17	97%
	TEF Män	74	15	11	3,91	98%
3 Jag skulle rekommendera en vän eller bekant att söka ett ledigt jobb inom Botkyrka kommun	TEF	67	16	18	3,83	97%
	KLF städ&teknik 2014	78	12	9	4,01	97%
	Totalt	60	25	16	3,65	96%
	TEF Kvinnor	75	14	11	4,12	95%
	TEF Män	56	18	26	3,44	98%
4 Jag ser goda möjligheter att utvecklas inom Botkyrka kommun	TEF	60	21	19	3,63	94%
	KLF städ&teknik 2014	65	19	16	3,71	96%
	Totalt	52	29	18	3,48	95%
	TEF Kvinnor	65	21	13	3,88	94%
	TEF Män	52	22	26	3,33	94%
5 Jag tycker att min arbetsplats har medborgarens fokus i det vi gör	TEF	73	15	12	3,96	98%
	KLF städ&teknik 2014	77	19	4	4,10	97%
	Totalt	67	23	10	3,83	93%
	TEF Kvinnor	74	15	11	4,02	97%
	TEF Män	70	16	14	3,86	98%

Delaktighet och inflytande

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
6 Jag har inflytande över hur jag bedriver mitt jobb	TEF	77	17	6	4,12	99%
	KLF städ&teknik 2014	81	16	4	4,19	99%
	Totalt	76	16	7	4,02	98%
	TEF Kvinnor	81	15	5	4,24	98%
	TEF Män	73	19	8	3,99	99%
7 Jag har möjlighet att vara delaktig inför beslut som rör min arbetsplats	TEF	65	19	16	3,75	98%
	KLF städ&teknik 2014	74	17	9	4,05	98%
	Totalt	63	24	14	3,72	97%
	TEF Kvinnor	70	19	11	3,92	96%
	TEF Män	58	19	22	3,54	99%

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
8 Jag är delaktig i den planering som rör vår arbetsplats	TEF	64	17	19	3,70	98%
	KLF städ&teknik 2014	72	20	8	3,96	96%
	Totalt	66	21	13	3,80	97%
	TEF Kvinnor	75	12	13	3,93	96%
	TEF Män	51	22	27	3,40	99%
9 Jag har möjlighet att påverka hur vi uppnår målen för vår arbetsplats	TEF	65	19	16	3,79	98%
	KLF städ&teknik 2014	74	18	8	3,99	96%
	Totalt	66	23	11	3,82	97%
	TEF Kvinnor	71	17	12	3,96	98%
	TEF Män	58	20	22	3,57	98%

Ledarskap

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
10 Min chef ger mig konstruktiv återkoppling	TEF	69	13	18	3,91	95%
	KLF städ&teknik 2014	80	13	7	4,18	96%
	Totalt	65	19	16	3,75	93%
	TEF Kvinnor	74	12	14	4,05	95%
	TEF Män	64	14	21	3,80	93%
11 Om jag har problem som rör mitt jobb lyssnar min chef och agerar för att lösa det	TEF	72	10	17	4,03	99%
	KLF städ&teknik 2014	85	10	5	4,38	96%
	Totalt	73	15	13	3,99	95%
	TEF Kvinnor	76	8	16	4,11	98%
	TEF Män	70	12	18	3,98	99%
12 Min chef följer upp det vi bestämt	TEF	69	14	16	3,96	95%
	KLF städ&teknik 2014	82	13	5	4,26	96%
	Totalt	68	18	14	3,87	93%
	TEF Kvinnor	73	13	14	4,07	96%
	TEF Män	67	15	18	3,87	93%
13 Min chef kommunicerar på ett tydligt sätt	TEF	73	11	16	4,01	97%
	KLF städ&teknik 2014	83	11	6	4,33	99%
	Totalt	69	17	14	3,89	96%
	TEF Kvinnor	75	12	12	4,10	95%
	TEF Män	71	10	19	3,92	99%
14 Min chef tydliggör på ett bra sätt kopplingen mellan mitt uppdrag och övergripande mål	TEF	69	13	19	3,90	96%
	KLF städ&teknik 2014	78	14	8	4,14	96%
	Totalt	68	19	13	3,84	92%
	TEF Kvinnor	72	13	15	4,05	95%
	TEF Män	65	13	22	3,74	96%

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
15 Under medarbetarsamtalet hade jag och min chef en bra dialog om hela min arbetssituation	TEF	79	8	13	4,17	88%
	KLF städ&teknik 2014	84	10	6	4,37	93%
	Totalt	78	13	10	4,12	76%
	TEF Kvinnor	81	8	11	4,27	90%
	TEF Män	78	7	16	4,05	84%
16 Min närmaste chef tar tillvara kreativitet och nytänkande	TEF	71	14	15	3,99	95%
	Totalt	74	15	11	4,02	92%
	TEF Kvinnor	76	13	10	4,12	95%
	TEF Män	66	15	19	3,86	94%
17 Min närmaste chef inbjuder till delaktighet genom att t ex lyssna på mina synpunkter vid framtagning av förslag och förändringar	TEF	71	12	16	4,00	95%
	Totalt	74	14	12	4,03	93%
	TEF Kvinnor	75	12	13	4,08	95%
	TEF Män	68	13	19	3,93	93%

Medarbetarskap

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
18 På min arbetsplats tar medarbetare egna initiativ	TEF	67	22	10	3,93	98%
	KLF städ&teknik 2014	76	20	4	4,02	98%
	Totalt	69	24	7	3,89	97%
	TEF Kvinnor	73	20	7	4,12	96%
	TEF Män	62	25	13	3,73	99%
19 På min arbetsplats delar vi våra kunskaper och erfarenheter med varandra	TEF	72	15	14	3,92	97%
	KLF städ&teknik 2014	80	12	8	4,12	97%
	Totalt	70	22	8	3,90	98%
	TEF Kvinnor	76	16	8	4,08	96%
	TEF Män	67	12	20	3,72	99%
20 På min arbetsplats uppmuntrar vi varandra att göra förbättringar	TEF	67	19	14	3,85	97%
	KLF städ&teknik 2014	77	15	7	4,04	96%
	Totalt	68	23	9	3,85	98%
	TEF Kvinnor	74	17	9	4,06	95%
	TEF Män	60	20	20	3,62	99%
21 På min arbetsplats har vi ett bra samarbete	TEF	72	16	12	3,95	96%
	KLF städ&teknik 2014	83	12	6	4,23	98%
	Totalt	67	24	10	3,82	98%
	TEF Kvinnor	71	17	11	4,03	95%
	TEF Män	72	15	14	3,84	98%

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
22 På arbetsplatsträffarna har alla möjlighet att komma till tals	TEF	83	9	8	4,23	96%
	KLF städ&teknik 2014	86	12	5	4,37	97%
	Totalt	74	17	9	4,02	96%
	TEF Kvinnor	86	8	7	4,27	95%
	TEF Män	80	10	10	4,15	98%
23 På arbetsplatsträffarna fokuserar vi på frågor som utvecklar vår verksamhet	TEF	71	19	10	4,02	94%
	KLF städ&teknik 2014	78	19	3	4,20	98%
	Totalt	64	24	12	3,77	96%
	TEF Kvinnor	77	15	8	4,14	94%
	TEF Män	63	23	14	3,84	96%
24 Min kompetens tas tillvara på vår arbetsplats	TEF	75	14	10	4,05	98%
	Totalt	70	19	11	3,86	98%
	TEF Kvinnor	80	12	8	4,19	97%
	TEF Män	69	17	14	3,88	98%
25 På min arbetsplats tar vi ansvar så att arbetet blir utfört och att inget glöms bort	TEF	78	12	11	4,13	97%
	Totalt	70	21	8	3,90	97%
	TEF Kvinnor	81	8	10	4,25	96%
	TEF Män	73	15	13	3,97	98%
26 Om konflikter uppstår på min arbetsplats löser vi dem på ett bra sätt	TEF	70	14	17	3,86	93%
	Totalt	58	27	15	3,61	90%
	TEF Kvinnor	73	11	16	3,93	94%
	TEF Män	65	17	18	3,76	92%
27 På min arbetsplats diskuterar vi öppet och lösningsinriktat eventuella samarbetsvårigheter och meningsmotsättningar	TEF	65	15	20	3,77	94%
	Totalt	51	29	20	3,45	92%
	TEF Kvinnor	70	10	19	3,89	95%
	TEF Män	59	18	23	3,63	92%

Jämställdhet och mångfald (lika rättigheter och möjligheter)

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
28 Det går bra att förena arbetet med föräldraskap	TEF	80	14	6	4,23	42%
	KLF städ&teknik 2014	77	18	5	4,23	46%
	Totalt	65	22	13	3,80	49%
	TEF Kvinnor	77	17	6	4,21	47%
	TEF Män	88	6	6	4,31	36%

29 På min arbetsplats behandlas alla åsikter, synpunkter och värderingar på lika villkor

TEF		3,88	92%
KLF städ&teknik 2014		4,01	93%
Totalt		3,67	93%
TEF Kvinnor		3,94	94%
TEF Män		3,80	91%

30 Vet du vart du ska vända dig om du blir mobbad/trakasserad eller diskriminerad på din arbetsplats?

TEF		97 ja	98%
Totalt		3650 ja	98%
TEF Kvinnor		45 ja	98%
TEF Män		51 ja	98%

31 Har du själv varit utsatt för mobbning/trakasserier på din arbetsplats det senaste året
Mobbning innebär att en eller flera personer utsätts för skada eller obehag, upprepade gånger och under en viss tid. Trakasserier innebär handlingar eller uppträdanden som kränker en annan persons värdighet.

TEF		72 ja	97%
KLF städ&teknik 2014		6 ja	96%
Totalt		410 ja	98%

Om ja, har du anmält händelsen till din chef eller någon annan?

TEF		6 ja	5%
KLF städ&teknik 2014		3 ja	10%
Totalt		164 ja	6%

Om ja, Har du fått det stöd och den hjälp du behöver?

TEF		3 ja	5%
Totalt		82 ja	5%

32 Har du själv varit utsatt för diskriminering på din arbetsplats det senaste året?
Diskriminering innebär att en person blir sämre behandlad eller missgynnas på grund av vem den är, vad den tror på eller hur den lever.

TEF		8 ja	80%
Totalt		166 ja	95%

Om ja, har du anmält händelsen till din chef eller någon annan?

TEF		6 ja	5%
Totalt		76 ja	4%

	Om ja, Har du fått det stöd och den hjälp du behöver?	TEF		4 ja	4%
		Totalt		36 ja	3%
33	Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för våld eller hot om våld på din arbetsplats?	TEF		6 ja	93%
		KLF städ&teknik 2014		1 ja	91%
		Totalt		406 ja	97%
	Om ja, har du anmält händelsen till din chef eller någon annan?	TEF		7 ja	3%
		KLF städ&teknik 2014		1 ja	9%
		Totalt		333 ja	9%
	Om ja, Har du fått det stöd och den hjälp du behöver?	TEF		6 ja	3%
		Totalt		277 ja	8%
			Resultat		
				Medel	Frekv
34	På min arbetsplats talas det inte nedsättande om människors olikheter, t.e.x etnicitet, religion eller sexuell läggning.	TEF		4,23	76%
		Totalt		4,40	90%
35	På min arbetsplats förekommer det inte en sexistisk eller kränkande jargong om kvinnor eller män som grupp.	TEF		4,44	75%
		Totalt		4,59	89%

Hållbart medarbetarengagemang *

* Redovisas här enligt samma metod som övriga frågeområden, dvs. ej enligt SKLs metod.

Motivation

36	Mitt arbete känns meningsfullt	TEF		4,14	96%
		KLF städ&teknik 2014		4,24	97%
		Totalt		4,37	99%
		TEF Kvinnor		4,30	96%
		TEF Män		3,97	96%

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
37 Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete	TEF	69	18	13	3,96	96%
	KLF städ&teknik 2014	79	16	5	4,14	99%
	Totalt	74	18	8	4,03	99%
	TEF Kvinnor	74	17	9	4,14	95%
	TEF Män	64	17	19	3,74	96%
38 Jag ser fram emot att gå till arbetet	TEF	70	14	16	3,91	95%
	KLF städ&teknik 2014	77	14	9	4,11	97%
	Totalt	70	20	10	3,94	98%
	TEF Kvinnor	77	13	10	4,13	95%
	TEF Män	62	14	24	3,63	96%
Ledarskap						
39 Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser	TEF	72	11	17	3,96	95%
	KLF städ&teknik 2014	82	9	9	4,27	96%
	Totalt	71	15	13	3,94	94%
	TEF Kvinnor	79	8	13	4,12	95%
	TEF Män	64	15	21	3,76	94%
40 Min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare	TEF	80	6	13	4,23	94%
	KLF städ&teknik 2014	86	8	6	4,42	97%
	Totalt	80	11	9	4,17	94%
	TEF Kvinnor	86	5	10	4,39	95%
	TEF Män	75	7	18	4,04	92%
41 Min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete	TEF	78	7	14	4,21	94%
	KLF städ&teknik 2014	85	9	6	4,37	97%
	Totalt	79	13	9	4,15	94%
	TEF Kvinnor	83	7	10	4,34	95%
	TEF Män	74	7	19	4,05	93%
Styrning						
42 Jag är insatt i min arbetsplats mål	TEF	76	14	10	4,11	95%
	KLF städ&teknik 2014	86	10	4	4,33	96%
	Totalt	84	12	4	4,28	98%
	TEF Kvinnor	84	9	7	4,33	95%
	TEF Män	68	16	15	3,86	94%
43 Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt	TEF	69	17	15	3,91	93%
	KLF städ&teknik 2014	83	14	2	4,25	97%
	Totalt	68	22	9	3,86	93%
	TEF Kvinnor	78	11	10	4,16	95%
	TEF Män	57	22	21	3,59	91%

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
44 Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete	TEF	81	10	9	4,28	95%
	KLF städ&teknik 2014	92	7	1	4,53	97%
	Totalt	86	11	4	4,34	98%
	TEF Kvinnor	86	8	7	4,43	95%
	TEF Män	75	13	12	4,08	94%

Arbetsförutsättningar

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
45 Om det behövs, samarbetar vi för att få arbetet klart i tid	TEF	78	11	11	4,13	95%
	KLF städ&teknik 2014	81	14	4	4,27	97%
	Totalt	76	17	7	4,05	96%
	TEF Kvinnor	83	9	9	4,27	94%
	TEF Män	72	13	15	3,95	97%
46 När det är mycket att göra vet jag hur jag ska prioritera min arbetsinsats	TEF	87	8	5	4,35	98%
	Totalt	79	16	5	4,14	98%
	TEF Kvinnor	90	6	5	4,47	96%
	TEF Män	82	11	7	4,21	99%
	47 Jag återhämtar mig mellan perioder av hög arbetsbelastning	TEF	76	15	10	4,05
Totalt		54	26	20	3,50	97%
TEF Kvinnor		80	11	8	4,18	95%
TEF Män		70	18	11	3,88	98%
48 Jag hinner göra ett bra arbete på ordinarie arbetstid		TEF	80	10	9	4,17
	Totalt	58	23	19	3,58	99%
	TEF Kvinnor	84	6	9	4,31	97%
	TEF Män	74	16	10	4,00	99%
	49 Jag kan koppla av från mitt jobb när jag är ledig	TEF	77	8	14	4,08
KLF städ&teknik 2014		78	15	6	4,17	98%
Totalt		57	22	21	3,58	98%
TEF Kvinnor		81	8	11	4,19	97%
TEF Män		73	8	19	3,92	99%
50a Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från arbetsgivaren	TEF	82	11	7	4,29	83%
	Totalt	80	15	6	4,10	81%
	TEF Kvinnor	84	11	5	4,37	84%
	TEF Män	80	11	9	4,19	82%

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
50b Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från medborgare	TEF	81	15	4	4,23	87%
	Totalt	77	17	6	4,05	87%
	TEF Kvinnor	86	11	3	4,37	85%
	TEF Män	75	19	6	4,05	89%
50c Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från brukare/kunder	TEF	82	12	6	4,23	88%
	Totalt	78	17	5	4,07	88%
	TEF Kvinnor	84	11	5	4,32	85%
	TEF Män	80	13	6	4,10	91%
50d Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från arbetskamrater	TEF	82	13	4	4,27	87%
	Totalt	82	15	3	4,16	91%
	TEF Kvinnor	82	14	4	4,32	86%
	TEF Män	83	13	5	4,20	89%
50e Jag kan leva upp till de förväntningar som ställs på mig i arbetet från mig själv	TEF	80	13	7	4,24	90%
	Totalt	72	19	9	3,93	94%
	TEF Kvinnor	84	10	6	4,35	90%
	TEF Män	75	16	9	4,09	89%
51 Jag har den information jag behöver för att utföra mitt dagliga jobb	TEF	80	12	8	4,23	95%
	Totalt	80	15	5	4,14	97%
	TEF Kvinnor	87	7	7	4,39	95%
	TEF Män	72	19	9	4,01	94%

Botkyrka kommuns värdegrund

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
52 Jag tycker att ledordet "öppen, dvs. att vi samarbetar och bjuder in till dialog och är öppna för förändringar" stämmer väl in på min arbetsplats	TEF	64	23	13	3,84	96%
	Totalt	62	26	12	3,72	96%
	TEF Kvinnor	72	19	9	4,07	96%
	TEF Män	53	28	19	3,54	94%
53 Jag tycker att ledordet "örädd, dvs. att vi är kreativa och har mod att pröva nya idéer" stämmer väl in på min arbetsplats	TEF	66	19	15	3,84	96%
	Totalt	63	26	11	3,75	96%
	TEF Kvinnor	72	18	10	4,04	96%
	TEF Män	59	20	21	3,58	96%

		Resultat			Medel	Frekv	
		0%	50%	100%			
54	Jag tycker att ledordet "energisk, dvs. att vi har kraft och kompetens att nå våra mål och visa resultat" stämmer väl in på min arbetsplats	TEF	68	18	14	3,87	95%
		Totalt	63	26	11	3,74	96%
		TEF Kvinnor	74	16	10	4,06	97%
		TEF Män	59	22	20	3,57	91%
55	Jag tycker att ledordet "medborgarnas fokus, vi erbjuder god service och ett gott bemötande" stämmer väl in på min arbetsplats	TEF	76	12	12	4,06	95%
		Totalt	73	19	7	3,98	95%
		TEF Kvinnor	80	9	10	4,19	95%
		TEF Män	70	15	14	3,86	93%

Förvaltnings specifika frågor: Tekniska förvaltningen

		Resultat			Medel	Frekv
		0%	50%	100%		
T1 Vi har ett bra samarbete mellan enheterna inom tekniska förvaltningen.	TEF	63	21	16	3,67	80%
	TEF Kvinnor	66	20	15	3,79	74%
	TEF Män	59	23	18	3,54	88%
T2 Jag har i mitt dagliga arbete behov av mer samarbete (än idag) med kollegor på andra enheter.	TEF	43	29	28	3,25	85%
	TEF Kvinnor	52	25	24	3,47	80%
	TEF Män	34	33	34	2,99	92%
T3 Jag tycker att APT är bra kanal för information om förvaltningsövergripande frågor.	TEF	71	16	12	4,01	90%
	TEF Kvinnor	75	16	9	4,18	86%
	TEF Män	67	16	16	3,80	94%
T4 Jag tycker BotWebb (intranätet) är en bra kanal för information om förvaltningsövergripande frågor.	TEF	57	30	13	3,62	77%
	TEF Kvinnor	61	27	12	3,79	76%
	TEF Män	51	34	15	3,41	79%
T5 Jag tycker förvaltningsfrukost är en bra kanal för information om förvaltningsövergripande frågor.	TEF	55	24	20	3,49	69%
	TEF Kvinnor	68	19	12	3,85	66%
	TEF Män	41	29	29	3,10	76%
T6 Jag upplever att min fysiska arbetsmiljö är bra.	TEF	69	21	10	3,90	91%
	TEF Kvinnor	76	14	11	4,03	86%
	TEF Män	62	28	10	3,76	97%
T7 Jag vet hur jag ska utföra mitt arbete för att inte riskera sjukdom eller ohälsa.	TEF	79	14	7	4,15	91%
	TEF Kvinnor	79	9	11	4,18	87%
	TEF Män	80	17	2	4,15	96%

Nästa fråga besvaras endast medarbetare på VA, ekonomi och fastighet som har sin huvudsakliga arbetsplats i Kommunhuset

T8 Jag fick tillräcklig information inför och under ombyggnationen/omflyttningen som gjordes på plan 6 och 7 vintern 2014/2015.

TEF
TEF Kvinnor
TEF Män

Resultat

0% 50% 100%

Medel Frekv

3,19 26%
3,55 30%
2,58 21%

Nästa två frågor besvaras endast av medarbetare som arbetar på städ

T9 Jag har rätt utrustning(material, vagn och kem) för att utföra ett bra arbete med rätt kvalitet.

TEF
TEF Kvinnor
TEF Män

Resultat

0% 50% 100%

Medel Frekv

4,59 35%
4,66 53%
4,33 13%

T10 Jag har tillräckliga kunskaper inom IT (dator, mail, BotWebb) för att kunna hitta information som jag behöver i mitt arbete.

TEF
TEF Kvinnor
TEF Män

Resultat

0% 50% 100%

Medel Frekv

3,94 39%
3,80 54%
4,39 20%

Medarbetarundersökning 2015

Botkyrka kommun

HME för Tekniska förvaltningen

Index, Hållbart medarbetarengagemang, HME

Index Hållbart Medarbetarengagemang, HME, har tagits fram av Sveriges kommuner och landsting och RKA i samarbete med ett urval kommuner och landsting.

Begreppet "hållbart" markerar att detta index för medarbetarengagemang fokuserar organisationens förmåga att främja, ta tillvara, och bygga vidare på engagemanget. Medarbetarengagemanget bedöms vara en av de viktigaste förutsättningarna för en organisations förmåga att nå goda resultat. I personalintensiva verksamheter, som de inom kommuner och landsting, är detta särskilt tydligt.

HME består av nio delfrågor uppdelade på tre delindex, motivation, ledarskap och styrning, vilka i sin tur utgör bas för ett övergripande HME-index.

HME 77

	Egen grupp 2015	Egen grupp 2014	Förv. 2015	Tot. 2015
HME	77	82	77	78
HME Kvinnor	82	82	82	78
HME Män	71	83	71	77
Delindex Motivation	75	79	75	78
Delindex Ledarskap	78	84	78	77
Delindex Styrning	78	84	78	79

Egen grupp 2015

Nr Delindex Motivation	75
36 Mitt arbete känns meningsfullt	79
37 Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete	74
38 Jag ser fram emot att gå till arbetet	73
Nr Delindex Ledarskap	78
39 Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser	74
40 Min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare	81
41 Min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete	80
Nr Delindex Styrning	78
42 Jag är insatt i min arbetsplats mål	78
43 Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt	73
44 Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete	82

3**Svar på revisionskrivelse - Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess (TEF/2015:225)****Förslag till beslut**

Tekniska nämnden godkänner tekniska förvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2016-02-23, som svar på revisorernas skrivelse ”Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess”.

Tekniska nämnden uppdrar åt tekniska förvaltningen att i samarbete med kommunledningsförvaltningen utvärdera lokalförsörjningsprocessen och rapportera till nämnden senast hösten 2017.

Sammanfattning

Kommunens revisorer har i skrivelse daterad 2015-11-02 efterfrågat kommunstyrelsens och tekniska nämndens svar på revisionsrapporten ”Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess”. Svaren ska även innehålla en redovisning över vilka åtgärder som granskningsresultatet föranleder.

Revisorernas granskning riktar sig i första hand till tekniska nämnden men berör i väsentliga delar även kommunstyrelsen. Kommunledningsförvaltningen och tekniska förvaltningen har samrått kring svaren på de punkter revisorerna framhåller i sin rapport. Kommunledningsförvaltningen besvarar punkterna i rapporten med kommunövergripande inriktning medan tekniska förvaltningen besvarar de som riktar sig direkt till tekniska nämnden.

Tekniska förvaltningen har under 2015 byggt upp den nya organisationen. Under året har flera vakanser medfört att en stor del av förbättringsarbetet har skjutits fram i tiden. De vakanser som saknats är bland annat fastighetschef, förvaltarchef, fastighetsekonom och driftschef.

Ärendet

Tekniska förvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse daterad 2016-02-23.

2016-02-23

Dnr TEF/2015:225

Referens
Gunilla MelkerssonMottagare
Tekniska nämnden

Uppföljning granskning av investeringsprojekt inkl lokal-försörjningsprocess

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner tekniska förvaltningens svar på revisorernas skrivelse ”Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess”. Tekniska nämnden uppdrar åt tekniska förvaltningen att i samarbete med kommunledningsförvaltningen utvärdera lokalförsörjningsprocessen och rapportera till nämnd senast hösten 2017.

Sammanfattning

Kommunens revisorer har i skrivelse från 2015.11.02 efterfrågat kommunstyrelsens och tekniska nämndens svar på revisionsrapporten ”Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess”. Svaren ska även innehålla en redovisning över vilka åtgärder som granskningsresultatet föranleder.

Revisorernas granskning riktar sig i första hand till tekniska nämnden men berör i väsentliga delar även kommunstyrelsen. Kommunledningsförvaltningen och tekniska förvaltningen har samrått kring svaren på de punkter revisorerna framhåller i sin rapport. Kommunledningsförvaltningen besvarar punkterna i rapporten med kommunövergripande inriktning medan tekniska förvaltningen besvarar de som riktar sig direkt till tekniska nämnden.

Tekniska förvaltningen har under 2015 byggt upp den nya organisationen. Under året har flera vakanser medfört att en stor del av förbättringsarbetet har skjutits fram i tiden. De vakanser som saknats är bl. a fastighetschef, förvaltarchef och fastighetsekonom och driftschef.

Svar på revisorernas synpunkter och rekommendationer

1. Utvärdering av den nya organisationen med teknisk förvaltning

Tekniska förvaltningen bildades 2015.01.01 och innebar att fastighetsenheten och VA verksamheten tillsammans med delar från kommunledningsförvaltningen (städ och teknik /logistik) bildade en ny förvaltning. En mindre omorganisation genomfördes även 2016.01.01 där försäkringar, krisberedskap och säkerhet samt internservice omorganiserades och överfördes till den tekniska förvaltningen.

Under 2015 har vi arbetat med att skapa struktur för styrning och ledning av tekniska förvaltningen. På många vakanser har dock arbetet tagit längre tid än beräknat.

2016-02-23

Dnr TEF/2015:225

En oberoende genomlysning av styrprocesser och ledningssystem har påbörjats och kommer att genomföras under våren med början februari.

Utvärderingen kommer att genomföras under februari månad av konsulter från Sandahl Partners och omfattar intervjuer av ett antal personer, bland annat förvaltningschef, kommundirektör, tekniska nämndens ordförande samt ledningsgruppens medlemmar.

En utvärdering av resultatet kommer att göras därefter. Förvaltningen återkommer under våren med redogörelse av resultatet samt en plan för fortsatt arbete med att effektivisera förvaltningen och åtgärda identifierade brister.

2. Uppföljning av tidigare upprättade handlingsplan

I samband med en tidigare revision (september 2014) tog tekniska förvaltningen fram en handlingsplan sbf/2014:55. Handlingsplanen består av 8 aktiviteter inom flera områden. De delar som kvarstår är bl.a områden som även omnämns i den senaste revisionsrapporten. Några områden berör kommunledningsförvaltningen och besvaras av dem. De delar som kvarstår för tekniska förvaltningen är dels kalkylering och uppföljning av projekt och dels förbättrad rapportering av investeringar och slutredovisningar. Inom kalkylområdet har det saknats resurser att driva igenom ett förbättrat arbetssätt. Detta område kommer i och med den nya budgetprocessen som har antagits, bli oerhört väsentligt att utveckla. Rapportering av investeringsprojekt till nämnd har inte fungerat enligt de intentioner som finns. Nämnden fick under 2015 en första investeringsrapport först under våren. Slutredovisningarna som beslutas under året har haft varierande kvalitet. En viss förbättring har skett men fortsatt kvalitetssäkring behöver göras.

3. Kommunledningen svarar

4. Rutinerna kring delegation kvalitetssäkras samt att anmälan av fattade delegationsbeslut

Anmälan av fattade delegationsbeslut är numera en stående punkt på nämndens sammanträden. Rapporteringen har dock brustit. Förvaltningen ska rapportera enligt beslutad rutin. Förvaltningen behöver genomföra ett arbete med att se över hur delegationsordning är skriven och förtydliga där det är oklarheter.

5. Säkerställa ett tillfredsställande ansvarsutövande

Reglementet för budgetansvar har inte följts. D v s befarade underskott har inte resulterat i åtgärder för att komma till rätta med budgetunderskott. Förvaltningen har haft ambitionen att följa upp ekonomin, drift och investeringar månadsvis. Under 2015 har det inte fungerat. Stor personalomsättning och avsaknad av flera chefs-tjänster är en del av förklaringen. Nyanställda har inte fått adekvat introduktion och utbildning som krävs för att kunna utföra sitt arbete. För att komma tillrätta med problemen behövs en grundläggande utbildning av all personal på lokalförsörjning och fastighet. Rutiner behöver tas fram. Roller och ansvar behöver definieras. För att det ska vara möjligt att utbilda/introducera kommer det att behövas minst en resurs som arbetar aktivt med fastighetsekonomi. Den tjänsten har under de senaste åren inte blivit besatt.

2016-02-23

Dnr TEF/2015:225

6. Rutiner för slutredovisningar genomförs

Under 2015 har förvaltningen kommit ikapp vad gäller avslutade investeringar. Ett förbättringsarbete behöver genomföras. Genom att arbeta med mer detaljerade och genomgångna kalkyler skapas möjlighet till bättre slutredovisningar. Kvaliteten i slutredovisningarna behöver bli bättre och bör kunna användas till analys och lärande. Förvaltningen ska även följa direktiven om att slutredovisningar ska ske inom ett år efter avslutas (besiktat) projekt.

Kommunledningsförvaltningen kommer att etablera regler för kostnadskalkyler och slutredovisningar. Dessa regler kommer att ges till nämnderna inför budgetprocessen 2017.

7. Tillse att investeringsprojekt 3846 separatredovisas

Projektet kommer att slutredovisas under våren (aprilnämnden) 2016.

8. Kvalitetssäkring av tekniska nämndens årsredovisning avseende slutredovisningar är riktiga

Tekniska förvaltningen och kommunledningen kommer att ha en avstämning, för att säkerställa att korrekt rapportering sker i kommunens årsredovisning.

9-13. Kommunledningen svarar

Åsa Forslund
Tf förvaltningschef

Gunilla Melkersson
Chef Ekonomienheten

Bilaga

Kommunledningsförvaltningens ”Svar på revisionskrivelse - Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess”.

Expedieras till

Revisionskontoret, plan 9
Kommunledningsförvaltningen
Gunilla Melkersson

2016-02-10

Dnr KS/2015:771

Referens
Göran Karlsson

Mottagare
Kommunstyrelsen

Svar på revisionskrivelse - Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner kommunledningsförvaltningens svar på revisorernas skrivelse ”Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess”.

Kommunstyrelsen ger kommunledningsförvaltningen i uppdrag att;

- I budgetanvisningarna inför kommande budgetarbete 2017-2020 etablera regler för kostnadsberäkningar och slutredovisningar av investeringsprojekt enligt punkterna 6, 9 och 10.
- I budgetanvisningarna inför kommande budgetarbete 2017-2020 förändra klassificeringen mellan korta och långa investeringsprojekt enligt punkterna 11 och 12.
- I samarbete med tekniska förvaltningen se över hur investeringsprojekten belastas med kapitaltjänst och kostnader för projektledning samt vid vilken tidpunkt detta ska ske enligt punkt 13.
- Komplettera befintliga regler för uppdelning mellan investering och drift enligt punkt 13a.

Kommunstyrelsen ger kommunledningsförvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag på de ändringar i redovisningsreglementet som föranleds av förslagen i kommunledningsförvaltningens skrivelse.

Sammanfattning

Kommunens revisorer har i skrivelse från 2015 11 02 efterfrågat kommunstyrelsens och tekniska nämndens svar på revisionsrapporten ”Uppföljande granskning av investeringsprojekt inklusive lokalförsörjningsprocess”. Svaren ska även innehålla en redovisning över vilka åtgärder som granskningsresultatet föranleder.

2016-02-10

Dnr KS/2015:771

Revisorernas granskning riktar sig i första hand till tekniska nämnden men berör i väsentliga delar även kommunstyrelsen. Kommunledningsförvaltningen och tekniska förvaltningen har samrått kring svaren på de punkter revisorerna framhåller i sin rapport. Kommunledningsförvaltningen besvarar punkterna i rapporten med kommunövergripande inriktning medan tekniska förvaltningen besvarar de som riktar sig direkt till tekniska nämnden. Tekniska förvaltningens och kommunledningsförvaltningens svar har i denna skrivelse lagts samman för att ge en helhet av svaren till revisorerna.

Kommunledningsförvaltningens svar på revisorernas synpunkter

3. Uppföljning av lokalförsörjningsprocessen

Kommunstyrelsen beslutade i november 2015 att anta ny lokalförsörjningsprocess för kommunen enligt tekniska förvaltningens förslag. Revisorerna rekommenderar en uppföljning av lokalförsörjningsprocess inom ett eller två år.

Kommunledningsförvaltningen delar synpunkten att lokalförsörjningsprocessen behöver följas upp. Kopplingarna mellan lokalförsörjningsplaneringen och den ekonomiska planeringen är starka. Eftersom kommunens budget- och uppföljningssystem revideras från 2016 är det lämpligt att utvärdera lokalförsörjningsprocessen, som är en viktig del i denna, under hösten 2017 när erfarenheter finns från hela planeringsprocessen.

Eftersom tekniska förvaltningen, enligt beslut i tekniska nämnden och i kommunstyrelsen, är ansvarig för att driva lokalförsörjningsprocessen förordar vi att tekniska förvaltningen ges uppdraget att utvärdera processen i samarbete med kommunledningsförvaltningen.

6. Slutredovisning av investeringsprojekt

Revisorerna efterlyser rutiner för slutredovisningar inom tekniska nämnden samt att kvaliteten på redovisningarna lyfts.

Tekniska förvaltningen har påbörjat ett arbete med att förbättra kostnadsbedömningar/ kalkyler och förbättra slutredovisningarna av större investeringsprojekt. Samma inriktning har det arbete som förvaltningarna gemensamt har påbörjat föranlett av det uppdrag kommunfullmäktige gav i flerårsplan 2016-19.

Kommunledningsförvaltningen räknar med att i samband med kommunstyrelsens anvisningar till nämnderna i april inför kommande budget/ flerårsplan etablera regler för kostnadskalkyler och slutredovisning av investeringsprojekt.

2016-02-10

Dnr KS/2015:771

9. Rapportering av slutredovisningar

Revisorerna rekommenderar att det säkerställs att alla slutredovisade investeringsprojekt anges i kommunens samlade årsredovisning, alternativt att redovisningsreglementet ändras i denna del.

Kommunledningsförvaltningen kommer i anvisningarna inför kommande budget/ flerårsplan i ge instruktion till nämnderna om att investeringsprojekt över beloppsgränsen 100 basbelopp slutredovisas direkt till kommunfullmäktige istället för att som tidigare rapporteras i samband med årsredovisningen. *Förändringen medför en ändring av redovisningsreglementet.*

10. Beloppsgränser för slutredovisningar

Revisorerna påpekar att kommunsledningsförvaltning sedan tidigare har ett uppdrag att se över beloppsgränsen för slutredovisningar.

Nuvarande beloppsgränsgrens för att ett investeringsprojekt ska slutredovisas uppgår till 50 basbelopp = 2,2 miljoner kronor. Kommunledningsförvaltningen föreslår att beloppsgränsen höjs till 100 basbelopp = 4,4 miljoner. Eftersom antalet slutredovisningar kommer att öka och det samtidigt behöver ske en kvalitetshöjning bedömer vi det som viktigt att koncentrera de slutredovisningar som går vidare till kommunfullmäktige till större projekt. Övriga projekt under beloppsgränsen slutredovisas enbart till nämnd. *Förändringen föranleder en ändring av redovisningsreglementet.*

Vi föreslår samtidigt att kravet på slutredovisning till kommunfullmäktige utvidgas från att enbart gälla byggtreprenader till att gälla alla investeringsprojekt över beloppsgränsen. I samband med anvisningarna till kommande budget/ flerårsplan 2017-2020 i april 2016 kommer vi även att ge instruktioner för att investeringar under beloppsgränsen ska redovisas till nämnd i samband med årsredovisningen. Vi bedömer att åtgärderna sammantaget kommer att ge bättre information om hur investeringsbudgeten har använts och om utfall kontra budget.

11-12. Klassificering av investeringsprojekt

Revisorerna ifrågasätter klassificeringen av långa respektive korta investeringsprojekt och rekommenderar att så kallade korta investeringsprojekt helt avvecklas.

2016-02-10

Dnr KS/2015:771

Den uppdelning av investeringsprojekten som tillämpats under senare år innebär att byggprojekt som sträcker sig över flera år budgeteras med totalbelopp istället som under tidigare år med årsvis budgetering och ombudgetering. Övriga investeringsprojekt betecknades då som "korta" projekt. Motivet bakom uppdelningen var att flytta fokus från avräkning mot den årsvisa budgeten till det totala utfallet och den totala budgeten för projektet. De årsvisa likviditetsflödena avsågs kunna hanteras och rapporteras i kommunens beslutsstödssystem.

Kommunledningsförvaltningen delar uppfattningen att nuvarande uppdelning mellan långa byggprojekt och övriga projekt inte är helt ändamålsenlig då flera projekt, särskilt inom VA- och gata/ park verksamheterna, både sträcker sig över flera år och uppgår till stora belopp. Vi avser i kommande budgetanvisningar att styra mot att i högre grad budgetera och följa upp på specifika investeringsprojekt istället för att använda samlingsprojekt som exempelvis "köksombyggnader". Kommunfullmäktiges budget/ flerårsplan kommer då att omfatta både en totalbudget och en årsvis fördelning av investeringsbeloppen för de specifika projekten.

Vi ser fortfarande behov av att använda korta projekt som avslutas årsvis eftersom det fortfarande i viss utsträckning kommer att finnas samlingsprojekt där flera mindre inköp samlas under ett projekt med gemensamt huvudändamål. Årligen återkommande investeringsprojekt slutredovisas i samband med nämndens årsredovisning och ombudgeteras normalt inte.

13. Investeringsredovisning

Revisorerna betonar investeringsredovisningsredovisningens strategiska betydelse och pekar på att reglerna för att belasta projekten med avskrivning, ränta och projektledning inte är enhetliga utan skiljer sig åt mellan olika typer av projekt.

Vi räknar med att den inriktning mot att specificera investeringsprojekten i budget och slutredovisa projekten till kommunfullmäktige/ nämnd som beskrivits i punkterna ovan kommer att förbättra informationen om hur investeringsbudgeten används och om utfall kontra budget.

Kommunledningsförvaltningen delar revisorernas uppfattning om behovet av enhetliga regler för beräkning av kapitaltjänst och nedlagd tid på projekten. Vi kommer att tillsammans med tekniska förvaltningen se över kalkylmodeller och redovisning med sikte på att tillämpa mer enhetliga regler från 2017.

13a. Regler för investeringsutgift respektive driftkostnad

2016-02-10

Dnr KS/2015:771

Revisorerna efterslyser tydligare interna riktlinjer för vad som är driftkostnader respektive investeringsutgifter.

Befintliga regler för investering respektive driftkostnader gäller från 2014. Vi kommer att komplettera reglerna bland annat med att tydligare beskriva skillnaden mellan å ena sidan reparation och underhåll och å andra sidan reinvesteringar. Därutöver kommer principerna för komponentavskrivning att påverka hur de kompletterade reglerna utformas.

Tekniska förvaltningens svar på revisorernas synpunkter

Tekniska förvaltningen har under 2015 byggt upp den nya organisationen. Under året har flera vakanser medfört att en stor del av förbättringsarbetet har skjutits fram i tiden. De vakanser som saknats är bl. a fastighetschef, förvaltarchef och fastighetsekonom och driftschef.

1. Utvärdering av den nya organisationen med teknisk förvaltning

Tekniska förvaltningen bildades 2015.01.01 och innebar att fastighetsenheten och VA verksamheten tillsammans med delar från kommunledningsförvaltningen (städ och teknik /logistik) bildade en ny förvaltning. En mindre omorganisation genomfördes även 2016.01.01 där försäkringar, krisberedskap och säkerhet samt internservice omorganiserades och överfördes till den tekniska förvaltningen.

Under 2015 har vi arbetat med att skapa struktur för styrning och ledning av tekniska förvaltningen. På många vakanser har dock arbetet tagit längre tid än beräknat.

En oberoende genomlysning av styrprocesser och ledningssystem har påbörjats och kommer att genomföras under våren med början februari.

Utvärderingen kommer att genomföras under februari månad av konsulter från Sandahl Partners och omfattar intervjuer av ett antal personer, bland annat förvaltningschef, kommundirektör, tekniska nämndens ordförande samt ledningsgruppens medlemmar.

En utvärdering av resultatet kommer att göras därefter. Förvaltningen återkommer under våren med redogörelse av resultatet samt en plan för fortsatt arbete med att effektivisera förvaltningen och åtgärda identifierade brister.

2016-02-10

Dnr KS/2015:771

2. Uppföljning av tidigare upprättade handlingsplan

I samband med en tidigare revision (september 2014) tog tekniska förvaltningen fram en handlingsplan sbf/2014:55. Handlingsplanen består av 8 aktiviteter inom flera områden. De delar som kvarstår är bl.a områden som även omnämns i den senaste revisionsrapporten. Några områden berör kommunledningsförvaltningen och besvaras av dem. De delar som kvarstår för tekniska förvaltningen är dels kalkylering och uppföljning av projekt och dels förbättrad rapportering av investeringar och slutredovisningar. Inom kalkylområdet har det saknats resurser att driva igenom ett förbättrat arbetssätt. Detta område kommer i och med den nya budgetprocessen som har antagits, bli oerhört väsentligt att utveckla. Rapportering av investeringsprojekt till nämnd har inte fungerat enligt de intentioner som finns. Nämnden fick under 2015 en första investeringsrapport först under våren. Slutredovisningarna som beslutas under året har haft varierande kvalitet. En viss förbättring har skett men fortsatt kvalitetssäkring behöver göras.

3. Kommunledningen svarar

4. Rutinerna kring delegation kvalitetssäkras samt att anmälan av fattade delegationsbeslut

Anmälan av fattade delegationsbeslut är numera en stående punkt på nämndens sammanträden. Rapporteringen har dock brustit. Förvaltningen ska rapportera enligt beslutad rutin. Förvaltningen behöver genomföra ett arbete med att se över hur delegationsordning är skriven och förtydliga där det är oklarheter.

5. Säkerställa ett tillfredsställande ansvarsutövande

Reglementet för budgetansvar har inte följts. D v s befarade underskott har inte resulterat i åtgärder för att komma till rätta med budgetunderskott. Förvaltningen har haft ambitionen att följa upp ekonomin, drift och investeringar månadsvis. Under 2015 har det inte fungerat. Stor personalomsättning och avsaknad av flera chefstjänster är en del av förklaringen. Nyanställda har inte fått adekvat introduktion och utbildning som krävs för att kunna utföra sitt arbete. För att komma tillrätta med problemen behövs en grundläggande utbildning av all personal på lokalförsörjning och fastighet. Rutiner behöver tas fram. Roller och ansvar behöver definieras. För att det ska vara möjligt att utbilda/introducera kommer det att behövas minst en resurs som arbetar aktivt med fastighetsekonomi. Den tjänsten har under de senaste åren inte blivit besatt.

2016-02-10

Dnr KS/2015:771

6. Rutiner för slutredovisningar genomförs

Under 2015 har förvaltningen kommit ikapp vad gäller avslutade investeringar. Ett förbättringsarbete behöver genomföras. Genom att arbeta med mer detaljerade och genomgångna kalkyler skapas möjlighet till bättre slutredovisningar. Kvaliteten i slutredovisningarna behöver bli bättre och bör kunna användas till analys och lärande. Förvaltningen ska även följa direktiven om att slutredovisningar ska ske inom ett år efter avslutas (besiktat) projekt.

Kommunledningsförvaltningen kommer att etablera regler för kostnadskalkyler och slutredovisningar. Dessa regler kommer att ges till nämnderna inför budgetprocessen 2017.

7. Tillse att investeringsprojekt 3846 separatredovisas

Projektet kommer att slutredovisas under våren (aprilnämnden) 2016.

8. Kvalitetssäkring av tekniska nämndens årsredovisning avseende slutredovisningar är riktiga

Tekniska förvaltningen och kommunledningen kommer att ha en avstämning, för att säkerställa att korrekt rapportering sker i kommunens årsredovisning.

9-13. Kommunledningen svarar

xx

Kommundirektör

Niclas Johansson

Ekonomichef

Åsa Forslund

tf Chef Tekniska förvaltningen

Expedieras till

Kommunstyrelsen
Tekniska nämnden

Uppföljande granskning av investeringsprojekt inkl lokalförsljningsprocess

På vårt uppdrag har PwC genomfört en granskning av ovanstående område. Granskningsresultatet i sin helhet framgår av bifogad revisionsrapport.

Nedan redovisas vår sammanfattande bedömning, när det gäller formulerade revisionsfrågor, och lämnade rekommendationer utifrån granskningsresultatet.

Kommunstyrelsen har idag fastställt en ny lokalförsljningsprocess, som i huvudsak bedöms ändamålsenlig och som stegvis ska implementeras i kommunen. En ändamålsenlig lokalförsljningsprocess bedöms vidare vara en grundförutsättning för en väl fungerande styrning och uppföljning inom granskat område, dvs god ekonomisk hushållning. Det är dock otillfredsställande att det tog 4,5 år, från det att revisorerna först påtalade behovet av att se över processen till kommunstyrelsen, tills dess att en ny lokalförsljningsprocess fastställdes av styrelsen. Under perioden vidtog dock kommunstyrelsen vissa åtgärder, t ex införandet av ett nytt internhyressystem och en extern översyn av koncernens fastighetsförvaltning.

Att kommunen under en längre tid har saknat en ändamålsenlig lokalförsljningsprocess bedöms även menligt ha påverkat tekniska nämndens styrning, uppföljning och kontroll inom delar av det granskade området, t ex när det gäller större fastighetsinvesteringar.

Vi bedömer att handlingsplanen, med anledning av tidigare granskning, har följts upp av tekniska nämnden på ett ändamålsenligt sätt och med beslutad frekvens t o m 2014. Hittills under 2015 har handlingsplanen inte följts upp, vilket är otillfredsställande i och med att flera punkter i planen ännu inte är genomförda eller endast delvis genomförda, såsom bland annat införande av utarbetad projektuppföljningsmodell och avveckling av korta investeringsprojekt.

Tekniska nämnden har fastställt en ny delegationsordning, som bedöms vara ändamålsenlig. En genomarbetad och förankrad delegationsordning bedöms även vara en viktig förutsättning för en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av granskad verksamhet. Det är dock anmärkningsvärt att det tog fyra år, från det att revisorerna först påtalade behovet av att se över delegationsordningen, till dess att en ny delegationsordning fastställdes av nämnden. Vi bedömer vidare att det är otillfredsställande att det tog över ett år, från det att den nya delegationsordningen fastställdes av nämnden, tills dess att anmälan av fattade delegationsbeslut började ske.

Vi kan konstatera att ingen fullständig anmälan ännu sker till tekniska nämnden av fattade delegationsbeslut, inom granskat område. Detta eftersom exempelvis inga delegationsbeslut kring upphandling har anmälts från lokalförsörjning och fastighet för första halvåret 2015.

Vi bedömer att tekniska nämndens ansvarsutövande hittills under 2015 inte har varit tillfredsställande. Detta eftersom nämnden endast passivt godkänt de ekonomiska rapporterna från förvaltningen utan att vidta några åtgärder med anledning av prognostiserat underskott på driftbudgeten, som till stor del består av genomförda åtgärder inom lokalförsörjning och fastighet som vare sig är budgeterade eller beslutade. Enligt reglementet för budgetansvar och attester, som fastställts av kommunfullmäktige, är nämnden skyldig att snarast vidta de åtgärder som krävs för att undvika att budgeten överskrids. Vidare har tekniska nämnden inte följt kommunstyrelsens uppmaning att i samband med delårsrapport per augusti redogöra för vidtagna och planerade åtgärder för att minimera underskottet 2015.

Vi kan dock konstatera att tekniska nämnden i samband med behandling av delårsrapport per augusti gjorde en kraftfull markering i protokollet kring att man i fortsättningen förväntar sig respekt för fattade beslut och att ansvariga chefer och ledare håller sig inom fastställda ramar.

Vår bedömning är vidare att tekniska nämndens uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet inte har skett med tillräcklig frekvens under 2015. Hittillsvarande frekvens är inte heller förenligt med nämndens tidigare ställningstagande kring löpande uppföljning på varje sammanträde. Den första uppföljningen av dessa investeringsprojekt behandlades av nämnden så sent som i juni 2015. Vid nämndens behandling av delårsrapport per april 2015 saknades vidare en uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet. En kompletterande redovisning lämnas först på nästkommande sammanträde, vilket är otillfredsställande. Detta är inte heller förenligt med de anvisningar inom området som lämnats av kommunledningsförvaltningen.

Vi kan även konstatera att tekniska nämnden inte följer reglementet kring budgetansvar och attester, när det gäller att även lämna en redogörelse för konsekvenser för den årliga driften av färdigställt investeringsprojekt vid prognostiserat budgetöverskridanden. Detta är en viktig fråga ur verksamhetsdrivande förvaltningsperspektiv.

Slutredovisningar av investeringsprojekt sker ännu inte i enlighet med de krav som ställs i det av kommunfullmäktige fastställda redovisningsreglementet. Exempelvis blir investeringsprojekt över gällande beloppsgränser inom va-området inte alls slutredovisade, vilket är oacceptabelt inte minst pga deras ekonomiska omfattning. Budget inkl ombudgeteringar för dessa projekt uppgår 2015 till 208,5 mnkr och utfallet t o m 2014 är 95,9 mnkr. Vidare kan vi konstatera att det finns exempel på slutredovisningspliktiga projekt inom lokalförsörjning och fastighet som tagits bort, från nämndens investeringsredovisning, trots att de inte slutredovisats, vilket är oacceptabelt.

Att tekniska nämnden ännu inte förmått åtgärda bristerna kring slutredovisning av investeringsprojekt, trots påpekanden från revisorerna under fem års tid, bedöms vara anmärkningsvärt. Vidare kan vi konstatera att uppgifterna om antalet slutredovisade investeringsprojekt, i tekniska nämndens årsredovisning för 2013 och 2014, är felaktiga. Att inte ens dessa basala grunduppgifter är riktiga, bedöms även detta vara anmärkningsvärt.

Vi kan även konstatera att kommunstyrelsens uppdrag i februari 2015 till kommunledningsförvaltningen, att tillsammans med tekniska förvaltningen se över beloppsgränser för slutredovisning av investeringsprojekt, ännu inte återrapporterats. Detta trots att uppdraget, enligt beslutet, skulle ha återrapporterats till kommunstyrelsen senast i juni 2015.

Vi bedömer att granskad slutredovisning av investeringsprojektet Nyängsgården är bristfällig, vilket främst beror på ofullständiga underlag i projektets tidiga skeendet. Lite tillspetsat kan man konstatera att en slutredovisning av ett projekt aldrig blir bättre än projektets förkalkyl. Granskningen visar tydligt på de brister som funnits i styrning, uppföljning, budgetering och redovisning av projektet, vilket även återspeglas och delvis kommenteras i granskade slutredovisningsdokument som tekniska nämnden behandlade 2015-03-16.

Trots en omfattande granskningsinsats har vi inte kunnat få någon fullständig klarhet i de totala investeringsutgifterna för Nyängsgården och vad dessa i så fall ska relateras till för faktisk budget. Detta är i sig otillfredsställande och beror på att förutom ett långt huvudprojekt, där huvuddelen av investeringsutgifterna bokförts, så har även ett antal korta projekt belastats med investeringsutgifter under delar av projekttiden. Vidare kan vi konstatera att etapp 2 av projektet endast till begränsad del har haft en politiskt fastställd budget, och den har bestått av ombudgetering av överskott på ett helt annat projekt, vilket ur styrnings- och uppföljningssynpunkt är oacceptabelt.

Det sammantagna granskningsresultatet visar med önskvärd tydlighet att tekniska nämnden behöver vidta kraftfulla åtgärder inom ett antal områden, för att därigenom säkerställa ett tillfredsställande ansvarsutövande framleds. Vissa av de konstaterade bristerna är relaterade till inkörningsproblem kring ny teknisk förvaltning under 2015, medan andra brister är sådana som kommunens revisorer påtalat vid olika tillfällen under ett flertal år utan att dessa ännu åtgärdats på ett tillfredsställande sätt.

Tekniska nämnden har i anslutning till behandlingen av delårsrapport per augusti 2015 lämnat ett tydligt uttalande, som innebär att nämnden i fortsättningen förväntar sig respekt för fattade beslut och att ansvariga chefer och ledare håller sig inom de ramar som antagen delegationsordning medger. Att en nämnd känner sig tvingad att lämna ett sådant uttalande i ett offentligt protokoll är mycket ovanligt. Detta ändrar dock inte på det faktum att det är nämnden och dess ledamöter som omfattas av revisionsansvar, inte tjänstemännen.

Ur ett kommunstyrelseperspektiv är det viktigt att fånga upp de strategiska aspekterna inom granskat område, såsom ett mycket omfattande investeringsbehov framledes kopplat till nuvarande och historiska brister kring styrning och uppföljning av investeringsprojekt, främst inom fastighetsområdet.

Mot ovanstående bakgrund ser vi positivt på att kommunstyrelsen, vid behandling av flerårsplanen 2016-2019, gett kommunledningsförvaltningen i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar närmare analysera investeringsbudgeten med inriktningen att kvalitetssäkra investeringsbeloppen, säkerställa när i tiden investeringarna är möjliga att genomföra samt att tydliggöra vilka konsekvenser investeringarna ger på de årliga driftkostnaderna i kommunens olika verksamheter. Uppdraget ske genomföras så att resultatet av analysen ska kunna inarbetas redan i kommunens samlade och kommunövergripande ettårsplan för 2016.

Utifrån granskningsresultatet bedömer vi att lämnat uppdrag från kommunstyrelsen till kommunledningsförvaltningen inte är tillräckligt, utifrån att det endast omfattar kvalitetssäkring av investeringsbudgeten. I nästa steg bedöms det vara nödvändigt att även kvalitetssäkra investeringsredovisningen inkl uppföljnings- och slutredovisningsrutiner.

Utifrån granskningsresultatet lämnas följande rekommendationer:

1. Utvärdera den nya organisationen med teknisk förvaltning, efter exempelvis två år, för att säkerställa att intentionerna bakom omorganisationen har uppfyllts.
2. Följ upp handlingsplanen och säkerställ att samtliga punkter i planen blir åtgärdade på ett tillfredställande sätt, inom ramen för pågående utvecklingsarbete inom tekniska förvaltningen. Tidigare av tekniska nämnden beslutad uppföljningsfrekvens, dvs i samband med delårsrapporterna, bedöms även fortsättningsvis vara rimlig.
3. Genomför en uppföljning av kommunstyrelsens beslutade lokalförsörjningsprocess, exempelvis efter ett eller två år, för att säkerställa följsamheten till processen samt att den uppnått sina syften.
4. Tillse att rutinerna kring delegation ytterligare kvalitetssäkras samt att anmälan av fattade delegationsbeslut framledes är en stående punkt på tekniska nämndens sammanträden.
5. Vidta snarast åtgärder för att säkerställa ett tillfredställande ansvarsutövande inom tekniska nämnden, när det gäller hantering av prognostiserade underskott, uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet samt följsamhet till aktuella reglementen samt kommunstyrelsens anvisningar.
6. Säkerställ att rutiner snarast införs för slutredovisning av investeringsprojekt inom tekniska nämndens samlade verksamhetsområde, vilket även är en punkt i fastställd handlingsplan utifrån revisorernas tidigare gransk-

ning inom området. I detta sammanhang behöver kvalitetsaspekterna på slutredovisningarna lyftas upp, så att de framledes blir en del av en lärande process.

7. Tillse att det av oss identifierade investeringsprojektet, som omfattas av redovisningsreglementets krav på separat slutredovisning, men som rensats bort från tekniska nämndens investeringsredovisning under 2014, i efterhand förs upp till nämnden för separat slutredovisning. Detta projekt är 3846 Diverse ombyggnader av lokaler.
8. Kvalitetssäkra att lämnade uppgifter i tekniska nämndens årsredovisning kring slutredovisade investeringsprojekt framledes är riktiga.
9. Säkerställ att slutredovisade investeringsprojekt anges i kommunens samlade årsredovisning för 2015, alternativt att redovisningsreglementet ändras i denna del.
10. Tillse att kommunstyrelsens uppdrag till kommunledningsförvaltningen, kring översyn av beloppsgräns för slutredovisning av investeringsprojekt, blir återrporterat inom rimlig tid.
11. Säkerställ i ett första sked att en rimlig klassificering sker mellan långa och korta investeringsprojekt, vilket främst gäller inom va-området där samtliga projekt i dagsläget hanteras som korta oavsett ekonomisk omfattning och projekttinnehåll. Det är exempelvis obegripligt hur man kan klassificera investeringsprojektet dagvattenhantering i norra Botkyrka, med en budget 2015 inkl ombudgeteringar på 70,7 mnkr och med uppstart 2011, som ett kort projekt. Omklassificering av projektet kommer dock att ske inför 2016.
12. Avveckla i nästa skede helt de korta projekten inkl den budget- och redovisningsmodell som dessa bygger på.
13. Kvalitetssäkra investeringsredovisningen inkl uppföljnings- och slutredovisningsrutiner utifrån ett kommunövergripande och strategiskt perspektiv. Detta mot bakgrund av att den sammanlagda budgeten 2015 för korta projekt fortfarande uppgår till väsentliga belopp och att styrning, uppföljning och kontroll av dessa projekt bedöms vara otillräcklig. Vidare kan konstateras att olika regler tillämpas mellan de olika typerna av projekt när det gäller tidpunkt för avskrivning, hantering av internränta och aktivering av intern tid för projektledning, vilket ur redovisningssynpunkt är otillfredsställande och även inneburit svårigheter vid övergång till ny normgivning i form av komponentavskrivning. I detta sammanhang är det även viktigt att utveckla och förtydliga de interna anvisningarna i kommunen kring vad som är driftkostnader och investeringsutgifter.

Avslutningsvis vill på påtala vikten av att kvarstående brister inom tekniska nämndens ansvarsområde hanteras inom ramen för det pågående och ambitiösa utvecklingsarbetet inom tekniska förvaltningen samt att detta sker i dialog med kommunstyrelseförvaltningen, så att det inte blir parallella och osynkroniserade processer.

Vi önskar kommunstyrelsens och tekniska nämndens syn på granskningsresultatet och en redovisning av vilka åtgärder som kommer att vidtas med anledning av lämnade rekommendationer.

Svaret på denna skrivelse ställs till kommunens revisorer och inges till revisionskontoret på plan 9 i kommunalhuset, senast 2016-02-22.

För kommunens revisorer

Lennart Lindström
Ordförande

Lena Ingren
Vice ordförande

För kännedom
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunledning
Politiska sekreterare

Revisionsrapport

Uppföljande granskning av investeringsprojekt inkl lokalförslörjningsprocess

Botkyrka kommun

Oktober 2015
Jan Nilsson
Cert. kommunal revisor

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	1
2.	Inledning	6
2.1.	Bakgrund	6
2.2.	Revisionsfrågor och avgränsning	6
2.3.	Metod och redovisning	7
3.	Tidigare granskning och organisationsförändring	8
3.1.	Tidigare granskningar	8
3.2.	Organisationsförändring	9
4.	Granskningsresultat	11
4.1.	Fastställd handlingsplan	11
4.2.	Lokalförsörjningsprocess	12
4.3.	Delegation.....	14
4.4.	Uppföljning av drift- och investeringsbudget	16
4.5.	Slutredovisning av investeringsprojekt	20
4.6.	Fallstudie av Nyängsgården	24
5	Avslutande kommentarer	27
Bil 1:	Uppföljning av handlingsplanen	30
Bil 2:	Ansvarsutövande kring lokalförsörjningsprocess	33
Bil 3:	Ansvarsutövande kring delegationsordning	35
Bil 4:	Korta investeringsprojekt inom fastighetsområdet 2013 - 2015 ...	37
Bil 5:	Långa investeringsprojekt inom fastighetsområdet 2013 - 2015...	39
Bil 6:	Korta investeringsprojekt inom va-området 2013 - 2015.....	41
Bil 7:	Ansvarsutövande kring slutredovisning av investeringsprojekt...	43
Bil 8:	Slutredovisning av Nyängsgården.....	45
Bil 9:	Nyängsgården – budget/prognoser kontra utfall samt kommentarer.....	47
Bil 10:	Praktisk hantering av olika typer av investeringsprojekt	50

1. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Kommunstyrelsen kommer 2015-11-02 att fastställa en ny lokalförsörjningsprocess, som i huvudsak bedöms ändamålsenlig och som stegvis ska implementeras i kommunen. En ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess bedöms vidare vara en grundförutsättning för en väl fungerande styrning och uppföljning inom granskat område, dvs god ekonomisk hushållning. Det är dock otillfredsställande att det tog 4,5 år, från det att revisorerna först påtalade behovet av att se över processen till kommunstyrelsen, tills dess att en ny lokalförsörjningsprocess fastställdes av styrelsen. Under perioden vidtog dock kommunstyrelsen vissa åtgärder, t ex införandet av ett nytt internhyressystem och en extern översyn av koncernens fastighetsförvaltning.

Att kommunen under en längre tid har saknat en ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess bedöms även menligt ha påverkat tekniska nämndens styrning, uppföljning och kontroll inom delar av det granskade området, t ex när det gäller större fastighetsinvesteringar.

Vi bedömer att handlingsplanen, med anledning av tidigare granskning, har följts upp av tekniska nämnden på ett ändamålsenligt sätt och med beslutad frekvens t o m 2014. Hittills under 2015 har handlingsplanen inte följts upp, vilket är otillfredsställande i och med att flera punkter i planen ännu inte är genomförda eller endast delvis genomförda, såsom bland annat införande av utarbetad projektuppföljningsmodell och avveckling av korta investeringsprojekt.

Tekniska nämnden har fastställt en ny delegationsordning, som bedöms vara ändamålsenlig. En genomarbetad och förankrad delegationsordning bedöms även vara en viktig förutsättning för en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av granskad verksamhet. Det är dock anmärkningsvärt att det tog fyra år, från det att revisorerna först påtalade behovet av att se över delegationsordningen, till dess att en ny delegationsordning fastställdes av nämnden. Vi bedömer vidare att det är otillfredsställande att det tog över ett år, från det att den nya delegationsordningen fastställdes av nämnden, tills dess att anmälan av fattade delegationsbeslut började ske.

Vi kan konstatera att ingen fullständig anmälan ännu sker till tekniska nämnden av fattade delegationsbeslut, inom granskat område. Detta eftersom exempelvis inga delegationsbeslut kring upphandling har anmälts från lokalförsörjning och fastighet för första halvåret 2015.

Vi bedömer att tekniska nämndens ansvarsutövande hittills under 2015 inte har varit tillfredsställande. Detta eftersom nämnden endast passivt godkänt de ekonomiska rapporterna från förvaltningen utan att vidta några åtgärder med anledning av prognostiserat underskott på driftbudgeten, som till stor del består av genomförda åtgärder inom lokalförsörjning och fastighet som vare sig är budgeterade eller beslutade. Enligt reglementet för budgetansvar och attester, som fastställts av

kommunfullmäktige, är nämnden skyldig att snarast vidta de åtgärder som krävs för att undvika att budgeten överskrids. Vidare har tekniska nämnden inte följt kommunstyrelsens uppmaning att i samband med delårsrapport per augusti redogöra för vidtagna och planerade åtgärder för att minimera underskottet 2015. Vi kan dock konstatera att tekniska nämnden i samband med behandling av delårsrapport per augusti gjorde en kraftfull markering i protokollet kring att man i fortsättningen förväntar sig respekt för fattade beslut och att ansvariga chefer och ledare håller sig inom fastställda ramar.

Vår bedömning är vidare att tekniska nämndens uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet inte har skett med tillräcklig frekvens under 2015. Hittillsvarande frekvens är inte heller förenligt med nämndens tidigare ställningstagande kring löpande uppföljning på varje sammanträde. Den första uppföljningen av dessa investeringsprojekt behandlades av nämnden så sent som i juni 2015. Vid nämndens behandling av delårsrapport per april 2015 saknades vidare en uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet. En kompletterande redovisning lämnas först på nästkommande sammanträde, vilket är otillfredsställande. Detta är inte heller förenligt med de anvisningar inom området som lämnats av kommunledningsförvaltningen.

Vi kan även konstatera att tekniska nämnden inte följer reglementet kring budgetansvar och attester, när det gäller att även lämna en redogörelse för konsekvenser för den årliga driften av färdigställt investeringsprojekt vid prognostiserat budgetöverskridanden. Detta är en viktig fråga ur verksamhetsdrivande förvaltningsperspektiv.

Slutredovisningar av investeringsprojekt sker ännu inte i enlighet med de krav som ställs i det av kommunfullmäktige fastställda redovisningsreglementet. Exempelvis blir investeringsprojekt över gällande beloppsgränser inom va-området inte alls slutredovisade, vilket är oacceptabelt inte minst pga deras ekonomiska omfattning. Budget inkl ombudgeteringar för dessa projekt uppgår 2015 till 208,5 mnkr och utfallet t o m 2014 är 95,9 mnkr. Vidare kan vi konstaterat att det finns exempel på slutredovisningspliktiga projekt inom lokalförsörjning och fastighet som tagits bort, från nämndens investeringsredovisning, trots att de inte slutredovisats, vilket är oacceptabelt.

Att tekniska nämnden ännu inte förmått åtgärda bristerna kring slutredovisning av investeringsprojekt, trots påpekanden från revisorerna under fem års tid, bedöms vara anmärkningsvärt. Vidare kan vi konstatera att uppgifterna om antalet slutredovisade investeringsprojekt, i tekniska nämndens årsredovisning för 2013 och 2014, är felaktiga. Att inte ens dessa basala grunduppgifter är riktiga, bedöms även detta vara anmärkningsvärt.

Vi kan även konstatera att kommunstyrelsens uppdrag i februari 2015 till kommunledningsförvaltningen, att tillsammans med tekniska förvaltningen se över beloppsgränser för slutredovisning av investeringsprojekt, ännu inte återrapporterats. Detta trots att uppdraget, enligt beslutet, skulle ha återrapporterats till kommunstyrelsen senast i juni 2015.

Vi bedömer att granskad slutredovisning av investeringsprojektet Nyängsgården är bristfällig, vilket främst beror på ofullständiga underlag i projektets tidiga skeden. Lite tillspetsat kan man konstatera att en slutredovisning av ett projekt aldrig blir bättre än projektets förkalkyl. Granskningen visar tydligt på de brister som funnits i styrning, uppföljning, budgetering och redovisning av projektet, vilket även återspeglas och delvis kommenteras i granskade slutredovisningsdokument som tekniska nämnden behandlade 2015-03-16.

Trots en omfattande granskningsinsats har vi inte kunnat få någon fullständig klarhet i de totala investeringsutgifterna för Nyängsgården och vad dessa i så fall ska relateras till för faktisk budget. Detta är i sig otillfredsställande och beror på att förutom ett långt huvudprojekt, där huvuddelen av investeringsutgifterna bokförts, så har även ett antal korta projekt belastats med investeringsutgifter under delar av projekttiden. Vidare kan vi konstatera att etapp 2 av projektet endast till begränsad del har haft en politiskt fastställd budget, och den har bestått av ombudgetering av överskott på ett helt annat projekt, vilket ur styrnings- och uppföljningssynpunkt är oacceptabelt.

Det sammantagna granskningsresultatet visar med önskvärd tydlighet att tekniska nämnden behöver vidta kraftfulla åtgärder inom ett antal områden, för att därigenom säkerställa ett tillfredsställande ansvarsutövande framleds. Vissa av de konstaterade bristerna är relaterade till inkörningsproblem kring ny teknisk förvaltning under 2015, medan andra brister är sådana som kommunens revisorer påtalat vid olika tillfällen under ett flertal år utan att dessa ännu åtgärdats på ett tillfredsställande sätt.

Tekniska nämnden har i anslutning till behandlingen av delårsrapport per augusti 2015 lämnat ett tydligt uttalande, som innebär att nämnden i fortsättningen förväntar sig respekt för fattade beslut och att ansvariga chefer och ledare håller sig inom de ramar som antagen delegationsordning medger. Att en nämnd känner sig tvingad att lämna ett sådant uttalande i ett offentligt protokoll är mycket ovanligt. Detta ändrar dock inte på det faktum att det är nämnden och dess ledamöter som omfattas av revisionsansvar, inte tjänstemännen.

Ur ett kommunstyrelseperspektiv är det viktigt att fånga upp de strategiska aspekterna inom granskat område, såsom ett mycket omfattande investeringsbehov framledes kopplat till nuvarande och historiska brister kring styrning och uppföljning av investeringsprojekt, främst inom fastighetsområdet.

Mot ovanstående bakgrund ser vi positivt på att kommunstyrelsen, vid behandling av flerårsplanen 2016-2019, gett kommunledningsförvaltningen i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar närmare analysera investeringsbudgeten med inriktningen att kvalitetssäkra investeringsbeloppen, säkerställa när i tiden investeringarna är möjliga att genomföra samt att tydliggöra vilka konsekvenser investeringarna ger på de årliga driftkostnaderna i kommunens olika verksamheter. Uppdraget ske genomföras så att resultatet av analysen ska kunna inarbetas redan i kommunens samlade och kommunövergripande ettårsplan för 2016.

Utifrån granskningsresultatet bedömer vi att lämnat uppdrag från kommunstyrelsen till kommunledningsförvaltningen inte är tillräckligt, utifrån att det endast omfattar kvalitetssäkring av investeringsbudgeten. I nästa steg bedöms det vara nödvändigt att även kvalitetssäkra investeringsredovisningen inkl uppföljnings- och slutredovisningsrutiner.

Utifrån granskningsresultatet lämnas följande rekommendationer:

1. Utvärdera den nya organisationen med teknisk förvaltning, efter exempelvis två år, för att säkerställa att intentionerna bakom omorganisationen har uppfyllts.
2. Följ upp handlingsplanen och säkerställ att samtliga punkter i planen blir åtgärdade på ett tillfredställande sätt, inom ramen för pågående utvecklingsarbete inom tekniska förvaltningen. Tidigare av tekniska nämnden beslutad uppföljningsfrekvens, dvs i samband med delårsrapporterna, bedöms även fortsättningsvis vara rimlig.
3. Genomför en uppföljning av kommunstyrelsens beslutade lokalförsörjningsprocess, exempelvis efter ett eller två år, för att säkerställa följsamheten till processen samt att den uppnått sina syften.
4. Tillse att rutinerna kring delegation ytterligare kvalitetssäkras samt att anmälan av fattade delegationsbeslut framledes är en stående punkt på tekniska nämndens sammanträden.
5. Vidta snarast åtgärder för att säkerställa ett tillfredställande ansvarsutövande inom tekniska nämnden, när det gäller hantering av prognostiserade underskott, uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet samt följsamhet till aktuella reglementen samt kommunstyrelsens anvisningar.
6. Säkerställ att rutiner snarast införs för slutredovisning av investeringsprojekt inom tekniska nämndens samlade verksamhetsområde, vilket även är en punkt i fastställd handlingsplan utifrån revisorernas tidigare granskning inom området. I detta sammanhang behöver kvalitetsaspekterna på slutredovisningarna lyftas upp, så att de framledes blir en del av en lärande process.
7. Tillse att det av oss identifierade investeringsprojektet, som omfattas av redovisningsreglementets krav på separat slutredovisning, men som rensats bort från tekniska nämndens investeringsredovisning under 2014, i efterhand förs upp till nämnden för separat slutredovisning. Detta projekt är 3846 Diverse ombyggnader av lokaler.
8. Kvalitetssäkra att lämnade uppgifter i tekniska nämndens årsredovisning kring slutredovisade investeringsprojekt framledes är riktiga.

9. Säkerställ att slutredovisade investeringsprojekt anges i kommunens samlade årsredovisning för 2015, alternativt att redovisningsreglementet ändras i denna del.
10. Tillse att kommunstyrelsens uppdrag till kommunledningsförvaltningen, kring översyn av beloppsgräns för slutredovisning av investeringsprojekt, blir återrapporterat inom rimlig tid.
11. Säkerställ i ett första sked att en rimlig klassificering sker mellan långa och korta investeringsprojekt, vilket främst gäller inom va-området där samtliga projekt i dagsläget hanteras som korta oavsett ekonomisk omfattning och projektinnehåll. Det är exempelvis obegripligt hur man kan klassificera investeringsprojektet dagvattenhantering i norra Botkyrka, med en budget 2015 inkl ombudgeteringar på 70,7 mnkr och med uppstart 2011, som ett kort projekt. Omklassificering av projektet kommer dock att ske inför 2016.
12. Avveckla i nästa skede helt de korta projekten inkl den budget- och redovisningsmodell som dessa bygger på.
13. Kvalitetssäkra investeringsredovisningen inkl uppföljnings- och slutredovisningsrutiner utifrån ett kommunövergripande och strategiskt perspektiv. Detta mot bakgrund av att den sammanlagda budgeten 2015 för korta projekt fortfarande uppgår till väsentliga belopp och att styrning, uppföljning och kontroll av dessa projekt bedöms vara otillräcklig. Vidare kan konstateras att olika regler tillämpas mellan de olika typerna av projekt när det gäller tidpunkt för avskrivning, hantering av internränta och aktivering av intern tid för projektledning, vilket ur redovisningssynpunkt är otillfredsställande och även inneburit svårigheter vid övergång till ny normgivning i form av komponentavskrivning. I detta sammanhang är det även viktigt att utveckla och förtydliga de interna anvisningarna i kommunen kring vad som är driftkostnader och investeringsutgifter.

Avslutningsvis vill på påtala vikten av att kvarstående brister inom tekniska nämndens ansvarsområde hanteras inom ramen för det pågående och ambitiösa utvecklingsarbetet inom tekniska förvaltningen samt att detta sker i dialog med kommunstyrelseförvaltningen, så att det inte blir parallella och osynkroniserade processer.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

En risk- och väsentlighetsanalys har genomförts utifrån kommunens totala utgifts- och inkomstslagsredovisning och en inventering av rutinerna. Resultatet visade bland annat på behovet av att genomföra en uppföljande granskning av investeringsprojekt inkl lokalförsörjningsprocess.

Lokalförsörjningen är en strategiskt viktig process i kommunen, som även har bäring på god ekonomisk hushållning. Kommunen har fastställda regler för denna från 2008 avseende större ny-, om- och tillbyggnader samt förhyrningar. Tekniska nämnden har 2015-06-08 behandlat ett remissförslag till lokalförsörjningsprocess och förelagit kommunstyrelsen att anta denna. Vid vår löpande granskning var den nya lokalförsörjningsprocessen ännu inte formellt beslutad av kommunstyrelsen, vilket kommer att ske 2015-11-02.

Vidare kan vi konstatera att en teknisk förvaltning har tillskapats fr o m 2015, där bland annat lokalförsörjnings- och fastighetsfrågorna numera ingår.

I samband med tidigare granskning av investeringsprojekten Tumba gymnasium, Tumbascenen och Kulturskolan konstaterades bristande följsamhet till fastställt regelverk, vilket bland annat resulterade i ett ökat upplåningsbehov och en högre internhyra för berörda verksamheter.

Allvarliga brister har även uppmärksammats vid andra granskningar av investeringsprojekt, senast i en revisionsrapport 2013 avseende Rikstens skola, Rikstenshallen och Tumba idrottshus, som lämnades för besvarande till både tekniska nämnden och kommunstyrelsen. Med anledning av den senaste granskningen¹ inom området har tekniska nämnden fastställt en handlingsplan för att komma till rätta med påtalade brister. Kommunstyrelsen har vidare lämnat ett antal uppdrag med anledning av genomförd granskning, bland annat kring tidplan för fastställandet av en ny lokalförsörjningsprocess. Uppföljande granskning av investeringsprojekt skedde även inom ramen för 2014 års revisionsplan.

2.2. Revisionsfrågor och avgränsning

Revisionsfrågor

- Är tekniska nämndens styrning och uppföljning av ekonomin, inkl investeringsprojekt, tillräcklig samt har fastställd handlingsplan genomförts?
- Har kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess?

---

¹ Ett antal av de av oss konstaterade bristerna har även lyfts upp i den utredning som EY genomfört kring misstänkta oegentligheter inom fastighetsenheten, vilka även polisanmälts. Utredningsrapporten presenterades i januari 2014.

Kontrollmål

- Fastställd handlingsplan
- Lokalförsörjningsprocess
- Delegation
- Uppföljning av drift- och investeringsbudget
- Slutredovisning av investeringsprojekt
- Fallstudie av Nyängsgården

Revisionskriterierna utgår från interna styrande och stödjande dokument, såsom reglementen², delegationsordning samt lämnade uppdrag inom granskningsområdet.

Granskningen avgränsas till en uppföljning av tidigare genomförda granskningar inom området. Vidare sker en fallstudie kring slutredovisning av Nyängsgården, inkl fördelning av nedlagda investeringsutgifter på objektet. Uppföljning sker även av tidigare granskade investeringsprojekt, avseende om de är slutredovisade eller inte.

Granskningsobjekt är främst tekniska nämnden, men även kommunstyrelsen berörs utifrån sitt övergripande ansvar för lokalförsörjnings- och investeringsprocessen.

2.3. Metod och redovisning

Granskningsmetod är dokumentstudier kompletterat med intervjuer. Vidare genomförs en registeranalys kring nedlagda investeringsutgifter under projekttiden på objektet Nyängsgården samt eventuellt andra objekt som identifieras som *”intressanta”* under granskningens gång.

Granskningsresultatet redovisas i ett kommentaravsnitt i anslutning till varje kontrollmål. Vidare finns ett allmänt avsnitt om tidigare granskning och organisationsförändring samt ett avsnitt med avslutande kommentarer. I rapportens första avsnitt redovisas vår sammanfattande bedömning och rekommendationer.

---

² Nämndreglemente, reglemente för budgetansvar och attest samt redovisningsreglemente.

3. Tidigare granskning och organisationsförändring

3.1. Tidigare granskningar

Inom ramen för 2013 års revisionsplan utarbetades en revisionsrapport över granskning av investeringsprojekt, som överlämnades för yttrande till tekniska nämnden och kommunstyrelsen, med en revisionskrivelse daterad 2013-06-03.

Den sammanfattande bedömningen i revisionsrapporten var att tekniska nämnden inte säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och slutredovisning av investeringsprojekt under granskad period. Även om det lyftes fram i rapporten det pågående utvecklingsarbetet inom fastighetsenheten och att uppföljningen hade förbättrats under 2013, redovisades ett antal allvarliga brister samt rekommendationer för att åtgärda dessa.

Tekniska nämnden yttrade sig över revisionsrapporten 2013-11-11. Yttrandet bestod av samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse innehållande en handlingsplan, med ett antal åtgärder för att komma till rätta med de redovisade bristerna, som närmare behandlas i delavsnitt 4.1.

Flera av de identifierade bristerna och rekommendationerna i rapporten berörde även kommunstyrelsen, bland annat behovet av att fastställa en reviderad lokalförsörjningsprocess i kommunen. Kommunstyrelsen yttrade sig över revisionsrapporten 2014-01-07, utifrån ett tjänsteutlåtande från kommunledningsförvaltningen. Med utgångspunkt från detta utlåtande beslutade kommunstyrelsen att lämna vissa uppdrag till kommunledningsförvaltningen och tekniska nämnden.

Inom ramen för 2014 års revisionsplan utarbetades en revisionsrapport över uppföljande granskning av investeringsprojekt, som överlämnades för yttrande till tekniska nämnden och kommunstyrelsen, med en revisionskrivelse daterad 2014-10-07.

Den sammanfattande bedömningen i revisionsrapporten var att tekniska nämndens styrning, ledning och uppföljning hade utvecklats sedan förra granskningen, men bedömdes ännu inte i alla delar vara tillräcklig. Detta bl a eftersom ändamålsenliga rutiner för slutredovisning av investeringsprojekt inom nämndens samlade ansvarsområde fortfarande saknades samt att arbetet med processbeskrivning av kalkylering och uppföljning av investeringsprojekt ännu inte var slutfört. Vidare gjordes den sammanfattande bedömningen i rapporten att kommunstyrelsen, via sitt samordnings- och uppföljningsansvar, vidtagit tillräckliga åtgärder inom granskat område, men inte i alla delar hade följt upp verkställigheten av dessa.

Tekniska nämnden yttrade sig över revisionsrapporten 2014-12-08. Yttrandet består av samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse innehållande en beskrivning av statusen på den tidigare fastställda handlingsplanen inom området. Detta utifrån vad som åtgärdats och vad som kvarstod att åtgärda.

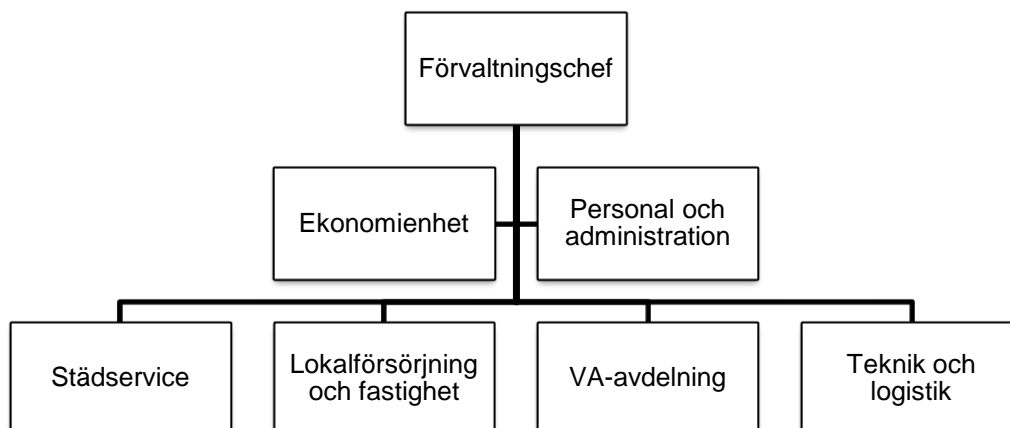
Kommunstyrelsen yttrade sig över revisionsrapporten 2015-02-02, utifrån ett tjänsteutlåtande från kommunledningsförvaltningen. Med utgångspunkt från detta utlåtande beslutade styrelsen att lämna uppdrag till kommunledningsförvaltningen att, tillsammans med tekniska förvaltningen, se över beloppsgränsen för slutredovisning av investeringsprojekt.

3.2. Organisationsförändring

Kommunfullmäktige fattade 2014-01-30 ett inriktningsbeslut om inrättande av en teknisk förvaltning fr o m 2015-01-01. Av beslutsunderlaget framgår att den nya förvaltningen inte bedöms påverka samhällsbyggnadsprocessen negativt. Det framhålls även att samhällsbyggnadsförvaltningen idag kan uppfattas som splittrad och alltför bred. Att fastighetsprocessen bryts ut ur förvaltningen bedöms ha mindre betydelse för samhällsbyggnadsprocessen. Den nya förvaltningen föreslogs ansvarsmässigt ligga under den befintliga tekniska nämnden.

Slutgiltigt beslut om att inrätta en teknisk förvaltning fattades av kommunfullmäktige 2014-06-17, inom ramen för ärendet kring översyn av nämndorganisation, politiska resurser m m³ inför mandatperioden 2015 - 2018. I samband med ovanstående beslut har inget uppdrag getts kring utvärdering av den nya organisationen med teknisk förvaltning.

Tekniska förvaltningens organisation framgår av nedanstående figur.

Ekonomienhet samt personal och administration ska även ha en servicefunktion gentemot samhällsbyggnadsförvaltningen, inkl de nya verksamheter som tillförts tekniska förvaltningen vid bildandet av den nya organisationen. Dessa verksamheter har under en övergångsperiod organisatoriskt legat inom kommunledningsförvaltningen.

³ Med anledning av organisationsförändringen fastställde kommunfullmäktige 2015-04-28 ett nytt reglemente för tekniska nämnden.

Inom lokalförsörjning och fastighet har personalsituationen varit turbulent. Redan under omorganisationen slutade fastighetschefen, och denna tjänst var vakant t o m maj 2015, då tjänsten tillfälligt besattes med en inhyrd konsult. Under perioden har även fyra av de fem förvaltarna slutat, främst via naturlig avgång, vilket inneburit nyrekrytering av dessa tjänster.

Generellt har den nya organisationen haft olika typer av generella inkörningsproblem, kopplat bland annat till generationsväxling, ansvarsgränser, budgetförutsättningar samt ekonomistyrning. När det gäller budgetförutsättningar kan vi konstatera att tekniska nämnden fastställde sin internbudget för 2015, så sent som 2015-04-13, vilket negativt påverkat förutsättningarna för en tillfredsställande ekonomistyrning.

I tekniska nämndens ettårsplan 2016, som godkändes 2015-09-28, görs bl a följande samlade analys av uppdrag och nuläge:

”Arbetet att utveckla en ändamålsenlig och effektiv teknisk förvaltning fortskrider enligt plan. Fokus under 2015 har varit att införa en struktur för ledningsgruppsarbetet som varaktigt kännetecknas av lyhördhet och förtroende mellan ledningsgruppsmedlemmarna. Den bärande idén för ledning och styrning i tekniska förvaltningen är ett strukturerat arbetssätt och ett ledarskap som stödjer medarbetarna och ser till att organisationen blir ledd – inte ett ledarskap som levererar lösningar”.

I ettårsplan 2016, under rubriken lokalförsörjning och fastighet, konstateras bl a följande när det gäller samlad analys av uppdrag och nuläge:

”2016 innebär fortsatt utveckling av personal och organisation efter generationsväxlingen 2015. Ständiga förbättringar av verksamheten är avgörande för att över tid uppfattas som en attraktiv arbetsgivare i framkant inom lokalförsörjning. En viktig fråga under 2016 är att implementera och driva resursplaneringen från tidiga skeden till programhandlingar som sedan förs vidare till genomförande, förvaltning och drift. Ett annat nyttomål med lokalresursplaneringen är att identifiera och föreslå effektivare lokalutnyttjande av befintliga lokaler”.

Vid granskningstillfället pågick en anpassning av detaljorganisationen inom lokalförsörjning och fastighet. Vidare pågår ett ambitiöst utvecklingsarbete inom förvaltningens ledningsgrupp som bygger på det så kallade LEAN-konceptet⁴.

De historiskt höga investeringsnivåerna inom fastighetsområdet i ettårsplan 2015 och flerårsplan 2016 till 2019, som framgår av avsnitt 5 och bilaga 5, aktualiserar även strategiska frågor kring personaldimensionering. Detta när det gäller byggprojektledare, dvs resursförstärkning egen personal kontra inhyrd personal.

Fr o m 2016 överförs vidare ansvaret för säkerhetsprocessen (försäkringar, skydd m m) och kontorsservice (vaktmästeri, post och tryckeri) från kommunledningsförvaltningen till tekniska förvaltningen.

---

⁴ LEAN är en tillväxtstrategi och handlar om organisationers förhållningssätt och beteenden. Att uppnå verksamhetens övergripande mål genom förbättrade arbetsmetoder utifrån kundfokus, bland annat med stöd av olika problemlösningsverktyg.

4. Granskningsresultat

4.1. Fastställd handlingsplan

Kontrollmål: Status på den fastställda handlingsplanen och frekvensen i uppföljningen av den
---

Verifiering har skett via intervjuer samt genomgång av handlingsplanens status samt tekniska nämndens protokoll 2014 och 2015 (t o m sep).

Kommentarer

Den handlingsplan som tekniska nämnden fastställde 2013-11-11 innehåller följande punkter, inkl delpunkter:

- 1 Delegationsordning fastställs
- 2 Lokalförsörjningsprocess fastställs
- 3 a Säkerställa att redovisningsregler följs
- 3 b Interna riktlinjer redovisning
- 4 a Åtgärda att korta projekt uppfyller krav på redovisning
- 4 b Uppföljning av korta projekt i beslutsstödssystem
- 5 Redovisning till nämnden säkerställs
- 6 Höja beloppsgränsen för slutredovisning
- 7 Slutredovisningar ska ske i årsredovisningen
- 8 Processbeskrivning för projektering och uppföljning av projekt

Av den fastställda handlingsplanen framgår att den ska följas upp minst vid delårsrapporteringstillfällena, men att nämnden även kan påkalla ytterligare uppföljning. Vi kan konstatera att uppföljning av handlingsplanen har skett under 2014 på tekniska nämndens sammanträden i februari, maj, november och december.

Vid tekniska nämndens uppföljning av handlingsplanen 2014-05-19 konstaterades att fyra punkter i planen var genomförda (1, 3, 6 och 7), en punkt var delvis genomförd⁵ (4) och resterande tre punkter⁶ var ännu inte genomförda (2, 5 och 8). Uppföljningen i sin helhet återfinns i bilaga 1.

Tekniska nämnden fastställde 2014-02-10 en plan för intern kontroll 2014.

Av beslutet framgår att tidigare fastställd handlingsplan i huvudsak berör fastighetsverksamheten, men att flera av punkterna berör hela eller delar av samhällsbyggnadsförvaltningen. Mot den bakgrunden argumenterades för att det var ändamålsenligt att lägga handlingsplanen till grund för intern kontroll 2014.

⁵ Punkten redovisades som genomförd i den del som ansvarsmässigt ligger under tekniska nämnden. När det gällde uppföljning av korta projekt angavs att detta inte är möjligt med nuvarande konfiguration i beslutsstödsystemet (Hypergene), dvs utifrån olika uppföljningsrutiner för projekt samt användning av objektskoder. Vidare framhölls att det pågick ett arbete kring att ta fram en kravspecifikation inför upphandling av nytt beslutsstödsystem, som beräknades ske i december 2014.

⁶ En av dessa punkter, att en ny lokalförsörjningsprocess fastställs, ligger ansvarsmässigt under kommunstyrelsen.

Uppföljning av handlingsplanen redovisades i tekniska nämnden 2014-11-10, inom ramen för åiterrapportering av intern kontroll. Där framgick att samtliga punkter ansågs vara helt eller delvis åtgärdade, förutom punkterna 2 och 8. Uppföljning av planen redovisades även i tekniska nämnden 2014-12-08, i samband med besvarande av revisionsrapport över uppföljande granskning av investeringsprojekt 2014, och där gjordes samma bedömning kring handlingsplanens genomförandegrad.

Efter november 2014 har ingen ytterligare uppföljning av handlingsplanen redovisats i tekniska nämnden. Vi kan även konstatera att kvarvarande punkter i handlingsplanen inte heller är intagna i planen för intern kontroll 2015.

I tidigare uppföljande granskning påtalade vi att tekniska nämnden inte hade åiterrapporterat arbetet med handlingsplanen till kommunstyrelsen, vilket skulle ha skett senast i juni 2014, enligt det uppdrag som lämnades av styrelsen 2014-01-07. Av kommunstyrelsens svar på revisionsrapporten 2015-02-02 framgår att återrapportering av tekniska nämndens uppföljning av handlingsplanen 2014-05-19 sker på samma sammanträde, under anmälningsärenden. Vi kan konstatera att handlingsplanen fanns med i handlingarna till kommunstyrelsens sammanträde 2015-02-02, men är inte protokollförd som ett anmälningsärende.

Vissa av punkterna i handlingsplanen kommenteras mer utförligt i denna rapport, såsom lokalförsörjningsprocess (delavsnitt 4.2), delegation (delavsnitt 4.3) samt slutredovisning av investeringsprojekt (delavsnitt 4.5).

Vi bedömer att handlingsplanen, med anledning av tidigare granskning, har följts upp av tekniska nämnden på ett ändamålsenligt ställande sätt och med beslutad frekvens t o m 2014. Hittills under 2015 har handlingsplanen inte följts upp, vilket är otillfredsställande i och med att flera punkter i planen ännu inte är genomförda eller endast delvis genomförda, såsom bland annat införande av utarbetad projektuppföljningsmodell samt avveckling av korta projekt.

Vi rekommenderar att tekniska nämnden följer upp handlingsplanen och säkerställer att samtliga punkter i planen blir åtgärdade på ett tillfredsställande sätt, inom ramen för pågående utvecklingsarbete inom tekniska förvaltningen. Tidigare av beslutad uppföljningsfrekvens, dvs i samband med delårsrapporterna, bedöms även fortsättningsvis vara rimlig.

4.2. Lokalförsörjningsprocess

Kontrollmål: Fastställd och implementerad lokalförsörjningsprocess

Verifiering har skett via intervjuer och genomgång av statusen kring ny lokalförsörjningsprocessen, inkl beslutsgång och tidsaspekter.

Kommentarer

Behovet av att fastställa en ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess har berörts och kommenterats av revisorerna i olika granskningar under perioden 2009 till 2014.

I revisionsrapporten om strategisk investeringsplanering, daterad i november 2009, påtalades att genomförda intervjuer bl a visade på behovet av att genomföra en översyn av kommunens lokalanskaffningsprocess⁷. Någon formell rekommendation kring översyn av processen lämnades dock inte i revisionsrapporten.

I revisionsrapporten om slutredovisning av investeringsprojekt, daterad i januari 2011, rekommenderades en översyn av reglerna för lokalanskaffningsprocessen. Detta bl a utifrån att det fanns motstridiga uppgifter kring slutredovisning av investeringsprojekt i redovisningsreglementet och i lokalanskaffningsprocessen. Som svar på revisionsrapporten beslutade kommunstyrelsen 2011-04-11 att ge kommunledningsförvaltningen i uppdrag att se över reglerna för lokalanskaffningsprocessen.

I revisionsrapporten om intern kontroll i byggprocessen daterad 2012-02-02, som överlämnades för yttrande både till kommunstyrelsen och tekniska nämnden, finns följande kommentarer kring lokalanskaffningsprocessen:

”Det pågår ett arbete med att uppdatera och förnya flera av styrdokumentet, vilket i sig är positivt. Beslutsunderlag har arbetats fram under 2010 kring nya styrdokument inom lokalanskaffning och upphandling, utan att politiska beslut ännu tagits i frågorna. Vi vill betona vikten av att dessa styrdokument fastställs inom rimlig tid samt att inom beredningsprocessen göra bedömningar och avvägningar kring hur skydd mot mutbrott ska beaktas och ytterligare stärkas”.

I revisionsrapport om granskning av investeringsprojekt, daterad maj 2013, konstaterades att uppdraget kring översyn av lokalanskaffningsprocessen ännu inte slutförts av kommunledningsförvaltningen, trots att det då gått mer än två år sedan uppdraget gavs av kommunstyrelsen. I detta sammanhang aktualiserades även frågan kring hur styrelsen följer upp att givna uppdrag blir utförda inom rimlig tid. Som svar på denna revisionsrapport beslutade kommunstyrelsen 2014-01-07 att ge kommunledningsförvaltningen i uppdrag att färdigställa arbetet med ny lokalförsörjningsprocess och återkomma med ett förslag till styrelsen, senast i mars 2014.

Frågan kring arbetet med lokalansförsörjningsprocessen och dess status har även tagits upp med kommunledningen på samtliga slutrevisioner under perioden 2009 till 2014, utan att de olika redovisade tidplanerna för **”målgång”** i frågan har kunnat hållas. Detta faktum framgår av redovisningen i bilaga 2.

Tekniska nämnden har även påtalat behovet av en ändamålsenlig lokalanskaffningsprocess i yttrandet till kommunledningsförvaltningen kring två av flerårsplanerna under granskad period. Det som lyfts fram är att de underlag som finns från nämnder och förvaltningar, i många fall inte är tillräckliga för att kunna göra säkra kostnadskalkyler. Mot den bakgrunden har nämnden poängterat att en reviderad lokalanskaffningsprocess behöver fastställas i syfte att förbättra arbetsformer kring investeringar. I detta sammanhang poängterades **”att det är viktigt med ett snabbt beslut i denna fråga”**.

---

⁷ I denna rapport används lokalanskaffningsprocess synonymt med lokalförsörjningsprocess.

Vid vår löpande granskning var den nya lokalförsörjningsprocessen ännu inte formellt beslutad av kommunstyrelsen, vilket kommer att ske 2015-11-02. Detta utifrån det remissvar/förslag som tekniska nämnden lämnade 2015-06-08 om ett stegvis införande av processen. I ett första steg föreslås implementering av rutinen för framtagning och årlig revidering av lokalresursplanen, dess organisation och ansvarsfördelning samt ingående resursbehov och roller. Parallellt förbereds och genomförs en utvecklad variant av kommunens projektmodell med fokus på tidiga skeden i byggprojekt samt utbildningsinsatser med målet att nå samsyn om projektförlopp och styrning av projekt.

Kommunstyrelsen kommer 2015-11-02 att fastställa en ny lokalförsörjningsprocess, som i huvudsak bedöms ändamålsenlig och som stegvis ska implementeras i kommunen. En ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess bedöms vidare vara en grundförutsättning för en väl fungerande styrning och uppföljning inom granskat område, dvs god ekonomisk hushållning. Det är dock otillfredsställande att det tog 4,5 år, från det att revisorerna först påtalade behovet av att se över lokalförsörjningsprocessen till kommunstyrelsen, tills dess att en ny process fastställdes av styrelsen. Under perioden vidtog dock kommunstyrelsen vissa åtgärder, t ex införandet av ett nytt internhyres-system och en extern översyn av koncernens fastighetsförvaltning.

Att kommunen under en längre tid har saknat en ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess bedöms även menligt ha påverkat tekniska nämndens styrning, uppföljning och kontroll inom delar av det granskade området, t ex när det gäller större fastighetsinvesteringar.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen tillser att en uppföljning sker av beslutad lokalförsörjningsprocess, exempelvis efter ett eller två år, för att säkerställa följsamheten till processen samt att den uppnått sina syften.

4.3. Delegation

Kontrollmål: Status på delegationsordning inkl anmälan av fattade delegationsbeslut

Verifiering har skett via intervjuer och genomgång av delegationsordning samt rutiner för anmälan av fattade delegationsbeslut. Det senare har granskats via uppföljning av tekniska nämndens protokoll 2014 och 2015 (t o m sep).

Kommentarer

Brister i form av en fragmentarisk delegationsordning och avsaknad av fungerande anmälningsrutiner för fattade delegationsbeslut, har på olika sätt påtalats av revisorerna. Detta bland annat inom ramen granskning av tekniska nämndens ansvarsutövande för perioden 2009 till 2014. En sammanställning av dessa påpekanden återfinns i bilaga 3.

Tekniska nämnden fastställde en ny delegationsordning 2014-05-19, som därefter justerats av nämnden 2015-02-09. Detta på grund av organisatoriska förändringar i och med bildandet av en teknisk förvaltning fr o m 2015-01-01.

Anmälan av delegationsbeslut, enligt den nya delegationsordningen, skedde första gången till tekniska nämnden 2015-08-24. Anmälan avsåg första halvåret 2015⁸. Totalt återrapporterades 53 delegationsbeslut, varav 37 av dessa gällde personalärenden. Av övriga 16 ärenden avsåg 7 ärenden lokalförsörjning och fastighet. Inget av dessa ärenden gällde dock upphandling inom fastighetsområdet. På tekniska nämndens sammanträde 2015-09-28 finns ingen punkt upptagen kring anmälan av delegationsbeslut.

Antalet anmälda delegationsbeslut till tekniska nämndens augustisammanträde 2015 får anses vara lågt, utifrån att perioden för anmälan omfattar ett halvår samt att delegationsordningen omfattar 51 ärendetyper inom 8 olika ärendegrupper.

Tekniska nämnden har fastställt en ny delegationsordning, som bedöms vara ändamålsenlig. En genomarbetad och förankrad delegationsordning bedöms även vara en viktig förutsättning för en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av granskad verksamhet. Det är dock anmärkningsvärt att det tog fyra år, från det att revisorerna först påtalade behovet av att se över delegationsordningen, till dess att en ny delegationsordning fastställdes av nämnden. Vi bedömer vidare att det är otillfredsställande att det tog över ett år, från det att den nya delegationsordningen fastställdes av nämnden, tills dess att anmälan av fattade delegationsbeslut började ske.

Vi kan konstatera att ingen fullständig anmälan ännu sker till tekniska nämnden av fattade delegationsbeslut, inom granskat område. Detta eftersom exempelvis inga delegationsbeslut kring upphandling har anmälts från lokalförsörjning och fastighet för första halvåret 2015. Vidare kan vi konstatera att tekniska nämnden i samband med behandling av delårsrapport per augusti gjorde en kraftfull markering i protokollet kring att man i fortsättningen förväntar sig att ansvariga chefer och ledare håller sig inom de ramar som antagen delegationsordning medger, vilket visar på mer omfattande brister inom området än enbart kring anmälan av fattade delegationsbeslut.

Vi rekommenderar att rutinerna kring delegation ytterligare kvalitetssäkras samt att anmälan av fattade delegationsbeslut framledes är en stående punkt på tekniska nämndens sammanträden.

⁸ Enligt vad som stadgas i delegationsordningen ska delegationsbeslut anmälas till tekniska nämnden senast två månader efter att det aktuella beslutet har fattats.

4.4. *Uppföljning av drift- och investeringsbudget*

Kontrollmål: Frekvens och omfattning av den ekonomiska uppföljningen kring drift- och investeringsbudget

Verifiering har skett via intervjuer och genomgång av ekonomiska uppföljningsrapporter hittills under 2015 samt tekniska nämnden protokoll för 2014 och 2015 (t o m sep). Detta relaterat till de krav kring uppföljning som ställs i reglementet för budgetansvar och attest.

Kommentarer

Av reglementet för budgetansvar och attest, som fastställdes av kommunfullmäktige 2014-01-30, framgår att nämnden inom sitt verksamhetsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de budgetramar, mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att det i övrigt bedrivs en god och effektiv verksamhet. Det innebär att nämnden kontinuerligt ska hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling.

Av reglementet framgår vidare att vid befarade budgetavvikelse ska nämnden snarast vidta de åtgärder som krävs för att undvika att budgeten överskrids. Vid konflikt mellan mål och resurser sätter resurserna gränsen för måluppfyllelsen. Nämnden får således inte överskrida sin ekonomiska ram avseende drift eller medgiven ram för respektive investeringsprojekt. Medför lagstiftning att resurserna överskrids ska detta omgående anmälas till kommunstyrelsen. Ingen anmälan ska nämnden noggrant ha prövat möjligheterna till omprioritering, besparingar och/eller ökade intäkter. Vid anmälan om risk för budgetöverskridande av investeringsprojekt så ska även en redogörelse lämnas för konsekvenserna för den årliga driften av färdigställt projekt.

Utifrån slutredovisning av investeringsprojektet Tumba idrottshus, som behandlades i tekniska nämnden 2012-12-10, tog nämnden ställning till att få en uppföljning av fastighetsenhetens investeringsprojekt vid varje nämndsammanträde. Vi kan konstatera att på de tre först sammanträdena för 2013 skedde denna information muntligt, för att senare formaliseras till en skriftlig information på efterföljande sex sammanträden, inkl obligatorisk uppföljning i delårsrapporterna.

Under 2014 lämnades skriftlig information om fastighetsenhetens investeringsprojekt på sex av tekniska nämndens totalt åtta sammanträden, inkl formaliserad uppföljning i delårsrapporterna. T o m september 2015 har tekniska nämnden haft sju sammanträden, men endast på två av dessa har information lämnats kring investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet. 2015-05-18 godkände tekniska nämnden sin delårsrapport per april⁹, men i denna redovisades inte investeringar inom lokalförsörjning och fastighet. Dessa redovisades först på nästkommande sammanträde 2015-06-08.

⁹ På tekniska nämndens sammanträde 2015-05-18 yrkade oppositionen på att delårsrapporten inte skulle godkännas utan återremitteras till tekniska förvaltningen.

På tekniska nämndens sammanträde 2015-09-28 redovisades dock en fullständig delårsrapport per augusti, dvs som även innehöll investeringar inom lokalförsörjning och fastighet.

Uppföljningen av driftbudgeten under 2015 har hittills skett av tekniska nämnden i samband med delårsrapport per april och augusti samt via budgetuppföljning per juli, dvs en gång utöver de två obligatoriska uppföljningstillfällena. Detta får hittills anses vara en tillfredsställande frekvens i uppföljning av driftbudgeten, vilket även motsvarar tidigare års uppföljningsfrekvens. Däremot är uppföljningsfrekvensen kring investeringsbudgeten inte tillräcklig under granskad period, när det gäller investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet.

I delårsrapport per april 2015 prognostiserades ett underskott på årsbasis till 7,2 mnkr, vilket främst berodde på ökade kostnader för avhjälpande och planerat fastighetsunderhåll. Vid tekniska nämndens behandling av delårsrapporten 2015-05-18 togs inga beslut kring åtgärder med anledning av prognostiserat underskott och inga uppdrag lämnades heller till tekniska förvaltningen.

När kommunstyrelsen 2015-06-08 behandlade delårsrapport per april uppmanades de nämnder med prognostiserade underskott, bland annat tekniska nämnden, att i samband med delårsrapport per augusti redogöra för vidtagna och planerade åtgärder med syfte att minimera underskotten 2015 och uppnå balans i ettårsplan inför 2016. Detta beslut, inkl kommunfullmäktiges behandling av delårsrapporten, delgavs tekniska nämnden som ett anmälningsärende 2015-08-24.

Tekniska nämnden godkände 2015-08-24 en ekonomisk uppföljning av driftbudgeten per juni 2015, där det prognostiserade budgetunderskottet hade ökat till 15,0 mnkr. Underskottet beskrivs främst vara relaterat till verksamhetsområde lokalförsörjning och fastighet samt driftkostnader för renovering av Storvretsskolan på 9 mnkr. Vid tekniska nämndens behandling av budgetuppföljningsrapporten togs inga beslut kring åtgärder med anledning av prognostiserat underskott. Däremot gavs uppdrag till tekniska förvaltningen att återkomma med en utförlig redovisning i delårsrapporten per augusti. Vad redovisningen skulle bestå av framgår dock inte. I protokollsparagrafen över ärendet, under rubriken sammanfattning, framgår dock att tekniska förvaltningen återkommer med en handlingsplan för fastighetsverksamheten, som är ett förslag på åtgärder som behöver vidtas för att förbättra det negativa resultatet.

I tekniska nämndens delårsrapport per augusti, som behandlades 2015-09-28, prognostiserades ett budgetunderskott på totalt 11,3 mnkr. Budgetunderskottet inom lokalförsörjning och fastighet är 13,1 mnkr, medan övriga enheter visar överskott. Underskottet beror främst på ökade kostnader för avhjälpande underhåll, där Storvretsskolans renovering är den enskilt största posten. Skolans extra kostnader är ännu inte utredda och inga beslut har tagits kring hur finansiering ska ske. Det påtalas att ett sådant beslut behöver tas för att bestämma vem som ska belastas av kostnadsöverdraget, samt vad som avser investeringsutgifter respektive underhållskostnader.

I detta sammanhang kan vi konstatera att investeringsprojektet Storstretsskolan, vid granskningstillfället redan hade ett prognostiserat utfall på 127,7 mnkr (budget 108,5 mnkr), dvs ett underskott på 15,2 mnkr (14 %).

Vare sig i tekniska nämndens delårsrapport per augusti eller som ett separat ärende finns någon redovisning av vidtagna och planerade åtgärder för att minimera underskottet för 2015, utifrån kommunstyrelsens uppmaning 2015-06-06. I protokollsparagrafen gällande delårsrapporten gör tekniska nämnden dock följande kraftiga markering:

”Tekniska nämnden konstaterar att fastighetsenhetens underskott till stor del kan härledas till ej budgeterade åtgärder. Det är acceptabelt. Nämnden är emellertid väl medveten om att det är svårt att i projekteringsstadiet förutse allt som kan uppstå i byggprojekt som genomförs i äldre befintliga byggnader. Men det betyder inte att omfattande icke budgeterade åtgärder får genomföras utan relevanta beslut och utan medgivande från beställande verksamhet som innebär att de är beredda att betala för sådana åtgärder. Tekniska nämnden vill med tydlighet klargöra att vi i fortsättningen förväntar oss respekt för fattade beslut och att ansvariga chefer och ledare håller sig inom de ramar som antagen delegationsordning medger”.

Den tidigare nämnda handlingsplanen för fastighetsverksamheten redovisades inte heller på tekniska nämndens sammanträde 2015-09-28. När kommunstyrelsen 2015-10-05 behandlade delårsrapport per augusti uppmanades ånyo de nämnder med prognostiserade underskott, bland annat tekniska nämnden, att minimera underskotten 2015 och uppnå balans i ettårsplan inför 2016.

När det gäller investeringsredovisningen tar tekniska förvaltningens ekonomienhet ut månatliga rapporter ur ekonomi- alternativt beslutsstödssystem för samtliga investeringsprojekt, som antingen är korta (ettåriga och/eller förvaltningsspecifika 3xxx) eller långa (fleråriga 6xxx). De långa projekten hanteras och följs upp i nuvarande beslutsstödssystem Hypergene, där även respektive projektledare ska lägga in sina prognoser. Vidare tillämpas olika regler kring avskrivning, hantering av internränta och aktivering av intern tid för projektledning. Detta mellan långa och korta projekt, vilket ur redovisningssynpunkt är otillfredsställande.

De korta projekten hanteras inte i beslutsstödssystemet, vilket ur styrnings- och uppföljningssynpunkt är en brist. Att denna brist, som tidigare påtalats, ännu inte åtgärdats full ut går främst att sökas i det faktum att nytt beslutsstödssystem vid granskningstillfället var under upphandling. Vissa brister i anslutning till detta har dock åtgärdats, exempelvis tidigare slentrianmässiga ombudgetering av korta projekt samt viss begränsning av dess antal och ekonomiska omfattning. När det gäller det senare kan vi konstatera att årsbudgeten inkl ombudgetering för korta projekt inom lokalförsörjning och fastighet har minskat under perioden 2013 till 2015, från 71,5 mnkr till 58,2 mnkr (22 %). Antalet korta projekt har även minskat under samma period, från 15 till 11 (26 %), vilket framgår av bilaga 4.

Under perioden 2013 till 2015 har totalbudgeten för de långa projekten ökat, från 1 093 mnkr till 1 699 mnkr (55 %). Antalet långa projekt har även ökat under samma period, från 28 till 41 (46 %). Detta framgår av bilaga 5.

Vi bedömer att tekniska nämndens ansvarsutövande hittills under 2015 inte har varit tillfredsställande. Detta eftersom nämnden endast passivt godkänt de ekonomiska rapporterna från förvaltningen utan att vidta några åtgärder med anledning prognostiserat underskott på driftbudgeten, som till stor del består av genomförda åtgärder som vare sig är budgeterade eller beslutade. Enligt reglementet för budgetansvar och attester, som fastställts av kommunfullmäktige, är nämnden skyldig att snarast vidta de åtgärder som krävs för att undvika att budgeten överskrids. Vidare har tekniska nämnden inte följt kommunstyrelsens uppmaning att i samband med delårsrapport per augusti redogöra för vidtagna och planerade åtgärder för att minimera underskottet 2015.

Vi kan dock konstatera att tekniska nämnden i samband med behandling av delårsrapport per augusti gjorde en kraftfull markering i protokollet kring att man i fortsättningen förväntar sig respekt för fattade beslut och att ansvariga chefer och ledare håller sig inom fastställda ramar.

Vi bedömer även att tekniska nämndens uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet inte har skett med tillräcklig frekvens under 2015. Hittillsvarande frekvens är inte heller förenligt med nämndens tidigare ställningstagande kring löpande uppföljning på varje sammanträde. Den första uppföljningen av dessa investeringsprojekt behandlades av nämnden så sent som i juni 2015.

Vid nämndens behandling av delårsrapport per april 2015 saknades vidare en uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet. En kompletterande redovisning lämnades först på nästkommande sammanträde, vilket är otillfredsställande. Detta är inte heller förenligt med de anvisningar inom området som lämnas av kommunledningsförvaltningen.

Vidare kan vi konstatera att tekniska nämnden inte följer reglementet kring budgetansvar och attester, när det gäller att även lämna redogörelse för konsekvenser för den årliga driften av färdigställt investeringsprojekt vid prognostiserat budgetöverskridande. Detta är en viktig fråga ur verksamhetsdrivande förvaltnings perspektiv.

Vi rekommenderar att tekniska nämnden snarast vidtar åtgärder för att säkerställa ett tillfredsställande ansvarsutövande, när det gäller hantering av prognostiserade underskott, uppföljning av investeringsprojekt inom lokalförsörjning och fastighet samt följsamhet till gällande reglementen samt kommunstyrelsens anvisningar.

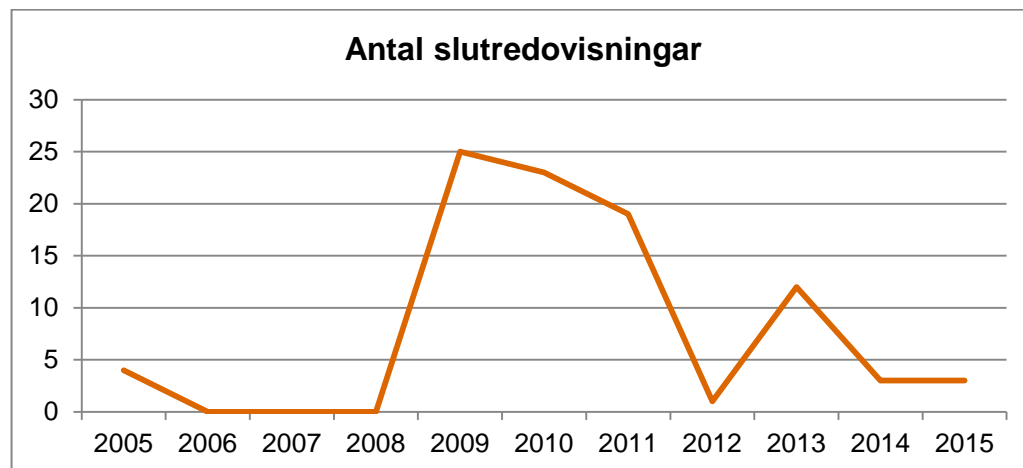
4.5. Slutredovisning av investeringsprojekt

Kontrollmål: Omfattning av och standard på slutredovisning av investeringsprojekt

Verifiering har skett via intervjuer och protokollsgenomgång kring statusen på slutredovisningar 2014 och 2015 (t o m sep). Detta i jämförelse med perioden 2005 till 2013. Slutredovisningarna har även granskats gentemot redovisningsreglementets krav och utarbetat blankettmaterial.

Kommentarer

Av redovisningsreglementet framgår att avslutade investeringsprojekt över 50 basbelopp (f n 2,2 mnkr) ska slutredovisas inom sex månader. Undantag är byggentreprenader, som ska slutredovisas inom tolv månader från godkänd slutbesiktning¹⁰. Slutredovisningen ska vidare bifogas närmast därpå följande årsredovisning. I nedanstående tabell redovisas antal slutredovisningar under perioden 2005 till 2015 (t o m sep).

Av sammanställningen framgår att inga slutredovisningar redovisades i tekniska nämnden under perioden 2006 till 2008. Utifrån att denna brist påtalades av revisorerna har 67 slutredovisningar behandlats av tekniska nämnden under 2008 till 2011.

I tidigare revisionsrapport från 2013, kring granskning av investeringsprojekt, konstaterades att under 2012 behandlades endast en slutredovisning av tekniska nämnden, vilket var för investeringsprojektet Tumba idrottshus. Utifrån att denna brist påtalades av revisorerna slutredovisades 12 investeringsprojekt under 2013.

Endast två av dessa projekt slutredovisats dock inom redovisningsreglementets tidsgräns på ett år från slutbesiktning. Bland de 10 investeringsprojekt som inte uppfyllde tidsgränsen var det äldsta slutbesiktiga projektet från 2010-07-30, vilket visar på en omfattande eftersläpning i slutredovisning av investeringsprojekt.

¹⁰ I tidigare granskningar har lyfts upp att motstridiga uppgifter finns, mellan redovisningsreglementet och styrdokument kring lokalanskaffningsprocessen från 2008, kring tidsgränser för slutredovisning av investeringsprojekt.

Under 2014 och 2015 (t o m sep) har endast sex investeringsprojekt slutredovisats till tekniska nämnden. Endast ett av dessa var redovisat inom stipulerad tidsgräns i redovisningsreglementet. För det äldsta projektet som slutredovisades hade det gått 2,5 år sedan slutbesiktning skett. Sammantaget visar detta på fortsatta eftersläpningar i slutredovisning av investeringsprojekt. I delavsnitt 4.5 redovisas en fallstudie kring det slutredovisade investeringsprojektet Nyängsgården.

Det kan konstateras att av de investeringsprojekt som tidigare varit föremål för granskning är samtliga slutredovisade, förutom Riksstens skola etapp 1 och 2, som vid granskningstillfället fortfarande var pågående. Detta eftersom de båda etapperna slagits ihop till ett projekt, från att tidigare varit två separata projekt.

Enligt redovisningsreglementet ska slutredovisningar även redovisad i kommunens samlade årsredovisning. Detta har gjorts i 2013 årsredovisning i form av en not. Någon sådan redovisning har inte skett i årsredovisning för 2014¹¹. Tekniska nämndens årsredovisning för 2013 och 2014 innehåller dock uppgifter om slutredovisade investeringsprojekt, som dock är felaktiga. I tekniska nämndens årsredovisning 2013 anges att 10 investeringsprojekt är slutredovisade under året, medan det faktiska antalet är 12¹². Detta innebär vidare att motsvarande fel finns i kommunens samlade årsredovisning, eftersom den i denna del bygger på tekniska nämndens redovisning. I tekniska nämndens årsredovisning 2014 anges att fem investeringsprojekt är slutredovisade under året, medan det faktiska antalet är fyra. Orsaken till detta är att Tullingebergsskolan, som slutredovisades under 2013, felaktigt anges vara slutredovisad under 2014.

I flera tidigare granskningar har vi konstaterat att slutredovisning av investeringsprojekt inte i alla delar sker på ett ändamålsenligt sätt utifrån gällande regelverk och utarbetat blankettmaterial. Vi har vidare konstaterat att investeringsprojekt, över gällande beloppsgräns, som genomförs inom va samt gata/park inte alls blir föremål för slutredovisning.

För va-området, som ansvarsmässigt ligger under tekniska nämnden, används i dagsläget endast korta investeringsprojekt som inte blir föremål för separat slutredovisning. Dessa projekt uppgår sammantaget till väsentliga belopp, vilket framgår av sammanställningen i bilaga 6. Ur generell styrnings- och uppföljnings-synpunkt kan även ifrågasättas varför enbart korta investeringsprojekt används inom va-området, avsett ekonomisk omfattning och typ av projekt¹³. Det är exempelvis obegripligt hur man kan klassificera investeringsprojektet dagvattenhantering i norra Botkyrka, med en budget 2015 inkl ombudgeteringar på 70,7 mnkr och med uppstart 2011, som ett kort projekt.

---

¹¹ Motsvarande brist konstaterades i tidigare granskning av investeringsprojekt, avseende årsredovisning 2012. Denna brist åtgärdades i årsredovisning 2013, där även jämförelse gjordes med 2012.

¹² De slutredovisade projekt som inte medtagits i tekniska nämndens årsredovisning är Gridstugan Tullinge (2013-05-20) och Tullingebergsskolan (2013-12-09).

¹³ Detta gäller även investeringsprojekt inom gata och park, som ansvarsmässigt ligger under samhällsbyggnadsnämnden.

Inom ramen för granskningen har vi även uppmärksammat två korta investeringsprojekt¹⁴, inom fastighet och lokalförsörjning, som har tagits bort från tekniska nämndens investeringsredovisning. Det ena projektet togs bort i delårsrapport per april 2014 och det andra projektet togs bort i motsvarande rapport 2015. Detta trots att de inte har varit föremål för separat slutredovisning, enligt redovisningsreglementets krav och beloppsgränser, vilket framgår av bilaga 4. Utifrån detta har vi genomfört en översiktlig analys av dessa två projekt, med fokus på 3855 Röda huset Tumba/hälsan, som även denna framgår av bilaga 4. I tekniska nämndens årsredovisningar för 2012 till 2014 har kommentarer lämnats om att projektet ska slutredovisas, vilket inte skett. Projektet kommer dock att slutredovisas på tekniska nämndens sammanträde 2015-11-09, tillsammans med ytterligare tre projekt.

Brister i slutredovisning av investeringsprojekt har på olika sätt påtalats av revisorerna inom ramen granskning av tekniska nämndens ansvarsutövande för perioden 2009 till 2014. En sammanställning av dessa påpekanden återfinns i bilaga 7. Vi har även i tidigare granskningar konstaterat att beloppsgränsen för separat slutredovisning av investeringsprojekt ligger på 50 basbelopp (2,2 mnkr), vilket är lågt för främst fastighetsinvesteringar. En höjd beloppsgräns skulle möjliggöra en mer utförlig och genomarbetad slutredovisning för större strategiska projekt. När det gäller projekt under beloppsgränserna slutredovisas dessa inom ramen för årsredovisningen.

I tekniska nämndens uppföljning av handlingsplanen, som redovisas i bilaga 2, framgår att enligt beslut i nämnden ska ingen förändring ske, utan tidigare fastställd nivå 2,2 mnkr ska ligga kvar som beloppsgräns för slutredovisning. Detta beslut har inte tagits i dialog med kommunstyrelsen, vilket var ursprunglig rekommendation i revisionsrapporten kring investeringsprojekt 2013. I och med detta valde revisorerna att rikta denna rekommendation direkt till kommunstyrelsen i motsvarande och uppföljande granskning som gjordes under 2014.

I kommunstyrelsens svar på ovanstående revisionsrapport 2015-02-02, gavs kommunledningsförvaltningen i uppdrag att tillsammans med tekniska förvaltningen se över beloppsgränser för slutredovisning av investeringsprojekt. Uppdraget skulle redovisas till kommunstyrelsen senast i juni 2015.

Vi kan konstatera att slutredovisningar ännu inte sker i enlighet med de krav som ställs i det av kommunfullmäktige fastställda redovisningsreglementet. Exempelvis blir investeringsprojekt över gällande beloppsgränser inom va-området inte slutredovisade, vilket är oacceptabelt inte pga av deras ekonomiska omfattning. Budget inkl ombudgeteringar för dessa projekt uppgår 2015 till 208,5 mnkr och utfallet t o m 2014 är 95,9 mnkr. Vidare har vi konstaterat att det finns slutredovisningspliktiga investeringsprojekt som tagits bort från nämndens investeringsredovisning, trots att de inte slutredovisats, vilket är oacceptabelt.

¹⁴ Dessa projekt är 3846 Diverse ombyggnader lokaler samt 3855 Röda huset Tumba/hälsan, med ett sammantaget utfall på 12,5 mnkr respektive 11,7 mnkr, dvs vida överstigande gränsen för krav på separat slutredovisning på 2,2 mnkr.

Att tekniska nämnden ännu inte förmått åtgärda bristerna kring slutredovisning av investeringsprojekt, trots påpekanden från revisorerna under fem års tid, bedöms vara anmärkningsvärt.

Vidare kan vi konstatera att uppgifterna om antalet slutredovisade investeringsprojekt, i tekniska nämndens årsredovisning för 2013 och 2014, är felaktiga. Att inte ens dessa basala grunduppgifter är riktiga, bedöms även detta vara anmärkningsvärt.

Vi kan även konstatera att kommunstyrelsens beslutade uppdrag till kommunledningsförvaltningen, att tillsammans med tekniska förvaltningen se över beloppsgränser för slutredovisning av investeringsprojekt, ännu inte återrapporterats. Detta trots att det, enligt beslutet, skulle ha återrapporterats senast i juni 2015.

Vi rekommenderar ännu en gång att tekniska nämnden snarast tillser att rutiner införs för slutredovisning av investeringsprojekt inom nämndens samlade verksamhetsområde, vilket även är en punkt i fastställd handlingsplan utifrån revisorernas tidigare granskning inom området. I detta sammanhang behöver kvalitetsaspekterna på slutredovisningarna lyftas upp, så att de framledes blir en del av en lärande process.

Det är även nödvändigt att säkerställa att uppgifterna kring slutredovisade investeringsprojekt är riktiga i nämndens årsredovisning samt att en rimlig klassificering sker mellan långa och korta projekt, vilket främst gäller inom va-området där samtliga investeringsprojekt i dagsläget hanteras som korta oavsett ekonomisk omfattning och projektinnehåll. På sikt behöver de korta projekten och deras budget- och redovisningsmodell helt avvecklas.

Vidare behöver säkerställas att det av oss identifierade investeringsprojektet, som omfattas av redovisningsreglementets krav på separat slutredovisning, men som rensats bort från tekniska nämndens investeringsredovisning under 2014, i efterhand förs upp till nämnden för separat slutredovisning. Detta projekt är 3846 Diverse ombyggnader av lokaler.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsens säkerställer att uppdraget till kommunledningsförvaltningen, kring översyn av beloppsgränser för slutredovisning av investeringsprojekt, blir återrapporterat inom rimlig tid.

Vi rekommenderar vidare att kommunstyrelsen tillser att slutredovisade investeringsprojekt anges i kommunens samlade årsredovisning för 2015, alternativt ändrar redovisningsreglementet i denna del.

4.6. *Fallstudie av Nyängsgården*

Kontrollmål: Standard på slutredovisning av Nyängsgården

Verifiering har skett via intervjuer och genomgång av standarden på slutredovisningen av investeringsprojektet förskolan Nyängsgården. En registeranalys har även gjorts kring nedlagda investeringsutgifter under projekttiden på detta objekt.

Kommentarer

Nyängsgården slutredovisades i tekniska nämnden 2015-03-16 i form av två ärenden (etapp 1 och 2¹⁵), enligt den ekonomiska sammanställning som återfinns i bilaga 8. Efter granskning av slutredovisningen kan följande konstateras:

1. Både budget- och redovisningsmässigt har Nyängsgården huvudsakligen hanterats som ett projekt (projektkod 6198). Mot bakgrund av detta blir det pedagogiskt svårt, för att inte säga omöjligt, att utarbeta separata och etappvisa slutredovisningar av projektet som blir begripliga. Detta eftersom etapp 2 endast till begränsad del har haft en politiskt fastställd budget och då inom ramen för ett annat projekt (projektkod 3822). Enligt uppgift är slutredovisning av etapp 2 inte heller kommunicerad och avstämd med ekonomienheten på förvaltningen, innan den fördes upp för beslut i tekniska nämnden. Slutredovisning av etapp 2 gäller vidare delvis projekt 3822 (upprustning barn/ungdom) samt delar av ett antal andra korta projekt (se punkt 6).
2. Budgeten för etapp 1 anges vara 38,0 mnkr och för etapp 2 anges den vara 5,0 mnkr, dvs totalt 43,0 mnkr för projektet. Budgetbeloppet på 5,0 mnkr avser en ombudgetering, som gjordes i årsredovisning 2013, avseende projekt 3822 som delvis skulle finansiera etapp 2. Dessa budgetmedel tillfördes dock inte projekt 6198.
3. Det sker ingen uppdelning av vad som är ursprunglig budget och tilläggsbudget, vilket innebär att slutredovisningen blir ofullständig i denna del. Den ursprungliga budgeten för projektet var 25,0 mnkr och tilläggsbudgeten var totalt 13,0 mnkr (8,0 mnkr + 5,0 mnkr). Detta eftersom tekniska nämnden 2011-05-20 begärde av kommunfullmäktige att få ianspråkta ursprunglig budget på 25,0 mnkr samt i detta sammanhang begärde ett tilläggsanslag på 8,0 mnkr. 2012-03-12 begärde tekniska nämnden av fullmäktige att få disponera 5,0 mnkr från reserverade medel för ökade kostnader i projektet.
4. Utfallet på projektet följs endast upp på aggregerad totalnivå och inte för de olika delarna, enligt mall i blankett för slutredovisning. Detta eftersom detaljerade förkalkyler saknas.

¹⁵ På tekniska nämndens sammanträde 2015-03-16 yrkade delar av oppositionen (M och KD) att slutredovisning av Nyängsgården etapp 2 inte skulle godkännas utan återremitteras till tekniska förvaltningen.

5. 2015-03-16 fastställde tekniska nämnden sin årsredovisning 2014. Av denna framgår att investeringsprojektet Nyängsgården har en budget på 38,0 mnkr och ett utfall på 50,7 mnkr, vilket innebär ett budgetunderskott på 12,7 mnkr (33 %). På samma sammanträde beslutades att godkänna de två etappvisa slutredovisningarna av Nyängsgården. Dessa visar på ett sammantaget utfall på 60,8 mnkr, vilket innebär ett budgetunderskott på 17,8 mnkr (41 %), relaterat till en totalbudget på 43,0 mnkr (se punkt 2). En detaljredovisning av ovanstående återfinns i nedanstående tabell.

Belopp tkr	Budget	Utfall	Avvik	Avvik i %
Etapp 1	38 000	40 769	-2 769	-7,3%
Etapp 2	5 000	20 038	-15 038	-200,8%
Totalt	43 000	60 807	-17 807	-41,4%
Enligt ÅR 2014	38 000	50 683	-12 683	-33,4%
<i>Skillnad</i>	<i>5 000</i>	<i>10 124</i>	<i>-5 124</i>	<i>-8,0%</i>

6. I slutredovisningen av Nyängsgården, projekt 6198, ingår även andra investeringsutgifter kopplade till projektet, men som redovisningsmässigt belastat ett antal korta projekt. I nedanstående tabell har vi gjort en sammanställning över projektets sammantagna utfall, avseende både korta projekt och långt projekt, under aktuell investeringsperiod. Vad som ska ingå i projektet och inte ingå, har vi inte kunnat få någon klar uppfattning om, trots genomförd detaljgranskning. Det har vidare varit skilda projektledare för de olika projekten.

Projekt (belopp i tkr)	Belopp i tkr	Tidsperiod
3801 Fastighetsnät	20	2013
3802 Tillgänglighet	633	2013
3808 Energisparåtgärder	1 169	2012 och 2013
3814 Ersättning av äldre larm	20	2011 och 2012
3822 Upprustning barn och ungdom	8 187	2013 och 2014
3833 Ventilationsombyggnad	1 184	2012 och 2013
3839 Övriga fastighetsinvesteringar	219	2014
6198 Förskola Nyängsgården	50 683	2011 till 2014
<i>Totalt</i>	<i>62 115</i>	2011 till 2014
<i>Varav korta projekt</i>	<i>11 432</i>	2011 till 2014

I slutredovisningen av Nyängsgården konstateras bland annat att förstudien var bristfällig och att förkalkylen endast var baserad på av utbildningsförvaltningen uppskattad kvm-pris. Det anges även att projekteringen kan anses vara förgäves, då en försiktig kostnadsuppskattning med råge översteg realistiska kostnader.

Vi kan konstatera att utifrån en ursprunglig budget på 25,0 mnkr, har två tilläggsanslag på totalt 13,0 mnkr, beviljats under projektets löptid. Trots detta redovisas ett underskott gentemot budget på 12,7 mnkr (33,4 %), enligt de ekonomiska uppgifter som hämtats från tekniska nämndens årsredovisning 2014. I samma

årsredovisning, under kommentarer till projekt 6198 Nyängsgården etapp 1 och 2, kan man läsa att upprustningen av den äldre delen av förskolan har finansierats av medel avsatta för upprustning barn och ungdom (projekt 3822). Sammantaget, med de kostnader som ligger på projekt 3822, uppges projektet visa ett underskott med ca 20 mnkr. I bilaga 9 redovisas prognoser och kommentarer i tekniska nämndens årsredovisningar 2011 till 2014, med avseende på investeringsprojektet Nyängsgården.

Vi kan konstatera att projektet inte slutredovisades inom stipulerad tidsgräns enligt redovisningsreglementet, dvs inom ett år från slutbesiktning. Detta konstaterande gäller etapp 1. Det finns även en notering, i tekniska nämndens årsredovisning för 2013, att slutredovisning skulle ha skett av Nyängsgården etapp 1 på tekniska nämndens första sammanträde för 2014, vilket är felaktigt.

Av slutredovisningarna framgår att etapp 1 upphandlades som en generalentreprenad. Etapp 2 upphandlades stegvis per huskropp, via ramavtalsentreprenörer. Någon närmare uppföljning kring upphandlingsprocessen i projektet har inte skett inom ramen för denna granskning. Investeringsutgiften för Nyängsgården etapp 1 är 33 682 kr per kvm, vilket i slutredovisningen, relateras till ett jämförelseobjekt i form av Vretagårdens förskola (40 752 kr per kvm). Motsvarande investeringsutgift för etapp 2 är 17 812 kr per kvm, vilket relateras till ett jämförelseobjekt i form av förskolan Violen (28 333 kr per kvm).

Vi bedömer att granskad slutredovisning av investeringsprojektet Nyängsgården är bristfällig, vilket främst beror på ofullständiga underlag i projektets tidiga skede. Lite tillspetsat kan man konstatera att en slutredovisning av ett projekt aldrig blir bättre än projektets förkalkyl. Granskningen visar tydligt på de brister som funnits i styrning, uppföljning, budgetering och redovisning av projektet, vilket även återspeglas och delvis kommenteras i granskade slutredovisningsdokument som tekniska nämnden behandlade 2015-03-16.

Trots en omfattande granskningsinsats har vi inte kunnat få någon fullständig klarhet i de totala investeringsutgifterna för Nyängsgården och vad dessa i så fall ska relateras till för faktisk budget. Detta är i sig otillfredsställande och beror på att förutom ett långt huvudprojekt, där huvuddelen av investeringsutgifterna bokförts, så har även ett antal korta projekt belastats med investeringsutgifter under delar av projekttiden. Vidare kan vi konstatera att etapp 2 av projektet endast till begränsad del har haft en politiskt fastställd budget, och den har bestått av ombudgetering av överskott på ett helt annat projekt, vilket ur styrnings- och uppföljningssynpunkt är oacceptabelt.

Granskning av slutredovisning för Nyängsgården ställer även generella frågor kring innehåll, kvalitet och former för slutredovisning av investeringsprojekt, vilka närmare kommenterades i delavsnitt 4.5.

5 Avslutande kommentarer

Det sammantagna granskningsresultatet och den historiska oförmågan att säkerställa att fattade beslut på olika nivåer i den politiska organisationen blir verkställda och att påtalade brister därigenom blir åtgärdade, leder osökt tanken till **kommunens slogan, men då i negativ bemärkelse.**

Granskningsresultatet visar även med önskvärd tydlighet att tekniska nämnden behöver vidta kraftfulla åtgärder inom ett antal områden, för att därigenom säkerställa ett tillfredsställande ansvarsutövande framleds. Vissa av de konstaterade bristerna är relaterade till inkörningsproblem kring ny teknisk förvaltning under 2015, medan andra brister är sådana som kommunens revisorer påtalat vid olika tillfällen under ett flertal år utan att detta ännu åtgärdats på ett tillfredsställande sätt.

Tekniska nämnden har i anslutning till behandlingen av delårsrapport per augusti 2015 lämnat ett tydligt uttalande, som innebär att nämnden i fortsättningen förväntar sig respekt för fattade beslut och att ansvariga chefer och ledare håller sig inom de ramar som antagen delegationsordning medger. Att en nämnd känner sig tvingad att lämna ett sådant uttalande i ett offentligt protokoll är mycket ovanligt. Detta ändrar dock inte på det faktum att det är nämnden och dess ledamöter som omfattas av revisionsansvar, inte tjänstemännen.

Ur ett kommunstyrelseperspektiv är det nödvändigt att fånga upp de strategiska aspekterna inom granskat område, såsom ett mycket omfattande investeringsbehov¹⁶ framledes kopplat till både historiska och nuvarande brister kring styrning och uppföljning av investeringsprojekt, främst inom fastighetsområdet.

¹⁶ I flerårsplan 2016 – 2019, som fastställdes av kommunfullmäktige 2015-06-16, uppgår de beräknade investeringarna för perioden till ca 3,4 miljarder kronor. Dessutom uppgår investeringarna i ettårsplan 2015 till 0,9 miljarder kronor. Huvuddelen av dessa investeringar är inom området lokalförsörjning och fastighet samt är relaterat till upprustningsbehov inom de s k miljonprogramsområdena, befolkningsutveckling och demografi. Sammantaget innebär detta investeringsnivåer som kommunen historiskt inte ens har varit i närheten av.

Mot ovanstående bakgrund ser vi positivt på att kommunstyrelsen, vid behandling av flerårsplanen 2016-2019, gett kommunledningsförvaltningen i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar närmare analysera investeringsbudgeten med inriktningen att kvalitetssäkra investeringsbeloppen, säkerställa när i tiden investeringarna är möjliga att genomföra samt att tydliggöra vilka konsekvenser investeringarna ger på de årliga driftkostnaderna i kommunens olika verksamheter. Uppdraget ske genomföras så att resultatet av analysen ska kunna inarbetas redan i kommunens samlade och kommunövergripande ettårsplan för 2016¹⁷.

Bakgrunden till kommunstyrelsens beslutade uppdrag beskrivs på följande sätt i kommunfullmäktiges protokollparagraf 2015-06-08, när det gäller beslut kring flerårsplan 2016 – 2019:

”Botkyrka kommun kommer att genomföra omfattande investeringar, främst på fastighetssidan, under planperioden. Det ställer stora krav på att kvalitetssäkra planeringen och det innebär betydande ekonomiska och organisatoriska påfrestningar i hela den kommunala organisationen. I detta läge är det inte hållbart med stora avvikelser i förhållande till de kalkyler som ligger till grund för de medel som anslagits i investeringsbudgeten. Det är heller inte hållbart med stora avvikelser från när i tiden investeringar är praktiskt möjliga att genomföra. Därutöver måste vi ha en tydlig bild av hur investeringarna påverkar driftkostnaderna över tiden, från det ena året till det andra”.

Vi kan konstatera att ovanstående citat hade kunnat användas som en sammanfattning av delar av granskningsresultatet i denna rapport och rådande problembild, utifrån både ett nämndperspektiv och ett kommunövergripande strategiskt perspektiv.

Med beaktande av det sammantagna granskningsresultatet bedömer vi avslutningsvis att lämnat uppdrag från kommunstyrelsen till kommunledningsförvaltningen inte är tillräckligt, eftersom att det endast omfattar kvalitetssäkring av investeringsbudgeten.

I nästa steg är det nödvändigt att kvalitetssäkra investeringsredovisningen inkl uppföljnings- och slutredovisningsrutiner. Detta bland annat eftersom styrning, uppföljning och kontroll är otillräcklig när det gäller korta projekt, som i ettårsplan 2015 uppgår till totalt 317,9 mnkr¹⁸. Vidare kan konstateras att olika regler tillämpas mellan de olika typerna av projekt när det gäller tidpunkt för avskrivning, hantering av internränta och aktivering av intern tid för projektledning, vilket ur redovisningssynpunkt är otillfredsställande. Av bilaga 10 framgår den praktiska

---

¹⁷ Någon beskrivning av genomfört uppdrag finns inte i förslaget till ettårsplan 2016 som kommunstyrelsen kommer att behandla 2015-11-02. Enligt uppgift har en muntlig redovisning av genomfört uppdrag lämnats till budgetberedningen.

¹⁸ 58,2 mnkr inom fastighet och lokalförsörjning, 208,6 mnkr inom va samt 51,1 mnkr inom gata och park. Inom det förstnämnda området har en begränsning av denna typ av projekt skett, medan inom de två andra områden användes endast korta projekt. Ansvarsmässigt ligger dessa områden inom tekniska nämnden, förutom gata och park som ansvarsmässigt ligger under samhällsbyggnadsnämnden. Kommunstyrelsen har dock ett övergripande ansvar för att tillskapa en ändamålsenlig kommunövergripande investeringsredovisning.

hanteringen kring olika typer av investeringsprojekt i kommunen, när det gäller avskrivningar, internränta m m. Bilden är minst sagt *”spetig”*.

Skilda avskrivningsrutiner mellan korta och långa investeringsprojekt har även inneburit svårigheter vid övergång till ny normgivning i form av komponentavskrivning.

Avslutningsvis vill på påtala vikten av att kvarstående brister inom tekniska nämndens ansvarsområde hanteras inom ramen för det pågående och ambitiösa utvecklingsarbetet inom tekniska förvaltningen samt att detta sker i dialog med kommunstyrelseförvaltningen, så att det inte blir parallella och osynkroniserade processer.

2015-10-30

Jan Nilsson
Projektledare/uppdragsansvarig

Bil 1: Uppföljning av handlingsplanen

Nedanstående citerade den senaste uppföljningen av handlingsplanen i sin helhet, vilken behandlades i tekniska nämnden 2014-05-19.

1. Delegationsordning fastställs

Färdigtidpunkt: 2014-01-31
Ny färdig tidpunkt: 2014-03-31
Ansvarig: Förvaltningschef
Status: klart

Delegationsordningen är ett ärende som tas av tekniska nämnden 2014-05-19.

2. Lokalförsörjningsprocess fastställs

Färdigtidpunkt: KF april
Ny färdigtidpunkt: KF 2014 september
Ansvarig: Förvaltningschef/fastighetschef tillsammans med klf

Under 2013 har fastighetschef och kommunledningsförvaltning arbetat fram ett förslag. Det har tagit längre tid att ta fram en överenskommen processbeskrivning och ett förslag har översänts till Kommunledningsförvaltningen i slutet av april. Kommunledningsförvaltningen återkommer med beslutstider men ärendet förväntas tas strax efter sommaren 2014.

3a. Säkerställa att redovisningsregler följs

Färdigtidpunkt: 2014-03-01
Ansvarig: Fastighetschef
Status: klart

Alla beställningar görs efter ett av aktuell verksamhets godkännande. Ett arbete pågår tillsammans med kommunens upphandlingsenhet där mallar tas fram för att säkerställa beställningarna.

Ombokningar i pågående projekt får endast göras om det är fel som ska korrigeras. Om underhållsmedel ska vara en del av kalkylen så ska det vara klart innan beställning görs och framgå i beställningen.

3b. Interna riktlinjer, redovisning

Färdigtidpunkt: 2014-03-01

Ansvarig: Ekonomichef

Status: klart

En ny kontoplan har implementerats i kommunen. Samtliga budgetansvariga har en budget med tillhörande kontodelar, så att uppföljning och prognosarbetet underlättas och efterlevs. För att öka kunskapen kring ekonomi/redovisning har månatliga prognoser införts avseende både drift och investeringar.

Ett program används av ekonomienheten för att lokalisera fel i bokföringen samt utföra kontroller. Eventuella fel korrigeras tillsammans med respektive handläggare.

4a. Åtgärda så att korta projekt uppfyller krav på redovisning

Färdigtidpunkt: 2013-12-31

Status: klart

Beslut angående förändring av korta investeringar ska tas i kommunen. Oklart när. Tillsvdare gäller beslut enligt nedan. Möten har hållits med kommunens ekonomichef och redovisningschef. Åtgärder kommer att tas i två steg. Följande har beslutats i ett första steg:

- 1) Korta” projekt får endast användas för fastighetsenhetens egna projekt som är av en sådan beskaffenhet att det inte går att hänföra till en specifik förvaltning.
- 2) Ingen ombudgetering äskas av princip. Endast då verklig kostnad kvarstår äskas ombudgetering. I princip avslutas varje projekt vid årslutet och nollas. Vid påbörjat räkenskapsår läggs eventuell ny budget in.
- 3) En kalkyl tas fram för varje projekt. Slutredovisning görs för varje projekt vid årsslutet eller då projektet stängs.

I steg två är målet att helt frånga denna typ av projekt. Eftersom det är en modell som hela kommunen använder behöver vi få till en kommunövergripande ändring av budgetprocessen. Budgetprocessen behöver bli likvärdig med den som används för byggprojekt. Genom att steg ett är klart anses åtgärden klar.

4b. Uppföljning av korta investeringar i Beslutstöd

Färdigtidpunkt: 2014-02-01

Status: pågår och är beroende av kommunens Beslutstödssystem

Då steg två i ovan nämnda åtgärd med att frånga korta investeringar beräknas ta tid att genomföra kommer vi att behöva en bättre hantering av projekten. Förvaltningen har lagt in önskemål om ett tillägg i systemet Beslutstöd. Eftersom det saknas medel för detta centralt kommer förvaltningen att bekosta utvecklingen. Förvaltningen avvaktar offert från systemleverantör.

5. Redovisning till nämnden säkerställs

Status: pågår men behöver utvecklas tillsammans med nämnden.
Fastighetsenheten har under 2013 infört månadsredovisning avseende investeringsprojekt.

Fortsatt utveckling av rapportering kommer att ske under 2014. Rapporteringen kommer att bli mer tydlig och pedagogisk samt lyfta upp väsentligheterna. Viktigt är att avvikelserapportering sker så snart det är möjligt så att åtgärder kan vidtas.

Slutredovisningarna behöver förbättras och formaliseras. D v s vad ska kalkylen och uppföljningen innehålla samt på vilken nivå ska redovisning ske.

6. Höja beloppsgränsen för slutredovisningar

Enligt beslut i nämnd ska ingen förändring ske. Tidigare fastställd nivå ca. 2,2 mnkr ligger kvar som beloppsgräns.

Status: klart

7. Slutredovisningar ska redovisas i årsredovisningen

Status: klart

Sker från och med årsbokslutet 2013 som redovisades i marsnämnd.

8. Processbeskrivning av kalkylering och uppföljning av projekt

Färdigtidpunkt: 2014-03-01

Ny tidpunkt: 2014-09-01

Status: påbörjat

Processerna tas fram under våren i samband med att ett nytt fastighetsinformations-system driftsätts. Fastighetsenheten kommer att behöva hela våren på sig att ta fram processbeskrivningar med regler och rutiner. Stora delar av arbetet kommer att kräva extra resursinsatser. Arbetet är påbörjat men behöver ytterligare tid att samla befintliga processer till en reviderad processbeskrivning som är kopplad till kommunens ekonomiska system.

Noteringar

Efter detta har uppföljning av handlingsplanen tagits in i planen för intern kontroll 2014, som återredovisades till tekniska nämnden 2014-11-10.

Bil 2: Ansvarsutövande kring lokalförsörjningsprocess

Kommunens förtroendevalda revisorer sammanträffar årligen under april månad med kommunledningen¹⁹ för att diskutera årsredovisningen och andra viktiga frågor kopplat till ansvarsutövandet²⁰. Detta sker inom ramen för den årliga slutrevisionen och dokumenteras i interna minnesanteckningar. Vissa av de frågor som diskuteras lyfts även upp i revisionsrapporten kring granskning av årsredovisningen.

Nedan citeras de synpunkter som redovisats i minnesanteckningar från slutrevisionen under perioden 2009 till 2014, när det gäller området lokalförsörjningsprocessen.

Slutrevision 2009

En översyn pågår kring lokalförsörjningsprocessen, vilket även omfattar internhyressystemet. Översynsarbetet leds av kommunledningsförvaltningen och beräknas slutföras under 2010.

Slutrevision 2010

Lokalförsörjningsprocessen bedöms vara ändamålsenlig, men problemet är att processen inte alltid följs i alla delar. En översyn ska dock ske av styrdokumentet och reglering av slutredovisning av investeringsprojekt ska harmoniseras med det regelverk som finns i det av fullmäktige fastställda redovisningsreglementet.

Slutrevision 2011

Ett nytt regelverk har utarbetats men ännu inte fastställts. Kommunen avvaktat resultatet av en påbörjad förstudie kring koncernens fastighetförvaltningen, som genomförs av extern konsult.

Slutrevision 2012

Ett första steg har påbörjats kring detta i flerårsplaneprocessen (ansvarsfördelning och beslutsgång). Målsättningen är att få upp ett ärende kring lokalförsörjningsprocessen för politisk behandling innan sommaren 2013. Revisorerna påtalade vikten av att få *"målgång"* i denna fråga som varit aktuell i olika former sedan 2010.

¹⁹ Kommunfullmäktiges presidium, kommunstyrelsens presidium, kommundirektör och ekonomichef.

²⁰ Granskning av styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och interna kontroll av verksamheten.

Slutrevision 2013

Ett förslag till ny lokalförsörjningsprocess har utarbetats, som beräknas fastställas av fullmäktige innan sommaren eller under hösten 2014. Tidplanen är beroende av om förslaget ska gå på remiss till facknämnderna eller inte innan fastställelse.

Slutrevision 2014

Ett förslag till ny lokalförsörjningsprocess har utarbetats som kommer att behandlas av tekniska nämnden 2015-05-18, och beräknas efter detta att behandlas i kommunstyrelsen innan sommaruppehållet.

Noteringar

En ny lokalförsörjningsprocess kommer att fastställas av kommunstyrelsen 2015-11-02.

Bil 3: Ansvarsutövande kring delegationsordning

Kommunens förtroendevalda revisorer sammanträffar årligen under mars månad med respektive nämnds presidium och förvaltningsledning, för att diskutera nämndens ansvarsutövande²¹. Detta sammanträffande dokumenteras i ett PM, som överlämnas för kännedom till de olika nämnderna under april månad tillsammans med en revisionskrivelse, där de förtroendevalda revisorerna skriver att de förutsätter att de synpunkter som lyfts upp i PM:et beaktas av nämnden.

Nedan återges de synpunkter som redovisats i PM till tekniska nämnden avseende deras ansvarsutövande, under perioden 2009 till 2014, när det gäller området delegation.

Ansvarsutövande 2009

Utifrån att endast ett delegationsbeslut återrapporterats till nämnden under 2009 rekommenderas en översyn av delegationsordning och kvalitetssäkring av rutiner för återrapportering av fattade delegationsbeslut.

Ansvarsutövande 2010

Utifrån att endast ett delegationsbeslut återrapporterats till nämnden vardera under 2009 och 2010 rekommenderas en översyn av delegationsordning och kvalitetssäkring av rutiner för återrapportering av fattade delegationsbeslut. Denna synpunkt lämnades även vid förra årets granskning.

Ansvarsutövande 2011

Utifrån frekvensen av delegationsbeslut som återrapporteras till nämnden har vi tidigare rekommenderas en översyn av delegationsordning och kvalitetssäkring av rutiner för återrapportering av fattade delegationsbeslut. Vi kan konstatera att ett arbete med den inriktningen påbörjats.

Ansvarsutövande 2012

Utifrån frekvensen av delegationsbeslut som återrapporteras till nämnden har vi tidigare år rekommenderas en översyn av delegationsordning och kvalitetssäkring av rutiner för återrapportering av fattade delegationsbeslut. Vi kan konstatera att ett arbete med den inriktningen påbörjats, men inte slutförts under 2012. Detta trots att tf förvaltningschef informerade nämnden 2012-05-21 om att ett förslag till delegationsordning *"kommer efter sommaren"*.

²¹ Granskning av nämndens styrning, uppföljning och interna kontroll av verksamheten.

Brister kring delegation har även uppmärksammats i granskning av intern kontroll i byggprocessen, inom ramen för 2012 års revisionsplan. Granskningsresultatet finns dokumenterat i en revisionsrapport daterad i februari 2012, som överlämnats för besvarande till både kommunstyrelsen och tekniska nämnden. Förutom delegation och slutredovisning av investeringsprojekt uppges de synpunkter som lämnades i denna rapport i huvudsak beaktats.

Ansvarsutövande 2013

Utifrån nuvarande fragmentariska delegationsordning bedöms att tekniska nämnden saknar en av grundförutsättningarna för en ändamålsenlig styrning, uppföljning och intern kontroll inom granskat området. Att tekniska nämnden ännu inte åtgärdat denna brist, trots tidigare påpekanden från revisorerna, bedöms vara anmärkningsvärt.

Ansvarsutövande 2014

Tekniska nämnden fastställde en delegationsordning i maj 2014. Utifrån detta vill vi påtala vikten av att ändamålsenliga återrapporteringsrutiner tillskapas för fattade delegationsbeslut så att dessa framledes löpande återrapporteras till nämnden, t ex via rapporter ur äredehanteringssystemet Lex. Vi kan konstatera att ingen återrapportering av delegationsbeslut hittills skett till tekniska nämnden.

Noteringar

Tekniska nämnden fastställde en ny delegationsordning 2014-05-19, som därefter justerats av nämnden 2015-02-09. Detta på grund av organisatoriska förändringar i och med bildandet av en teknisk förvaltning fr o m 2015-01-01. Anmälan av delegationsbeslut, enligt den nya delegationsordningen, skedde första gången till tekniska nämnden 2015-08-24.

Bil 4: Korta investeringsprojekt inom fastighetsområdet 2013 - 2015

Nedanstående uppgifter är hämtade från tekniska nämndens årsredovisning 2013 och 2014 samt delårsrapport per augusti 2015.

Proj.nr	Projektbenämning	Årsbudget inkl ombudgetering (belopp i tkr)			Utfall ²² i tkr till och med projektets avslutande
		2 013	2014	2015	
3801	Fastighetsnät	2 000	2 000	2 651	—
3802	Tillgänglighet	4 734	2 500	2 000	—
3803	SBA-projekt åtgärder	2 031	2 000	3 000	—
3805	Förvärv av bostadsrätter	—	8 000	8 000	—
3808	Energisparåtgärder	10 034	8 000	8 000	—
3809	Belysning, häckar Hågelby	1 017	—	—	1 380
3812	Utbyte av larm	2 265	2 000	3 000	—
3819	Inköp av fastighetsdatabas	0	—	—	1 202
3821	Markinvesteringar	—	—	2 500	—
3822	Upprustning barn/ungdom	17 920	5 000	—	23 980
3833	Ventilationsombyggnader	4 558	4 000	4 000	—
3839	Övriga fastighetsinvesteringar	1 891	6 000	3 000	—
3840	Garantibesiktningar	0	0	0	—
3844	Köksombyggnader	20 000	20 000	22 000	—
3846	Div ombyggnader lokaler	5 000	—	—	12 534
3851	Alby skolutredning	0	0	—	139
3855	Röda huset Tumba/hälsan	0	0	—	11 740
	Total budget	71 450	59 500	58 151	—
	Antal projekt	15	13	11	—

Under perioden 2013-2015 har 6 projekt avslutats och tagits bort från investeringsredovisningen. Tre av dessa projekt är under beloppsgränsen för separat slutredovisning (ca 2,2 mnkr), vilket innebär att de slutredovisats inom ramen för tekniska nämndens årsredovisning. Tre av projektet skulle, enligt redovisningsreglementet, ha slutredovisats som ett separat ärende i tekniska nämnden (kursiverade projekt). Bara ett av dessa projekt ovan (3822 upprustning barn/ungdom) har slutredovisats, men endast delvis, inom ramen för slutredovisning av Nyängsgården (etapp 2). 8 187 tkr (se tabell sid 25) av totalt 23,980 tkr har slutredovisats, vilket innebär att investeringsutgifter på 15 793 tkr inte slutredovisats.

²² Data fr o m 2005.

Projekt 3846 Div ombyggnader lokaler

Investeringsutgifter på totalt 12,5 mnkr har bokförts på projektet under 2010 till 2013. Sammantaget har 12 olika objekt belastats med investeringsutgifter, med en spännvid mellan 0,1 och 3,7 mnkr, vilket indikerat att detta är ett s k ”slaskprojekt”. De fem beloppsmässigt största investeringsutgifterna avser objekten:

- Falkbergsskolan 3,7 mnkr
- Hågelby gård 2,0 mnkr
- Xenter 1,9 mnkr
- Salmerska huset 1,9 mnkr
- Kärsbyskolan 1,1 mnkr

Projekt 3855 Röda huset Tumba/hälsan

Nedan redovisas kommentarerna i tekniska nämndens årsredovisning 2012 till 2014.

Tekniska nämndens årsredovisning 2012

Ombyggnad av röda huset till att inrymma socialbidragsenhetens verksamhet. Byggnation avslutas efter årsskiftet. **Projektet kommer att slutredovisas under 2013.**

Tekniska nämndens årsredovisning 2013

Ombyggnad av röda huset till att inrymma socialbidragsenhetens verksamhet. Byggnation avslutades efter årsskiftet. **Projektet kommer att slutredovisas under 2014.** Budgetöverdraget befaras bli 2,5 mnkr. Ekonomisk överenskommelse har inte slutits med entreprenören.

Tekniska nämndens årsredovisning 2014

Ombyggnad av röda huset till att inrymma socialbidragsenhetens verksamhet är avslutad. Ekonomisk överenskommelse har slutits med entreprenören.

Byggnation avslutades efter årsskiftet. Ekonomisk överenskommelse har inte slutits med entreprenören och **projektet ska slutredovisas.**

Trots ovanstående kommentarer i årsredovisningen kan vi konstatera att projektet är borttaget från investeringsredovisningen i tekniska nämndens delårsrapporter för 2015, trots att projektet inte har varit föremål för någon separat slutredovisning. Slutredovisning av projektet kommer dock att ske på tekniska nämndens sammanträde 2015-09-11.

Utfallet för projektet är 11,7 mnkr, vilket i jämförelse med fastställd budget på 9,0 mnkr innebär ett budgetöverskridande på 2,7 mnkr (30 %). Inom ramen för projektet har kommunen och entreprenören tvistat om tillkommande kostnader på ca 3,0 mnkr, vilket i sig indikerar bristande projektstyrning. Förlikning har gjorts mellan parterna som uppgår till 1,2 mnkr.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att detta projekt, ur styrnings- och uppföljningssynpunkt, borde ha hanterats som ett långt och inte som ett kort projekt, dvs felklassificerat från början.

Bil 5: Långa investeringsprojekt inom fastighetsområdet 2013 - 2015

Nedanstående uppgifter är hämtade från tekniska nämndens årsredovisning 2013 och 2014 samt delårsrapport per augusti 2015.

Proj.nr	Projektbenämning	Totalbudget belopp i tkr			Utfall enl slutredov
		2013	2014	2015	
6165	Evakueringspaviljong Sörgården	—	—	5 000	—
6166	Förskola paviljonger Hall/Norsb	—	—	7 000	—
6167	Förskola paviljonger Riksten	—	—	3 500	—
6168	Förskolan Humlan	—	—	34 000	—
6169	Idavall	—	—	6 000	—
6170	Hägelby upprustning	—	—	22 500	—
6171	Allégården projektering	—	—	2 000	—
6172	Gruppboende Lugnet	—	—	20 000	—
6173	Gruppboende	—	—	20 000	—
6174	Tumba gymn lokalanpassning	—	2 000	2 000	—
6175	Stendalsvägen 61	—	2 400	2 400	—
6176	Förskola paviljonger Alby	—	3 500	3 500	—
6177	Förskolan Lysmasken	—	35 000	35 000	—
6178	Förskolan Granen	—	35 000	35 000	—
6179	Fittja sporthall	—	8 000	8 000	—
6180	Förskola paviljonger Tallidskolan	—	5 500	5 500	—
6181	Förskola paviljonger Brunnaskolan	—	1 800	1 800	—
6182	Tullinge idéhus	—	4 000	92 000	—
6183	Falkenbergsskolan	60 000	60 000	91 000	—
6184	Gruppboende Dynamiten	20 000	20 000	—	18 395
6185	Naturport Lida	5 000	5 000	—	4 827
6187	Tornet vård/omsorgsboende	140 000	133 500	133 500	—
6188	Tullingebergsskolan	15 000	—	—	18 409
6189	Cirkushallen Subtopia	2 000	2 000	—	5 712
6190	Rikstenshallen	13 520	—	—	21 839
6194	Eklidsskolans sporthall	12 000	12 000	12 000	—
6198	Förskola Nyängsgården	38 000	38 000	—	—
6200	Förskola Riksten	52 000	52 000	55 000	—
6203	Förskola Vårsta	52 000	2 000	2 000	—
6206	Björkhaga skola	6 000	6 000	205 000	—
6207	Förskola paviljonger Brunna	2 100	2 100	2 100	—
6209	Äldreboende Norsborg	125 000	125 000	125 000	—
6210	Brantbrinks ishall	16 400	17 350	17 350	—
6213	Alby sporthall	4 650	4 650	4 650	—

Proj.nr	Projektbenämning	Totalbudget belopp i tkr			Utfall enl slutredov
		2013	2014	2015	
6214	Prästkragen	—	35000	35 000	—
6216	Sörgården	—	22000	62 000	—
6226	Storvretsskolan ombygg/upprustn	60 000	108 500	108 500	—
6229	Förskola Tumba-Vretarna	39 000	39 000	39 000	—
6247	Skola Riksten	156 480	256 480	256 480	—
6250	Lövkojan	20 000	20 000	20 000	—
6254	Förskolan Violen	30 000	30 000	30 000	—
6257	Tullinge gymn fasadrenovering	6 000	6 000	6 000	—
6259	Brandskydd Tumba äldreboende	30 000	30 000	30 000	—
6260	Boxningslokal Botkyrkahallen	6 000	6 000	6 000	—
6278	Hantverksgymn upprustning	31 400	31 400	31 400	—
6294	Kommunikationsprojekt Botkyrka	51 500	—	—	53 689
6296	Alby fritidsgård	29 600	29 600	29 600	—
6298	Förskola Albydalen/Tranan	70 000	70 000	92 000	—
	Totalt	1 093 650	1 260 780	1 698 780	
	Antal projekt	28	36	41	

Noteringar

Under perioden 2013 till 2015 har totalbudgeten för de långa projekten ökat, från 1 093 mnkr till 1 699 mnkr (55 %). Antalet långa projekt har även ökat under samma period, från 28 till 41 (46 %).

De historiskt höga investeringsnivåerna inom fastighetsområdet i ettårsplan 2015 och flerårsplan 2016 till 2019 aktualiserar även strategiska frågor kring personaldimensionering. Detta när det gäller mixen av egen anställd personal kontra inhyrd personal, när det gäller byggprojektledning.

Vår genomgång av investeringsredovisningen visar bland annat att en av förvaltningens projektledare i dagsläget ansvarar för 11 investeringsprojekt med en sammanlagd budget 2015 inkl ombudgeteringar på 721,5 mnkr.

Bil 6: Korta investeringsprojekt inom va-området 2013 - 2015

Nedanstående uppgifter är hämtade från tekniska nämndens årsredovisning 2013 och 2014 samt delårsrapport per augusti 2015.

Proj.nr	Projektbenämning	Årsbudget inkl ombudgetering (belopp i tkr)			Utfall på projekt t o m 2014
		2013	2014	2015	
3900	Slättmalm	—	—	5 000	—
3901	Skalskydd dricksvatten	7 948	7 492	6 268	1 732
3902	Vattenledning Tumba-Vårsta	0	0	16 000	0
3903	Vattenledning Uttran-Lindhov	20 000	20 000	19 150	850
3904	Va-utbyggnad Grödinge	—	15 000	37 658	7 342
3905	Skyttbrinks vattentorn	0	0	3 000	0
3906	Uppgradering av pumpstationer	3 560	4 265	2 447	13 152
3907	Dagv.hantering Norra Botkyrka	54 101	73 213	70 745	5 256
3908	Dagvattenhantering	2 084	0	0	0
3909	IT-säkerhet o processdatasyst.	1 117	0	0	3 377
3910	Skalskydd "säkerhet livsmedel"	2 330	1 000	0	4 982
3911	Huvudvattenledning Tumba	23 377	23 378	23 357	1 642
3912	Vattenreservoar	6 825	2 000	0	251
3913	Reservtrycktank	—	—	3 000	—
3914	Fjärrläsning vattenmätare	—	—	3 000	—
3921-3920	Mindre utbyggn. av va-anlägggn.	2 461	2 000	2 000	8 078
3931-3939	Mindre inv. i va-anläggningar	5 350	4 724	5 000	16 119
3940-3949	Förnyelse av va-ledningar	16 187	12 000	12 000	33 164
	Total budget	145 340	165 072	208 625	95 945

Noteringar

I tekniska nämndens delårsrapport per augusti 2015 anges årsbudget inkl ombudgeteringar till totalt 203 625 tkr, vilket är felaktigt. Det riktiga beloppet uppgår till 208 625 tkr.

Projektet 3902 vattenledning Tumba-Vårsta, hanteras som ett nytt projekt fr o m 2015 med samma projektnummer 3902 Malmsjövägen. Projektet har dock en ny budget för 2015 på 16 000 tkr. Med en sådan projekthantering finns en risk att investeringsutgifter kan blandas mellan två olika projekt.

Investeringsprojektet 3907 dagvattenhantering norra Botkyrka, med en budget inkl ombudgetering för 2015 på 70 745 tkr, är det tydligaste exempel på ett felklassificerat projekt. Detta skulle från början ha redovisats som ett långt projekt och inte som ett kort projekt.

I nedanstående tabell redovisas projektet 3907 och dess ekonomi under perioden 2011 till 2015.

Årtal	Budg inkl ombudg	Årsutfall	Totalt utfall	Ombudgetering
2011	5 170	21	852	5 149
2012	15 149	1 048	1 900	14 101
2013	54 101	888	2 788	53 213
2014	73 213	2 468	5 256	70 745
2015 ²³	70 745	812	6 068	—

I tekniska nämndens delårsrapport per augusti 2015 kommenteras att efter upphandling har tilldelningsbeslut lämnats till entreprenör Green AB. Upphandlingen har dock överklagats till förvaltningsrätten av NCC som inte vann upphandlingen.

²³ Enligt prognos på helårsutfall som lämnats i delårsrapport per augusti 2015.

Bil 7: Ansvarsutövande kring slutredovisning av investeringsprojekt

Kommunens förtroendevalda revisorer sammanträffar årligen under mars månad med respektive nämnds presidium och förvaltningsledning, för att diskutera nämndens ansvarsutövande. En närmare beskrivning kring formerna för detta och hur resultatet dokumenteras och kommuniceras återfinns i bilaga 2.

Nedan återges vissa av de synpunkter som redovisats i PM till tekniska nämnden avseende deras ansvarsutövande, under perioden 2009 till 2014, när det gäller slutredovisning av investeringsprojekt.

Tekniska nämndens ansvarsutövande 2009

Slutredovisning av investeringsprojekt har haft stora tidsmässiga eftersläpningar. På tekniska nämndens sammanträde 2009-11-17 slutredovisades dock 25 projekt. Förvaltning arbetar på att komma i fas med slutredovisningarna under 2010. I detta sammanhang vill vi påtala vikten av att tillskapa förvaltningsgemensamma rutiner för slutredovisning, oavsett om det är investeringar inom fastighet, VA eller andra områden inom förvaltningen.

Tekniska nämndens ansvarsutövande 2010

Utifrån under året genomförd granskning kan vi konstatera att slutredovisning av investeringsprojekt inte i alla delar sker på ett ändamålsenligt sätt utifrån gällande regelverk och utarbetat blankettmaterial. Granskningen visar bland annat på att det finns innehållsmässiga brister i stor del av de genomgångna slutredovisningarna samt att det även finns motstridiga uppgifter kring slutredovisning i olika styrdokument, dvs lokalanskaffningsprocessen och redovisningsreglementet. Utifrån granskningsresultatet har vi bl a lämnat rekommendationer kring att tillskapa förvaltningsgemensamma rutiner för slutredovisning, oavsett om det är investeringar inom fastighet, va eller andra områden inom förvaltningen.

Tekniska nämndens ansvarsutövande 2011

Under 2010 genomfördes en granskning där vi konstaterade att slutredovisning av investeringsprojekt inte i alla delar sker på ett ändamålsenligt sätt utifrån gällande regelverk och utarbetat blankettmaterial. Granskningen visade bland annat på att det finns innehållsmässiga brister i stor del av de genomgångna slutredovisningarna samt att det även finns motstridiga uppgifter kring slutredovisning i olika styrdokument, dvs lokalanskaffningsprocessen och redovisningsreglementet. Utifrån granskningsresultatet har vi bl a lämnat rekommendationer kring att tillskapa förvaltningsgemensamma rutiner för slutredovisning, oavsett om det är investeringar inom fastighet, va eller andra områden inom förvaltningen.

Vi kan konstatera att slutredovisningarna har utvecklats, även om det finns en del kvar att göra innan de blir en del i en *"lärande process"*. När det gäller harmonisering mellan olika styrdokument och förvaltningsgemensamma rutiner har detta ännu inte åtgärdats. Detta beror i huvudsak på att ett förslag till ny lokalförsörjningsprocess har utarbetats under 2010, men ännu inte politiskt fastställts. Vi anser att det är viktigt att få *"målgång"* i denna fråga och ansvaret för detta ligger på kommunledningsnivå.

Tekniska nämndens ansvarsutövande 2012

Vi kunde konstatera att slutredovisningarna hade utvecklats under 2011, även om det fanns en del kvar att göra innan de blir en del i en *"lärande process"*. När det gäller harmonisering mellan olika styrdokument och förvaltningsgemensamma rutiner hade detta ännu inte åtgärdats, vilket i huvudsak beror på att förslag till ny lokalförsörjningsprocess har utarbetats under 2010, men ännu inte politiskt fastställts. Vi anser att det är viktigt att få *"målgång"* i denna fråga och ansvaret för detta ligger på kommunledningsnivå. Detta påtalades även inom ramen för 2011 års ansvarsutövande.

Under 2012 har tekniska nämnden endast behandlat en slutredovisning inom fastighetsområdet. Vi kan vidare konstatera att inga förvaltningsgemensamma rutiner ännu inte utarbetats för slutredovisning, oavsett om det är investeringar inom fastighet, va eller andra områden inom förvaltningen. Detta är en brist som påtalats flera gånger tidigare, varför det är viktigt att detta åtgärdas under 2013.

Tekniska nämndens ansvarsutövande 2013

Slutredovisningar av investeringsprojekt sker inte i enlighet med de krav som ställs i redovisningsreglementet. Att tekniska nämnden ännu inte åtgärdat denna brist, trots tidigare påpekanden från revisorerna, bedöms vara anmärkningsvärt.

Tekniska nämndens ansvarsutövande 2014

En uppföljande granskning av investeringsprojekt gjordes under 2014 och vår sammanfattande bedömning är att tekniska nämndens styrning, ledning och uppföljning har utvecklats sedan förra granskningen, men bedöms ännu inte i alla delar vara tillräcklig. Detta eftersom ändamålsenliga rutiner för slutredovisning av investeringsprojekt inom tekniska nämndens samlade ansvarsområde fortfarande saknas. Vidare är arbetet med processbeskrivning av kalkylering och uppföljning av investeringsprojekt ännu inte slutfört.

Vi bedömer att genomförandet av handlingsplanen hittills följts upp på ett tillfredsställande sätt samt att samtliga punkter som gäller tekniska nämndens ansvarsområde anses vara helt eller delvis genomförda, förutom två punkter. De kvarvarande punkterna kring slutredovisning och processbeskrivning är dock viktiga utifrån styrnings- och uppföljningssynpunkt, varför vi förutsätter att även dessa blir genomförda.

Bil 8: Slutredovisning av Nyängsgården

Nedan redovisas den etappvisa slutredovisning av projektet, exkl tjänsteutlåtanden, som tekniska nämnden behandlade 2015-03-16.

TEKNISKA FÖRVALTNINGEN Slutredovisning		2015-02-20			
Lokalförsörjning och fastighet		Projekt: Nyängsgården etapp 1			
Grunduppgifter					
Nybyggnad av förskola med 2 avdelningar, storkök och matsal, administrativa lokaler, kapprum och toaletter, städtrum och förråd samt undercentral med fläktrum för etapp 1 och 2					
Entreprenaden upphandlades:	2011-09-26	Slutbesiktning genomfördes:	2013-02-19		
Inflyttning skedde:	2012-09-15				
Kostnadsredovisning					
	Ursprunglig budget	Tilläggsbudget	Totalbudget	Utfall	Avvikelse
Förstudie/projektering		0	0	14 025	14 025
Mark- och exploatering		0	0	6 652 430	-6 652 430
Entreprenad		0	33 000 000	30 263 210	2 736 790
Entreprenadindex		0	5 000 000	0	5 000 000
Inredning		0	0	0	0
Konstnärlig utsmyckning		0	0	312 344	-312 344
Intern ränta under byggtid		0	0	913 578	-913 578
Övriga Byggherreomkostn.		0	0	2 613 350	-2 613 350
Summa produktionskostnad	0	0	38 000 000	40 768 937	-2 768 937
Avsättning Garantibesiktning	0	0	0	0	0
Totalsumma	0	0	38 000 000	40 768 937	-2 768 937
Kommentar budgetutfall					
Budget saknas, endast bedömning 33 mkr + 5 mkr för förbindelsegång					
Avvikelser från budget avseende entreprenadkostnader hänförs till följande poster:					
Nedlagd kostnad för projektering etapp 2 = 2 754 862					
Nedlagd kostnad för proj och bygglösning etapp 2 = 1 107 813					
Nedlagda entreprenadkostnader för etapp 2 = 518 819					
Etapp 2 har tillfälligt stoppats men återupptagits med en ny budget om 9,213 mkr					
Kostnaden är 33 682:- kr/m ² .					
Jämförelseobjekt Vretagårds förskola: 40 752:- kr/m ² .					
Utvärdering av bygg- och projekteringsprocessen					
Förstudie:	Bristfällig förstudie, kalkyl endast baserad på uppskattad m ² -pris				
Projektering:	Projektering genomfördes med konsulter upphandlade via Opic Verksamheten och fackliga representanter deltog aktivt i projektet				
Upphandling:	Entreprenaden upphandlades via Opic				
Genomförande:	Entreprenaden genomfördes som generalentreprenad Problem med bygglov, upphandlingsbrister som förorsakade oförutsedda merkostnader, projekteringsbrister som medförde tillkommande kostnader				
Överlämnande:	Det nybyggda huset överlämnades till verksamheten i september 2012				
Arkivering:	DU-pärmar och relationshandlingar har överlämnats till förvaltaren				

TEKNISKA FÖRVALTNINGEN Slutredovisning		2015-03-03		
Lokalförsörjning och fastighet		Projekt:	Nyängsgården etapp 2	
Grunduppgifter				
Ombyggnad, sanering och renovering av 6 avdelningar samt tillbyggnad med förbindelsegång mellan avdelningarna på de tre övre avdelningar (hus D, E och F) Nyinstallation av ventilation, el, och rör, återställande av varmgrund, byte av fasadmaterial, ombyggnad av takfot, byte av fönster, iordningställande av 4 st gårdar				
Entreprenaden upphandlades: 2011-09-26 Slutbesiktning genomfördes: i etapper				
Inflyttning skedde i etapper, 2013: hus F V24, hus E V33, Hus A V38, 2014 hus B V3, hus C V7, hus D V11				
Kostnadsredovisning				
	Ursprunglig budget	Tilläggsbudget	Utfall	Avvikelse
Förstudie/projektering	0	0	398 630	-398 630
Markarbeten	0	0	1 354 634	-1 354 634
Entreprenad	5 000 000	0	18 019 061	-13 019 061
Entreprenadindex		0	0	0
Inredning		0	0	0
Konstnärlig utsmyckning		0		
Intern ränta under byggtid		0	0	0
Övriga Byggherreomkostn.		0	266 090	-266 090
Summa produktionskostnad	5 000 000	0	20 038 415	-15 038 415
Avsättning Garantibesiktning	0	0	0	0
Totalsumma	5 000 000	0	20 038 415	-15 038 415
Kommentar budgetutfall				-15 038 415
En tidig kalkyl, som upprättades av HIFAB, slutade på 16,591 mkr. I denna kalkyl ingick inte utvändiga markarbeten för 4 st gårdar, byte av fasadbeklädnad samt ombyggnad av takfot Många åtgärder enl ovanstående kostnadsredovisning kan hänskjutas till eftersatt underhåll BTA för etapp 2 är 1125 m2 vilket innebär en m2 kostnad på 17 812:- kr. Som jämförelse kan förskolan Violén nämnas där kostnaden blev 28.333:- kr/m2				
Utvärdering av bygg- och projekteringsprocessen				
Förstudie:	Projekteringen av etapp 2 finns redovisad under etapp 1 Projekteringen kan anses förgäves då en försiktig kostnadsuppskattning med råge översteg realistiska kostnader			
Projektering:	Projektering genomfördes med ramavtalskonsulter Verksamheten och fackliga representanter deltog aktiv i projektet			
Upphandling:	Entreprenaden upphandlades stegvis per huskropp med ramavtalsentreprenörer			
Genomförande:	Entreprenaden genomfördes som delad totalentreprenad Färdigställandetider enligt överenskommelse med verksamheten			
Överlämnande:	Det nybyggda huset överlämnades till verksamheten i etapper enligt ovan			

Bil 9: Nyängsgården – budget/prognoser kontra utfall samt kommentarer

Budget, prognoser och utfall

Nedan redovisas en sammanställning av tekniska nämndens årsredovisningar 2010 – 2014 för projekt 6198 Nyängsgården. Detta med avseende på budget, utfall och prognos.

År/belopp i tkr	Budget	Årsutfall	Totalt	Tot prognos	Prog avvik
2010	—	142	142	—	—
2011	33 000	6 972	7 114	32 794	25 886
2012	38 000	32 471	39 585	38 000	-1 585
2013	38 000	10 745	50 330	50 342	-12 330
2014	38 000	341	50 671	50 682	-12 671

Trots ett totalt utfall för 2012 39,6 mnkr, lämnades en totalprognos i tekniska nämndens årsredovisning 2012 38,0 mnkr, dvs inom budget.

I bilaga 4 redovisas för korta investeringsprojekt, bland annat projekt 3822 (upprustning förskolor och skolor barn/ungdom) och ett antal andra projekt som belastats med investeringsutgifter för Nyängsgården.

Vi kan konstatera att redan 2012 var totalbudgeten förbrukad för projektet Nyängsgården. I stället för att lyfta upp projektet till tekniska nämnden för beslut att begära tilläggsanslag från kommunfullmäktige, stoppades projektet och omfördelningar av medel skedde för att tillskapa en budget för att finansiera etapp 2 enligt nedanstående sammanställning²⁴.

Omfördelningar	Belopp i tkr
Ventilationsförbättringar	559
Tillgänglighetsåtgärder	734
Energisparåtgärder	500
Planerat underhåll (driftmedel)	1 420
Investeringsmedel	6 000
Totalt	9 213

Utöver detta skedde en ombudgetering av 5,0 mnkr på projekt 3822 (upprustning förskolor och skolor barn/ungdom) för att täcka investeringsutgifter för Nyängsgården. Detta gav en inofficiell budget på 14,2 mnkr för etapp 2, vilket ska

²⁴ Detta framgår av projektledarens sammanställning av ekonomiska rapporter från styrgruppsmöten och projektrapporter som lämnats under perioden april 2013 till feb 2014.

jämföras med en tidig översiktlig kalkyl från HIFAB på 16,5 mnkr. I denna kalkyl ingick dock inte utvändiga markarbeten för fyra gårdar, byte av fasadbeklädnad och ombyggnad av takfot.

Några investeringsutgifter i projektet har inte flyttas över till periodiskt underhåll på driftbudgeten. Detta eftersom sådant budgetutrymme saknades hos aktuell förvaltare, när omfördelning skulle ske.

På styrgruppsmöte 2014-02-09 lämnas en ekonomisk slutprognos för etapp 2 på 14,5 mnkr och det faktiska utfallet enligt slutredovisningen 2015-03-16 blev 15,0 mnkr.

Efter projektets färdigställande har det uppstått diskussioner kring den nya internhyran för Nyängsgården. Utbildningsförvaltningen har inte velat betala internhyran fullt ut, eftersom de inte anser sig inte i alla delar varit informerad projektets totala investeringsutgifter samt att delar av den nya internhyran beror på eftersatt underhåll. Denna del anser sig förvaltningen redan över tid ha betalt, inom ramen för objektets tidigare internhyra.

Kommentarer

Nedan redovisas kommentarer i tekniska nämndens årsredovisningar kring projekt 6198 Nyängsgården under perioden 2011 – 2014. För 2013 och 2014 ingår även kommentarerna till projektet 3822 (upprustning förskolor och skolor inom barn/ungdom).

Tekniska nämndens årsredovisning 2011

Projekteringen är gjord och arbetet påbörjat under 2011.

Tekniska nämndens årsredovisning 2012

Projekteringen är gjord och arbetet påbörjat under 2011. Under augusti 2012 färdigställdes nybyggnationen, innehållande bl a ett nytt tillagningskök, personalavdelning och ny förskoleavdelning. Under hösten 2012 påbörjades upprustning av den gamla förskolan och före detta köket görs om till förskoleavdelning. Den gamla förskolan var i mycket sämre skick än förväntat varför en omfattande sanering har påbörjats. Projektet kommer att bli dyrare. Kostnadsberäkning pågår.

Tekniska nämndens årsredovisning 2013

Etapp 1 nybyggnation slutredovisas i första nämnden 2014. Överdraget i etapp 1 beror på förberedande åtgärder för etapp 2 såsom fläktrum, undercentral, el-central, administration ingår. Etapp 2 består av upprustning av 6 förskoleavdelningar och förbindelsegång mellan förskolans olika delar. Hittills har tre avdelningar samt förbindelsegången färdigställts. Projekteringen av etapp 2 gjordes i samband med projekteringen av etapp 1. Under hösten 2012 påbörjades upprust-

ning av den gamla förskolan och före detta köket görs om till en förskoleavdelning. Den gamla förskolan var i mycket sämre skick än förväntat varför en omfattande sanering har påbörjats. Upprustningen kommer att vara klar i mars 2014. Upprustningen av den äldre delen av förskolan finansieras av medel avsatta för upprustning av skolor och förskolor. Prognos för etapp 2 är 14,5 mnkr.

Utifrån inventeringen av lokaler för förskole- och skolverksamhet har samhällsbyggnadsförvaltningen i samarbete med barn- och ungdomsförvaltningen tagit fram ett gemensamt åtgärdsprogram avseende upprustning och underhåll. Syftet är att så långt möjligt samordna arbetena med andra fastighetsinsatser. Under 2013 har anpassningar på Kärsbyskolan och Broängsskolan genomförts. Nyängsgårdens ombyggnation kommer att slutföras under 2014 och kostnaderna kommer att belasta detta projekt. Ombudgetering äskas med 5 mnkr för att kunna slutföra Nyängsgårdens ombyggnad.

Tekniska nämndens årsredovisning 2014

Överdraget i etapp 1 beror på förberedande åtgärder för etapp 2 såsom fläktrum, undercentral, el-central, administration ingår. Etapp 2 består av upprustning av 6 förskoleavdelningar och förbindelsegång mellan förskolans olika delar. Hittills har tre avdelningar samt förbindelsegången färdigställts. Projekteringen av etapp 2 gjordes i samband med projekteringen av etapp 1. Under hösten 2012 påbörjades upprustning av den gamla förskolan och före detta köket görs om till en förskoleavdelning. Den gamla förskolan var i mycket sämre skick än förväntat varför en omfattande sanering har påbörjats. Upprustningen kommer att vara klar i mars 2014. Upprustningen av den äldre delen av förskolan finansieras av medel avsatta för upprustning av skolor och förskolor. Prognos för etapp 2 är 14,5 mnkr.

Ombudgetering av avsatta medel har gjorts till 2014 och avser att användas till Nyängsgårdens upprustning.

Bil 10: Praktisk hantering av olika typer av investeringsprojekt

Typ av projekt	Avskrivning sker vid färdigställande	Avskrivning sker direkt	Internränta påförs	Slutredovisning sker	Tidrapportering sker	Korta proj 3xxx	Långa proj 6xxx
VA dagvatten norra Botkyrka ²⁵	x			x	Delvis		x
VA övriga projekt		x			Delvis	x	
Gata/park		x				x	
Lokalförsörjning/fastighet	x		x	x	x	x	x
Exploatering	x			x	x		x

²⁵ Omklassificering av investeringsprojektet till ett långt projekt sker fr o m 2016. Från att projektet startade 2011 har projektet hanterats som ett kort projekt, med årliga ombudgeteringar av budgetöverskott samt nya tillförda budgetmedel.

4**Årsredovisning 2015 - Tekniska nämnden (TEF/2015:254)****Förslag till beslut**

Tekniska nämnden godkänner tekniska förvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2015, samt

begär att investeringsmedel för lokalförsörjning och fastighet med 1,1 mnkr, för va-verksamheten med 152,6 mnkr och för teknik och logistik med 3,3 mnkr, enligt specifikation i årsredovisningen, ombudgeteras till 2016, samt

begär en ombudgetering av ”kompetensutvecklingspengarna” om 136 tkr av ej förbrukade driftmedel.

Sammanfattning

I årsredovisningen redovisas det ekonomiska utfallet, med inriktning på att kommentera viktiga förändringar eller avvikelser i relation till ettårsplanens driftbudget samt investeringsbudget. Vidare görs en uppföljning av de åtgärderna som finns formulerade i ettårsplan. I materialet analyseras resultatet som uppnåtts och vilka slutsatser som kan dras för framtiden.

Den ekonomiska uppföljningen visar att tekniska nämndens verksamheter totalt har ett positivt budgetutfall på 10,5 mnkr, vilket består av både negativa och positiva avvikelser. Budgetöverskottet är störst inom lokalförsörjning och teknik och logistik.

Ärendet

Tekniska förvaltningen överlämnar med en tjänsteskrivelse, daterad 2016-02-22, årsredovisning 2015 för tekniska nämnden.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:254

Referens
Gunilla MelkerssonMottagare
Tekniska nämnden

Årsredovisning 2015 - Tekniska nämnden

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar godkänna förvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2015 samt begär att investeringsmedel på lokalförsörjning och fastighet på 1,1 mnkr och för va-verksamheten med 152,6 mnkr, och för teknik- och logistik 3,3 mnkr, enligt specifikation i årsredovisningen, ombudgeteras till 2016 samt begär att driftsidan äskas en ombudgetering av ”kompetensutvecklingspengarna” med 136 tkr.

Sammanfattning

I årsredovisningen redovisas det ekonomiska utfallet, med inriktning på att kommentera viktiga förändringar eller avvikelser i relation till ettårsplanens driftbudget samt investeringsbudget. Vidare görs en uppföljning av de åtgärderna som finns formulerade i ettårsplan. I materialet analyseras resultatet som uppnåtts och vilka slutsatser som kan dras för framtiden.

Den ekonomiska uppföljningen visar att tekniska nämndens verksamheter totalt har ett positivt budgetutfall på 10,5 mnkr, vilket består av både negativa och positiva avvikelser. Budgetöverskottet är störst inom lokalförsörjning och teknik och logistik.

Åsa Forslund
Tf förvaltningschefGunilla Melkersson
Chef ekonomienheten

Expedieras till
Kommunfullmäktige
Gunilla Melkersson

**LÅNGT
IFRÅN LAGOM**

Tekniska nämndens Årsbokslut 2015

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Långt ifrån lagom

Årsredovisning 2015

Bilaga: Personalbokslut 2015 tef

Ansvar och uppdrag tekniska nämnden

Lokalförsörjning och fastighet ansvarar för kommunens lokalförsörjning och för förvaltning av fastigheter för kommunens verksamheter samt en mindre del extern uthyrning. De kommunala verksamheterna ska ha lokaler som är anpassade för verksamheten och sunda att vistas i.

VA ansvarar för skötsel av vatten, dagvatten och spillvattenhantering, samt för att VA byggs ut i takt med att kommunen växer och exploateras. VA verksamheten finansieras med avgifter och styrs bland annat av Lagen om allmänna vattentjänster.

Teknik och logistik utför tjänster på uppdrag från beställande förvaltningar i Botkyrka kommun. En tät dialog är viktig så att de tjänster som utförs bidrar till att beställarna når sina mål.

Ansvarsområden för teknik och logistik är: Fastighetservice, gata/parkservice, transportservice, fordonsverkstad samt fordon och maskiner

Städservice utför städtjänster på beställning av förvaltningar i Botkyrka kommun och ansvarar för all städning inom kommunen samt att det städas enligt fastställd städstandard. Städningen utförs såväl i egen regi som av externa leverantörer.

Ekonomi är en stödfunktion i förvaltningen. Stödjer verksamheterna med ekonomisk information och analys. De stödjer och arbetar även åt samhällsbyggnadsförvaltningen.

Personal och administration är organiserade på samhällsbyggnadsförvaltningen stödjer och arbetar även för den tekniska förvaltningen inom områdena personal, IT, nämndadministration och kommunikation.

Sammanställning resultat tekniska nämnden 2015

Tkr	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse budget- utfall
Verksamhetens intäkter(+)	+495 646	+503 903	+703 341	+685 066	+18 275
Verksamhetens kostnader (-)	-501 423	-514 621	-695 832	-688 024	-7 808
Nettokostnad (+/-)	-5 777	-10 718	+7 509	-2 958	+10 467
Nettoinvesteringar (+/-)	-402,6	-199,2	-325	-1 943	*

* I budget 2015 ingår både ettåriga samt fleråriga beviljade investeringsmedel.

Ekonomiskt resultat per verksamhet per 31 december 2015

Verksamhet	Utfall december	Budget	Budget	Budget	Avvikelse
	2015	2015	2015	2015	Utfall- budget
tkr	netto (+/-)	Kostnader (-)	intäkter(+)	netto (+/-)	netto (+/-)
Tekniska nämnden	-587	-500	0	-500	-87
Förvaltningsledning	- 5 287	-2 300	0	-2 300	-2 987
Ekonomi	+1 867	-8 320	+10 320	+2 000	-133
Lokalförsörjning och fastighet	+ 116	-417 421	+415 263	-2 158	+2 274
VA verksamhet	+5 434	-107 305	+107 305	0	+5 434
Städverksamhet	+749	-57 208	+57 208	0	+749
Teknik och logistik	+5 217	-94 970	+94 970	0	+5 217
Summa	+7 509	-688 024	+685 066	-2 958	+10 467

Resursfördelning

Driftbudget – verksamhetsnivå - kostnadsslagsnivå

TEKNISKA NÄMNDEN Bokslut 2015			
Budget per enhet	Budget 2015	Utfall t o m dec 2015	Avvikelse 2015
Tekniska nämnden	-500	-587	-87
Förvaltningschef			
Personal	-1 341	-1 856	-515
Övriga verksamhetskostnader	-959	-3 431	-2 472
Summa kostnader Förvaltningschef	-2 300	-5 287	-2 987
Ekonomienheten			
*Intäkter OH	10 320	10 320	0
Personal	-3 135	-2 630	505
Övriga verksamhetskostnader	-803	-1 524	-721
Kostnader OH	-4 382	-4 299	83
*Summa kostnader	-8 320	-8 453	-133
Summa netto Ekonomienheten	2 000	1 867	-133

Budget per enhet	Budget 2015	Utfall t o m dec 2015	Avvikelse 2015
Lokalförsörjning och fastighet			
Hysesintäkter	402 878	407 847	4 969
Övriga intäkter	12 385	9 676	-2 709
* Summa intäkter	415 263	417 523	2 260
Personal	-17 113	-21 324	-4 211
Övergripande verksamhet	-34 447	-29 326	5 121
OH/vinstkrav	-3 697	-3 829	-132
Driftskostnader	-24 939	-17 100	7 839
Energimedia	-15 815	-13 242	2 573
Planerat underhåll	-50 883	-39 647	11 236
Avhjälpande underhåll	-24 559	-50 893	-26 334
Kostnadshyror	-13 447	-15 145	-1 698
Kapitalkostnad	-232 521	-226 901	5 620
*Summa kostnader	-417 421	-417 407	14
Summa netto Lokalförsörjning och fastighet	-2 158	116	2 274
VA-verksamhet			
Brukningavgifter	100 100	105 531	5 431
Hyra antennplatser	625	537	-88
Anslutningsavgifter	3 800	3 878	78
Övriga intäkter	2 780	3 818	1 038
*Summa intäkter	107 305	113 764	6 459
Personal	-19 114	-16 570	2 544
Gemensam verksamhet	-8 836	-11 005	-2 169
OH/vinstkrav	-2 120	-2 385	-265
Kapitalkostnad	-16 500	-18 682	-2 182
Vattenberedning	-705	-920	-215
Inköp av vatten	-15 000	-14 130	870
Vattendistribution	-5 880	-6 288	-408
Spillvattenavledning	-5 235	-4 013	1 222
Inköp av avloppsrening	-31 000	-31 973	-973
Dagvattenavledning	-1 150	-687	463
Dagvattenbehandling	-1 765	-1 677	88
*Summa kostnader	-107 305	-108 330	-1 025
Summa netto VA	0	5 434	5 434

Budget per enhet	Budget 2015	Utfall t o m dec 2015	Avvikelse 2015
Städ			
*Försäljningsintäkter	57 208	59 930	2 722
Personalkostnad	-42 142	-43 414	-1 272
Övriga verksamhetskostnader	-14 241	-14 931	-689
OH/vinstkrav	-824	-836	-12
*Summa kostnader	-57 208	-59 181	-1 973
Summa netto Städ	0	749	749
Teknik och Logistik			
Försäljningsintäkter	35 370	39 503	4 133
Intäkter Transportcentral	33 250	33 955	705
Intäkter Fordon och verkstad	26 350	28 368	2 018
*Summa intäkter	94 970	101 826	6 856
Personal	-25 717	-25 355	362
Kapitalkostnad	-5 700	-5 390	310
Transportcentral	-32 247	-33 003	-756
Fordon och verkstad	-25 922	-24 535	1 387
Övriga verksamhetskostnader	-3 518	-6 442	-2 924
OH/vinstkrav	-1 866	-1 884	-18
*Summa kostnader	-94 970	-96 609	-1 639
Summa netto Teknik och Logistik	0	5 217	5 217
Summa Tekniska nämnden	-2 958	7 509	10 467

Ombudgeteringar till 2016.

Nämnden äskar ombudgetering av investeringsmedel för lokalförsörjning och fastighet på 1,1 mnkr och för va-verksamheten med 152,6 mnkr (varav 70 mnkr avser dagvattenhantering Norra Botkyrka och 29 mnkr avser va-utbyggnad i Grödinge). Teknik- och logistik önskar ombudgetera 3,3 mnkr för bl.a en ismaskin som är beställd, men där fakturan kommer först 2016.

På driftsidan äskas en ombudgetering av ”kompetensutvecklingspengarna” med 136 tkr. Skälet till ombudgeteringen är den rådande situationen på Tekniska förvaltningen, som gjort att serviceutbildningen inte hunnit genomföras i den omfattning som var planerad.

Kommentar ekonomiskt utfall helår 2015

Totalt visar det ekonomiska utfallet för 2015 en positiv avvikelse gentemot budget på driftsidan för tekniska nämnden på **10 467 tkr.**

Förvaltningsledning samt ekonomi

Förvaltningsledning (-2 987 tkr) och ekonomi (-133 tkr) visar ett budgetunderskott på tillsammans -3 120 tkr för 2015. Förklaringen är dels en lokalhyra som belastar den tekniska förvaltningen då ett hyreskontrakt inom fastighetenheten inte sades upp i rätt tid 2014 samt hyra för den inhyrda fastigheten Ekvägen 28. Dessa poster var inte budgeterade och uppgår tillsammans till 500 tkr. Icke budgeterade kostnader för arbetsledning av 400 feriepraktikanter samt högre konsultkostnader än budget förklarar resterande underskott.

Lokalförsörjning och fastighetsverksamhet

Verksamheten visar ett budgetöverskott på totalt 2 274 tkr för 2015. Inom verksamheten finns det flera avvikelser både positiva och negativa, vilket pekar på svårigheten att budgetera för 2015. Tillkommande enheter inom verksamheten samt förändring av interndeberingssystemet är en del av förklaringen till svårigheten att budgetera.

Det som avviker mest är det avhjälpande underhållet som visar ett budgetunderskott på 26 334 tkr. Bristande planerat underhåll gör att många fastigheter behöver akut underhåll. Fuktskador, takreparationer, utbyte av armaturer och fönster är exempel på åtgärder. Objekt med större avvikelser är Kvarnhagsskolan (-1,4 mnkr), Idrottshuset Tumba (-1,3 mnkr), Brandstationen (-1,3 mnkr), Kommunhuset (-1 mnkr), Stolvretsskolan (-3,4 mnkr) Kassmyraskolan (-1,5 mnkr) Broängskolan (-1,5 mnkr) Ekvägen 30 (-1,3 mnkr) Brunnaskolan (-1,5 mnkr). Genom att det avhjälpande underhållet ökade under året togs ett beslut att skjuta på det planerade underhållet för att klara budgeten. Planerat underhåll visar därför en positiv budgetavvikelse på 11 236 tkr.

Övriga avvikelser är lägre kapitalkostnader (+5 620 tkr) än budget som beror på att vissa objekt tagits i bruk senare än beräknat. Även driftavtalen visar ett lägre utfall än budget. Den negativa avvikelsen (-4 211 tkr) på personalkostnadssidan beror på viss kostnad för bl. a jour budgeterats för lågt.

VA verksamheten

VA verksamheten visar ett positivt resultat på 5 434 tkr. Förklaringen bl. a att avgifterna utföll 5 431 tkr över budget. Det beror bland annat på att vi mäter vattenförbrukningen mer exakt än tidigare med de nya ultraljudsvattenmätarna som monteras. VA har bytt ut cirka 2 700 st vattenmätare utav totalt 7 674 st. Andra intäkter som blev större än budget är tidskrivning mot investeringar och ökade anläggningsavgifter. På kostnadssidan är det främst kapitalkostnaderna som utföll något högre än budget.

Städservice

Städverksamheten visar ett positivt utfall på 749 tkr. Ökade personalkostnader beror främst på rekryteringar i samband med att vi tog över uppdrag från extern leverantör och som inte fanns med i

budget. Vi har även haft en högre kostnad för timavlönade som både beror på ett ökat behov av att ersätta befintlig personal vid frånvaro och extra insatt vid tillfälliga uppdrag (flyktingboende). Ett bättre resultat vad gäller intäkter och beror på mer storstädningar och extrastädningar än vad som beräknades. Utökning av uppdrag under året har också bidragit till positiva intäkter genomet budget.

Teknik och logistik

Verksamhetsområdet uppvisar ett positivt utfall på 5 217 tkr.

Detta har sin förklaring i den snöfattiga inledningen av vintersäsongen 2015 dvs. i stort sett inga kostnader för snöröjning i förhållande till budget. En kraftigt ökad efterfrågan på asfaltsreparationer och en lång säsong (en effekt av den milda hösten/vintern), fler och större arbeten/projekt för verksamhetens snickargrupp.

Fordon och maskin verksamheten har sålt ett antal fordon under året till en högre intäkt än förväntat. Vidare har antalet fordon ökat under senare delen av året vilket resulterat i ökade hyresintäkter för fordon och maskin.

Transportcentralens överskott beror på ökade intäkter eftersom antalet passagerare/turer ökat och där vi själva kan köra med våra egna fordon. Samtidigt har några budgeterade dyra långåkare som underentreprenörer kört, avslutats under året vilket gör att kostnaden inte blir i linje med intäktsökningen. Bättre planering av körscheman bidrar också till resultatet. Vidare har verksamheten avvecklat en av två stora bussar vilket gynnat ekonomin.

Under 2015 har slutredovisningar gjorts av följande byggprojekt:

Projekt i tkr

Projektnummer	Projektname	ärendenummer	budget	utfall	differens
3855	Hälsan Röda Huset	TEF/2015:205	9 000	13 244	-4 244
6184	Dynamiten LSS-boende	TEF/2015:117	20 000	18 394	1 606
6185	Naturport Lida	TEF/2015:116	5 000	4 827	173
6194	Eklidsskolans sporthall	TEF/2015:232	12 000	16 756	-4 756
6198	Nyängsgården	KS/2015:412	38 000	50 710	-12 710
3822, objekt 76900 under perioden 201301-201413	Upprustning barn- och ungdom, Nyängsgården			8 187	-8 187
6210	Brantbrinks ishall	TEF/2015:207	17 350	19 687	-2 337
6213	Alby sporthall	TEF/2015:206	4 650	4 526	124
6229	Vreta Gård	TEF/2015:208	39 000	43 887	-4 887
6259	Brandskydd Tumba äldreboende	TEF/2015:233	30 000	31 177	-1 177
6260	Boxningslokal Botkyrkahallen	TEF/2015:235	6 000	6 469	-469
6278	Hantverksgymnasiet upprustning	TEF/2015:234	31 400	30 520	880
			212 400	248 384	-35 984

Nämndens mål och åtaganden 2015

Målområde 1 Medborgarnas Botkyrka

Mål 1 Botkyrkaborna är mer delaktiga i samhällsutvecklingen

Åtagande

Tekniska nämnden ska informera om bygg- och anläggningsprojekt och ta tillvara medborgarnas åsikter. Medborgare som kan komma att bli berörda av projektet ska informeras när projektet beslutas.

I samband med genomförande av byggprojekt informerar verksamheten och Fastighetsenheten om projektens mål och syften. Under 2015 ska utrymme skapas på kommunens hemsida för information om planerade och pågående byggprojekt.

De informations och dialog insatser som prioriteras inom VA verksamheten under 2015 är följande:

- Dagvatten norra projektet
- Upprustning av Maden
- Utbyggnad av Kagghamra, Sibble och Eldtomta.
- Upprustning av ledningar samt ny läggning av huvudledning till Grödinge vid Malmtopsvägen, Videvägen, Poppelvägen och Prinsens väg

Bokslut 2015

- Dagvatten norra projektet
  - Dagvatten norra projektet har kommunen givit tilldelningsbeslut till en vinnande entreprenör. Den entreprenör som inte vann har nu överklagat upphandlingen till förvaltningsrätten som hanterar ärendet. NCC vann tvisten i förvaltningsrätten och nu håller vi på att diskutera hur vi ska gå vidare i ärendet.
- Upprustning av Maden
  - Under året har vi träffat boende i området, tennisklubben och kanot klubben för att diskutera upprustning av dagvattenparken. Samarbete har också bedrivits med Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem, för att skapa ett bra område för fågellivet.
- Utbyggnad av Kagghamra, Sibble och Eldtomta.
  - Under året har vi haft fortsatta möten med boende i Eldtomta, Sibble och Kagghamra. Vi ger nu alla markägare och fastighetsägare ute i Grödinge där ledningarna ska läggas information och vad som kommer avseende ledningsrätt eller köp av mark.
- Upprustning av ledningar samt ny läggning av huvudvattenledning till Grödinge vid Malmtopsvägen, Videvägen, Poppelvägen och Prinsens väg
  - Diskussion och information har hållits med de boende kring vägens utformning i vårt gemensamma projekt mellan tekniska nämnden och samhällsbyggnadsnämnden. Vi har haft flera möten där medborgarnas synpunkter har arbetas in i projektet. Det som återstår är genomförandet av ny vatten huvudledningen vid Prinsens väg som nu pågår.

Mål 2 Botkyrkaborna har mer jämställda och jämlika förutsättningar och villkor

Nämndmål

Nämnden ska införa fler rökfria zoner i kommunens lokaler.

Mätbart nämndmål

Kommunala byggnader med rökfria zoner

Mätbart mål	Mål 2014	Utfall 2014	Mål 2015	Utfall 2015
Antal rökfria zoner i anslutning till kommunala byggnader	5	saknas	5	-

Nämndmål

Tekniska nämnden åtar sig att arbeta tillsammans med samhällsbyggandsnämnden för tillgänglighet som mänsklig rättighet. Hinder, såväl strukturella som fysiska, ska avlägsnas för att undvika diskriminering på grund av bristande tillgänglighet. Tillgängligheten till de byggnader och anläggningar som nämnden ansvarar för ska förbättras.

Mätbart mål	Mål 2014	Utfall 2014	Mål 2015	Utfall 2015
Tillgänglighet:				
Andel uppdaterade områden / anläggningar av 150 objekt	80%	saknas	90%	-

Bokslut 2015

Under 2015 har arbetet med rökfria zoner och tillgänglighetsarbetet inte prioriterats.

Bokslut 2015

Vi har under året i tekniska nämnden fattat beslut om hur utformningen av Maden ska se ut och vem som har ansvar för området. Vi har under året arbetat med ny bro, gångvägar samt en ny flytbro för att göra detta område mer tillgängligt för alla. Vi följer handikapporganisationernas rekommendationer om tillgänglighet när vi måttsetter konstruktionerna. Flytbron är i stort sett klar i och har tagits emot mycket väl av kommunens medborgare. Dock kvarstår arbetet med gångvägar i anslutning till bron. Under senhösten byggdes även en grillplats under tak med sittbänkar runtom eldstaden. Anslutningsvägar och övriga byggmått har anpassats för att tillmötesgå handikapporganisationernas rekommendationer om tillgänglighet.

Mål 3 Botkyrkaborna är friskare och mår bättre

Nämndmål

Kommunens verksamhetslokaler ska anpassas och underhållas så att störningar i verksamheten inte uppkommer och lokalerna är sunda att vistas i.

Mätbart nämndmål

Det akuta fastighetsunderhållet måste minska så att verksamheten kan fungera på ett bra och funktionellt sätt. Genom att öka de planerade och förebyggande underhållet kan det akuta underhållet minskas.

Mätbart mål kr/kvm	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Mål 2015	Utfall 2015
Akut underhåll /kvm	63	93	92	60	114
Planerat underhåll /kvm	108	115	105	105	88

Bokslut 2015

Se kommentarer avvikelser utfall budget 2015 lokalförsörjning och fastighet..

Nämndmål

I kommunens fastigheter skall förebyggande underhåll genomföras enligt upprättad beskrivning i enlighet med TEKNIK 06 ingående i Aff – Avtal för fastighetsförvaltning.

Mätbart nämndmål

Genom uppföljning av antalet förebyggande underhålls inspektioner torde behovet av akuta insatser och driftstörningar minska.

Mätbart mål tillsyn/fastighet	Mål 2015
Avrapporterade tillsynssynpunkter/fastighet	Minst 55

Bokslut 2015

Taktillsyn har genomförts enligt plan och identifierade brister har rapporterats i fastighetssystemet DEDU. Ett resultat av den regelbundna taktillsyn kan avläsas i antalet akuta takläckage, vilka stadigt sjunkit sedan arbetet påbörjades 2013.

Nämndmål

Städservice ska städa enligt Botkyrkas beslutade städstandard.

Bokslut 2015

Städning sker enligt Botkyrkas beslutade städstandard. Vi har gjort vissa justeringar i den så det stämmer överens med vilka lokaler vi numera städar samt de metoder vi använder.

På några objekt är det inte tillräckligt för att hålla en bra kvalitet och där har vi en utökad städfrekvens. Det gäller främst på toaletter där flera skolor har städning 2 ggr/dag. Det finns några mindre objekt som har speciella lösningar och där den beslutade städstandard inte tillämpas. Detta är då överenskommet mellan kund och städservice.

Slutsatser för framtiden

Det finns några objekt/lokaler som städservice inte ansvarar för. Oklart om dessa objekt följer Botkyrkas städstandard vilket är viktigt framförallt ur ett miljö, arbetsmiljö- och även hållbarhetsperspektiv. Städservice behöver se över vilka lokaler det är och anledningen till att vi inte ansvarar för städningen. Vi behöver även säkra upp att de städas enligt beslutad städstandard.

Mätbart nämndmål

Kvalitetskontroller ska genomföras minst 1ggr/år/objekt.

Bokslut 2015

Kvalitetskontroller är genomförda inom städverksamheten och vi har gjort kontroller minst 1ggr/år/objekt. Sammanlagt 116 objekt. Näst intill samtliga kontroller visar på ett godkänt resultat. Där det har blivit underkänt så har de i de flesta fall kunnat åtgärdas direkt och i enstaka fall har en handlingsplan upprättats. Där kontroller inte blir godkända sker en uppföljning tills vi har ett godkänt resultat.

Nämndmål

Tekniska nämnden ska förse kommunen med gott och friskt dricksvatten.

Vattenkvalitet

Antal vattenprover / Andel vattenprov med tjänlig anmärkning.

År	Antal vattenprover	Andel vattenprover med anmärkning	%
2012	216	9	4
2013	197	7	4
2014	69	1	0
2015 Bokslut	200	8	4
2015 Mål	195	0	0

Indikator

Vattenförbrukning

Vattenförbrukning/ Antal anslutna kunder
76 kbm/invånare 2011 (80 kbm/invånare 2010)

År	Vattenförbrukning totalt inom kommunen	Debiterat vatten	Förlust %
2012	6 421 000	5 520 591	14
2013	6 604 486	5 520 591	16
2014	6 604 486	5 520 591	16
2015	6 391 373	5 687 697	11
2015 Mål	6 600 000	-	14

Antal åtaganden som under året;	Genomförts	Delvis genomförts	Ej genomförts	
1		1		
Antal mätbara mål som under året;	Uppnått	Ej uppnått. Går åt rätt håll	Ej uppnått. Går inte åt rätt håll	Ej mätt
5	2	0	1	2
Antal indikatorer som under året;		Går åt rätt håll	Går inte åt rätt håll	Ej mätt
1		1		

Nämndens egen värdering av sitt bidrag till måluppfyllelsen	God	Godtagbar	Ej godtagbar	Jämfört med föregående år
		◆		➔

Målområde 3 Välfärd med kvalitet för alla

Mål 7 Botkyrkas äldre lever ett mer aktivt liv och får den vård och omsorg de behöver

Nämndmål

Tekniska nämnden ska för kommunens omsorgsverksamhet ha lokaler som är anpassade för äldreomsorg och boende.

Mätbart nämndmål

Genom årliga enkäter ska de boendes åsikter mätas och skapa förutsättning för att kommunen erbjuder bra lokaler och boenden på äldreboende.

Antal åtaganden som under året;	Genomförts	Delvis genomförts	Ej genomförts	
Antal mätbara mål som under året;	Uppnått	Ej uppnått. Går åt rätt håll	Ej uppnått. Går inte åt rätt håll	Ej mätt
1				1
Antal indikatorer som under året;		Går åt rätt håll	Går inte åt rätt håll	Ej mätt
Nämndens egen värdering av sitt bidrag till måluppfyllelsen	God	Godtagbar	Ej godtagbar	Jämfört med föregående år
				

Målområde 4 Grön stad i rörelse

Nämndmål

Tekniska nämnden ska vid all byggnation uppfylla de krav på energieffektivitet som kommunens anvisningar anger och att de kommunala byggnaderna är estetiskt tilltalande.

Mätbart nämndmål

Nämnden ska varje år redovisa det förvaltade fastighetsbeståndets energiförbrukning. Uppfyller inte byggnaderna de krav vi ställer i anvisningarna ska detta åtgärdas. Förbrukningar i Fastighetsverksamheten:

Energiförbrukning fastigheter	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015
Vatten (M3)	300 000	260 000	280 000	300 000
Fastighetsel (Mwh)	34 000	34 000	41 000	41 000
Värme (Mwh)	57 000	55 000	53 000	49 000

Nämndmål

Tekniska nämnden ska fortsätta energieffektivisera sin verksamhet

Energiförbrukning för VA-verksamheten räknat per innevånare

År	Eget producerad el Kwh	Köpt el kwh	Personer	Kwh/person
2012	-	1 291 374	86 274	15,1
2013	-	1 339 633	87 580	15,3
2014	0	1 291 142	88 901	14,5
2015	50	1 372 213	90 000	15,2

Från 2010 har det varit stora störningar som påverkat Tullinge vattenverks produktion av vatten som exempelvis oljeutsläpp vid järnvägen och förorening PFOS som gjort att vattenverket för närvarande är ur drift.

VA-verksamheten har under året monterat upp solceller på Tullinge vattenverk som nu ger energi till verksamheten.

Nämndmål

Tekniska nämnden ska ha 100% vattenproduktion i Tullingeverket.

År	Producerat vatten tusen m3	Inköpt vatten	Sålt vatten	Utnyttjande grad %
2012	0	879	901	0
2013	0	972	872	0
2014	0	313	283	0
2015 Ter2	0	506	506	0
2015	500	400	900	55,6

Bokslut 2015

Under året har vi haft flera samtal och ett möte med försvarsmakten där följande framkom.

Fortsatt handläggning:

- Försvarsmakten genomför en fördjupad utredning av PFOS plogen och hur utspridning av ämnet är vid brandövningsplatsen. När denna modell är gjort sätter sig kommunen igen med försvarsmakten och funderar hur vi ska gå vidare med saneringen av brandövningsplatsen.
- Kommunen utreder alternativ med kolfilter för att klara funktionen som reservvattentäkt för Huddinge sjukhus och vid ett större driftavbrott. Tullinge vatten kommer inte att startas igång innan man har sanerat marken vid brandövningsplatsen utan verket ligger endast i beredskap.
- Kommunen förbereder en ny huvudmatning till Tullinge vattenverk och har skickat projektutredning av ny ledning till försvarsmakten. Denna ledning måste till för att kunna förse Huddinge sjukhus och Tullinge ifall nått händer med den befintliga huvudmatning som finns till Tullinge. Denna nya ledning är en kortsiktig lösning för att undvika driftavbrott för

Tullinge och Huddinge sjukhus. Vi har skickat över ett avtalsförslag där kommunen projekterar och genomför ny vattenledning till Tullinge.

Antal åtaganden som under året;	Genomförts	Delvis genomförts	Ej genomförts	
Antal mätbara mål som under året;	Uppnått	Ej uppnått. Går åt rätt håll	Ej uppnått. Går inte åt rätt håll	Ej mätt
2	2			
Antal indikatorer som under året;		Går åt rätt håll	Går inte åt rätt håll	Ej mätt

Nämndens egen värdering av sitt bidrag till måluppfyllelsen	God	Godtagbar	Ej godtagbar	Jämfört med föregående år
				

Målområde 5 Kultur och kreativitet ger kraft

Mål 10 Kommunen stimulerar kreativitet och entreprenörskap

Åtagande

Tekniska nämnden ska medverka till att de kommunala byggnaderna och anläggningarna är estetiskt tilltalande och bidrar till att kommunens verksamheter kan lösa sina uppdrag.

Bokslut 2015

VA-verksamheten lägger stor vikt på att få en miljöanpassad rening i våra dagvattenparker samt att vi utformar dagvattenutsläppen estetiska, trygga och öka biologiska mångfalden. De stora projekt som nu är aktuella är Maden och dagvattenprojektet i norra Botkyrka kommun. Ett annat större projekt som kommer framöver är dagvattenparken i Tuna industri området som ligger i angränsning till Hågelbyparken vid Aspen sjön.

Verksamheten fordon och maskin har påbörjat ett samarbete med en lokalt etablerad leverantör av el-drivna arbetsfordon. Verksamheten gata/park kommer att testa och medverka vid utvärdering av ett elfordon avsett för arbeten inom gata/park underhåll.

Inom gata/park verksamheten har vi under senare delen av hösten testat ett eldrivet fordon vilket föll väl ut. Avsikten är att teckna ett 1-årigt hyresavtal ang. nämnda fordon för 2016.

Mål 11 Fler Botkyrkabor har möjlighet att uppleva och skapa kultur

Åtagande

Nämnden åtar sig att låta konsten bli en naturlig del av uppförande av sina byggnader och anläggningar.

Bokslut 2015

VA-avdelningen vill att de som bor vid områden där vi har dagvattenparker ska komma med synpunkter och vara delaktiga om hur utformningen ska vara inom området för att skapa estetiska, trygga och öka den biologiska mångfalden inom områdena.

Antal åtaganden som under året;	Genomförts	Delvis genomförts	Ej genomförts	
2	1	1		
Antal mätbara mål som under året;	Uppnått	Ej uppnått. Går åt rätt håll	Ej uppnått. Går inte åt rätt håll	Ej mätt
Antal indikatorer som under året;		Går åt rätt håll	Går inte åt rätt håll	Ej mätt

Nämndens egen värdering av sitt bidrag till måluppfyllelsen	God	Godtagbar	Ej godtagbar	Jämfört med föregående år
				

Målområde 6 En effektiv och kreativ kommunal organisation

Mål 12 Effektiv organisation med ökad kvalitet och rätt kompetens

Botkyrka kommun är en konkurrenskraftig och föredömlig arbetsgivare.

Åtaganden

Verksamhetsområdet åtar sig att driva sina intäktsfinansierade verksamheter jämnt ekonomiskt resultat utifrån uppdraget och att kostnadseffektivt och med god kvalitet leverera kundnytta för medborgare, förvaltningar och nämnder i Botkyrka Kommun.

Verksamheten står inför fler pensionsavgångar under 2015, en del av dessa tjänster är rena ”nyckelfunktioner” varför det skyndsamt måste fattas beslut kring rekrytering av dessa tjänster.

Åtaganden

Nämnden åtar sig att minska sjukfrånvaron.

Bokslut 2015

Inom tekniska nämndens verksamhetsområde har vi under året genomfört ett antal skyddsronder av riktad karaktär mot de olika verksamheterna.

VA-verksamheten har nu från och med i år en egen GIS ingenjör och vi kan nu se en mycket positiv kvalitetshöjning avseende VA-projekten i kommunen. Vi ställer högre krav på entreprenörer och exploatörer att vi får in rätt format på data som ledningstyp, rätt höjd system, X-y koordinater och vattengångar mm.

Inom området information har vi tagit in en praktikant som endast arbetar med kommunikation kring uppströmsarbete som blir allt viktigare in VA-verksamheten. Detta arbete handlar om att ändra beteende för de som bor inom kommunen avseende att slänga otillåtet material i toaletten/spillvattennätet som hår, damm, kondomer, färgrester mm.

Vi informerar återkommande om fördelen om att rör på sig på fritiden, att friskvård är positivt och att friskvårdsbidraget finns. Nyttjande graden av friskvårdsbidraget ligger relativt högt, ca 70% av verksamhetens anställda nyttjar friskvårdsbidraget och några har använt det s.k cykelbidraget. Under hösten 2015 kommer tekniska förvaltningen att påbörja ett omfattande arbete för att säkerställa det systematiska arbetsmiljöarbetet. Satsningen genomförs i samarbete med kommunens företagshälsovård och projektet drivs av förvaltningen HR-specialist. Städservice har en total sjukfrånvaro på 10,17 % av tillgänglig arbetad tid. för 2015. Det är en minskning i jämförelse mot början på året då den låg på 11,89% i mars. Städservice arbetar förebyggande och aktivt för att minska sjukfrånvaron. Under 2015 har det genomförts totalt sett 9 st riktade skyddsronder inom verksamhetsområdet teknik och logistik. Fokus för dess skyddsronder har varit kemiska arbetsmiljörisiker(samtliga verksamheter.) Ergonomi vid maskinkörning och säckhantering(gata/park verksamheten). Hantering av däck (fordonsverkstaden). Förflyttning/lyft av rörelsehindrare personer(transportcentralens kunder.)

Nämndmål

Tekniska nämndens kunder ska uppleva att de får ett bra bemötande, god service och hög tillgänglighet.

Bokslut 2015

Upphandlingen för ta in signaler från våra automatiska vattenmätare är nu klar och vi påbörjar byggnation av infrastruktur för dessa. Detta kommer att ge kunden och oss bättre underlag för vår e-tjänst och uppföljning av vattenförbrukning.

- Den nya vattenmätaren läser av vattenförbrukningen mycket mer noggrant.
- Den nya vattenmätaren har inga rörliga delar och drabbas ej av smuts i vattnet och därav tappa sin funktion att mäta vattenförbrukningen även vid låga flöden.
- Den nya vattenmätaren går att koppla till vår e-tjänst där kunden bland annat kan se kostnader och förbrukning per dygn.
- Vattenmätaren larmar för läckgage om inte vattnet har stått still en timme under dygnet därav kan man upptäcka läckgage.

Inom städservice har vi gjort satsningar på att ha stort kundfokus och där bra bemötande, god service och tillgänglighet varit stort fokus på. Vi håller vår serviceutbildning levande. Då vi har kundmöten, som har varit många och givande, tar vi upp bemötande, service, tillgänglighet och kvalitén och vår uppfattning är att övervägande av våra kunder ger oss bra ”betyg”. Vi har fortsatt stort kundfokus.

Mätbart nämndmål

I Södertörnssamarbetet genomförs vart annat år en kundundersökning som mäter kundernas nöjdhet. Utifrån resultatet ska åtgärder genomföras för att uppnå hög kundnöjdhet.

Mätbart mål	Utfall 2012	Mål 2013	Mål 2014	Mål 2015
NKI Botkyrka	48	-	55	-
Snitt NKI i de kommuner som ingår i Södertörnsmätningen	55	-	-	-

Åtaganden

Fastighetsverksamheten ska upprätta en kundvårdsplan under 2015.

Bokslut 2015

Arbetet med att upprätta kundvårdsplan är delvis påbörjat.

- Tidiga skeden i byggprojekt – ansvar och roller
- Gemensam utbildning i Botkyrkas projektmodell. Med mål att nå samsyn om styrning och projektförlopp.
- Dialog och kunskapsutbyte t.ex. genom kundmöten
- I den fortsatta utvecklingen av fastighetsinformationssystemet LEB så vill vård- och omsorg gärna delta med referenspersoner

Inom teknik och logistik genomförs regelbundna kundmöten, dvs. med beställande förvaltningar/verksamheter. Dessa kundmöten genomförs månatligt alt. kvartalsvis, beroende på kunds önskemål och verksamhetens art. Dessa kundmöten följer en fastslagen agenda som bl.a innehåller eventuella avvikelser från avtal, ekonomi och organisation.

Mål 13 Fossilbränslefri kommunal organisation senast 2015

Nämndmål

Tekniska nämnden ska fasa ut allt resande med fossila bränslen.

Åtagande

Införande av alternativa transportslag ska genomföras under 2015.

2015 är kommunens miljömål att alla bilar skall drivas med fossilfria drivmedel där så kan ske och kommunens fordon ska vara av ”fossilfritt slag”. 160 fordon är gas- eller el bilar och resterande 30 enheter främst tunga fordon och arbetsmaskiner drivs med fossilfritt bränsle, Eco-Par bio 100

Åtaganden

Vid 2014 års slut har Botkyrka kommun som första geografiska plats och organisation nått det satta målet om att 2015 ha en fossilfri fordonsflotta samt genomfört projektet för att uppnå detta mycket ambitiösa miljömål i syfte att påbörja vägen mot ett mera hållbart samhälle.

Bokslut 2015

Målet om att 2015 ha en fossilfri fordonsflotta uppnås dels genom anskaffning av 160 fossilfria fordon dels med Eco-Par diesel Bio 100 till övriga 30 enheter.

Mätbart mål antal gasbilar , Etanolbilar & el batteribilar	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos 2014	Mål 2015	April 2015	Aug 2015
Antal fossilfria fordon	46	64	130	160	160	160	160
I % andel av totalt 160 st	29	40	81	100	100	100	100

Åtaganden

Vad gäller gasbilar så ska andelen av den totala bränsleförbrukningen öka på lång sikt till 70 % för biogas samtidigt som att den totala bränsleförbrukningen inte får öka.

Antal liter fossilfria drivmedel och % - andelen kommer öka först då vi får tillgång till flera biogas-pump tankplatser i kommunen vilket är vårt prioriterade mål.

Mätbara mål andel drivmedel	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Mål 2015	Utfall 2015
Biogas	6 %	18 %	27 %	35 %	29 %
Etanol	4 %	4 %	3 %	2 %	2 %
Bensin	42 %	31 %	27 %	23 %	29 %
Eco-Par	42 %	40 %	30 %	-	-
Diesel MK 1	8 %	7 %	3 %	2 %	2 %
Eco-Par bio 100	-	-	10 %	38 %	39 %

Bokslut 2015

Den slutliga förbrukningen enligt redovisade siffror i kolumnen utfall 2015. Andelen bensin på 29 % och 29 % biogas innebär att gasbilarna tankar biogas till ca 50 %. Kommunens övergripande mål om en biogasandel i gasbilarna på 90 % blir svårt att uppnå, då huvuddelen av biogasfordonen finns i Tumba området mot att tankstationerna finns dels i Fittja, dels i Södertälje samt i Huddinge. Totalt finns ca 110 bilar i Tumba och 20 st. i Norra Botkyrka och Tullinge. Tiden och kostnaden att åka omvägar till Fittja och tanka är betydande vilket gör att andelen biogas inte ökar nämnvärt trots att viljan finns att använda biogas i så stor utsträckning som möjligt. En uppskattning baserad på att det tar ca 40 min i extratid att tanka bilen i Fittja jämfört med i Tumba så blir merkostnaden ca 750 tkr årligen eller en total extratid av ca 2500 timmar för ca 100 bilar. Ackumulerat för hela året visade prognosen att biogasandelen ökat med en procentenhet, dock visar utfallet att vi är tillbaka till det ackumulerade värdet. Detta beror till stor del på att tankstationen i Fittja drogs med problem gällande kvalitén på gasen.

Antal åtaganden som under året;	Genomförts	Delvis genomförts	Ej genomförts	
6	3	1	2	
Antal mätbara mål som under året;	Uppnått	Ej uppnått. Går åt rätt håll	Ej uppnått. Går inte åt rätt håll	Ej mätt
1				1
Antal indikatorer som under året;		Går åt rätt håll	Går inte åt rätt håll	Ej mätt

Nämndens egen värdering av sitt bidrag till måluppfyllelsen	God	Godtagbar	Ej godtagbar	Jämfört med föregående år
				

Investeringar

Investeringar VA

VA-investeringar tom							
2015-12-31							
Projektkod	Benämning	Redovisning tom 2014	Budget 2015 inkl. ombudget.	Betalningar jan-dec 2015	Avvikelse mot budget	Ombudgeterings- äskanden till 2016	Redovisat totalt
3900	Slättmalm		-5 000 000	0	5 000 000	5 000 000	0
3901	Skalskydd dricksvatten	-1 731 555	-6 268 447	-1 103 428	5 165 019	0	-2 834 983
3902	Malmtorpsvägen		-16 000 000	-21 587 247	-5 587 247	0	-21 587 247
3903	Vattenledning Uttran-Lindhov	-850 415	-19 149 585	-1 150	19 148 435	19 148 435	-851 565
3904	Va-utbyggnad Grödinge	-7 341 623	-37 658 377	-8 488 111	29 170 266	29 170 266	-15 829 734
3905	Dagvattenhantering		-3 000 000	-3 002 657	-2 657		-3 002 657
3906	Uppgradering av pumpstn	-13 152 426	-2 447 022	-1 851 129	595 893	0	-15 003 555
3907	Dagv.hantering norra Botkyrka	-5 255 896	-70 744 710	-639 627	70 105 083	70 105 083	-5 895 523
3909	IT säkerhet o processdatasyst.	-3 377 450		0	0		-3 377 450
3910	Skalskydd "säkerhet livsmedel"	-4 981 505		0	0		-4 981 505
3911	Huvudvattenledning Tumba	-1 642 463	-23 357 468	0	23 357 468	23 357 468	-1 642 463
3912	Vattenreservoar	-251 447		0	0		-251 447
3913	Reservtrycktank		-3 000 000	0	3 000 000	3 000 000	0
3914	Fjärrläsning vattenmätare		-3 000 000	-179 103	2 820 897	2 820 897	-179 103
3919-3920	Mindre utbyggn.av va-anläggningar	-8 077 744	-2 000 000	-1 259 073	740 927	0	-9 336 817
3919	Service	-6 085 733		-734 357			
3920	LTA pumpar	-1 992 011		-524 717			
3921-3939	Mindre inv. i va-anl.	-16 119 470	-5 000 000	-3 121 491	1 878 509	0	-19 240 961
3921	Avl.pumpstn. Tullinge Strand	-7 855 671		-1 377 174			
3922	Vattenledning Vårsta	-2 389 455		0			
3923	Va till Lindhov	-752 458		-1 743 433			
3924	Arkiv och dokumentation	-4 751 012		-884			
3925	Va-portalen	-14 000		0			
3927	Huvudvattenledning. Alby-Tuna	-29 551		0			
3928	Kagghamra - Sibble	-327 324		0			
3940-3959	Förnyelse av va-ledn.	-34 553 990	-12 000 000	-9 681 356	2 318 644	0	-44 235 346
3940	Björkbacken/Enbacken	-4 284 376		-10 261			
3941	Skolvägen	-1 390 149		-6 125			
3942	Slättvägen	-812 709		-438 243			
3944	Relining va-ledningar	-3 527 424		-643 540			
3945	Egen regiarbeten	-24 439 903		-114 788			
3946	Bahrmans väg	-99 429		-302 934			
3947	Grens väg/Stråles väg			-2 686 961			
3948	Sylvanders väg			-2 725 809			
3949	Tullingeberg			-2 752 696			
Summa va-verksamheten		-97 335 984	-208 625 609	-50 914 371	157 711 238	152 602 150	-148 250 355

Beskrivning av VA investeringar

3900 Slättmalm

Tekniska nämnden håller på att projektera samt bygger ut vatten- och spillvatten till Kagghamra, Eldtomta och Sibble ur ett hälso- eller miljömässigt perspektiv. Botkyrka kommun har skrivit plankostnads- och ramavtal med HSB för bostäder vid Slättmalm i Vårsta. Tekniska nämnden anser att det vore klokt att samförlägga dessa båda investeringar för att gynna exploateringen av nya bostäder i området.

Nämnden har därför äskat 5 mnkr för en ny servis av vatten och en ny spillvattenledning till det nya bostadsområdet. Vi håller nu på att påbörja projektering av detta projekt ihop med VA-utbyggnad Grödinge. Eftersom exploateringen inte har startat så måste pengarna flyttas till nästa år.

3901 Skalskydd dricksvatten

Nya krav har kommit inom VA-verksamheten om att förhindra obehörig åtkomst till dricksvattennätet. Vi är nu klara med tappställen för olika ändamål som exempelvis hämta vatten för sandsopning, pool fyllning och andra som vill köpa vatten för olika ändamål. Under hösten kommer vi att påbörja låsning av spol och brandposter.

3902 Malmtorpsvägen

Tekniska nämnden har efter upphandling sett att kostnaderna har blivit avsevärt högre än ursprungskalkylen (12 mnkr) för ledningsreoveringen och ytterligare budgetmedel äskades. Projektet går enligt plan och projektet är nu avslutat. Vi har nu besiktat och avslutat projektet men inte gjort slutredovisning mellan gatupark enheten och VA-avdelningen. Gatuparkavdelningen skall stå för asfalt och belysning som idag belastar projektet, därav överdraget på projektet. Reglering kommer göras under 2016.

3903 Vattenledning Uttran-Lindhov

Kommunen har tagit fram en ny detaljplan ovanför grusgropen i området kring Uttrands sjukhus och grustaget. Planarbetet har syftat till att möjliggöra ca 250 nya bostäder fördelade på både småhus och lägenheter. En stor del av området ligger inom vattenskyddsområde. Under året har vi sett över olika ledningsalternativ för vatten och håller nu på med genomförandet.

Det kommer att dras en ny huvudmatning från Salem hållet och förse området med en ny vattenledning samt att vi förbereder ytterligare bebyggelse inom närområdet. Eftersom inte projektet är avslutat så kommer investeringsmedlen att behöva flyttas till nästa år.

3904 Utbyggnad av Vatten och avlopp i Grödinge

Vatten- och avloppssituationen i Grödinge är idag inte tillfredställande ur ett hälso- eller miljömässigt perspektiv. Vi har handlat upp konsulter som har påbörjat arbetet med projektering och förfrågningsunderlag för Malmtorpsvägen, Poppelvägen och Videvägen i Vårsta.

Projektering och geoprover pågår för fullt för utbyggnad av spill och vatten till Grödinge.

Upphandlingen kommer att delas upp i tre delar överföringsledningen, Kagghamra, Sibble. Eftersom inte projektet är avslutat i sin helhet så kommer investeringsmedlen att behöva flyttas till nästa år.

3905 Dagvattenhantering

Under 2015 fortsatte arbetet med att rusta upp Maden. Under året monterades en ny bro samt skapat fisklöp under ena bron och klippt vassen i den norra delen. Grillhus och övergången mellan tennisbanorna och båtklubben slutfördes. Alla stora arbeten som utfördes i Maden gjordes i egen regi utav teknik och logistik på tekniska förvaltningen. Genom att göra arbete i egen regi uppskattar vi att kostnader för projektet har minskat med cirka 1 miljon kronor.

3906 Uppgradera pumpstationer

VA-enheten har ca: 60 st pumpstationer. Styr- och reglerutrustningen är ålderstigen och måste bytas ut varefter kraven ökar. Vi kommer lämna tillbaks pengar för i år eftersom vi får nya investeringsmedel från år till år.

Följande spillvattenpumpstationer har renoveras under 2015:

Tullingebergsvägen 11A

Exempel på det som byts ut: Nytt golv, handfat, målning av vägg & tak, nöds skyltar, lucka på lågreservoar tätas, avfuktare har monterats, service av pump 1 etc.

Tre källors väg 2A

Exempel på det som byts ut: Nytt golv i pumprum samt i reservkraftsrummet, handfat, målning av vägg & tak, nöds skyltar, etc.

Tullinge strand 30C

Då vi har fått stationen dränkt så passar vi på att bygga om hela automatikskåpet till nyare modell samt nytt brutet vattensystem och nytt mobilt reservkraftsuttag.

Storvretsvägen 11

Nytt golv både i pumprum och i entre, målning av vägg , nöds skyltar, bila upp för bättre avrinning etc.

Domarebacken 10A

Exempel på det som byts ut: Nytt golv, handfat, målning av vägg & tak, nöds skyltar, brandtätas etc.

3907 Dagvattenhantering Norra Botkyrka

VA-avdelningen kommer att skapa en dagvattenlösning för det utsläpp som finns från befintlig dagvattentunnel som är ett av de större punktutsläppen av dagvatten i regionen i Alby och Fittja. Dagvattennorraprojektet har gett tilldelningsbeslut till entreprenör Greens AB. Upphandlingen har överklagats av NCC som vann upphandlingen enligt förvaltningsrätten. Vi avbryter upphandlingen eftersom vi inte har några giltiga anbud och gör om upphandlingen. Eftersom nästan inga medel har gått år så måste alla pengar föras över till nästa år.

3911 Huvudvattenledning Tumba

Vi har haft ett möte med försvarsmakten den 17 april, den 16 november 2015 och de har varit positiva till att betala för en ny huvudledning till Tullinge vattenverk. Vi kommer att samförlägga ledningar ihop med Hågelby projektet eftersom det blir billigare för båda parter. Projektkostnader och avtal är skickat till försvarsmakten och vi avvaktar svar från dem. Budgetmedlen behöver flyttas över till 2016.

3913 Reservtrycktank

VA-avdelningen ser att vi har behov av en mobil tryckvattenstation med reservkraftanläggning. Denna mobila tryckvattenstation behövs vid akuta händelser för att kunna förse byggnader med vatten. Vi kommer under 2016 att påbörja förfrågningsunderlag för en upphandling av en mobil tryckvattenstation. Detta har vi inte hunnit med under 2015 och pengarna måste föras över till nästa år.

3914 Fjärrläsning vattenmätare

VA-avdelningen kommer att bygga infrastruktur för att kunna avläsa av alla automatiska vattenmätare som monteras i kommunen. VA-avdelningen kommer under perioden att gå från mekaniska vattenmätare till ultraljudsmätare och ett system som underlättar för kunden att kunna läsa av sina kostnader och följa sin vattenförbrukning. De nya vattenmätarna kommer också att kunna larma kunden om det finns läckage i deras ledningsnät eller i fastigheten.

Vi har nu skapat kontrakt mellan oss och leverantören och påbörjat ett genomförande av infrastrukturen för vattenmätarna i Vårsta. Den befintliga e-tjänsten som finns för våra kunder är redan förberedd för att ge kunden ytterligare mer information om deras förbrukning, kostnader, läckage mm. Eftersom inte projektet är avslutat måste investeringsmedlen föras över till 2016.

3919-3920 Mindre utbyggnad av VA-anläggningar

Investeringen avser mindre utbyggnader av servisledningar, främst i samband med förtätning av småhusområden och mindre industrier. Vi lämnar tillbaks pengar för i år eftersom vi får nya investeringsmedel från år till år.

3921-3939 Mindre investeringar i VA-anläggningar

Syftet med investeringen är att underhålla anläggningarna och förnya delar med bristande funktion. En del av investeringskostnaden används för att skapa förnyelsebar energi (solceller) för våra anläggningar. En del av investeringskostnaderna kommer att användas för att skapa en hydraulisk modell för vatten och spillvatten för vissa områden. Vi kommer under året att försöka montera upp en solcell på en av våra anläggningar för att kunna producera egen el. Vi lämnar tillbaks pengar för i år eftersom vi får nya investeringsmedel från år till år.

3940-3959 Förnyelse av VA-ledningar

Prioriterade ledningar har tagits fram och renoweringar utförs, dels i egen regi dels genom entreprenörer, enligt fastställd ram. Vi lämnar tillbaks pengar för i år eftersom vi får nya investeringsmedel från år till år.

Investeringar lokalförsörjning och fastighet

TEKNISKA NÄMNDENS REDOVISNING AV INV							
2015-12-31							
Projektets kod och benämning	Ansvarig	Beställare	Årsbudget 2015 inkl. ombudget.	Betalningar jan-dec 2015	Avvikelse mot budget	Utfall totalt Data fr.o.m. 2005	
3801 Fastighetsnät	Jörgen		-2 651 000	0	2 651 000	-1 609 279	
3802 Tillgänglighet	Jörgen		-2 000 000	-294 260	1 705 740	-10 867 659	
3803 SBA-projektet åtgärder	Jörgen		-3 000 000	-2 172 500	827 500	-10 135 553	
3805 Förråd av bostadsrätter	Jörgen		-8 000 000	-5 769 900	2 230 100	-5 769 900	
3808 Energisparåtgärder	Henrik		-8 000 000	-8 083 443	-83 443	-43 542 607	
3812 Utbyte av larm	Lars C.		-3 000 000	-2 383 532	616 468	-7 499 299	
3821 Markinvesteringar	Annelie S.		-2 500 000	-1 392 044	1 107 957	-1 392 044	
3833 Ventilationsombyggnader	Henrik		-4 000 000	-2 934 700	1 065 300	-25 405 453	
3839 Övriga fastighetsinvesteringar	Lars C.		-3 000 000	-3 155 081	-155 081	-15 066 851	
3840 Garantibesiktningar	olika			-37 027	-37 027	-803 041	
3844 Köksombyggnader	Lars C.	UF	-22 000 000	-7 522 236	14 477 764	-70 438 127	
Summa sid1 fastighetsenheten			-58 151 000	-33 744 721	24 406 279	-192 529 814	
Projektets kod och benämning	Proj. ledare	Beställare	Totalbudget	Betalningar jan-dec 2015	Avvikelse mot totalbudget	Utfall totalt data from 2008	Adress
6158 Ramavtalsupphandling förskolor	Lars C.	UF	-14 200 000	0	14 200 000	0	olika adresser
6159 Tumba sjukhem Samariten 1	Lars C.		-13 652 125	-10 432 257	3 219 868	-10 432 257	Samaritvägen 12 i Tumba
6160 Nya Lövköjan	Lars C.	VOF	-20 000 000	-10 755 917	9 244 083	-10 755 917	Tomtbergavägen 323
6161 Hammerstaskolan utbyggnad	Jakob	UF	-17 000 000	-6 320	16 993 680	-6 320	Hallundavägen 199
6162 Evakueringspaviljonger Tunagården	Jakob	UF	-7 000 000	0	7 000 000	0	Samaritvägen 6 i Tumba
6163 Fittjaskolan anpassning	Jakob	UF	-45 000 000	-464 552	44 535 448	-464 552	Stökhagsvägen 1 Fittja
6164 Tumba gymnasium Skyttbrink	Peter	UF	-6 000 000	-169 405	5 830 595	-169 405	Utbildningsvägen 2 Tumba
6165 Evakueringspaviljong Sörgården	Jonny W	UF	-5 000 000	-3 687 479	1 312 521	-3 687 479	Önnemovägen 97 Tullinge
6166 Förskolepaviljonger Hall/Norsborg	Jakob	UF	-7 000 000	-159 924	6 840 076	-159 924	Violen parken i Hallunda
6167 Förskolepaviljonger Riksten	Jakob	UF	-3 500 000	-62 415	3 437 585	-62 415	Bredvid Rikstens skola i Tullinge
6168 Förskolan Humlan	Kent W	UF	-34 000 000	-16 997 365	17 002 635	-16 997 365	Vårdshusvägen 5 Fittja
6169 Idavall	Jakob	SOC	-6 000 000	-415 186	5 584 814	-415 186	Tomtbergavägen Norsborg
6170 Hågelby upprustning	Peter	UBAB	-22 500 000	-55 695	22 444 305	-55 695	Hågelby Gärd
6171 Allégården, projektering	Jonny W	VOF	-2 000 000	-717 580	1 282 420	-717 580	Tumba
6172 Gruppboende Lugnet	Jonny W	VOF	-20 000 000	-169 892	19 830 108	-169 892	Lugnets väg Norsborg
6173 Gruppboende	Jonny W	VOF	-20 000 000	0	20 000 000	0	
6174 Tumba Gymn-lokalanpassning	Peter	UF	-2 000 000	-1 803 510	175 573	-1 824 427	Utbildningsvägen 2 Tumba
6175 Stendalsvägen 61 Stigbygeln	Jakob	VOF	-2 400 000	-869 750	1 501 725	-898 275	Tullinge
6176 Förskolepaviljonger i Alby	Lars C.	UF	-3 500 000	-3 444 013	21 902	-3 478 098	Alhagsvägen Alby
6177 Förskolan Lysmasken	Peter	UF	-35 000 000	-1 129 113	33 857 580	-1 142 420	Pokalvägen 2 Fittja
6178 Förskolan Granen	Jakob	UF	-35 000 000	-1 149 819	33 816 270	-1 183 730	S:t Mikael's väg 4 Norsborg
6179 Fittja sporthall	Kent W	KoF	-8 000 000	-7 008 880	991 120	-7 008 880	Stökhagsvägen 3 Fittja
6180 Förskolepaviljonger Tallidsskolan	Jakob	UF	-5 500 000	-1 502 434	920 924	-4 579 076	Tre Pigors väg Fittja
6181 Förskolepaviljonger Brunnaskolan	Jakob	UF	-1 800 000	-523 556	-149 883	-1 949 883	Humlevägen 2 Hallunda
6182 Tullinge idéhus	Jonny W	KLF	-92 000 000	-7 760 180	80 786 745	-11 213 255	Tullinge Centrum
6183 Falkbergsskolan	Peter	UF	-91 000 000	-740 832	89 190 338	-1 809 662	Östanvägen Tullinge
6187 Tornet vård- och omsorgsboende	Jonny W	VOF	-133 500 000	-3 503 011	21 322 403	-112 177 597	Tomtbergavägen 361
6200 Förskola Riksten-Vega	Jonny W	UF	-55 000 000	-1 504 687	53 495 313	-1 504 687	Riksten Tullinge
6203 Förskola Vårsta	Jonny W	UF	-2 000 000	-27 367	1 874 034	-125 966	
6206 Björkhaga skola	Jonny W	UF	-205 000 000	-89 477	204 738 575	-261 425	Högbrinksvägen 4 Tumba
6207 Förskolepaviljonger Brunna	Jakob	UF	-2 100 000	0	-61 309	-2 161 309	Humlevägen 2 Hallunda
6209 Äldreboende Norsborg	Jonny W	VOF	-125 000 000	0	125 000 000	0	
6214 Prästragen	Peter	UF	-35 000 000	-24 635 549	-1 115 577	-36 115 577	Borgvägen 12 Hallunda
6216 Sörgården	Jonny W	UF	-62 000 000	-7 355 696	53 842 347	-8 157 653	Önnemovägen 97 Tullinge
6226 Storvretsskolan omb+upprustning	Lars C.	UF	-108 500 000	-34 072 324	-8 477 318	-116 977 318	Odlingsvägen 36
6247 Skola Riksten	Lars C.	UF	-256 480 000	-26 252 343	21 094 808	-235 385 192	Riksten 9:2
6250 Lövköjan	Lars C.	VOF		-905 096	-12 649 489	-12 649 489	Tomtbergavägen 323
6254 Violen	Lars C.	UF	-30 000 000	-1 098 430	-4 249 988	-34 249 988	Linvägen 18
6257 Tullinge Gymn. Fasadrenovering	Lars C.	UF	-6 000 000	-15 651	-4 134 852	-10 134 852	Alfred Nobels Allé 206
6296 Alby Fritidsgård	Peter	KoF	-29 600 000	-20 238 668	-793 230	-30 393 230	Albyvägen 7 Alby
6298 Förskola Albydalen-Tranan	Peter	UF	-98 000 000	-45 468 314	50 391 795	-47 608 205	Albyvägen 22 Alby
Summa sid 2 fastighetsenheten			-1 667 232 125	-235 192 686	940 147 942	-727 084 183	
Summa fastighetsenheten			-1 725 383 125	-268 937 407	964 554 220	-919 613 997	

Beskrivning lokalförsörjning och fastighet

3801 Fastighetsnät

Arbetena avser fortsatt komplettering och utbyggnad av fastighetsnätet. Inga åtgärder har gjorts under 2015. Ansvaret för genomförandet åligger kommunens IT-enhet.

Verksamhetsområde IT/e avser att vidarutveckla infrastrukturen för den trådlösa datakommunikationen inom Botkyrka kommunförvaltning. Det innefattar två områden, dels att modernisera den centrala infrastrukturen dels att utöka omfattningen inom skolförvaltningens alla grund och gymnasieskolor.

Syftet är att skapa förutsättningar för att möta behovet från verksamheterna avseende kapacitet, prestanda, tjänster och tillgänglighet inom trådlös datakommunikation samt specifikt stötta skolförvaltningen i deras utvecklingsarbete inom pedagogik med hjälp av IT.

3802 Tillgänglighetsanpassning

Projektet avser ”enkelt avhjälpna hinder”. Tillgänglighetsanpassningar pågår ständigt både i ombyggnadsprojekt och i enskilda anpassningar. Inventering för nya tillgänglighetsdatabasen pågår och kan komma att medför kostnader för anpassningar efter inventeringen. Åtgärder under 2015 har utförts på Doktorsvillan och Fittja sporthall.

3803 Systematiskt Brandskyddsarbete

Investeringsmedlen används under året till åtgärder efter brandsyner och förbättringar av brandskyddet. Under 2015 har i huvudsak åtgärder utförts på Tumba vård- och omsorgsboende avseende utökade brand- och elsäkerhetsåtgärder efter elrevision och brandsyn.

3805 Förvärv av bostadsrätter

Tekniska nämnden har för året fått medel för att under året kunna köpa bostäder för Socialförvaltningen och Vård- och omsorgsförvaltningen behov. Tre bostadsrättslägenheter har under 2015 köpts av HSB Brf Fagerliden i centrala Tullinge.

3808 Energisparåtgärder

Fastighetsenheten arbetar kontinuerligt med att sänka energiförbrukningen i kommunens fastigheter. Energisparåtgärder och ventilationsåtgärder är ofta parallella åtgärder. Åtgärder har skett på ett 20-tal olika objekt. Några att nämna är, ombyggnad av ventilation i Fittja sporthall, installation av solfångare på Storstretsbadet och installation av solceller för att framställa elektricitet till komfortkyla på Silverkronans omsorgsboende. Samt åtgärder på Tumba gymnasium och i Eklidsskolans sporthall.

3812 Utbyte av larm

Ett antal av kommunens larm/ passeranläggningar är i behov av uppdatering av ny programvara och i vissa fall ny hårdvara på grund av den förväntade livslängden är uppnådd och att det saknas reservdelar. Ett 15-tal åtgärder har utförts på olika objekt.

3821 Markinvesteringar

Projektets syfte är att byta ut föråldrad stolpbelysning på kommunens fastigheter. Lokalförsörjnings- och fastighetsenheten ansvarar för ca 1000 stolpbelysningar. En stor del av

belysningen utgörs av armaturer med kvicksilverlampor som ljuskällor, vilka är förbjudna att säljas från 2015. Under 2015 har ca 300 stolpararmaturer på 26 objekt bytts. Projektet visar ett positivt utfall i bokslutet, beroende på att beställda jobb under hösten inte hunnit utföras av entreprenören. Överskottet 1,1 mkr önskas ombudgeteras till 2016 för att beställda jobb ska kunna betalas.

3833 Ventilationsombyggnader

Ventilationsåtgärder är kopplade till energibesparingar samt anpassningar i byggnader där verksamhetens förändring medfört behov av ventilationsförbättringar. Installation av värmeåtervinning på ventilation i Kvarnhagsskolans sporthall är klar. På Storstretsbadet och Fittja sporthall har åtgärder utförts under 2015.

3839 Övriga fastighetsinvesteringar samt lokalanpassningar

Projektet avser kompletteringsåtgärder på fastigheter av investeringskaraktär. Mindre anpassningar av investeringskaraktär som t ex flyttning av väggar och efterföljande åtgärder som påverkas i samband med detta. Arbeten har under 2015 utförts på Skävsta och Fittja sporthall.

3840 Garantibesiktningar

Konto används för reglering av kostnader i samband med garantibesiktningar. Kontot gottskrivs med en avsättning när ett projekt slutredovisas och belastas senare när kostnad uppkommer.

3844 Diverse köksombyggnader

Projektet avser köksombyggnader i skolor och förskolor, främst initierats av myndighetsanmärkningar som måste åtgärdas. Arbetet sker i samarbete med utbildningsförvaltningen. De köksombyggnader som har slutförts under 2015 är Kassmyraskolans och Hågelby Gårds.

6158 Ramavtalsupphandling förskolor

Avser projekteringsmedel samt akuta åtgärder utöver budgeterat PU för 13 förskolor i norra Botkyrka. Projekteringsarbete för en typförskola startar i början på 2016.

6159 Samariten 1

Projektet avser elsäkerhetsåtgärder samt ett akut omfattande avloppshaveri med läckage av avloppsvatten i Tumba sjukhems kulvertsystem.

6160 Nya Lövkojan

Nyproduktion av gruppboende om sex lägenheter i Norsborg. Tidigare färdigställt gruppboende Dynamiten i Broängen har använts som modell.

Produktion pågår..

6161 Hammerstaskolan utbyggnad

Utbildningsförvaltningen har beställt rivning av paviljong som är utdömd och en utbyggnad av Hammerstaskolan. Utbildningsförvaltningen ser över lokalprogrammet och projekteringsarbetet kommer påbörjas under februari/mars 2016.

6162 Evakueringspaviljonger Tunagården

Förskolepaviljonger om 6 avdelningar för utökat behov. Beställningen är pausad från Utbildningsförvaltning för fortsatt utredning.

6163 Fittjaskolan anpassning

I befintliga Fittjaskolan ska ca 1800kvm anpassas för att inrymma en träningsårskola . Konsekvensanalys pågår hos Utbildningsförvaltningen.

6164 Tumba gymnasium Skyttbrink

Uppdatering av larm och brandskydd. Avgränsning och omfattningsarbete pågår tillsammans med Utbildningsförvaltningen.

6165 Evakueringspaviljong Sörgården

Evakueringspaviljonger för dagens förskola Sörgården, 6 avdelningar för evakuering under byggtid, se projekt 6216.

Inflyttning skedde sommaren 2015. Slutredovisning sker under 2016.

6166 Förskolepaviljonger Hallunda/Norsborg

Befolkningsökning, evakueringsbehov och ökad täckningsgrad i Hallunda/Norsborg innebär att det kommer att behövas 8 förskoleavdelningar.

Beställningen från Utbildningsförvaltningen har förändrats till 7 förskoleavdelningar. Beräknas vara färdigställt okt/nov 2016.

6167 Förskolepaviljonger Riksten

På grund av ökad befolkningsprognos i Riksten etableras 4 avdelningar för att möta behovet av platser. Arrendeavtal med Rikstens Friluft AB ej klart. Tillkommande beställningar från Utbildningsförvaltningen om ytterligare 4 avdelningar kommer.

6168 Förskolan Humlan, reovering

Efter statusinventering har det visat sig att förskolan har omfattande brister bla fuktskador. Återstår att åtgärda kök och administrationsdel och utvändiga anpassningar. Beräknas vara färdigställt sommaren 2017.

6169 Idavall

Projektet avser att uppföra socialboende/träningslägenheter om 4 lägenheter åt Socialförvaltningen. Upphandlingsarbete pågår.

6170 Hågelby upprustning

Projektet avser underhåll och upprustning på Hågelby Gård. Beställningen kommer från UBAB. Projekteringsarbetet och upphandlingsarbetet pågår.

6171 Allégården, projektering

Projekteringen avser anpassning och ombyggnation för att uppfylla arbetsmiljöverkets nya krav. Projektgruppen har tagit fram olika alternativa lösningar. Upphandling av entreprenaden pågår.

6172 Gruppboende Lugnet

En beställning från vård- och omsorgsförvaltningen som avser 6 stycken lägenheter. Projektet är i tidigt skede. Detaljplanearbete pågår.

6173 Gruppboende

Investeringsmedel finns för ersätta icke fullvärdiga gruppboendestäder.

6174 Tumba Gymnasium-lokalanpassning

Utbildningsförvaltningen har beställt renovering av mindre och skiftande karaktär, vissa stammar byts, belysning ses över, målning och ventilation ses över. Mindre planändring och anpassning av larm och golv byte. Projektet är klart och kommer att slutredovisas under 2016.

6175 Stendalsvägen 61 Stigbygeln

Beställning från Vård och omsorgsförvaltningen. Tidigare LSS boende för barn byggs om till LSS boende för vuxna. Detta innebär ny planlösning som ger 5-6 fullvärdiga lägenheter.

Verksamheten har bestämt att det ska bli 6 fullvärdiga lägenheter med tillbyggnad. Befintlig byggnad rivs och ny byggnad uppförs. Rivningsarbetet pågår.

6176 Förskolepaviljonger i Alby

Utbildningsförvaltningen har beställt förskolepaviljonger för ökat behov av förskoleplatser i Alby. Projektet är klart och kommer att slutredovisas 2016.

6177 Förskolan Lysmasken

Nybyggnaden av Lysmasken planeras påbörjas 2016. Byggnaden var i så dåligt skick att planerad renovering ej blev aktuell. Förskolan Lysmasken revs under 2015.

6178 Förskolan Granen

Förskolan Granen ska rivas och ersättas med en nybyggnad lika tidigare enligt "Violen" modellen. Rivningsarbete beräknas påbörjas i början av 2016. Ytterligare budgetmedel har äskats av Utbildningsförvaltningen.

6179 Fittja sporthall

Projektet har slutförts och kommer att slutredovisas under 2016.

6180 Förskolepaviljonger Tallidsskolan

Projektet har slutförts och kommer att slutredovisas under 2016.

6181 Förskolepaviljonger Brunnaskolan

Projektet har slutförts och kommer att slutredovisas under 2016.

6182 Tullinge Idéhus

Kommunen har tagit beslut om att bygga ett idéhus i Tullinge. Efter genomförd arkitektävling har Tekniska nämnden fått i uppdrag att bygga och förvalta idéhuset. Fas 1, entreprenaden är upphandlad och projekteringsarbete pågår. Fas 2, produktionsfasen är ej upphandlat.

6183 Falkbergsskolan, Upprustning

Falkbergsskolan ska anpassas så att skolan når Botkyrka kommuns nyckeltal för lokalyta per barn, det vill säga 10 m²/barn. Detta ska ske genom att samutnyttjande av lokaler för både skolverksamhet och fritidsverksamhet, och en väl genomtänkt idé vad gäller antal klasser i relation till antalet allmänna undervisningssalar och specialsalar (slöjd, hemkunskap, idrott, musik, bild och NO-salar). Målsättningen är att alla skolans salar ska användas så mycket som möjligt. Projekteringsarbetet och förslag/presentationsmaterial skedde under 2015. Väntar besked från Utbildningsförvaltningen om inriktning för Falkbergsskolan.

6187 Tornet vård- och omsorgsboende

Projektet har slutförts och kommer att slutredovisas under 2016.

6194 Eklidsskolans sporthall

Projektet slutredovisades under 2015 med ärendenummer TEF/2015:232.

6200 Förskola Vega, Riksten

Nybyggnation av förskola inom etapp 4. Detaljplanearbete och förprojekteringsarbetet pågår.

6206 Björkhaga skola

Avser ombyggnation. Omfattning ej fastlagd av Utbildningsförvaltningen. Förstudieunderlag har överlämnats till Utbildningsförvaltningen. Projekteringsarbetet pågår.

6207 Förskolepaviljonger Brunna

Under sommaren 2013 etablerades förhyrda paviljonger vid Brunnaskolan som evakueringslokaler för förskolan Violen när den byggs om. Etableringen av paviljongerna är klar. Slutredovisning kommer att göras under 2016.

6209 Äldreboende Norsborg

Behovet av äldreboendeplatser ökar och när Tornets äldreboende är klart finns ytterligare behov av boende inom planperioden.

6210 Brantbrinks ishall

Projektet slutredovisades under 2015 med ärendenummer TEF/2015:207.

6213 Alby sporthall

Projektet slutredovisades under 2015 med ärendenummer TEF/2015:206.

6214 Förskolan Prästkragen

Projektet har slutförts och kommer att slutredovisas under 2016.

6216 Förskolan Sörgården

Förskolan har en paviljong som har etablerats med tillfälligt bygglov, se projekt 6165. Produktionsarbete för nya förskolan Sörgården pågår.

6226 Storstretsskolan ombyggnad+upprustning

Storstretsskolan hus C är färdigställt och verksamheten har tagit lokalerna i bruk under augusti 2014.

I Hus A och B (Skogbacksskolan) är klar och verksamheten har tagit lokalerna i bruk juli 2015. Under renovering och byggnation har oförutsedda åtgärder påträffats vilket har medfört fördyringar i projektet.

6229 Förskola Vreta gård

Projektet slutredovisades under 2015 med ärendenummer TEF/2015:208.

6247 Skola Riksten etapp 1 och etapp 2

Byggnation av etapp I, avseende ny F-9 skola är gjord och var klar till höstterminen 2013. Etapp2 beräknas vara färdigställd maj/juni 2016.

6250 Lövköjan

Projektet att bygga om delar av Lövköjan påbörjades i april 2013. Under oktober 2013 inträffar en anlagd brand på förskolan. Kommunen har efter två år fått ersättning från försäkringsbolaget. Projektet kommer att slutredovisades under 2016 med ärendenummer TEF/2015:236.

Återuppbyggnad av nya Lövköjan pågår (projekt 6160) och beräknas vara inflyttningsklar till juni 2016.

6254 Violen

För att tillgodose behovet av förskolor har Utbildningsförvaltningen gett i uppdrag att utreda olika alternativ avseende befintliga förskolan Violen. Byggnadsarbetena påbörjades i juli 2013 och ombyggnationen är slutbesiktigad. Diskussion pågår med entreprenör om tillkommande arbeten som kan påverka slutprognosen.

Utbildningsförvaltningen har i sin budget avsatt 1 mnkr för projektet Violen. 1 mnkr ska avräknas från slutkostnadprognosen.

6257 Tullinge Gymnasium fasadrenovering

Arbetet avser renovering av gymnasiets fasader, upprustning av entréer och nytt passersystem. Arbetet är slutfört men slutbesiktningen är inte godkänd.

Överdrag på ca 4 mnkr avser nödvändig omputsning av fasad. Botkyrka kommun kommer att ställa krav på entreprenören för detta överdrag.

6259 Brandskydd Tumba äldreboende

Projektet slutredovisades under 2015 med ärendenummer TEF/2015:233.

6260 Boxningslokal Botkyrkahallen

Projektet slutredovisades under 2015 med ärendenummer TEF/2015:235.

6278 Hantverksgymnasiet upprustning

Projektet slutredovisades under 2015 med ärendenummer TEF/2015:234.

6296 Alby fritidsgård

Ombyggnad av socialens före detta lokaler i Alby till fritidsgård, föreningsverksamhet och verksamhet för unga vuxna. Ombyggnaden är klar och verksamheten har flyttat in juli 2015. Slutredovisning kommer att göras under 2016.

6298 Förskola Albydalen-Tranan

Nybyggnation av en 12 avdelningars förskola som ersättning för förhyrda paviljonger på Grindtorpsskolan och på Måsens förskola, samt för att möta det ökade behovet av förskoleplatser i området. Utformningen av förskolan sker i samverkan med projektet "Framtid Alby". Projekteringsarbete pågår och produktionsarbetet har påbörjats. Byggnationen beräknas vara färdigställd vintern 2016.

Investeringar teknik- och logistik och städservice

Beviljat investeringsmedel 2015 för teknik- och logistik var 8,2 mkr. De investeringar som gjordes under året uppgick till ett värde av 4,9 mkr och bestod av inköp av skolbuss, kranbil till va-drift, traktor samt en ismaskin. Överskottet 3,3 mkr önskas ombudgeteras till 2016.

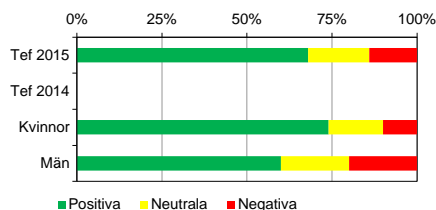
Av de 0,5 mkr i beviljad investeringsbudget för städservice har inget förbrukats under 2015.

Personalkostnad tekniska förvaltningen 2015

Delaktighet och inflytande

	Positiva	Neutrala	Negativa
Tef 2015	68%	18%	14%
Tef 2014			
Kvinnor	74%	16%	10%
Män	60%	20%	20%

Källa: Medarbetarundersökning

Hållbart Medarbetarengagemang (HME)

	2015	2014
Kvinnor	82	
Män	71	
Samtliga	77	

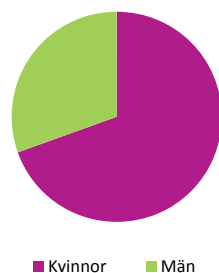
Källa: Medarbetarundersökning

Sjukfrånvaro (i % av tillgänglig arbetad tid)

Per period	2015	2014
Dag 1-14		
Kvinnor	1,25%	
Män	1,10%	
Dag 15-90		
Kvinnor	1,08%	
Män	0,46%	
Dag 91-		
Kvinnor	2,37%	
Män	0,66%	
Total sjukfrånvaro		
Kvinnor	5,06%	
Män	2,22%	
Samtliga	7,28%	

Källa: Beslutsstöd

Total sjukfrånvaro 2015, fördelat per kön

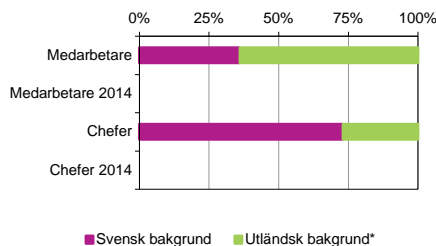

Utländsk bakgrund

År	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund*
Medarbetare	36%	64%
Medarbetare 2014		
Chefer	73%	27%
Chefer 2014		

* Definition: utrikes födda + inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Källa: Kommunledningsförvaltningen

Antal anställda

Per kategori (antal)	2015	2014
Tillsvidareanställda	240	
Visstidsanställda	7	
Timavlönade	30	
Totalt	273	

Tillsvidareanställda i % av samtliga anställda	87%
--	-----

Källa: Beslutsstöd

Köns- och åldersfördelning

Månadsavlönade (antal)	2015	2014
Kvinnor	139	
Män	106	

Kvinnor <29 år	5
Kvinnor 30-49 år	75
Kvinnor 50< år	59

Män <29 år	7
Män 30-49 år	40
Män 50< år	59

Medelålder kvinnor	47 år
Medelålder män	50 år

Källa: Beslutsstöd

Tidsanvändning

	2015	2014
Faktisk arbetad tid i % av ordinarie tid	89,6%	

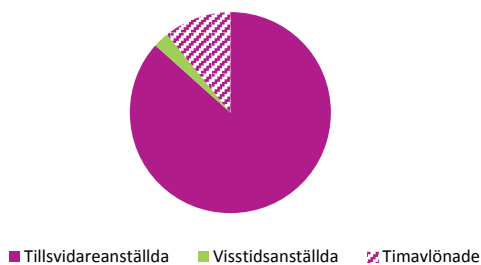
Källa: Beslutsstöd

Sysselsättningsgrad

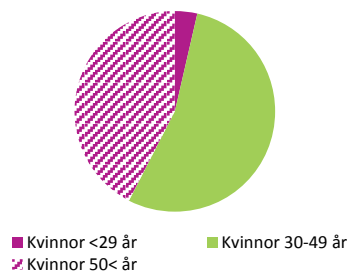
	2015	2014
Kvinnor	96,0%	
Män	100,0%	
Samtliga	98,0%	

Källa: Beslutsstöd

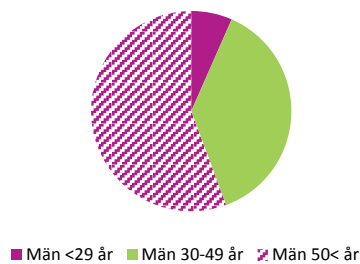
Anställda 2015, fördelat per kategori

Åldersfördelning kvinnor 2015

Åldersfördelning män 2015

Personalomsättning, tillsvidareanställda

	Nyanställda	Slutat*	Omsättning
Kvinnor	4	12	5,8%
Män	9	14	11,4%
Totalt	13	26	8,2%

Kvinnor 2014
Män 2014
Totalt 2014

* Inklusive pensionsavgångar.
Källa: Kommunledningsförvaltningen

Tillsvidareanställda som slutat 2015

	Kvinnor	Män	Totalt
Ålder			
20-29 år	0	1	1
30-39 år	1	0	1
40-49 år	2	0	2
50-59 år	1	1	2
60- år	1	5	6

Anställningstid

0-1 år	2	0	2
2-3 år	0	2	2
4-5 år	1	1	2
6-10 år	0	3	3
11- år	1	2	3

Källa: Tekniska förvaltningen

Föräldradedighet

	Kvinnor	Män
Föräldradedighet i % av tillgänglig arbetad tid/kön	1,15%	0,46%
Tillfällig vård av barn (VAB) i % av all tillgänglig arbetad tid	0,26%	0,15%
<29 år i % av tillgänglig arbetad tid	0,35%	0,05%
30-49 år i % av tillg arbetad tid	1,08%	0,56%
50< år i % av tillgänglig arbetad tid	0,00%	0,02%

Källa: Beslutsstöd

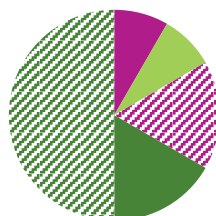
Arbetskadorna och tillbud

	Skador	Tillbud
Tillfällen	8	2
Kvinnor	3	
Män	5	
<29 år	1	
30-49 år	4	
50< år	3	

Källa: Riskprio

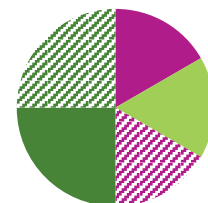
Kommentar slutat: av de 26 som slutat var 10 pensionsavgångar, 4 kvinnor och 10 män.

Tillsvidareanställda som slutat, per ålder

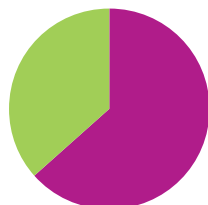
■ 20-29 år ■ 30-39 år ■ 40-49 år ■ 50-59 år ■ 60- år

Tillsvidareanställda som slutat, per anställningstid

■ 0-1 år ■ 2-3 år ■ 4-5 år ■ 6-10 år ■ 11- år

Tillfällig vård av barn, fördelat per kön

■ Kvinnor ■ Män

Kommentar skador: 5 av skadorna graderas som allvarliga, övriga som mindre allvarliga. 4 av skadorna var halkolyckor.

Kommentar tillbud: Två tillbud är inrapporterade under 2015. den ena rör brand på Ekvägen 30 den andra mögel på Ekvägen 30.

Kompetensutveckling

Inga gemensamma kompetensutvecklingsinsatser har genomförts under året.

Källa: Tekniska förvaltningen

Andel deltidsanställda som önskar arbeta heltid

Tekniska förvaltningen har 3 medarbetare som önskar utökad sysselsättningsgrad.

Källa: Tekniska förvaltningen

Kommentar heltid/deltid: Av 273 tillsvidareanställda medarbetare så arbetar 18 deltid, 17 kvinnor och en man. En arbetare som chaufför (kvinna) och övriga 17 arbetar inom verksamhetsområde städ. Anledningen till deltid är olika. En kartläggning är genomförd så respektive chef har god kännedom om respektive medarbetares önskemål kring sysselsättningsgrad. Uppföljning av kartläggningen görs vid medarbetarsamtal och vidare i ledningsgruppsmöten. Av de 18 är det idag 3 personer som önskar utökad sysselsättningsgrad och verksamheten arbetar med att lösa detta inom en snar framtid genom t ex omstrukturering av uppdrag och schemaläggning.

5

Internkontrollplan 2016 - Tekniska nämnden (TEF/2016:15)

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner upprättad internkontrollplan för 2016.

Sammanfattning

Syftet med intern kontroll är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvariga fel och skador.

Nämnderna ansvarar inom sina respektive verksamhetsområden för att utforma och organisera den interna kontrollen och finna effektiva system för uppföljning. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll.

Kommunledningsförvaltningen har för 2016 upprättat ett förslag till internkontrollplan. Som grund för internkontrollplanen har en risk- och väsentlighetsanalys gjorts, vilken ligger till grund för vilka områden/rutiner/processer som ska granskas särskilt under 2016.

I likhet med 2015 års internkontrollplan har kommunledningsförvaltningen gjort en bedömning att några av deras övergripande kontrollmoment bättre kan granskas av förvaltningarna/nämnderna. Tekniska nämnden kommer att ta in sex av kommunstyrelsens 19 kontrollmoment i sin kontrollplan. Därutöver kommer två ytterligare kontrollpunkter finnas med som avser dröjsmålräntor samt va-moms, kontrollpunkt 5 och 6.

Ärendet

Tekniska förvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse daterad 2016-02-22.

2016-02-22

Dnr TEF/2016:15

Referens
Gunilla Melkersson

Mottagare
Tekniska nämnden

Internkontrollplan 2016 - Tekniska nämnden

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner upprättad internkontrollplan för 2016. Se bilaga *Internkontroll 2016*.

Sammanfattning

Syftet med intern kontroll är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvariga fel och skador.

Nämnderna ansvarar inom sina respektive verksamhetsområden för att utforma och organisera den interna kontrollen och finna effektiva system för uppföljning. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll.

Kommunledningsförvaltningen har för 2016 upprättat ett förslag till internkontrollplan. Som grund för internkontrollplanen har en risk- och väsentlighetsanalys gjorts, vilken ligger till grund för vilka områden/rutiner/processer som ska granskas särskilt under 2016.

I likhet med 2015-års internkontrollplan har Kommunledningsförvaltningen gjort en bedömning att några av deras övergripande kontrollmoment bättre kan granskas av förvaltningarna/nämnderna. Tekniska nämnden kommer att ta in sex av kommunstyrelsens 19 kontrollmoment i sin kontrollplan.

Därutöver kommer två ytterligare kontrollpunkter finnas med som avser dröjsmålräntor samt va-moms, kontrollpunkt 5 och 6. 2016-02-18

Till skillnad från tidigare år, då förvaltningarna informerats om resultatet av kommunledningsförvaltningens granskning efter det att de egna granskningarna behandlats av nämnden, kommer årets granskning som utförs av kommunledningsförvaltningen att överlämnas till berörd förvaltning senast den 31 augusti. Respektive förvaltning ska tillsammans med egen granskning arbeta in också detta resultat i sin rapport till nämnden. Nämnderna ska som tidigare lämna sina rapporter till kommunstyrelsen senast i början av november.

2016-02-22

Dnr TEF/2016:15

Återrapport till kommunstyrelsen kommer som tidigare ske till sammanträdet i januari 2017.

Den förändrade rapporteringsordningen medför behov av att ändra i reglemente för intern kontroll. Kommunledningsförvaltningens förslag till ändring i reglementet kommer att lämnas till kommunstyrelsen under våren.

Åsa Forslund
Tf förvaltningschef

Gunilla Melkersson
Chef ekonomienheten

Expedieras till
Text

Internkontrollplan 2016**Bilaga till tjänsteskrivelse**

Nämnd: Tekniska nämnden

Nr	Rutin/process/ system	Kontrollmoment	Riskkate- gori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1- 16*
	<i>Vad heter risken?</i>	<i>Vilken kontroll/åtgärd måste finnas eller fungera för att mot- verka risken?</i>	<i>Vad innebär risken?</i>	<i>Hur kommer kontrollen att ske och ofta?</i>	<i>Vem är an- svarig?</i>	<i>Till vem och hur ofta rap- porteras kon- trollerna?</i>	<i>Vilket riskvärde är be- dömt?</i>
1	Korthantering	Att kontrollera att det till varje faktura finns bifogat samtliga kvitton, att moms är rätt avdragen och att regelverk följs.	Felaktiga utbetalningar. Skadat förtroende.	Stickprov 4 gånger per år.	Förvaltning ekonomichef	Förvaltnings- chef Nämnd	12
2	Representation	Att belopp, momsavdrag, uppgifter om syfte och deltagare överensstämmer med gällande regler.	Skadat förtroende.	Stickprov 4 gånger per år.	Förvaltning ekonomichef	Förvaltnings- chef Nämnd	9-12
3	Anläggningsregistret	Att bokförda värden i anläggningsregistret är rimliga och att anläggningen existerar.	Skadat förtroende.	Förvaltningens samtliga anläggningar ska bedömas. Utfallet skickas till ekonomienheten för	Förvaltning fastighets- chef	Förvaltnings- chef	9

				justering av bokfört värde utifrån den inventering som gjorts.		Nämnd	
4	Inköp och hyra av personbil (leasing)	Att rätt kostnadskonto och rätt momsavdrag görs enligt gällande avdragsbegränsningar	Skadat förtroende.	Stickprov 3 gånger per år.	Förvaltning ekonomichef	Förvaltnings- chef Nämnd	9
5	Leverantörsfakturer	Att fakturer tidsmässigt betalas enligt avtal eller betalningsvillkor	Förtroendeskada samt inkasso och räntefakturer	Stickprov 4 gånger per år.	Förvaltning ekonomichef	Förvaltnings- chef Nämnd	9
6	Momshantering på va-fakturer	Att rätt kostnadskonto och rätt momsavdrag görs enligt gällande lagstiftning	Brott mot lagstiftning och interna beslut	Stickprov 3 gånger per år.	Förvaltning ekonomichef	Förvaltnings- chef Nämnd	9
7	Rekrytering/lag efterlevnad	Utdrag hämtas ur belastningsregister och diarie förs	Förtroendeskada, brott mot lagstiftning och interna beslut	20 stickprov, 1 gång per år	Förvaltning personalchef	Förvaltnings- chef Nämnd	16
8	Arbetsmiljö	Att aktuell handlingsplan för arbetsmiljö finns	Brott mot AML/risk för ohälsa och olycksfall	Stickprov, 30 stycken, avser olika verksamheter	Förvaltning personalchef	Förvaltnings- chef Nämnd	9

*Risk 1-16 grundar sig på genomförd risk- och väsentlighetsbedömning. Summan är beräknad genom att multiplicera konsekvensen och sannolikheten.

Konsekvenser vid fel (väsentlighet). Påverkan på verksamheten/ kostnaden om fel uppstår:

Försumbar = 1	Är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen
Lindrig = 2	Uppfattas som liten av såväl intressenter som kommun
Kännbar = 3	Uppfattas som besvärande för intressenter och kommun
Allvarlig = 4	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

Sannolikhetsnivåer för fel (risk för fel)

Osannolik = 1	Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå
Mindre sannolik = 2	Risken är mycket liten att fel ska uppstå
Möjlig = 3	Det finns risk för att fel ska uppstå
Sannolik = 4	Det är mycket troligt att fel ska uppstå

2016-01-07

Internkontrollplan 2016

Nämnd: Kommunstyrelsen kommunövergripande

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
	<i>Vad heter risken?</i>	<i>Vilken kontroll/åtgärd måste finnas eller fungera för att motverka risken?</i>	<i>Vad innebär risken?</i>	<i>Hur kommer kontrollen att ske och ofta?</i>	<i>Vem är ansvarig?</i>	<i>Till vem rapporteras kontrollerna?</i>	<i>Vilket riskvärde är bedömt?</i>
Ekonomi							
1	Attest	Att attestförteckningar finns och är sparade enligt krav i reglementet.	Obehörig beslutsatstestrar betalningar.	Kontroll av att samtliga förvaltningar lämnat in förteckning till ekonomienheten på kommunledningsförvaltningen. Kontroll februari/mars.	Ekonomichef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
2	Attest	Att överordnad attesterar personliga eller förtroendekänsliga fakturor/utlägg.	Felaktiga utbetalningar. Skadat förtroende för kommunen.	Stickprov 4 gånger per år med hjälp av respektive förvaltning.	Ekonomichef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9-16
3 ny	Utanordning /handkassor	Att utanordning/handkassa inte används när faktura kan erhållas.	Felaktigt utbetalnings sätt, dyrare hantering och fler felkällor.	Stickprov 4 gånger per år. Kontroll av att anvisning för utanordning följs.	Ekonomichef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
4 Ny	Korthantering	Att kontrollera att det till varje faktura finns bifogat samtliga kvitton, att moms är rätt avdragen och att regelverk följs.	Felaktiga utbetalningar. Skadat förtroende.	Stickprov 4 gånger per år.	Förvaltning	Nämnd	12
5	Representation	Att belopp, momsavdrag, uppgifter om syfte och deltagare överensstämmer med gällande regler.	Skadat förtroende.	Stickprov 4 gånger per år med hjälp av respektive förvaltning.	Ekonomi- chef/Förvaltn ing	Kommundirek- tör och kom- munstyrel- sen/Nämnd	9-12
6	Anläggningsregistret	Att bokförda värden i anläggningsregistret är rimliga och att anläggningen existerar.	Skadat förtroende.	Förvaltningens samtliga anläggningar ska bedömas. Utfallet skickas till ekonomienheten för justering av bokfört värde utifrån den inventering som gjorts.	Förvaltning	Nämnd	9
7	Inköp och hyra av personbil (leasing)	Att rätt kostnadskonto och rätt momsavdrag görs enligt gällande avdragsbegränsningar.	Skadat förtroende.	Stickprov 3 gånger per år.	Förvaltning	Nämnd	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
HR							
8	Rekrytering/ lagefterlevnad	Utdrag hämtas ur belastningsregister och diarieförs	Förtroendeskada, brott mot lagstiftning och interna beslut.	20 stickprov, 1 gång år	Förvaltning	Nämnd	16
9	Rekrytering/ lagefterlevnad	Anställningsformerna tillämpas korrekt	Felaktiga anställningsformer	30 stickprov, 1 gång per år	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9
10	Rekrytering/lagefterlevnad	AID-koder tillämpas korrekt	Felaktig statistik, felaktiga beslutsunderlag	Registerutdrag för att upptäcka avvikelser	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	6
11	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta.	Förtroendekänsligt	Kontroll att semester och tjänstledigkvoter är korrekta	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9
12	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta.	Förtroendekänsligt	Kontroll vid varje löneköring enligt fastställd rutin. Sammanställs och redovisas årligen.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
13 Ny	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta.	Förtroendekänsligt	Kontroll av att den totala sysselsättningsgraden inte överstiger 100 %. Kontroll 1 gång per månad av oattesterade avvikelser.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
14 Ny	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta	Förtroendekänsligt	Kontroll per månad av oattesterad frånvaro för att förhindra att löneskuld uppstår.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
15	Rehabilitering	Rehabiliteringsutredning görs vid upprepade korttidsfrånvaro.	Högre sjukfrånvaro, ohälsa	Kontroll 1 gång per år att en utredning gjorts för medarbetare som varit sjukskriven minst 4-6 gånger senaste året	Förvaltning	Nämnd	9
16 Ny	Arbetsmiljö	Att aktuell handlingsplan för arbetsmiljö finns.	Brott mot AML/risk för ohälsa och olycksfall	Stickprov, 30 stycken, avser olika verksamheter.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
Upphandling							
17	Upphandlingsform	Att direktupphandling inte sker när formaliserad upphandling krävs		Stickprov, 90 fakturor /leverantörer med fakturerat totalt belopp som överstiger 500 000 kronor.	Upphandlingschef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
18	Ramavtal	Att ramavtalen används.		Registeranalys. Stickprov, Totalt 180 fakturor konterade på kontogrupp 46, 60, 61, 64, 65, 70, 72, 74 samt 75.	Upphandlingschef	Nämnd	12
19	Direktupphandling	Att tillåten beloppsgräns för direktupphandling inte överskrids vid beställning där direktupphandlingsrapport lämnats.		Stickprov av sammanlagt fakturerat belopp för samtliga direktupphandlingar som genomförts via direktupphandlingsmodulen.	Upphandlingschef	Nämnd	12

2016-01-07

*Risk 1-16 grundar sig på genomförd risk- och väsentlighetsbedömning. Summan är beräknad genom att multiplicera konsekvensen och sannolikheten.

Konsekvenser vid fel (väsentlighet). Påverkan på verksamheten/ kostnaden om fel uppstår:

Försumbar = 1	Är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen
Lindrig = 2	Uppfattas som liten av såväl intressenter som kommun
Kännbar = 3	Uppfattas som besvärande för intressenter och kommun
Allvarlig = 4	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

Sannolikhetsnivåer för fel (risk för fel)

Osannolik = 1	Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå
Mindre sannolik = 2	Risken är mycket liten att fel ska uppstå
Möjlig = 3	Det finns risk för att fel ska uppstå
Sannolik = 4	Det är mycket troligt att fel ska uppstå

6**Internbudget 2016 - Tekniska nämnden (TEF/2015:253)****Förslag till beslut**

Tekniska nämnden godkänner den av tekniska förvaltningen upprättade internbudgeten för år 2016.

Sammanfattning

Internbudgeten är en beskrivning av hur den av kommunfullmäktige beslutade ettårsplanen fördelas inom tekniska förvaltningen. Den visar ramen uppdelad på respektive enhet, samt på driftbudget och investeringsbudget.

Totalt har tekniska nämnden en ram där verksamheterna budgeterar ett 0-resultat. Det som ramen för 2016 innehåller är kostnader för nämnden (-500 tkr) samt ett särskilt tillskott (-1 200 tkr) för kostnader i samband med uppdraget "Omvandling Tumba vård- och omsorgsboende" samt en regleringspost för omorganisation 2015-2016 (+ 479 tkr). Totalt resulterar det i en ram om -1 221 tkr.

Som bilaga till internbudgeten finns en förteckning över budgetansvariga och beslutsattester.

Ärendet

Tekniska förvaltningen överlämnar med en tjänsteskrivelse, daterad 2016-02-25, internbudget 2016 för tekniska nämnden.

2016-02-25

Dnr TEF/2015:253

Referens
Gunilla Melkersson

Mottagare
Tekniska nämnden

Internbudget 2016 - Tekniska nämnden

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner den av tekniska förvaltningen upprättade internbudget för år 2016.

Bifogar lista på Beslutsattester 2016.

Sammanfattning

Internbudgeten är en beskrivning av hur den av KF beslutade Ettårsplan fördelas inom tekniska förvaltningen. Den visar ramen uppdelad på respektive enhet, samt på driftbudget och investeringsbudget.

Totalt har tekniska nämnden en ram där verksamheterna budgeterar ett 0-resultat. Det som ramen för 2016 innehåller är kostnader för nämnden (-500 tkr) samt ett särskilt tillskott (-1 200 tkr) för kostnader i samband med uppdraget "Omvandling Tumba vård och omsorgsboende" samt en regleringspost för omorganisation 2015-2016 (+ 479 tkr). Totalt resulterar det i en ram om -1 221 tkr.

Åsa Forslund
Tf förvaltningschef

Gunilla Melkersson
Chef ekonomienheten

Expedieras till
Gunilla Melkersson

2016-02-25

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden svarar genom teknisk förvaltningen för städservice, lokalförsörjning och fastighetsförvaltning, vatten och avlopp, teknik och logistik samt en samlad stödfunktion i ekonomi.

Verksamheterna finansieras främst genom interna intäkter. VA-verksamheten finansieras genom avgifter som debiteras kommunens VA-abonnenter.

Internbudgeten i sammandrag är en sammanställning av vad nämndens verksamheter skall genomföra under året, dels i form av löpande verksamhet, dels genom särskilda satsningar. Materialet grundar sig på enheternas operativa planering och den internbudget som är en fördelning och komplettering av fullmäktigebudgeten.

Totalt har tekniska nämnden en ram där verksamheterna budgeterar ett 0-resultat. Det som ramen för 2016 innehåller är kostnader för nämnden (-500 tkr) samt ett särskilt tillskott (-1 200 tkr) för kostnader i samband med uppdraget "Omvandling Tumba vård och omsorgsboende" samt en regleringspost för omorganisation 2015-2016 (+ 479 tkr). Totalt resulterar det i en ram om -1 221 tkr.

Tekniska nämnden	Budget 2015
Intäkter totalt	716 781
Kostnader totalt	-718 003
Netto nämnden tkr	-1 221

Organisatorisk förändring 2015

Första januari 2016 överfördes funktioner från kommunledningen. De funktioner som överfördes är kontorsservice (post och tryckeri) som överfördes till städverksamheten, samt försäkringssamordning och säkerhetssamordning som överfördes till lokalförsörjning och fastighet. I samband med denna förändring justerades även tekniska nämndens ram.

Ekonomiska förutsättningar

Internbudget 2016 drift

Nedan redovisas varje verksamhet inom tekniska nämnden. Inom flera verksamheter finns en struktur med fördelat ansvar på ytterligare en nivå. Denna nivå ingår inte i denna redovisning då denna är alltför detaljerad. Denna redovisning av budget återfinns i våra stödsystem och följs upp på lägsta nivå löpande av respektive budgetansvarig.

Tekniska nämnden

Detta avser nämndorganisationens egna kostnader såsom arvoden, arbetsgivaravgifter, kurser mm.

Förvaltningschef

Budgetansvarig: Jörgen Skagerdahl

I förvaltningschefstjänsten med ingående delar såsom ingår lön, lönebikostnader och förvaltningsgemensamma kostnader för verksamhetsutveckling.

Ekonomienheten

Budgetansvarig: Gunilla Melkersson

Ekonomienheten tillhör tekniska förvaltningen. Enheten arbetar både åt tekniska och samhällsbyggnadsnämnden. Samhällsbyggnadsförvaltningen betalar via en overhead kostnad för dessa tjänster och blir här en intäkt. Intäkterna består även av utfördelad overhead till övriga enheter inom tekniska förvaltningen. Nedan visas den totala overhead kostnaden som debiteras inom tekniska förvaltningen samt till samhällsbyggnadsförvaltningen. I overhead kostnader ingår kostnader för ledning, ekonomi, personal och administration samt kostnader för systemstöd och vissa förvaltningsövergripande kostnader.

Over head	2016
Lokalförsörjning	-4 200
VA	-2 800
Städ	-474
Teknisk /Logistik	-1 866
OH TOTALT	-9 340
Miljö	-530
Samhällsbyggnad	-1 800
Totalt tkr	-11 670

Personal och administration enheten

Personal och administration enheten tillhör samhällsbyggnadsnämnden men ska även arbeta åt den tekniska nämnden. Tekniska förvaltningen betalar för deras tjänster samt vissa andra kostnader via en s. k overhead som debiteras enligt överenskommelse.

Ledningsnivå tekniska förvaltningen	Budget 2015	Budget 2016
Tekniska nämnden summa tkr	-500	-500
Förvaltningschef summa tkr	-2 000	-3 635
Ekonomienheten		
Intäkter overhead fördelat på övriga verksamheter	10 320	11 670
Personalkostnader	-3 135	-3 529
Övriga verksamhetskostnader (systemstöd,IT)	-803	-985
Kostnader för admin. o personal från samhällsbyggnadsförvaltningen	-4 382	-3 042
Summa kostnader	-8 320	-7 556
Summa netto ekonomienheten tkr	2 000	4 114

Städservice

Budgetansvarig: Åsa Forslund

Verksamheten utför städtjänster på beställning av förvaltningar i Botkyrka kommun och ansvarar för all städning inom kommunen samt att det städas enligt fastställd lägsta städstandard. Städningen utförs såväl i egen regi som av externa leverantörer. Antal tjänster är 125 personer. Tekniska nämndens bildande medger ett närmare samarbete mellan städverksamheten och fastighetsverksamheten. Kontorsservice (post och tryckeri) ingår fr.o.m. 2016 i städverksamhetens budget.

Ansvarsområden:

- Daglig städning och kvalitetssäkring enligt lägsta städstandard
- Storstädning
- Golvvård
- Mattvätt
- Fönsterputs
- Sanering
- Upphandling och kvalitetssäkring av externa leverantörer

Städverksamheten	Budget 2015	Budget 2016
Försäljningsintäkter	57 208	65 861
Personalkostnad	-42 143	-48 868
Övriga verksamhetskostnader	-14 241	-16 519
Overhead	-824	-474
Summa kostnader	-57 208	-65 861
Summa netto städ tkr	0	0

Lokalförsörjning och fastighet

Budgetansvarig: t f John Staberg

Fastighetsverksamheten arbetar främst inom två områden:

- Fastighetsförvaltning
- Byggnation

Enheten ansvarar för att ett effektivt förvaltningsarbete bedrivs så att fastighetsvärdet behålls. I byggherrerollen ansvarar verksamheten för att det ställs krav på att det vi bygger med ett hållbart perspektiv.

Den största utgiften i förvaltningsbudgeten är drift- och skötsel av fastigheter.

Antalet tjänster uppgår enligt personalbudget till 45,9 tjänster i Fastighetsförvaltningsgruppen samt 7,8 tjänster i Byggruppen.

Under 2016 överfördes 9 tjänster/personer från Teknik och logistik.

Försäkringssamordnare och säkerhetssamordnare ingår fr.o.m. 2016 i denna budget.

Väsentliga områden 2016

- Upprustning av de inventerade förskolorna.
- Implementera lokalförsörjningsprocessen.
- Kvalitetssäkra arbetsprocesser för byggnation och underhåll.
- Information och återkoppling är prioriterat i enhetens kommunikation med hyresgästerna.

Lokalförsörjning och fastighet	Budget 2015	Budget 2016
Hyresintäkter	402 878	420 963
Övriga intäkter	12 385	14 815
Summa intäkter	415 263	435 778
Personal	-17 100	-29 798
Övergripande verksamhet	-35 148	-38 902
Overhead	-3 600	-4 200
Drift och underhåll	-23 980	-28 943
Energimedia	-15 815	-16 218
Planerat underhåll	-50 876	-47 370
Avhjälpan underhåll	-24 564	-24 601
Kostnadshyror	-12 859	-14 969
Kapitalkostnad	-232 521	-231 977
Summa kostnader	-416 463	-436 978
Summa netto fastighetsenheten tkr	-1 200	-1 200

VA-verksamhetens drift

Budgetansvarig: t f Lars Lönnqvist

VA-verksamhetens budget består i stora delar av fasta kostnader som el, avskrivningar, rening av spillvatten, vattenprover och kontroller etc.

VA-verksamheten budgeteras att ha ett 0-resultat. VA- avgifterna ska täcka VA verksamhetens kostnader

Väsentliga områden 2016

- VA-utbyggnaden för Kagghamra, Sibble och Eldtomta i Grödinge för att skydda miljön och erbjuda bättre kvalitet för de boende.
- Utbyggnad av dagvattenhantering i Fittja och Alby för att skydda dricksvattentäckten samt följa EU ramdirektiv för vatten som skall ha uppnått god ekologisk och kemisk status år 2016.

VA enheten	Budget 2015	Budget 2016
Brukningsavgifter	100 100	106 515
Hyra antenplatser	625	521
Anslutningsavgifter	3 800	4 500
Övriga intäkter	2 780	2 202
Summa intäkter	107 305	113 738
Personal	-19 114	-20 284
Gemensam verksamhet	-8 856	-11 938
Overhead	-2 100	-2 800
Kapitalkostnad	-16 500	-20 000
Vattenberedning	-705	-1 279
Inköp av vatten	-15 000	-14 824
Vattendistribution	-5 880	-4 623
Spillvattenavledning	-5 235	-5 005
Inköp av avloppsrening	-31 000	-31 100
Dagvattenavledning	-1 150	-460
Dagvattenbehandling	-1 765	-1 425
Summa kostnader	-107 305	-113 738
Summa netto VA tkr	0	0

Teknik och logistik

Budgetansvarig: Peter Arnhjort

Verksamheten utför tjänster på uppdrag från beställande förvaltningar inom följande områden:

- Gata/park skötsel/underhåll
- Transportservice
- Fordonsverkstad
- Snickeri byggnation/service
- Utövar huvudmannaskap för anläggningen vid Ekvägen 30

Under den kommande 2 års-perioden står verksamheten inför en mängd pensionsavgångar varför ett övergripande mål är kompetensöverföring, kompetensutveckling samt nyrekrytering i erforderlig omfattning.

Fortsatt arbete med fokus på lägre energiförbrukning kommer att präglade 2016.

Teknik och logistik	Budget 2015	Budget 2016
Intäkter Ekvägen /admin	5 020	4 955
Intäkter Gata /Park	24 350	28 380
Intäkter snickeri och mark/fastighet	6 000	0
Intäkter fordon och maskin	21 170	19 700
Intäkter transportcentralen	33 250	31 750
Intäkter verkstad	5 180	4 950
Summa intäkter	94 970	89 735
Personal *	-25 717	-24 663
Kapitalkostnad öv. kost	-5 700	-5 618
Transportcentral öv. kost	-22 402	-20 975
Verkstad och tvätthall öv.kost	-3 698	-3 115
Fordon och maskiner	-14 179	-13 335
Gata /park öv. kost	-13 286	-15 656
Snickeri och mark/fastighet öv. Kost *	-3 008	0
Öv kost Ekvägen /admin	-5 114	-4 507
Over head	-1 866	-1 866
Summa kostnader	-94 970	-89 735
Summa netto teknik och logistik tkr	0	0

Investeringsbudget enligt Ettårsplan 2016

Projekt, tkr	Budget 2015	Budget 2016
VA verksamheten		
Uppgradera pumpstationer	-1 500	-1 500
Reservtrycktank	-3 000	
Infrastruktur, automatiska vattenmätare	-3 000	
Dagvattenhantering Norra Botkyrka		-41 500
Va anslutning Slättmalm	-5 000	
Omläggning Va Malmtorpsvägen mfl i Vårsta	-16 000	-7 000
Dagvattenhantering	-3 000	-2 000
Fjärravläsning vattenmätare		-2 000
Sektions- och avstängningsventiler		-1 000
Segersjö vattenverk		-5 000
Vattenledning Uttran-Lindhov		-6 000
Mindre utbyggnad av VA-anläggningar	-2 000	-2 000
Mindre investeringar	-5 000	-5 000
Förnyelse av VA-ledningar	-12 000	-12 000
VA utbyggnad Grödinge	-30 000	-60 000
Summa investeringar VA	-80 500	-145 000
Lokalförsörjning och fastighet		
Förvärv av bostadsrätter	-8 000	-8 000
Fastighetsnät skolor	-2 000	-3 000
Utbyte av larm	-2 000	-3 000
Anpassning ventilation	-4 000	-4 000
Tillgänglighetsanpassning	-2 500	-2 000
Brandskyddsåtgärder	-2 000	-3 000
Energisparåtgärder	-8 000	-8 000
Markinvesteringar		-2 500
Övriga fastighetsinvesteringar	-6 000	-2 500
Ekvägen, upprustning		-5 000
Reinvesteringar, verksamhetsfastigheter		-9 000
Summa investeringar lokalf o fast	-34 500	-50 000
Teknik och logistik samt städ		
Fossilbränslefria fordon	-5 000	-7 200
Städverksamheten, inventarier	-500	-500
Summa investeringar ToL och städ	-5 500	-7 900
Summa totalt Tekniska nämnden	-120 500	-202 900

Byggprojekt för andra nämnder	Budget 2015	Budget 2016
Hägelby		-17 500
Kök.skolor och förskolor		-20 000
Björkhaga skola		-205 000
Rikstens förskola nr 4		-54 000
Tumba Gymnasium Skyttbrink		-6 000
Resurscenter (ers Näktergalen)		-30 000
Ersättning Silverkronan		-12 000
Boende, komplexa vårdbehov		-12 000
Gruppboende, OFPN		-20 000
Gruppboende, OFPN, ej fullvärdiga		-20 000
Summa övriga nämnder		-396 500

Beskrivning av investeringar

VA

Uppgradera pumpstationer

VA-enheten har ca: 60 stycken pumpstationer. Styr- och reglerutrustningen är ålderstigen och måste bytas ut var eftersom kraven ökar.

Dagvattenhantering Norra Botkyrka

VA-enheten kommer att skapa en dagvattenlösning för det utsläpp från befintlig dagvattentunnel som är ett av de större punktutsläppen av dagvatten i regionen. Upphandlingen har blivit överklagat och Förvaltningsrätten har diskvalificerat vinnaren Greens Entreprenad. Diskussion pågår med Upphandlingsavd och jurister om hur vi ska gå vidare. Ev blir det en ny upphandling så projektet kommer att förskjutas i tid. Total utgift är beräknad till 180 mnkr.

Omläggning Va Malmtorpsvägen mfl i Vårsta

Omläggning i Malmtorpsvägen mfl är färdigställt under 2015. En slutreglering av kostnaderna kvarstår att göra med gatapark.

Dagvattenhantering

Upprustningen av dagvattenanläggning Maden ska färdigställas under 2016. Vi ska under 2016 fortsätta med att restaurera dagvattenutsläpp i Skyttbrink, Tuna industriområde, Slagsta och Norsborg.

Fjärravläsning vattenmätare

Vi fortsätter vårt arbete ned att installera automatiserade mätare och system som underlättar för kunden att kunna läsa av sina kostnader och följa sin vattenförbrukning via e-tjänst.

Sektions- och avstängningsventiler

I kommunen finns en stor mängd ventiler på vattenledningsnätet som är viktigt att de fungerar vid driftavbrott. I Norra Botkyrka är vi ett antal stora ventiler som vi prioriterar att byta för att det vid en avstängning kommer att drabba väldigt många. Genom bytet kan vi på ett bättre sätt sektionera och färre personer drabbas.

Segersjö vattenverk

Segersjö vattenverk har legat i malpåse en längre tid. Ur ett reservvattenperspektiv som vi saknar idag är Segersjö ett intressant alternativ. Vi ska nu utreda och se på möjligheten att kunna nyttja grundvatten via Segersjö vattenverk.

Vattenledning Uttran-Lindhov

Ny anslutning till Stockholm Vattens ledning i Söderby, Salem kommer att ske under våren 2016. Ledningen kommer att förstärka matningen till nybyggnationen i området. Förslaget är sedan att förstärka vattenmatningen in mot Tumba med en ny ledning från Fd Uttrans sjukhus och genom skog och åker mot Tuna.

Mindre utbyggnad av VA-anläggningar

Investeringen avser mindre utbyggnader av servisledningar, främst i samband med förtätning av småhusområden och mindre industrier.

Mindre investeringar

Syftet med investeringen är att underhålla anläggningarna och förnya delar med bristande funktion.

Förnyelse av VA-ledningar

Prioriterade ledningar har tagits fram och renoveringar utförs, dels i egen regi dels genom entreprenörer, enligt fastställd ram.

Utbyggnad av Vatten och avlopp i Grödinge

Vatten- och avloppssituationen i Grödinge är idag inte tillfredställande vare sig ur ett hälso- eller miljömässigt perspektiv. Vi har handlat upp konsulter som har påbörjat arbetet med projektering och förfrågningsunderlag för Malmtorpsvägen, Poppelvägen och Videvägen i Vårsta.

Projektering och geoprover pågår för fullt för utbyggnad av spill och vatten till Grödinge. Total utgift är beräknad till 135 mnkr.

Lokalförsörjning och fastighet

Förvärv av bostadsrätter

Tekniska nämnden har ett anslag om 8 mnkr kronor för inköp av lägenheter m.m. för socialnämndens samt vård- och omsorgsnämndens räkning.

Fastighetsnät skolor

Projektet har genomförts för trådlös förbindelse för dataöverföring i kommunens skolor och övriga lokaler. Detta för att skapa en pedagogisk miljö som är modern. Efter genomförandet behöver medel avsättas för smärre kompletteringar.

Utbyte av larm

Ett antal av kommunens larm/passeranläggningar behöver uppdateras med ny programvara och i vissa fall med ny hårdvara på grund av den förväntade livslängden

är uppnådd och att det saknas reservdelar. Vi behöver påbörja ett utbyte av kortläsare då dessa inom en snar framtid kommer att sluta tillverkas. Uppskattningsvis har vi cirka 1200 kortläsare vilket skulle kosta ca 12 mnkr att byta ut.

Anpassning ventilation

Anpassning av ventilationsanläggningar pågår kontinuerligt. Bland annat ska energibesparande återvinningssystem installeras på de objekt som saknar det. Det totala behovet är åtgärder på mer än 100 objekt. För varje objekt ansöks om bidrag från Boverket för visade energibesparingar.

Tillgänglighetsanpassning

Att bygga bort hinder för att underlätta för personer med nersatt rörelse- och orienteringsförmåga fortsätter att åtgärdas. Åtgärderna avser undanröjande av hinder till och i Botkyrka kommuns lokaler och fastigheter dit allmänheten har tillträde. Tillgänglighetsanpassningen är en naturlig del i fastighetsförvaltningens arbete.

Systematiskt brandskyddsarbete

Förvaltningens bedömning är att krav inom området brandsäkerhet ökar. Vi vill försäkra oss om att vi har investeringsmedel att klara åtagandet och skapa en säker miljö.

Energisparåtgärder

Nu genomförda energideklarationer av fastigheterna redovisar och fastslår behov av olika energieffektiviseringar och möjligheter att ytterligare spara energi. En genomförandeplan har tagits fram.

Markinvesteringar

Projektets syfte är att byta ut föråldrad stolpbelysning på kommunens fastigheter.

Övriga fastighetsinvesteringar samt lokalanpassningar

Under året uppstår behov av mindre anpassningar av lokalerna. För att fastighetsenheten ska kunna möta verksamheternas behov av mindre anpassningar behövs investeringsmedel för delar som inte är fastighetsunderhåll.

Ekvägen, upprustning

För sanering och upprustning av lokalerna på Ekvägen inom befintlig planlösning anslås 5 mnkr kronor.

Reinvesteringar, verksamhetslokaler

Tekniska nämndens investeringsbudget har tillförts ett anslag om 9 mnkr för reinvesteringar i verksamhetsfastigheter. Anslaget är bland annat avsett att

användas för utbyten av förslitna fastighetskomponenter som blir aktuella i samband med upprustningar eller ändringsarbeten på lokaler.

Teknik, logistik samt städverksamhet

Fordon: Investeringar i miljöfordon prioriteras inom en ram på 7,2 mnkr.

För städverksamheten avsätts 0,5 miljoner för maskiner och utrustning.

Byggprojekt

Investeringar avseende byggprojekt beslutas i respektive nämnd.

Namnteckning beslutsattestanter

Förvaltning: Teknisk förvaltning

Giltighetstid: 2016 01 01 - tillsvidare

Ansvar i numerisk ordning	Enhet	Beslutsattestanter inkl. tjänstetitel		Namnteckning	
		Ordinarie	Ersättare	Ordinarie beslutsattestant	Ersättare beslutsattestant
16	TEF	Jörgen Skagerdahl - Förvaltningschef	Gunilla Melkersson - Chef Ekonomienheten	Jörgen Skagerdahl	Gunilla Melkersson
16	TEF	Gunilla Melkersson - Chef Ekonomienheten	Jörgen Skagerdahl - Förvaltningschef	Gunilla Melkersson	Jörgen Skagerdahl
1600	Teknisk nämnd	Dan Gahnström - Ordförande	Jörgen Skagerdahl - Förvaltningschef	Dan Gahnström	Jörgen Skagerdahl
1611	Vatten och Avlopp	Lars Lönnkvist - t f VA chef	Jörgen Skagerdahl - Förvaltningschef	Lars Lönnkvist	Jörgen Skagerdahl
1612	Vatten och Avlopp	Lars Lönnkvist - t f VA chef	Jörgen Skagerdahl - Förvaltningschef	Lars Lönnkvist	Jörgen Skagerdahl
1614	Vatten och Avlopp	Lars Lönnkvist - t f VA chef	Jörgen Skagerdahl - Förvaltningschef	Lars Lönnkvist	Jörgen Skagerdahl
162	Förvaltningschef	Jörgen Skagerdahl - Förvaltningschef	Gunilla Melkersson - Chef Ekonomienheten	Jörgen Skagerdahl	Gunilla Melkersson

163	Ekonomienheten	Gunilla Melkersson - Chef Ekonomienheten	Annsophie Bäck - t f Administrativchef	Gunilla Melkersson	Annsophie Bäck
1641	Städsservice	Åsa Forslund - Chef Städsservice	Anne Sakko - Enhetschef	Åsa Forslund	Anne Sakko
1642	Städsservice	Åsa Forslund - Chef Städsservice	Anne Sakko - Enhetschef	Åsa Forslund	Anne Sakko
1643	Städsservice	Anne Sakko - Enhetschef	Violeta Tasic - Enhetschef	Anne Sakko	Violeta Tasic
1644	Städsservice	Violeta Tasic - Enhetschef	Anne Sakko - Enhetschef	Violeta Tasic	Anne Sakko
1645	Städsservice	Ingela Berg Magnusson - Enhetschef	Anna Lindgren - Enhetschef	Ingela Berg Magnusson	Anna Lindgren
1646	Städsservice	Anna Lindgren - Enhetschef	Ingela Berg Magnusson - Enhetschef	Anna Lindgren	Ingela Berg Magnusson

1651	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
16521	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
16522	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
16523	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165211	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165212	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165213	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort

165214	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165215	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165216	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165217	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165218	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
165219	Lokalförsörjning och Fastighet	John Staberg - t f Fastighetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	John Staberg	Peter Arnhjort
1653	Fastighet Drift	Lars Cha - Byggprojektchef	John Staberg - t f Fastighetschef	Lars Cha	John Staberg

1661	Teknik och Logistik	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	Fredrik Samuelsson - Enhetschef	Peter Arnhjort	Fredrik Samuelsson
1662	Teknik och Logistik	Fredrik Samuelsson - Enhetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	Fredrik Samuelsson	Peter Arnhjort
1663	Teknik och Logistik	Dan Wallen - Enhetschef	Peter Arnhjort - Chef Teknik och Logistik	Dan Wallen	Peter Arnhjort
1671	Investerings projekt	Lars Cha - Byggprojektchef	Jörgen Skagerdahl- Förvaltningschef	Lars Cha	Jörgen Skagerdahl
1672	Investerings projekt	Lars Cha - Byggprojektchef	Jörgen Skagerdahl- Förvaltningschef	Lars Cha	Jörgen Skagerdahl
1673	Investerings projekt	Jörgen Skagerdahl- Förvaltningschef	Gunilla Melkersson - Chef Ekonomienheten	Jörgen Skagerdahl	Gunilla Melkersson
1674	Investerings projekt	Lars Cha - Byggprojektchef	Jörgen Skagerdahl- Förvaltningschef	Lars Cha	Jörgen Skagerdahl

1675	Investerings projekt	Lars Cha - Byggprojektchef	Jörgen Skagerdahl- Förvaltningschef	Lars Cha	Jörgen Skagerdahl
1676	Investerings projekt	Lars Cha - Byggprojektchef	Jörgen Skagerdahl- Förvaltningschef	Lars Cha	Jörgen Skagerdahl
1678	Investerings projekt	Lars Cha - Byggprojektchef	Jörgen Skagerdahl- Förvaltningschef	Lars Cha	Jörgen Skagerdahl

7

Information om omvärldsanalys 2017-2020 - Tekniska förvaltningen (TEF/2015:252)

Förslag till beslut

Tekniska nämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Omvärldsanalysen är en del av den nya budget- och uppföljningsmodellen för kommunen. Kommunledningsförvaltningen har 2015-11-23 skrivit anvisningar för de verksamhets specifika omvärldsanalyser som respektive förvaltning ska lämna till kommunledningsförvaltningen senast 2016-02-19.

Tekniska förvaltningens omvärldsanalys redovisas i förvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2016-02-22.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:252

Referens
Gunilla Melkersson

Mottagare
Tekniska nämnden

Information om omvärldsanalys 2017-2020 - Tekniska förvaltningen

Förslag till beslut

Tekniska nämnden har tagit del av informationen.

Bakgrund

Omvärldsanalysen är en del av den nya budget- och uppföljningsmodellen för kommunen. I det här dokumentet redovisas omvärldsanalysen som berör tekniska nämndens verksamhetsområde

Kommunledningsförvaltningen har 2015-11-23 skrivit anvisningar för de verksamhetsspecifika omvärldsanalyser som respektive förvaltning ska lämna till kommunledningsförvaltningen senast 2016-02-19. Tekniska förvaltningen lämnar följande omvärldsanalys.

Externa faktorer

Nya/ändrade lagar och förordningar

VA-verksamheten

Vi ser att man kommer att ändra domstolen för VA-verksamheten. Statens VA-nämnd upphör och ansvaret flyttas över till mark och miljö-domstolen.

Vi kommer att se att uppföljning av ramdirektivet för vatten kommer att skärpas och det betyder att mer resurser kommer att behövas avsättas för att hantera detta.

EU:s ramdirektiv för vatten (eller vattendirektivet) anger vad EU-länderna minst ska klara vad gäller vattenkvalitet och tillgång på vatten. Alla medlemsländer i EU har infört vattendirektivet i sina länders lagstiftning och har därmed förbundit sig att genomföra alla delar i direktivet.

Inom VA-verksamheten skärps kraven på vilket slam vi tillför reningsverken från våra industrier och medborgare. Detta kommer att påverkas oss genom att mer provtagningar måste utföras inom verksamheten samt att vi måste ge avsevärt mycket mer information till brukarna.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:252

Vår- och budgetpropositioner

VA-verksamheten

Vi kommer troligen att behöva höja VA-taxan 2017 eller 2018 beroende på ökade avskrivningar samt ökad avgift från Sydvästra stockholmsregionens va-verksaktiebolag – SYVAB.

Utveckling kommunala respektive privata utförare

Teknik och logistik

Under hösten 2015 räknade gata/park verksamheten (drift-tef) fram ett nytt pris för markskötsel samt snöröjning. Beräkningsunderlag och kvalitetskrav utifrån samhällsbyggnadsförvaltningens krav, vilket bland annat inneburit en avsevärd ambitionshöjning gällande snöröjning och städning. I jämförelse med privata aktörer tycks det som att kostnaden är högre vid utförande i egen regi. Kostnadsbilden måste analyseras på ett djupare plan för att skaffa sig en rättvisande bild, något som kommer att äga rum under början av 2016.

En utredning av konsekvenser och effekter för verksamheten enligt olika scenarier utreds under 2016.

VA-verksamheten

Vi ser att vi kommer att öka användet av våra egna resurser inom tekniska förvaltningen för att minska behovet av att köpa externa tjänster.

Vi gör ständigt ett övervägande mellan vad vi ska köpa externt eller ha internt, beroende vad som är bäst utifrån kommunens mål och verksamhetens ekonomi.

Vi ser gärna att man ser över gränssnittet mellan tekniska förvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen eftersom det idag inte bedrivs optimalt inom exploateringsprojekt och drift och underhåll.

Övriga externa faktorer

Städservice

Städservice konstaterar att hot och våld ökar, fler medarbetare upplever en ökad hotbild. Vi behöver rusta våra medarbetare så de känner sig säkrare.

Teknik och logistik, Fordon och maskin

Botkyrka kommun är Sveriges första fossilfria organisation och faktiskt den enda. I dagsläget äger Botkyrka ca 190 fordon/maskiner. 160 av dessa 190 fordon/maskiner är personbilar och drivs av antingen biogas eller el, övriga maskiner drivs på Eco-Par100. Eco-par100 är ett fossilfritt bränsle som utvinns från slakteriavfall.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:252

I dagsläget har Botkyrka kommun en väl fungerande fordonsflotta som under noggrann uppsikt underhålls och servas av kommunens fordonsverkstad. Trots verkstadens goda insats i att underhålla fordonen finns det inget fordon som håller för alltid. Hyrorna på fordonen kommer att minska i takt med att fordonen är avskrivna och samtidigt kommer reparationskostnaderna att öka då fordonen blir äldre. En fördjupad analys av hur eventuella framtida förändringar påverkar Botkyrka kommun har gjorts med tre frågeställningar:

- 1 Effekten av ökad skadefrekvens bland kommunens fordon?
- 2 Utfasning av Gata- & Parkverksamheten?
- 3 Problematiken kring tillgängligheten av att tanka gas?

Det krävs att personer som arbetar med fordonen på ett eller annat sett har rätt förutsättningar. En viktig del i detta är att det finns ett system som kan hjälpa oss i vårt arbete och att uppnå våra mål. Att samtliga personer har rätt kunskap och förstår branschen samt väl uppdaterade. Att vi framför kommunens fordon på ett säkert vis och att samtliga tar ansvar för respektive fordon.

Idag saknas tydliga mål med vad kommunen vill med sin vagnpark.

VA-verksamheten

Vi kommer att satsa mer på förnyelsebar energi och försöka minska behovet av att köpa el till verksamheten.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:252

Befolkningsprognoser

Volymutveckling- behov av nya verksamheter, flyktingsituationen

Städservice noterar att en ökad befolkning ger utökade lokaler som leder till mer städning och kräver en större organisation.

VA-verksamheten ser att kommunen hela tiden växer och VA-verksamheten planerar för att ligga ett steg före kommunen i bostadsplaneringen exploatering kan fortgå. Det saknas idag en gemensam strategi för hur bostadsbyggandet i kommunen ska byggas ut samt hur infrastrukturen ska hänga med och se ut.

Det ökade bostadsbyggandet genererar också en ökning av antalet skolor, förskolor, äldreboenden etc. Den rådande flyktingsituationen gör att förvaltningen behöver ha en fortsatt beredskap för att kunna hantera tillfälliga boenden.

Interna faktorer

Nyckeltal för verksamheterna

Samtliga verksamheter arbetar med att ta fram relevanta nyckeltal för att bättre kunna följa upp och styra verksamheten. Nyckeltalen handlar bland annat om arbetsmiljö, miljö och kvalitet, ekonomi, kommunikation samt personal.

Lokalförsörjning och fastighet

Verksamheten måste ha system och mycket mer samarbete inom tekniska förvaltningen och inom kommunen för att skapa ordning och reda när det gäller den generella ekonomihanteringen.

Verksamhetssystemet LEB fungerar inte bra. Personal upplever detta som ett krångligt system och det används inte för inköp eller drift och underhåll, utan bara för felanmälan och fakturering avseende internhyresavtal.

Fortsatt arbete med lokalförsörjningsprocessen som blivit beslutad i kommunen men ännu inte implementerats. Detta är en av kommunens viktigare processer och måste arbetas in i samtliga förvaltningars organisationer inom kommunen.

Fastighetsavdelningen måste skapa en kundorienterad organisation där man möter upp kunden och dess behov.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:252

Gränssnittet mellan fastighet och andra förvaltningar måste redas ut eftersom det finns mycket av det fastighet gör som i dagsläget sköts av andra förvaltningar på grund av lågt förtroende för fastighetsavdelningen och dess personal.

Det finns ett stort behov av att rekrytera kunnig och erfaren personal inom de flera områden, så som chefer, projektledare och driftpersonal. Idag är det svårt att rekrytera personal till tekniska förvaltningen och speciellt till fastighetsavdelningen. Detta kan bero på olika orsaker som rykten, arbeta i en kommun, löneläge med mera.

Underhållsbehovet är stort och mer finansiering måste skjutas till för att kunna underhålla fastigheterna och behålla byggnaderna i ett bra skick.

Vi behöver ett närmare samarbete med upphandlingsavdelningen för att skapa bra ramavtal för att lösa vår driftverksamhet och för att vi kan prova olika sätt att nå olika leverantörer som kan ge oss billiga lokaler och även hyror där det behövs.

Vi behöver en lokalstrategi och en strategisk markanvisning för våra fastigheter. Vi arbetar med anvisning av våra byggnader när vi påbörjar en ny detaljplan men i övrigt finns inga djupgående tankar var vi ska markreservera för nya lokaler och olika behov.

Vi behöver samordna många delar internt inom markskötsel och snöröjning med teknik och logistik som finns inom tekniska förvaltningen. Vi måste nyttja vår egen personal i en mycket högre del än vad som görs idag.

Städservice

Från 2016 har städservice ett utökat serviceuppdrag med post och tryckeri. Vi ser över vad vi kan erbjuda för tjänster och vad vilka synergier som finns. Kan städarna bli mer lokalvårdare och även utföra kontorsservice-tjänster som till exempel sköta disk/diskmaskiner, utöka posthanteringen, felanmälan i fastigheter.

Frågan om att driva egen mopptvätt och erbjuda gardin och möbeltvätt ska utredas.

En ny enhet, specialen, jobbar med golvvård, fönsterputs och storstädning. Närmare samarbete med lokalförsörjning och fastighet och ett bra samarbete med förvaltarna. Bidra tidigt vid om- och nybyggnad för att förmedla kunskap om lättskötta material.

Arbete pågår att ta fram en underhållsplan för golvvård och storstädning så vi har statistik på vad som är gjort och vad som ska göras i alla våra lokaler.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:252

Socialt ansvar – att ta emot sommarjobbare, praktikanter och även olika bidragsanställningar blir allt viktigare för samhället och så även för oss. Vi behöver se över hur vi kan organisera för att på bästa möjliga sätt utöka detta ansvar och möjliggöra för fler att få chansen att komma ut i arbetslivet.

Öka det digitala användandet. Vi ska implementera ett system för digitala kvalitetskontroller. Vi vill även utveckla Botwebb och där kunna nå både våra medarbetare, men även kunder. Ha information, kundpärmor mm digitalt.

Källsortering – utreda hur det ska se ut i kommunen och vad städservice kan bidra i själva hanteringen med för att få till en bra källsortering och att vi återvinner så mycket vi kan.

Städservice har en låg personalomsättning. Däremot har vi behov av vikarier och behöver se över hur vi på bästa sätt organiserar för att ta emot och rekrytera timavlönade. Vi behöver satsa på SRY (yrkesteknisk utbildning för städare) samt utbilda medarbetarna i till exempel golvvård och fönsterputs för att bättre möta våra kunders krav.

Rätten till heltid- att hela tiden försöka skapa möjligheter för de som önskar utöka sin arbetstid. Då vi nyrekryterar ska vi sträva efter att kunna erbjuda heltidstjänster.

Teknik och logistik

Teknik och logistik vill också utreda den organisatoriska placeringen av samhällsbyggnadsförvaltningens gata/park enhet.

Ett förslag är att gata/park driften på samhällsbyggnadsförvaltningen flyttas till tekniska förvaltningen. Flytten skulle innebära en mängd besparingar och effektiviseringsvinster, inte minst kostnader i samband med internfakturerering, viss teknisk kompetens återfinns idag både inom tef-gata/park samt sbf-gata/park. Ett bättre utnyttjande av kompetenser torde även det generera ekonomiska vinster. Vidare ökar möjligheterna till att ytterligare öka belägningsgrad av kommunens egna maskiner/fordon och personal inom området.

Möjligheter till att ytterligare ta emot, bereda och utveckla verksamheten enligt förslag 2 (egen regi men med utvecklad social profil) torde också öka avsevärt.

Kostnader för ett sådant scenario innebär ökade personalkostnader samt ökade kostnader för kontorsytor och i viss mån fordon och administration. I gengäld innebär det minskade kostnader för sbf.

2016-02-22

Dnr TEF/2015:252

Transportcentralen har ett ökande antal uppdrag. Vi ser en fortsatt ökning av behovet av personer som behöver transport på uppdrag av kommunen. Vi kör idag väldigt många från det att de börjar åka till förskolan sedan till skolan och vidare till dagliga verksamheter, ju äldre de blir. Även mattransporter mellan tillagningskök och brukare tycks öka.

Fordonsverkstadens rutiner för service, skadeärenden, fakturering, kallelser, tidsbokning med mera ses över för att hitta enklare och snabbare åtgärder, lösningar och minska administrationen mellan transportcentralen och verkstaden.

Verksamhetsområdet står inför rekrytering om cirka 10-15 tjänster under perioden 2017-2020. Rekryteringen är främst ersättningsrekrytering vid pensionsavgångar. Viss rekrytering av eventuella nya tjänster kan bli aktuellt, lite beroende på val av utveckling för verksamhetsområdet gata/park-drift. Inom verksamhetsområdet är medelåldern relativt hög varför behov av arbetsanpassning (både teknisk och organisatorisk) kommer bli aktuellt i en högre grad än tidigare. Vidare återfinns i dagsläget några få medarbetare i långvarig sjukskrivning.

VA-verksamheten

Med anledning av de skärpta kraven på det slam vi tillför reningsverken från våra industrier och medborgare, kommer vi att behöva ge avsevärt mycket mer information till brukarna. Vi måste skapa egen resurs inom VA-verksamheten som enbart arbetar med denna fråga.

Åsa Forslund
Tf förvaltningschef

Gunilla Melkersson
Chef ekonomienheten

Expedieras till
Gunilla Melkersson

10

Anmälningssärenden (TEF/2016:18, TEF/2016:15, TEF/2015:217, TEF/2015:192, TEF/2015:171)

Förslag till beslut

Tekniska nämnden har tagit del av anmälda handlingar.

Handlingar

Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2016-01-28, § 1, revidering av VA-taxan.

Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2016-01-28, § 4, följduppdrag och återrapportering Brunna.

Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2016-01-11, § 2, särtaxa och verksamhetsområde i Eldtomta, Grödinge.

Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2016-02-01, § 30, internkontrollplan 2016, kommunstyrelsens övergripande ansvar.

Tekniska förvaltningens egenkontroll för dricksvattnet i Botkyrka kommun 2016-01-14.

§ 1**Revidering av VA-taxan (KS/2015:858)****Beslut**

Kommunfullmäktige godkänner reviderad VA-taxa att gälla från 2016-02-01.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2016-01-11 § 1 lämnat ett förslag till beslut.

Det är viktigt att VA-taxan aktualiseras med jämna mellanrum för att säkerställa att beslutfattare är medvetna om Botkyrka kommuns ställningstagande avseende VA-verksamhetens frågor. Senast taxekonstruktionen ändrades var 2009.

Tekniska nämnden har gett i uppdrag till tekniska förvaltningen att se över VA-taxan och dess innehåll, som brukligt görs var fjärde år för att säkerställa att beslutfattare är medvetna om Botkyrka kommuns ställningstagande avseende VA-verksamhetens frågor.

Tekniska nämnden har gjort smärre justeringar men inte ändrat nivåerna på avgifterna eller ändrat dess konstruktion i VA-taxan. Det innebär en del nya bestämmelser i taxan och att vissa bestämmelser ses över så att de motsvarar de krav som vi har i kommunen idag.

Samtidigt som det gjorts en översyn av VA-taxan så görs en kvalitetskontroll för att säkerställa att kunderna betalar de avgifter som de är ålagda att göra enligt taxa.

Större ändring i den nya VA-taxan

- Vi har försökt att göra VA-taxan mer pedagogisk för brukaren
- Vi har slagit ihop en del avgifter och tagit bort en del avgifter som har legat under olika rubriker för att underlätta för alla som använder denna taxa
- Vi har lagt till avgifter som tidigare ej har varit beslutade av kommunfullmäktige som exempelvis ej återlämnad spolpost eller utrustning, borttappad nyckel, fiber/antenn-avtal med mera

2016-01-28

Dnr KS/2015:858

- Hur man hanterat Attefallshus avseende VA-avgifter.

Tekniska nämnden har behandlat ärendet 2015-09-28, § 68.

Yrkanden

Dan Gahnström (MP), Jimmy Baker (M), Stefan Dayne (KD), Anders Thorén (TUP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande ställer kommunstyrelsens förslag under proposition och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Särskilt yttrande

Jimmy Baker (M), Kia Hjelte (M), Stina Lundgren (M) och Yngve RK Jönsson (M) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga.

Expedieras till:
Tekniska nämnden
Förvaltningsrätten i Stockholm – bevis om laga kraft

SÄRSKILT YTTRANDE

Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige

2016-01-11

Ärende 1 Revidering av VA-taxan (KS/2015:858)

Principen för VA-taxan är ju att VA-kollektivet ska bära sina kostnader.

Men samtidigt går det inte att sticka under stol med att Botkyrka kommun har länets högsta kommunalskatt. Vi är därför alltid extra ifrågasättande när Botkyrka avviserar höjningar av taxor och avgifter, oftast med motiveringen att vi ska lägga oss på en nivå som våra grannkommuner.

Frågan som då bör ställas denna gång är således om Botkyrka kommuns skattebetalare får valuta för sina skattepengar ifråga om Tekniska förvaltningen (och VA-driften)?

Med senhöstens PWC-rapport om förvaltningen i färskt minne så är nog svaret på den frågan kort och gott "nej". Förvaltningen är dyr, ineffektiv och behäftad med dålig styrning och kostnadskontroll.

Vi ställer oss därför frågan om det är så att denna taxehöjning kommer för att förvaltningens vanskötsel helt enkelt har fördyrat driftkostnaderna snarare än att VA-nätet i realiteten har drabbats av verkliga kostnadsökningar till följd av exempelvis ökade priser på material eller förändrad lagstiftning på området som ställer högre krav?

Jimmy Baker

Kia Hjelte

Stina Lundgren

Yngve RK Jönsson

§ 4**Följduppdrag och återrapportering Brunna (KS/2012:478)****Beslut**

1. Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en detaljplan för Hallundaskolan med en sporthall på del av fastigheterna Hallunda 4:33 och 4:34.
2. Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att genomföra en markanvisningstävling för bostäder på fastigheten Brunna-skolan 1, med ledning av underlaget till Brunnas strukturplan.
3. Kommunfullmäktige ger kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att tillsammans med utbildningsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden, undersöka de verksamhetsmässiga- och ekonomiska förutsättningarna för en sporthall för samnyttjande av skola och idrottsverksamheter. Detta ska göras i samband med planarbetet med nya Hallundaskolan.
4. Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att i samarbete med utbildningsnämnden planera ny tillfällig plats för de förskolepaviljonger som idag finns intill Brunnaskolan. Den östra halvan av kolonilottsområdet som Hallunda Fritidsträdgårdsförening arrenderar är den plats inom Brunnaområdet där paviljonger kan placeras.
5. Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att göra en översyn av de befintliga byggnaderna i området i syfte att se om de ska renoveras eller rivs. Uppdraget ska återrapporteras 2016-03-31.
6. Kommunfullmäktige ger kultur- och fritidsnämnden med hjälp av tekniska nämnden i uppdrag att utifrån översynen av de befintliga byggnaderna i Brunna, återkomma med förslag på åtgärder för att täcka lokalbehoven på plats. Uppdraget ska återrapporteras senast 2016-05-31.

2016-01-28

Dnr KS/2012:478

Kommunstyrelsens beslut i ärendet:

7. Kommunstyrelsen ger kommunledningsförvaltningen i uppdrag att begränsa strukturplanens geografiska omfattning till området närmast E4/E20, komplettera arbetet med en risk- och sårbarhetsanalys och en miljökonsekvensbeskrivning samt genomföra ett externt samråd med ej ännu tillfrågade remissinstanser som myndigheter och grannkommuner.
8. Kommunstyrelsen betraktar kommunledningsförvaltningens uppdrag, att föra medborgardialog, från 2015-06-08 § 137, som återrapporterat. Kommunstyrelsen betraktar kommunledningsförvaltningens uppdrag, att i samråd med kultur- och fritidsförvaltningen återkomma med förslag på konkreta insatser och åtgärder i Brunna som kan genomföras på kort sikt, från 2015-06-08 § 137, som återrapporterat.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2016-01-11 § 5 lämnat ett förslag till beslut.

I november 2012 gav kommunstyrelsen kommunledningsförvaltningen i uppdrag att uppdatera detaljplaneprogram för Brunna. Genom att uppdatera detaljplaneprogrammet för Brunna ska riktlinjer för markanvändningen skapas. I juni 2015 presenterades ett dialogunderlag för en framtida struktur för Brunnas bebyggelse, kommunstyrelsen gav i uppdrag att ordna dialog under juni-september 2015. Samtidigt gavs uppdraget att i samråd med kultur- och fritidsförvaltningen, återkomma med förslag på konkreta insatser och åtgärder i Brunna som kan genomföras på kort sikt.

De konkreta åtgärder i Brunna som kan genomföras på kort sikt är:

- Vintern 2015
Isolering av Maxihallens tak
- 2017 (enligt flerårsplan 2015)
Etablering av läktare, belysning och entré
Åtgärder för friidrottsytorna
Kanslier och omklädningsrum
Tennis och spontanidrott

Medborgarna och föreningarna är positiva till strukturplanens intentioner om att skapa en tät- och varierad stadsbygd i Brunna. Kommunledningsförvaltningen förde en informell dialog med Länsstyrelsen och Trafikverket. Länsstyrelsen vill att strukturplanen kompletteras med de utredningar och

2016-01-28

Dnr KS/2012:478

den externa dialog som plan- och bygglagen kräver av ett detaljplaneprogram.

Kommunledningsförvaltningen gör bedömningen att utvecklingen av Brunnaområdet bör gå vidare. Genom att ta fram en detaljplan för ny skola och sporthall, ordna markanvisningstävling och genom att strukturplanen kompletteras med de utredningar och externa samråd med remissinstanser som plan- och bygglagen kräver av ett detaljplaneprogram.

Klimat- och planeringsberedningen har behandlat ärendet 2015-12-16, § 48.

Yrkanden

Gabriel Melki (S), Lars Johansson (L), Jimmy Baker (M), Aram El Khoury (KD), Robert Steffens (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande ställer kommunstyrelsens förslag under proposition och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

_____

Expedieras till:

Samhällsbyggnadsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Utbildningsnämnden

Tekniska nämnden

Avdelningschef Sara Wrethed, kommunledningsförvaltningen

§ 2**Särtaxa och verksamhetsområde i Eldtomta, Grödinge
(KS/2015:867)****Beslut**

1. Ärendet om VA-taxa återremitteras för att förtydliga beredning av ärendet. Förtydligandet bör hantera på vilket vis och av vilka faktorer som taxans nivå fastställdes.

Sammanfattning

Villkoren för anslutnings- och brukningsavgifter inom verksamhetsområdet regleras i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) samt i Botkyrka kommuns VA-taxa. Tillämpningen av eventuell särtaxa enligt 31 § LAV ska vara konsekvent och kunna motiveras utifrån beaktansvärda kostnadsskillnader och särskilda omständigheter som ger upphov till dessa skillnader.

Syftet med anslutningsavgifter är att minska huvudmannens lånebehov genom att berörda fastighetsägare betalar engångsavgift som helt eller delvis täcker investeringsbeloppet vid utbyggnaden.

Den investering för VA-utbyggnaden som ska ingå i kostnadsunderlaget uppgår till cirka 3 200 000 kronor. Den totala intäkten med normal taxa uppgår till cirka 1 340 000 kronor, vilket ger en täckningsgrad på ca 42 %. Genom att ta ut särtaxa får vi en täckningsgrad på 76 %.

Tekniska nämnden har behandlat ärendet 2015-12-07, § 98.

Yrkande

Kommunstyrelsens ordförande Ebba Östlin (S) yrkar på en ändring av ordförandeförslaget, att: ärendet om VA-taxa återremitteras för att förtydliga beredning av ärendet. Förtydligandet bör hantera på vilket vis och av vilka faktorer som taxans nivå fastställdes.

2016-01-11

Dnr KS/2015:867

Särskilt yttrande

Jimmy Baker (M), Anders Thorén (TUP) Lars Johansson (L) och Robert Steffens (C) lämnar ett särskilt yttrande bilaga.

Propositionsordning

Ordföranden ställer det justerade ordförandeförslaget under proposition och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med justerat ordförandeförslag.

Expedieras till:
Tekniska nämnden

SÄRSKILT YTTRANDE

Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige

2016-01-11

Ärende 2 Särtaxa och verksamhetsområde i Eldtomta, Grödinge (KS/2015:867)

Fastighetsägarna (elva stycken) har tidigare vid möten med förvaltningen innan VA-projektets start fått ett uppskattat pris på anslutning till VA-nätet på cirka 200 000 kr, eller strax därunder. Sedan har de under projektets gång, via telefon, fått detta korrigerat till en ungefärlig genomsnittskostnad om cirka 230 000 kr per fastighet.

Efter ytterligare en tid fick fastighetsägarna ett brev från VA-chefen där hen skriver att investeringskostnaden (anbudspriset från den upphandlade entreprenören) blev 3,8 miljoner kr och att detta ger en anslutningskostnad på ca 250 000-260 000 kr, vilket han i sitt brev skriver att han avser att gå fram till nämnden med för beslut.

När vi nu läser KS-handlingen visar det sig att entreprenadkostnaden blev 600 000 kr lägre än beräknat, nämligen 3,2 miljoner kr. Det motsvarar i genomsnitt 54 000 kr per fastighet. Vidare så föreslås anslutningsavgiften nu bli närmare 300 000 kr.

Hur kan anslutningsavgiften bli ännu högre per fastighet när entreprenadkostnaden har blivit väsentligt lägre?

Vi vill få det klargjort om varför det föreslås en uppenbar ”överdebitering”, särskilt i ljuset av VA-chefens eget brev till fastighetsägarna - som skrevs efter att upphandlingen var klar.

Det finns även ytterligare frågetecken kring detta ärende.

Ett exempel är att entreprenören förefaller ha börjat i fel ände och grävde vid (från) båtklubben som inte anslutit sig till och därefter förbi fastighetsägarna mot anslutningspunkten, istället för tvärtom – från anslutningspunkten och förbi de fastigheter som de facto har – och skulle – ansluta sig till nätet.

Vidare undrar vi varför inte båtklubben klassas som en marina (näringsverksamhet?) trots att de t.ex. kommer ha toalett-tömning för ca 300 båtar samt båtbottnvättar som kommer förbruka mängder av vatten?

Enligt uppgift är dessutom en av fastigheterna i området ägd av privatpersoner, men där ingen idag bor utan där det påstås bedrivs näringsverksamhet. Om så är fallet borde fastigheten klassas som näringsfastighet och inte fastighet för privatbostad eller fritidshus.

Vi ställer oss positiva till att ärendet återremitteras för att reda ut frågetecknen.

Jimmy Baker (M)

Stefan Dayne (KD)

Anders Thorén (TUP)

Lars Johansson (L)

Robert Steffens (C)

§ 30**Internkontrollplan 2016, kommunstyrelsens övergripande ansvar (KS/2015:849)****Beslut**

1. Kommunstyrelsen godkänner upprättad internkontrollplan för kommunstyrelsens övergripande ansvar.

Sammanfattning

Syftet med intern kontroll är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvariga fel och skador.

Nämnderna ansvarar inom sina respektive verksamhetsområden för att utforma och organisera den interna kontrollen och finna effektiva system för uppföljning. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll.

Kommunledningsförvaltningen har för 2016 upprättat ett förslag till internkontrollplan. Som grund för internkontrollplanen har en risk- och väsentlighetsanalys gjorts, vilken ligger till grund för vilka områden/rutiner/processer som ska granskas särskilt under 2016.

Planen tar upp kommunövergripande områden och kontrollmoment som en del av kommunstyrelsens uppsiktsansvar. Jämfört med 2015 års plan har fem nya kontrollmoment lagts till i 2016 års internkontrollplan. Ett antal kontrollmoment har tagits bort, vilket till stor del beror på att det finns säkerställda rutiner som bedöms fungera, men också på att några av kontrollmomenten och kontrollmetoderna inte gett förväntad information, till exempel har flera kontrollmoment granskats samma sak.

I likhet med 2015 års internkontrollplan har vi gjort bedömningen att några av våra övergripande kontrollmoment bättre kan granskas av förvaltningarna/nämnderna. Därför kommer kommunledningsförvaltningen att föreslå att respektive förvaltning föreslår sin nämnd att de tar in sex av kommunstyrelsens 19 kontrollmoment i sina interna kontrollplaner. De kontrollmoment som avses framgår av internkontrollplanen och har nummer 4, 5, 6, 7, 8 och

2016-02-01

Dnr KS/2015:849

15. Föreslagna kontroller är kontroller utöver nämndernas egna risk- och väsentlighetsbedömda kontrollmoment.

Till skillnad från tidigare år, då förvaltningarna informerats om resultatet av kommunledningsförvaltningens granskning efter det att de egna granskningarna behandlats av nämnden, kommer årets granskning som utförs av kommunledningsförvaltningen att överlämnas till berörd förvaltning senast den 31 augusti. Respektive förvaltning ska tillsammans med egen granskning arbeta in också detta resultat i sin rapport till nämnden. Nämnderna ska som tidigare lämna sina rapporter till kommunstyrelsen senast i början av november. Återrapport till kommunstyrelsen kommer som tidigare ske till sammanträdet i januari 2017.

Den förändrade rapporteringsordningen medför behov av att ändra i reglemente för intern kontroll. Kommunledningsförvaltningens förslag till ändring i reglementet kommer att lämnas till kommunstyrelsen under våren.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse 2016-01-11.

_____

Expedieras till:
Samtliga nämnder och förvaltningar

2016-01-07

Internkontrollplan 2016

Nämnd: Kommunstyrelsen kommunövergripande

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
	<i>Vad heter risken?</i>	<i>Vilken kontroll/åtgärd måste finnas eller fungera för att motverka risken?</i>	<i>Vad innebär risken?</i>	<i>Hur kommer kontrollen att ske och ofta?</i>	<i>Vem är ansvarig?</i>	<i>Till vem rapporteras kontrollerna?</i>	<i>Vilket riskvärde är bedömt?</i>
Ekonomi							
1	Attest	Att attestförteckningar finns och är sparade enligt krav i reglementet.	Obehörig beslutsatsterar betalningar.	Kontroll av att samtliga förvaltningar lämnat in förteckning till ekonomienheten på kommunledningsförvaltningen. Kontroll februari/mars.	Ekonomichef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
2	Attest	Att överordnad attesterar personliga eller förtroendekänsliga fakturor/utlägg.	Felaktiga utbetalningar. Skadat förtroende för kommunen.	Stickprov 4 gånger per år med hjälp av respektive förvaltning.	Ekonomichef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9-16
3 ny	Utanordning /handkassor	Att utanordning/handkassa inte används när faktura kan erhållas.	Felaktigt utbetalnings sätt, dyrare hantering och fler felkällor.	Stickprov 4 gånger per år. Kontroll av att anvisning för utanordning följs.	Ekonomichef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
4 Ny	Korthantering	Att kontrollera att det till varje faktura finns bifogat samtliga kvitton, att moms är rätt avdragen och att regelverk följs.	Felaktiga utbetalningar. Skadat förtroende.	Stickprov 4 gånger per år.	Förvaltning	Nämnd	12
5	Representation	Att belopp, momsavdrag, uppgifter om syfte och deltagare överensstämmer med gällande regler.	Skadat förtroende.	Stickprov 4 gånger per år med hjälp av respektive förvaltning.	Ekonomi- chef/Förvaltn ing	Kommundirek- tör och kom- munstyrel- sen/Nämnd	9-12
6	Anläggningsregistret	Att bokförda värden i anläggningsregistret är rimliga och att anläggningen existerar.	Skadat förtroende.	Förvaltningens samtliga anläggningar ska bedömas. Utfallet skickas till ekonomienheten för justering av bokfört värde utifrån den inventering som gjorts.	Förvaltning	Nämnd	9
7	Inköp och hyra av personbil (leasing)	Att rätt kostnadskonto och rätt momsavdrag görs enligt gällande avdragsbegränsningar.	Skadat förtroende.	Stickprov 3 gånger per år.	Förvaltning	Nämnd	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
HR							
8	Rekrytering/ lagefterlevnad	Utdrag hämtas ur belastningsregister och diarieförs	Förtroendeskada, brott mot lagstiftning och interna beslut.	20 stickprov, 1 gång år	Förvaltning	Nämnd	16
9	Rekrytering/ lagefterlevnad	Anställningsformerna tillämpas korrekt	Felaktiga anställningsformer	30 stickprov, 1 gång per år	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9
10	Rekrytering/lagefterlevnad	AID-koder tillämpas korrekt	Felaktig statistik, felaktiga beslutsunderlag	Registerutdrag för att upptäcka avvikelser	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	6
11	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta.	Förtroendekänsligt	Kontroll att semester och tjänstledigkvoter är korrekta	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9
12	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta.	Förtroendekänsligt	Kontroll vid varje löneköring enligt fastställd rutin. Sammanställs och redovisas årligen.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
13 Ny	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta.	Förtroendekänsligt	Kontroll av att den totala sysselsättningsgraden inte överstiger 100 %. Kontroll 1 gång per månad av oattesterade avvikelser.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
14 Ny	Löneadministrativa processen	Att utbetalda löner är korrekta	Förtroendekänsligt	Kontroll per månad av oattesterad frånvaro för att förhindra att löneskuld uppstår.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
15	Rehabilitering	Rehabiliteringsutredning görs vid upprepade korttidsfrånvaro.	Högre sjukfrånvaro, ohälsa	Kontroll 1 gång per år att en utredning gjorts för medarbetare som varit sjukskriven minst 4-6 gånger senaste året	Förvaltning	Nämnd	9
16 Ny	Arbetsmiljö	Att aktuell handlingsplan för arbetsmiljö finns.	Brott mot AML/risk för ohälsa och olycksfall	Stickprov, 30 stycken, avser olika verksamheter.	HR-chef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	9

2016-01-07

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
Upphandling							
17	Upphandlingsform	Att direktupphandling inte sker när formaliserad upphandling krävs		Stickprov, 90 fakturor /leverantörer med fakturerat totalt belopp som överstiger 500 000 kronor.	Upphandlingschef	Kommundirektör och kommunstyrelsen	12
18	Ramavtal	Att ramavtalen används.		Registeranalys. Stickprov, Totalt 180 fakturor konterade på kontogrupp 46, 60, 61, 64, 65, 70, 72, 74 samt 75.	Upphandlingschef	Nämnd	12
19	Direktupphandling	Att tillåten beloppsgräns för direktupphandling inte överskrids vid beställning där direktupphandlingsrapport lämnats.		Stickprov av sammanlagt fakturerat belopp för samtliga direktupphandlingar som genomförts via direktupphandlingsmodulen.	Upphandlingschef	Nämnd	12

2016-01-07

*Risk 1-16 grundar sig på genomförd risk- och väsentlighetsbedömning. Summan är beräknad genom att multiplicera konsekvensen och sannolikheten.

Konsekvenser vid fel (väsentlighet). Påverkan på verksamheten/ kostnaden om fel uppstår:

Försumbar = 1	Är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen
Lindrig = 2	Uppfattas som liten av såväl intressenter som kommun
Kännbar = 3	Uppfattas som besvärande för intressenter och kommun
Allvarlig = 4	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

Sannolikhetsnivåer för fel (risk för fel)

Osannolik = 1	Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå
Mindre sannolik = 2	Risken är mycket liten att fel ska uppstå
Möjlig = 3	Det finns risk för att fel ska uppstå
Sannolik = 4	Det är mycket troligt att fel ska uppstå

BOTKYRKA KOMMUN

Tekniska förvaltningen
VA-avdelningen

Egenkontroll för dricksvattnet i Botkyrka kommun

Med faroanalys och förebyggande åtgärder (HACCP)

2016-01-14

Innehåll

1. EGENKONTROLLENS BAKGRUND	4
1.1 Regelverk	4
1.2 Egenkontrollens syfte	4
1.3 När gäller dricksvattenföreskrifterna?	5
1.4 Sekretess	5
2. VERKSAMHETSBEKRIVNING – ORGANISATION OCH ANSVAR	5
2.1 Tekniska Nämnden	5
2.2 VA-avdelningen i Botkyrka kommun (Verksamhetsutövaren)	5
2.3 Miljönämnden i Botkyrka kommun (tillsynsmyndigheten)	6
2.4 VA-drift	6
2.5 Stockholm Vatten AB	6
2.6 Fastighetsägaren	6
2.7 Organisationsschema	7
3. VATTENFÖRSÖRJNINGEN I BOTKYRKA KOMMUN	7
3.1 Tullinge vattenverk	7
3.1.1 Beskrivning av Tullingeåsen	8
3.1.2 Beskrivning av vattenverket	8
3.1.3 Drift och skötsel	11
3.1.4 Beredskap	11
3.1.4 Ritningar över Tullinge vattenverk	11
3.2 Segersjö vattenverk	12
3.3 Beskrivning av distributionsnätet	12
3.3.1 Vattentryck	12
3.3.2 Vattenförsörjningsområden och distributionsområden	13
3.3.3 Underhåll och drift	13
3.4 Kvalitetskrav på kontroll av dricksvatten	14
3.4.1 Provtagningspunkter	14
3.4.2 Antal prov	14
3.4.3 Råvatten	16
3.4.4 Övriga provtagningar	16
3.4.5 Rutiner för utbildning	17

4. VA-VERKSAMHETENS KVALITETSDOKUMENT OCH HACCP	18
5. HACCP	18
5.1 BAKGRUND	18
5.2 Arbetsmetod	18
5.4 Ansvariga	20
5.5 Verksamhetsbeskrivning	20
5.6 Riskanalys	21
5.7 Skalskydd	21
5.8 Mikrobiologiska säkerhetsbarriärer	21
5.8.1 Rekommenderat antal säkerhetsbarriärer enligt SLVFS 2001:30	22
5.8.1 Rekommenderat antal säkerhetsbarriärer enligt "Veiledning til bestemmelse av god desinfektionspraksis	22
5.8.2 Rekommendation för vattenverk i Botkyrka kommun	23
5.8.3 Befintliga barriärer	23
5.9 Rutiner för egenkontroll och HACCP	23
5.10 Information	24
5.10.1 Information till allmänhet	24
5.10.2 Information till tillsynsmyndigheten	25
5.10.3 Informationsutbyte med Stockholm Vatten AB och Botkyrka kommun	26
5.10.4 Information till fastighetsägare	26
5.10.5 Information om analysresultat	26
5.11 Årsrapport	27
5.12 Rutiner för dokumentation och översyn	27
5.13 Arkivering	28
5.14 Fortsatt och kommande arbete för att förbättra egenkontrollen	28
5.15 Genomförda punkter 2013	28
6. TULLINGE VATTENVERK OCH BOTKYRKA DISTRIBUTIONSOMRÅDE – KRITISKA PUNKTER OCH GRÄNSVÄRDEN	28
6.1 Faroanalys och övervakningsmetod	28
6.2 Fysikaliska Faror	29
6.3 Kritiska styrpunkter, CCP-övervakning	29
6.3.1 Överdoserings av lut (NaOH)	30
6.3.2 Klordosering	30

6.3.3 UV-ljus

30

6.4 Åtgärder när gränsvärden överskrids

30

6.4.1 Mikrobiologisk förorening

30

1. Egenkontrollens bakgrund

1.1 Regelverk

Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30) (omtryck LIVSFS 2011:03) ska tillämpas från och med 2003-12-25. Föreskrifterna innehåller bestämmelser om hantering och kontroll av dricksvatten. Dricksvattenkungörelsen bygger på ett dricksvattendirektiv från EU (98/83EG) och berör i första hand allmänna vattenanläggningar. Föreskrifterna innehåller bestämmelser om hantering och kontroll av dricksvatten.

Enligt 10, 11 § i LIVSFS ska egentillsynen vid en allmän anläggning utföras enligt ett särskilt egenkontrollprogram som fastställs av kontrollmyndigheten. Miljöenheten är ansvarig kontrollmyndighet. Den som producerar och/eller tillhandahåller dricksvatten måste upprätta ett egenkontrollprogram samt kontrollera om dricksvattnet uppfyller de uppställda kvalitetskraven. I Botkyrka kommun ansvarar Tekniska förvaltningens VA-avdelning för dricksvattenförsörjningen och är därmed verksamhetsutövaren.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är med hjälp av samhällsbyggnadsförvaltningens Miljöenhet tillsynsmyndighet över våra allmänna vattenanläggningar. Nämnden ska fastställa verksamhetsutövarens egenkontrollprogram, samt utföra offentlig kontroll av dricksvattnet genom att kontrollera egenkontrollprogrammet och dess tillämpning samt att ta ut prov i den omfattning nämnden bestämmer.

Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten, SLFS 2001:30 finns att ladda ner på livsmedelsverkets hemsida www.slv.se

1.2 Egenkontrollens syfte

Dricksvatten är ett livsmedel och användaren är Botkyrka kommuns dricksvattenabonnenter, våra kunder. Egenkontrollen ska säkerställa att livsmedelsanvändaren får ett livsmedel som är hälsomässigt säkert och att produktionen sker på ett korrekt sätt. Utöver detta ska även vattnet göras estetiskt tilltalande och tekniskt lämpligt för distribution och användning.

Egenkontrollprogrammet (detta dokument) är den samlade dokumentation som beskriver hur verksamhetsutövaren utövar sin egenkontroll med tillsyn, förebyggande åtgärder och efterkontroll. Som exempel ingår här provtagning, driftövervakning, larmsystem, klagomålshantering, skyddsområden för dricksvattentäkter osv. Egenkontrollprogram ska utformas med ett säkerhetstänkande enligt HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point) för hela systemet (från råvatten till tappkran), dvs att arbeta förebyggande.

1.3 När gäller dricksvattenföreskrifterna?

Föreskrifterna (SLVFS 2001:30) gäller hantering av och kvaliteten på dricksvatten från vattenverk som tillhandahåller mer än 10m³ dricksvatten per dygn eller försörjer fler än 50 personer.

VA-verksamheten i Botkyrka försörjer via sitt ledningsnät ca 83 000 personer och Tullinge vattenverk som ägs av kommunen producerar normalt sett ca 3200m³ per dygn. Detta innebär att VA-verksamhetens beredning och distribution av dricksvatten omfattas av föreskriften (SLVFS 2001:30).

1.4 Sekretess

Ritningar över vattenverket, processbeskrivningar, information kring skalskyddet på våra anläggningar samt de större vattendistributionsledningarna kommer att vara sekretessbelagt för att skydda verksamheten.

Exempel på uppgifter som sekretessbeläggs är:

- Karta över området för råvattenintag
- Nätkartor
- Driftinstruktioner/rutiner
- Inventeringar/utredningar av verksamheten
- Risk- och sårbarhetsanalysen RSA
- HACCP
- Datasystem

2. Verksamhetsbeskrivning – organisation och ansvar

VA-avdelningens viktigaste mål är att inom dricksvattenområdet ha god säkerhet på våra anläggningar och distributionsnät för att säkerställa leverans och att vattnet som levereras är av god kvalitet. Vi ska även omhänderta spill- och dagvatten.

2.1 Tekniska Nämnden

Tekniska nämnden är ytterst ansvariga för vatten- och avloppsverksamheten i Botkyrka kommun. Ansvar att sköta verksamheten är delegerad till VA-avdelningen.

2.2 VA-avdelningen i Botkyrka kommun (Verksamhetsutövaren)

VA-avdelningen ansvarar för uppfördan, behandling och distribution av dricksvattnet fram till fastighetens förbindelsepunkt. VA-avdelningen ansvarar också för att vattnet är ”rent och hälsosamt” fram till denna punkt. Om provtagning eller klagomål indikerar att vattnet inte kan ses som ”rent och hälsosamt” ska VA-avdelningen snarast påbörja en utredning.

VA-avdelningen ansvarar för driftkontroll och egenkontroll av dricksvatten från vattenverket och inom kommunens distributionsområde och är skyldig att rapportera avvikelser från det normala eller annat av intresse till tillsynsmyndigheten (Miljöenheten). Varje år rapporte-

ras/sammanfattas årets händelser i en årsrapport (finns hos miljö- och kvalitetsansvarig samt miljöenheten).

Telefonlista för VA-avdelningen finns på den gemensamma servern V.

Ansvar för egenkontrollprogrammet ligger ytterst på den Tekniska nämnden. John Staberg, VA-chef, har det praktiska ansvaret över upprättandet av egenkontrollprogrammet. Ansvarig för att uppdatera egenkontrollprogrammet är VA-avdelningens miljö- och kvalitetsansvarig, An-neth Eliasson

2.3 Miljönämnden i Botkyrka kommun (tillsynsmyndigheten)

Miljönämnden ansvarar för den offentliga kontrollen av dricksvatten inom kommunens distributionsområde. Tillsynsmyndigheten godkänner egenkontrollprogrammet. Miljönämnden/miljöchefen får meddela förbud mot att använda dricksvattnet. Miljönämnden ansvarar även för den offentliga kontrollen av utgående vatten från Norsborgs vattenverk.

Kontaktuppgifter finns i telefonlista på V.

2.4 VA-avdelningens drift

VA-avdelningens drift sköter drift och underhåll, ansvarar för driften av Tullinge vattenverk samt följer de drift- och egenkontrollprogram som VA-avdelningen upprättat. Från och med 2015-01-01 tillhör VA-avdelningen Tekniska förvaltningen.

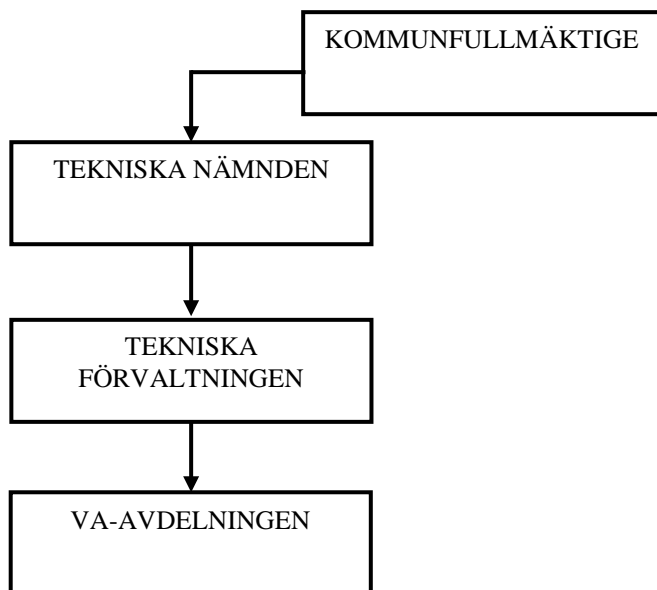
2.5 Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten ansvarar för att bereda råvatten och distribuera dricksvatten till anslutningspunkterna i Tumba, Tullinge och Norsborg. Stockholm Vatten är skyldig att meddela avvikelser från normala driftförhållanden eller annat av intresse för vattenkvaliteten till verksamhetsutövarerna.

2.6 Fastighetsägaren

Enligt ABVA (Allmänna Bestämmelser för brukande av Botkyrka kommuns allmänna Vatten- och Avloppsanläggning) är det fastighetsägaren som ansvarar för att åtgärder vidtas om fastighetens VA-installationer orsakar försämrade vattenkvalitet och/eller dålig omsättning i fastigheten.

2.7 Organisationsschema

3. Vattenförsörjningen i Botkyrka kommun

Botkyrka kommun har två vattenverk och två grundvattentäkter. Segersjö vattenverk med tillhörande vattentäkt är taget ur drift. Tullinge vattenverk försörjer normalt sett invånarna i Tullinge och Riksten med dricksvatten från Tullinge vattentäkt. I oktober 2011 stängdes Tullinge vattenverk dock av på grund av att förhöjda halter av miljögiftet PFOS uppmätts i dricksvattnet och vattentäkten. Utredning pågår om hur vattnet ska renas och var en reningsanläggning ska stå. **Tullinge vattenverk är avstängt tillsvidare.**

Medan Tullinge vattenverk är avstängt är det Norsborgs vattenverk, ägt av Stockholm Vatten AB, som försörjer hela kommunen med vatten. Norsborgs vattenverk använder ytvatten från Mälaren för dricksvattenproduktion och som reservtäkt kan den närbelägna Borsjön användas. Vattnet levereras till abonnenterna via två separata distributionssystem som kan sammanlänkas vid behov.

3.1 Tullinge vattenverk

Tullinge vattenverk är ett grundvattenverk som hämtar vatten från Tullingeåsen där kommunen inrättade ett vattenskyddsområde 2003 enligt miljöbalken. Vattendomen från 1961 medger 7500 m³/dygn som årsmedelvärde. Verket har en maxkapacitet på 10 000 m³ medel per dygn och år. Vattendomar till kommunens täkter finns i samhällsbyggnadsförvaltningens arkiv.

När Tullinge vattenverk är i drift försörjer det Tullinges och Rikstens drygt 16 000 invånare med dricksvatten. Verksamheten är enligt miljöbalken klassad som prövningsnivå C, Vattenverk för mer än 5000 personer med SNI-kod 41.0. Verksamheten är anmäld enligt miljöbalken till Miljöenheten.

Från och med 2006-01-01 ska alla vattenverk och distributionsanläggningar godkännas och registreras enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om livsmedelshygien. Det gäller även befintliga allmänna anläggningar som är godkända sedan tidigare. Tullinge vattenverk och Botkyrka kommuns distributionsnät är godkänt som livsmedelsanläggning och beslutet finns registrerat i kommunens arkivsystem LEX under *Godkännandeprövning av livsmedelsanläggning, Tullinge vattenverk med tillhörande distributionsnät.*

Faktaruta, Tullinge vattenverk

Dygnsproduktion	Ca 3400 m ³ /dygn
Råvattentäkter	Tullingeåsen, grundvatten
Råvattenparametrar	Medelhårt vatten 7-8°dH pH = 6,5-8,5
Vattenbehandling steg 1	VyRedox tar bort överskott av mangan och järn
Vattenbehandling steg 2	Luftartorn, pH förhöjning till pH= 8,0
<i>Lutdosering(vid behov)</i>	<i>pH förhöjning till pH = 8,0</i>
Vattenbehandling steg 3	UV-filter, Mikrobiologisk säkerhetsbarriär
<i>Klodosering(vid behov)</i>	<i>Mikrobiologisk säkerhetsbarriär</i>
Distributionsområde	Tullinge och Riksten
<i>Distributionsområde (vid behov)</i>	Vatten kan levereras till Tumba och Huddinge om behov uppstår

3.1.1 Beskrivning av Tullingeåsen

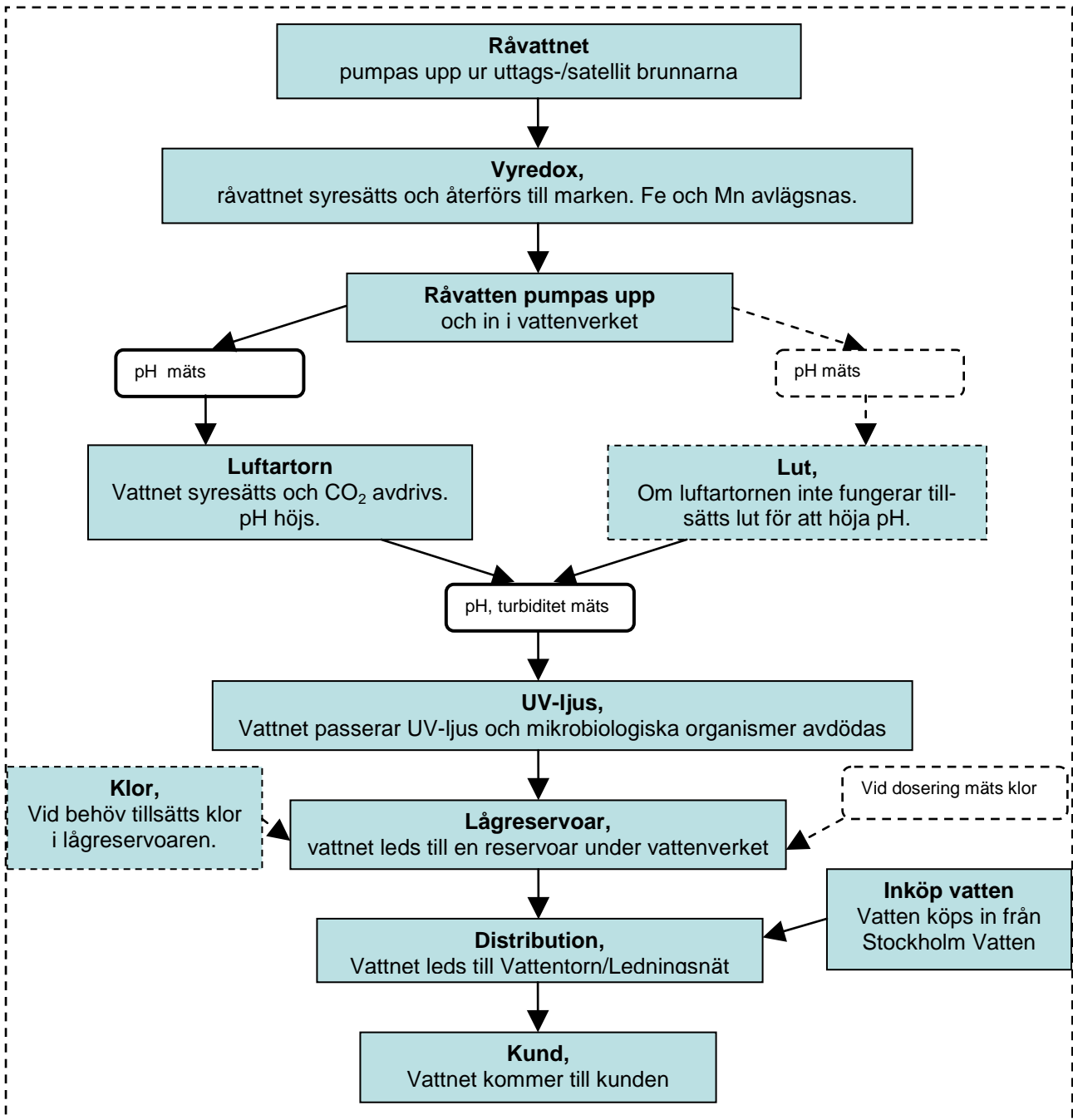
Delmagasinet Tullinge sträcker sig från mitten av Albysjön till en förträngning i åsen strax söder om Hamra grustäkt. Grundvattnet söder om denna förträngning kan inte påverkas från Tullingesjön eftersom den medför att grundvattenytan ligger på en högre nivå söderut. Delmagasinet har en naturligt god vattentillgång. Grundvattnets kvalitet är god vid måttliga uttag (< 100 l/s) vid Tullinge vattentäkt men salthalten ökar på grund av relict saltvatten vid större uttag.

3.1.2 Beskrivning av vattenverket

I vattenverket renas vattnet med vyredox-metoden vilket innebär att man injicerar syresatt vatten ner i marken. På så vis får man en naturlig reduktion av järn och mangan, som faller ut och avlägsnas från vattnet. Innan vattnet pumpats till beredningsbassängen luftas vattnet en gång till för att avlägsna kolsyra och höja pH. Vid behov kan natriumhydroxid tillsättas för att höja pH. I vattenverket övervakas pH-värdet kontinuerligt och larm skickas till övervakningssystemet när uppsatta larmgränser överskrids. Skulle det ske stannar automatiskt pumparna för att förhindra att vatten med för lågt pH eller för höga halter lut kommer ut på ledningsnätet.

Vattenverket har två mikrobiologiska barriärer, ett UV-filter och klordosering i beredskap. I vattenverket övervakas UV-aggregatet kontinuerligt och larm skickas till övervakningssystemet när uppsatta larmgränser överskrids. Tillsätts klor övervakas klorhalten ut kontinuerligt och larm skickas till övervakningssystemet när uppsatta larmgränser överskrids. Skulle de ske stannar automatiskt pumparna för att förhindra att vatten med för hög klorhalt kommer ut på ledningsnätet. Figur 1 visar processen över vattenberedningsprocessen i Tullinge vattenverk.

Detaljerad information och funktionsbeskrivningar av verket finns tillgängliga i drift- och skötselinstruktionspärmar samt i verksamhetens rutindokument, MQ-handboken som finns digitalt på V.

Figur 1. Schema över vattenberedningsprocessen i Tullinge vattenverk.

3.1.3 Drift och skötsel

Tullinge vattenverks processer och vattenkvalitet övervakas och styrs kontinuerligt med hjälp av ett driftövervakningssystemet UniView på vattenverket. Verket är bemannat med personal under vissa tider på vardagarna och driftövervakningssystemet är kopplat till larm som utgår till ansvariga för driften dagtid samt till beredskapspersonal under helger och icke kontorstid.

Övervakningssystemet är enkelt och lätt överskådligt, samt sparar data för framtida behov av planering och åtgärder. Genom att bland annat studera mottagna larm kan man upptäcka och åtgärda processavvikelser i god tid innan processer eller vattenkvalitet störts.

Utöver det sker rondering och kontroller av vattenverket efter fastställda rutiner för att kontrollera mätelektroder, pumpar, städning, skalskydd mm. Skalskyddet i anläggningen är nyligen uppdaterat och säkerheten har på så sätt stärkts mot sabotage utifrån.

Driftinstruktioner och rutiner finns i kvalitetssystemet MQ handboken som finns i digital form på V: samt i beredskaps pärmen under beredskapstid. Det finns även särskilda pärmar/xls-blad för kontroll och uppföljning för genomförandet av ronderingar och kalibreringar av mätare, samt mottagning av kemikalier.

3.1.4 Beredskap

I vattenverket finns en anläggning för att klorera dricksvattnet. Kloreringen används inte kontinuerligt utan finns som en extra skyddsbarriär vid problem med förhöjda halter bakterier eller som förebyggande åtgärd vid större ledningsarbeten. Doseringsutrustning, pump samt en klorhaltsmätare som varnar när utgående klorhalt överskrider uppsatta larmgränser finns redo. Klor kan inte lagras längre perioder utan vid problem köps erforderad kemikalie in från Swed Handling AB. Skulle problem uppstå där klorering krävs kan Tullingeverket stängas av under tiden dosering sätts igång. Stockholm Vatten AB förser då hela distributionsområdet med vatten från Norsborgs vattenverk via Tumba och Huddinge.

Tullinge vattenverk har ett fast dieseldrivet reservkraftverk i en container inne på vattenverkstomten. Driftstekniker motionskör verket med belastning en gång i månaden, under en timme.

3.1.4 Ritningar över Tullinge vattenverk

Ritningar över Tullinge vattenverk finns i MQ handboken för VA på V: (Miljö- och kvalitetshandbok). Handboken innehåller även detaljerad information och funktionsbeskrivningar och finns digitalt på V:/Gemensam VA/Rutinpärm/MQ-handbok.

3.2 Segersjö vattenverk

Botkyrka kommun producerade fram till år 2000 dricksvatten i Segersjö vattenverk i den västra delen av Tumba. Vattenverket har tagits ur drift men kan åter startas och fungerar därför som reservvattenverk. Den tid som behövs för att i ett krisläge kunna starta vattenverket är dock inte klargjord. Troligen handlar det om en till två månader. Den normala produktionen var ca 1 000 m³/dygn och den gällande vattendomen medger ett uttag på 2 000 m³/dygn. En utredning har gjorts 2008 för att undersöka vad det skulle krävas för att starta upp Segersjö vattenverk igen, slutrapport finns på VA-avdelningen. Segersjö vattenverk är fortfarande taget ur drift men det finns planer på att se över om det är möjlighet att få det i drift igen.

3.3 Beskrivning av distributionsnätet

Botkyrka kommun köper in dricksvatten från Stockholm Vatten, närmare bestämt från Norsborgs vattenverk. Norsborgs vattenverk är ett ytvattenverk med Mälarens som vattentäkt. Norsborg förser ca 650 000 människor i Södra Stockholmsområdet med dricksvatten. Vattnet från Norsborgs vattenverk är desinficerat med kloramin.

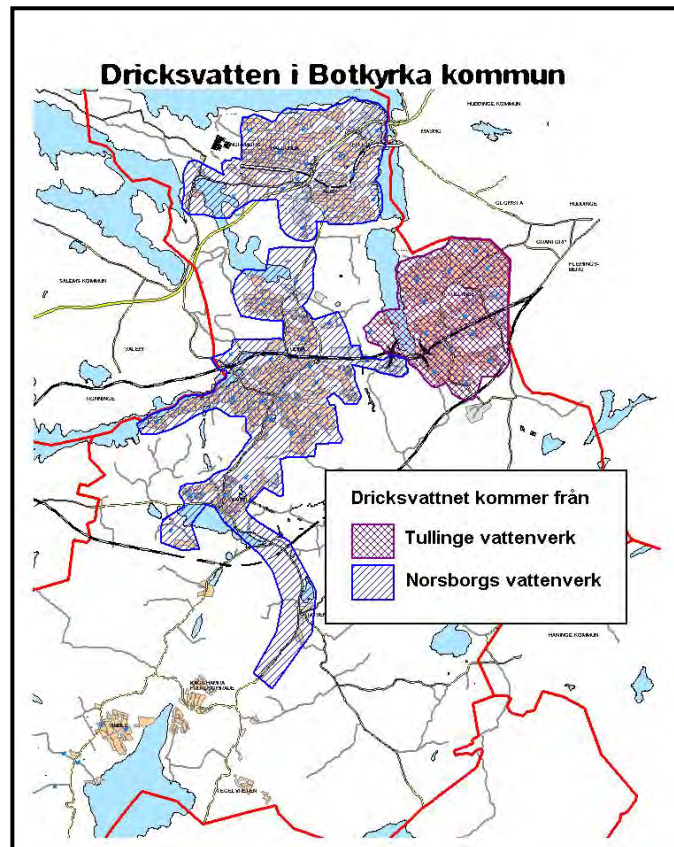
För att distribuera dricksvatten i kommunen används ett ca 330 km långt ledningsnät. För att upprätthålla rätt tryck och en bra säkerhet i distributionen finns det 8 vattenreservoarer (i dagsläget är bara 4 år i drift) och 14 tryckstegringsstationer. Information om ledningsnät och anläggningar lagras i en databas samt i driftinstruktionerna.

3.3.1 Vattentryck

Vattentrycket ut från ett vattenverk är vanligen mellan 6 och 7 "kilo" (kp/cm²). Högre kan det inte vara eftersom vattenläckor inne i fastigheter i samma nivå som vattenverket skulle kunna bli följden. I högre belägna hus kommer därför trycket att bli lägre (10 m höjdskillnad innebär 1 kp tryckfall). Samma sak gäller långt ut på ledningsnätet där vatten efterhand tappats av. I vissa fall är det därför nödvändigt att höja trycket ute på ledningsnätet. Detta görs i så kallade tryckstegringsstationer, där frekvensstyrda pumpar känner av vattentrycket och höjer det till rätt nivå.

3.3.2 Vattenförsörjningsområden och distributionsområden

Tullinge vattenverk är ur drift men tidigare har ledningsnätet varit indelat i två separata *vattenförsörjningsområden* beroende av var dricksvattnet kom ifrån. Tullinge och Riksten var då ett vattenförsörjningsområde och övriga Botkyrka som fick sitt vatten från Norsborg det andra området, se områdena i kartan här under.

Botkyrkas ledningsnät för dricksvatten kan delas in i flera mindre distributionsområden som går att koppla samman med andra distributionsområden vid behov. Ett distributionsområde är Norra Botkyrka med Hallunda, Norsborg, Alby, Fittja, Eriksberg och Slagsta. Detta område kan kopplas ihop med Huddinges distributionsnät och på så sätt få dricksvatten vid en kris från Lovöns vattenverk. Ett annat distributionsområde är Tumba med Vårsta och Grödinge det kan kopplas ihop med Salem och med Tullinges distributionsnät. Sedan har vi även Tullinge med Riksten som ett distributionsområde det går att koppla ihop med Tumbas och med Huddinges distributionsnät

3.3.3 Underhåll och drift

För ledningsnätet finns underhållsplaner vilka bland annat omfattar luftning, ventilkontroller och spolning samt rengöring av reservoarer och service av pumpar. Ledningsnätet och anläggningarna omfattas även av en

rullande förnyelseplan som ska säkerhetsställa hög kvalitet och långsiktighet i beredning och distribution av dricksvatten.

Vid omläggning och nyläggning av vattenledning ska vattenprover tas efter avslutad ledningsläggning och provtryckning. Vattenledningen ska efter färdigställande renspolas och desinfekteras enligt rekommendationerna i VAV P77 tillika uppvisa godkänt vattenprov. Vattenprov ska märkas med driftkontroll, tid och plats. Vid heterotrofa bakterier åtgärdas detta i första hand med omspolning och nytt vattenprov, i andra hand desinfektion. Vid Koliforma bakterier och E.-coli krävs desinfektion och nytt vattenprov.

3.4 Kvalitetskrav på kontroll av dricksvatten

Föreskriften ställer krav på att dricksvattnet ska vara hälsosamt och rent. Det vill säga inte innehålla några mikroorganismer, parasiter och ämnen i sådant antal eller sådana halter att de kan utgöra en fara för människors hälsa. För att kontrollera detta görs provtagningar av vattnet före och efter vattenverket och dessutom ute i distributionsnätet.

Det ackrediterade laboratorietjänstföretaget Eurofins environment testing sweden AB är från och med april 2014 anlitade för all vattenanalys i Botkyrka kommun. Kontaktuppgifter till Eurofins samt inloggningsuppgifter till hemsida där analysresultat registreras online finns hos ansvarig för dricksvattenkvalitén, VA-chef, samt hos ansvarig livsmedelsinspektör på miljöenheten.

3.4.1 Provtagningspunkter

För VA-verksamheten i Botkyrka kommun ska kvalitetskraven uppfyllas

- för det utgående dricksvattnet från Tullinge vattenverk (avstängt)
- för det dricksvatten som tillhandahålls från distributionsnäten (vid den punkt i en fastighet eller anläggning där det tappas ur de kranar som normalt används för dricksvatten) Norsborgs vattenverk
- för dricksvatten som tillhandahålls från tankar (vid den punkt där det tappas från tanken).

Vattenprovtagningen ska ske dels i ledningsnätet (pumpstationer, vattenreservoar), dels där vatten tappas för konsumtion, det vill säga ur kranar i offentliga och kommersiella verksamheter samt hos enskilda konsumenter. Arbetsplatser jämställs med boendefastigheter i detta avseende. Tyngdpunkten ska ligga på provtagningspunkter där vattnet tappas för konsumtion. Provtagningspunkterna omfattar såväl fasta som slumpvis valda tillfälliga provpunkter. De slumpvis valda punkterna ligger till största delen i ledningsnätets perifera delar där kvalitetsproblem på grund av dålig omsättning kan förekomma.

3.4.2 Antal prov

Det antal prover som ska tas på distribuerat vatten i ett område styrs av om detta kan definieras som ett eller flera vattenförsörjningsområden. En-

ligt dricksvattenföreskrifterna (SLVFS 2001:30, bilaga 3, avsnitt C 2) är ett vattenförsörjningsområde ”ett geografiskt begränsat område inom vilket dricksvatten kommer från en eller flera vattentäkter och inom vilket dricksvattenkvaliteten kan anses vara i stort sett enhetlig”.

Med utgångspunkt i definitionen ovan finns för närvarande 2 vattenförsörjningsområden i offentlig regi i Botkyrka kommun:

- Tullinge och Riksten
- Övriga Botkyrka, indelat i 2 delområden Norra Botkyrka (Alby, Fittja, Norsborg, Hallunda) och Tumba (inkluderat Vårsta samt Grödingelandet).

Dessa 2 vattenförsörjningsområden ovan har ett gemensamt kontrollprogram avseende provtagningspunkter och provtagningsfrekvens. Dessa redovisas nedan och i provtagningsprogrammet som återfinns hos VA-avdelningen.

Antalet prov som enligt dricksvattenföreskrifterna ska tas på distribuerat vatten i ett vattenförsörjningsområde styrs av den producerade eller levererade volymen dricksvatten per dygn. Volymen beräknas som ett medelvärde under ett kalenderår. För kommunens vattenförsörjningsområden innebär detta det antal prover som redovisas i tabell 1 nedan. Nätprover är dricksvattenprover tagna i våra egna anläggningar eller i brandposter långt ute i distributionsnäten och användarprover är tagna ute hos våra abonnenter.

Tabell 1. Distribuerade vattenmängder och antal provtagningar/år inom respektive vattenförsörjningsområde. Siffror inom parentes anger antalet rekommenderade provtagningar hos användare, enligt Livsmedelsverket.

Vattenförsörjningsområde	Distribuerad mängd vatten m ³ /dygn	Mikrobiologisk och kemisk normal kontroll ^(a)	Mikrobiologisk/kemisk utökad kontroll
Tullinge och Riksten	3500	36 <i>17 Nät</i> <i>19 (15) Användare</i>	3 (3)
Norra Botkyrka och Tumba	16100	150 <i>67 Nät</i> <i>83 (81) Användare</i>	9 (5)
Varav Norra Botkyrka	8200	79 <i>39 Nät</i> <i>40 (41) Användare</i>	3
Varav Tumba	7900	71 <i>28 Nät</i> <i>43 (40) Användare</i>	6

Tabell 2. Producerad volym dricksvatten och antal provtagningar/år för Tullinge- och Segersjövattenverk. Siffror inom parentes anger minsta möjliga enligt Livsmedelsverket.

Vattenverk	Producerad mängd vatten m ³ /dygn	Mikrobiologisk/kemisk Normal kontroll	Mikrobiologisk/kemisk Utökad kontroll
Tullinge vattenverk Utgående	0	0 (0)	0 (0)
Råvatten Tullinge	0	0 (0) / 0 (0)	1 (0)
Råvatten Segersjö	0	0 (0)	1 (0)

De analyspaket som används redovisas i tabell 3 nedan. Mer utförlig information finns på www.eurofinans.se. Alla analyspaket stämmer överens med rekommendationerna i SLVFS 2001:30.

Tabell 3. Analyspaket

Prov	Mikrobiologisk	Kemisk	Typ av kontroll
C	PSL5V	DV_KEM	Normal
D	PSL5U	PSL2X	Utökad
E	PSL6C	PSL2X + SL224(radon), SL873(TOC)	Utökad kontroll utgående Tullinge/Segersjö

3.4.3 Råvatten

Den nya kungörelsen omfattar inte råvatten. För att säkerställa en god råvattenkvalitet har VA-verksamheten valt att låta detta egenkontrollprogram omfatta kommunens två grundvattentäkter, Tullinge och Segersjö. Egenkontrollen omfattar vattenprover.

Tullinge vattentäkt har ett av kommunfullmäktige fastställt vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter. Vattentäkten används för produktion av dricksvatten för Tullinge och Riksten. I ett eventuellt krisläge kan produktionen ökas för att även försörja Tumba, Vårsta och delar av Huddinge, främst Huddinge sjukhus.

Segersjö vattentäkt har ett av länsstyrelsen fastställt skyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter. Vattentäkten är idag reservvattentäkt som kan tas i drift vid en längre kris i det övriga försörjningsnätet. Vattentäkten har förhöjda halter av klorid vilket följs upp inom egenkontrollen.

3.4.4 Övriga provtagningar

Livsmedelsverket rekommenderar att dricksvatten inte bör innehålla högre uranhalter än 15 mikrogram per liter. Detta är dock inget gränsvärde utan endast ett riktvärde. Ett riktvärde är en rekommendation. Livsmedelsverket rekommenderar därför att åtgärder vidtas när dricksvattnet innehåller högre halt av uran än 15 mikrogram per liter. Uranprov tas from 2010 ut varje år från utgående vatten på varje vattenverk, vid ge-

nomslag spåras källan till råvattentäkt. Vi tar även utökade provtagningspaket för att kunna kontrollera tungmetallhalter och påverkan av till exempel bekämpningsmedel på våra grundvattentäkter.

Både epidemiologiska studier och djurförsök visar att uran i dricksvatten kan påverka njurfunktionen. Njurarna påverkas av uranets kemiska egenskaper, inte av dess strålning. Uran förekommer naturligt i Sveriges berggrund, särskilt i vissa graniter och pegmatiter. Bergborrade brunnar kan därför ha höga uranhalter. Även i brunnar anlagda i sand- och grusavlagringar kan det förekomma förhöjda uranhalter i vattnet. Uranhalten i dricksvatten från grävda brunnar är oftast låg.

Mikrobiologiska hälsofaror som inte är föreskrivna som bedöms kunna förekomma med rimlig misstanke är *Campylobacter* och *Bacillus Cereus*. Provtagning på dessa sker i råvattnet på ingående vatten från varje täkt vid utvidgad mikrobiologisk kontroll på råvattnet.

3.4.5 Rutiner för utbildning

Utbildning för personal i livsmedelshygien ska ske regelbundet, ungefär vartannat år. Driftpersonalens utbildningsbehov finns dokumenterat och ska uppdateras årligen. Hygienregler för dricksvattenproduktionen är framtagna och finns på vattenverket samt i MQ handboken.

4. VA-verksamhetens kvalitetsdokument och HACCP

Egenkontrollprogrammet ingår som del i VA-verksamhetens miljö- och kvalitetssystem. I systemet finns ett flertal dokument med anknytning till dricksvattnets kvalitet, distribution och produktion. Vi har detta kvalitetsdokument (MQ handboken) i digital form på V:/Gemensam VA/Rutinpärm/MQ-handbok.

Det pågår ett ständigt arbete med att uppdatera och förbättra dessa rutiner. Dessutom utförs regelbundna säkerhetsinventeringar, risk och sårbarhetsanalyser, översyner av kontrollsystem, förnyelser av skötsel och underhållsplaner, årsrapporter och provtagningsprogram.

5. HACCP

5.1 Bakgrund

HACCP är ett sätt att kartlägga verksamheten för att hitta kritiska styrpunkter vid produktion och distribution av livsmedel. Genom att kunna kontrollera dessa kritiska styrpunkter är det tänkt att så långt det är möjligt garantera ett säkert dricksvatten. HACCP är ett sätt att arbeta förebyggande så att användaren i så liten utsträckning som möjligt märker en eventuell driftstörning.

Egenkontrollen är ett verktyg för styrning av verksamheten till säker och trygg produktion och distribution av dricksvatten. I dagsläget förekommer i huvudsak efterkontroll, vilket bidrar till att tiden inte finns eller kan bli för knapp för genomförande av önskad åtgärd innan dricksvatten av otillfredsställande kvalitet når användaren. Genom att arbeta med ett egenkontrollprogram med HACCP som har förebyggande säkerhetstänkande som fokus kan vi i förlängningen få en bättre ekonomi. Om det går att undvika att problem når användaren kan hanteringen av klagomål och provtagning i samband med klagomål minskas i omfattning. Arbetet kan även ge ett ökat förtroende för oss som VA-huvudman. Ett egenkontrollprogram med HACCP ger ett förebyggande säkerhetstänkande vid produktion och distribution av dricksvatten, och därmed är det mer sannolikt att det distribuerade vattnet är hälsosamt och rent.

5.2 Arbetsmetod

HACCP är ett sätt att arbeta med övervakning och kontroll av en produktionsprocess inom livsmedelsindustrin, där syftet är att alltid ha ett säkert livsmedel. Genom att arbeta med ett förebyggande säkerhetstänkande är målet att störningar i processen ska kunna upptäckas och åtgärdas innan de märks hos användaren av livsmedlet.

HACCP är ett system som identifierar, bedömer och styr faror som är viktiga för dricksvattnets säkerhet. Mycket av det arbete som redan utförs inom området dricksvattenförsörjning baseras intuitivt på HACCP, men utförs inte alltid på ett systematiskt sätt. Dricksvattenföreskrifternas krav

på säkerhetsbarriärer och larm kan betraktas som en precisering av de grundläggande kraven i kontrollföreskrifterna.

Det finns 7st HACCP-principer:

1. Identifiera de faror som måste förebyggas, undanröjas eller reduceras till en godtagbar nivå.
2. Identifiera kritiska styrpunkter på det stadium eller de stadier då styrning är av yttersta vikt för att förebygga eller undanröja en fara eller för att reducera den till en godtagbar nivå.
3. Fastställa kritiska gränsvärden mellan godtagbart och icke godtagbart för de kritiska styrpunkterna i syfte att förebygga, undanröja eller reducera identifierade faror.
4. Upprätta och genomföra effektiva förfaranden för att övervaka de kritiska styrpunkterna.
5. Fastställa vilka korrigerande åtgärder som ska vidtas när övervakningen visar att en kritisk styrpunkt inte är under kontroll, det vill säga när styrningen av en kritisk styrpunkt gått förlorad.
6. Upprätta rutiner för att verifiera att de åtgärder som avses i leden 1-5 fungerar effektivt. Verifieringsförfarandena ska genomföras regelbundet.
7. Upprätta dokumentation och register avpassade för verksamhetens storlek och art för att visa att de åtgärder som avses i leden 1-6 tillämpas effektivt och för att underlätta tillsynen vid anläggningen.

Några begrepp:

- Produktionskedjan = ”från råvatten till tappkran”
- HACCP = Hazard Analysis and Critical Control Point = faroanalys och kritisk styrpunkt
- HACCP-analys = HACCP-studie
- HACCP-plan = HACCP-system
- CP = Control Point = styrpunkt
- Styrbar grundförutsättning = en del i produktionskedjan, vilken ur övervakningssynpunkt inte är att betrakta som en CCP, men som ändå bedöms kräva mer än en grundförutsättning
- CCP = Critical Control Point = kritisk styrpunkt.

5.3 Datum

Egenkontrollprogrammet ska uppdateras minst en gång om året, samt då det sker en betydande förändring av verksamheten.

HACCP är framtagen 2010-11-07 och reviderad: 2016-01-14

5.4 Ansvariga

Ansvar för HACCP ligger ytterst på den Tekniska nämnden. John Stenberg, VA-chef, har det praktiska ansvaret och det är VA-avdelningens miljö- och kvalitetsansvarig, Anneth Eliasson som reviderar dokumentet.

Egenkontrollprogrammet med HACCP är ett ständigt pågående arbete. Information återfinns i både arbetsmaterialet samt tidigare utarbetade dokument kring säkerhet och kris på VA-avdelningen, samt drifrutiner i verksamheten hos VA-avdelningen, VA-drift och på de större anläggningarna.

Firmanamn och adress:

VA-avdelningen
Tekniska förvaltningen
Botkyrka kommun
147 85 Tumba

Telefonnummer växel: 08-530 610 00

Organisationsnummer: 212000-2882

5.5 Verksamhetsbeskrivning

Verksamheten består av produktion och distribution av dricksvatten i Botkyrka kommun. Information om vattenförsörjningen i Botkyrka kommun finns i Egenkontrollen (detta dokument), samt i våra verksamhets-handböcker.

5.6 Riskanalys

Arbetet inleddes i april 2008. Som ett första steg utfördes en risk och sårbarhetsanalys på arbetet med dricksvattenproduktion och distribution. Risk- och sårbarhetsanalysen finns på VA-avdelningen.

Riskanalysen innebar:

Identifiering av risker

Bedömning av sannolikhet av att risken inträffar

Bedömning av riskens omfattning/allvarlighet

Viktning av risken

Beskrivning av förebyggande åtgärder samt åtgärdsarbete för risker med betydande allvarlighet

5.7 Skalskydd

Efter genomförd risk- och sårbarhetsanalys och i samband med den nya föreskriften "Lås och bom" 2008, ansåg vi att Skalskyddet för många av våra anläggningar och vattenverket var undermåligt. Under 2009-2011 stärktes därför skalskyddet på de flesta av våra anläggningar.

Under 2012 förbättrades IT-arkitekturen för att förhindra intrång i datasystemen. Vattenverket och vattenreservoarerna har fått kameraövervakning. Under 2014 har alla avloppspumpstationer som har haft slitna dörrar bytts ut och stärkts upp. Genomgång av VA-avdelningens larm anläggningar har gjorts och åtgärderna som krävdes har utförts. Detta ingår i vårt kontinuerliga arbete för att säkerhetsställa en hög säkerhet. VA-avdelningen har målet att låsa alla brandposter/spolposter i kommunen och låsningarna har under 2014 inhandlats och utplacering påbörjades under 2015 och arbetet med det kommer att fortsätta under 2016.

5.8 Mikrobiologiska säkerhetsbarriärer

Med en mikrobiologisk säkerhetsbarriär menas en anordning eller åtgärd i vattenverket (inkluderat råvattentäkten) som motverkar förekomst och därmed spridning av sjukdomsframkallande virus, bakterier och parasitära protozoer i dricksvattnet. Huvuddelen av de vattenburna sjukdomsutbrotten anses bero på att sjukdomsframkallande mikroorganismer passerat från råvatten genom beredningen till dricksvattnet. I de flesta fallen härstammar föroreningen från avlopp eller naturgödsel dvs. från fekal förorening.

Enligt krav i livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30 3 § 2 stycke) ska det finnas tillräckligt antal mikrobiologiska säkerhetsbarriärer i vattenberedningen. Dessa bestämmelser avser enbart beredningen i vattenverket. Skyddsbestämmelser om vattentäkt och naturlig grundvattenbildning som direkt eller indirekt påverkar råvattnets sammansättning är därför inga barriärer i föreskrifternas mening.

Principer för barriärverkan

Barriärverkan hos ett beredningssteg kan bygga på någon av följande principer:

- Avskiljning
- Inaktivering

Vad räknas som barriär?

Följande beredningssteg kan räknas som säkerhetsbarriärer:

- kort konstgjord infiltration av ytvatten (kortare tid än 14 dagar)
- kemisk fällning med efterföljande filtrering
- långsamfiltrering
- primär desinfektion
- filtrering genom membran med en absolut porvidd som är mindre eller lika med 100nm (nanometer)

5.8.1 Rekommenderat antal säkerhetsbarriärer enligt SLVFS 2001:30

Enligt, SLVFS 2001:30, 3:e paragrafen, ska beredningen vara försedd med ett ”tillräckligt antal barriärer för mikrobiologisk rening”. Om desinfektion ingår som barriär ska kontroll ske av att desinfektionen är effektiv och att eventuella föroreningar som kommer från desinfektionen hålls på en så låg nivå som möjligt.

De rekommendationer som anges i vägledningen till den ovan nämnda paragrafen ska antalet barriärer beräknas med utgångspunkt från råvattnets biologiska kvalitet. Tabell 4 kan användas som hjälp vid beräkning av antal barriärer, men man ska tänka på att denna är baserad på normal drift och att kortvariga variationer kan ha mycket högre föroreningsgrader, vilket bör beaktas.

Tabell 4 Rekommenderat minsta antal säkerhetsbarriärer mot mikrobiologisk förorening i relation till råvattnets normala innehåll av olika bakterier. Tecknet > betyder ”mer än”.

Parameter	Råvattentyp			
	Opåverkat råvatten	Ytvattenpåverkat råvatten	Ytvatten, och ytvattenpåverkat grundvatten	
<i>E. coli</i> eller <i>enterokocker</i>	Ej påvisad i 100 ml	Ej påvisad i 100 ml	1-10 antal/100 ml	>10 antal/100 ml
Koliforma bakterier	Ej påvisad i 100 ml	1-10 antal/100 ml	10-100 antal/100 ml	>100 antal/100 ml

Minsta antal barriärer	En ¹ En i beredskap ²	En	Två	Tre
------------------------	--	----	-----	-----

¹ Allmänna anläggningar enligt VA-lagen som producerar >400m³ dricksvatten per dygn (Tullinge vattenverk).

² Övriga anläggningar som omfattas av föreskrifterna.

5.8.1 Rekommenderat antal säkerhetsbarriärer enligt ”Veiledning til bestemmelse av god desinfektionspraksis

Råvattenkvaliteten bestämmer antalet barriärer som behövs på vattenverket. Enligt ”Veiledning til bestemmelse av god desinfeksjonspraksis”

(Norsk Vann Rappoert 170, 2009) har Tullinge vattenverk behov av en barriärhöjd på en säkerhetsfaktor av 4,0 bakterier + 4,0 virus + 2,0 parasiter. Genom UV-ljus samt vattenskyddsområdesregler uppfyller Tullinge vattenverk antalet nödvändiga barriärer.

En sammanställning av råvattnets kvalitet presenteras i Årsrapporten för Tullinge vattenverk och Botkyrkas distributionsnät för dricksvatten.

5.8.2 Rekommendation för vattenverk i Botkyrka kommun

Tullinge vattenverk är sedan 2011 inte i drift på grund av förhöjda PFOS-halter i vattnet. Utredning kring detta pågår. Segersjö vattenverk är inte heller i drift.

5.8.3 Befintliga barriärer

I tabell 5 redovisas en sammanställning av befintliga mikrobiologiska barriärer på vattenverken i Botkyrka kommun. Jämför med rekommenderat antal barriärer i tabell 4.

Tabell 5 Befintliga Barriärer på vattenverk i Botkyrka kommun.

Vattenverk	Befintliga Barriärer
Tullinge	UV-filter Klorering i beredskap Desinfektion av råvatten från vattentäkt, klorering med natriumhypoklorit. Klorhalten i utgående dricksvatten mäts kontinuerligt med hjälp av klorhaltsmätare samt med hjälp av kemisk analys ute i fält vid behov.
Segersjö	Inga barriärer

Under 2010 installerades ett nytt UV-filter på vattenverket i Tullinge. Samtidigt installerades en ny klorhaltsmätare och nya rutiner för klordosering har tagits fram. Vattnet kloreras endast vid behov. Doseringsutrustning, pump samt klorhaltsmätare finns redo. Klor kan inte lagras då det är en färskvara, natriumhypoklorit köps in vid behov.

5.9 Rutiner för egenkontroll och HACCP

Verifieringen av egenkontrollprogrammet och HACCP-systemet genomförs för att se om kontrollen riskanalysen av verksamheten fungerar på det sätt man tänkt och för att säkerställa att programmet är väl anpassat till verksamheten. Verifiering och revidering bör ske varje år, revidering kan ske även när förändringar görs med täkter, verk eller distributionsnät.

VA-chefen har ansvar för att kontrollera att egenkontrollen med HACCP fungerar i praktiken. Ansvarig för dricksvattenproduktion kontrollerar regelbundet att nedanstående delar av systemet är aktuella och korrekta. Tillsynsmyndigheten dvs Miljönämnden med hjälp av Miljöenheten utför stickkontroller för att kontrollera att provtagning utförd av driftpersonal är utförda på korrekt vis och är representativa.

Det som ska kontrolleras är:

- Flödesscheman
- Förteckning över potentiella hälsofaror av betydelse
- Förebyggande åtgärder
- Kritiska styrpunkter
- Övervakningsmetoder av varje kritisk styrpunkt
- Korrigering åtgärder som ska vidtas när fel upptäcks

Övervakningsmetoderna verifieras genom:

- Att driftpersonal återkommande tar stickprov på olika vatten och kontrollerar genom egna analyser att exempelvis kloröverskottsmätaren fungerar tillfredställande. Kalibrering av mätinstrument utförs regelbundet.
- Vattenprover skickas regelbundet till certifierat laboratorium för normala kontroller. Dessa analysresultat verifierar att processen och processövervakningen fungerar tillfredställande.
- Kompletterande utökade vattenprover tas flera ggr/år.
- Driftpersonal intervjuas om hur de arbetar med den löpande övervakningen.

5.10 Information

5.10.1 Information till allmänhet

För fortlöpande och ej brådskande information till abonnenter och allmänhet används Botkyrka kommuns webbsida samt ibland utskick med vattenräkningen. Vi har även hjälp av Kontaktcenter, medborgarkontoren, Områdesutvecklarna med sina områdesgrupper samt även Facebook att sprida information till allmänheten. Vid planerade arbeten delar vi ut informationsblad i brevlådan och använder även SMS-tjänst UMS där vi skickar ett sms till abonnenter i det berörda området.

För att kommunicera brister i vattenkvaliteten som kräver omedelbar information till abonnenter och användare, används Sveriges Radio kanal P4 samt SVT (ABC-nytt). Det är tekniska förvaltningens chef som är ytterst ansvarig för att information sprids via ovanstående kanaler.

Brister i vattenkvaliteten som berör abonnenter och allmänhet ska bli offentliga efter beslut av ansvarig inom VA-avdelningen på Botkyrka kommun i samråd med tillsynsmyndigheten. Tekniska nämnden ska informeras. Om det rör sig om vattenburen smitta ska smittskyddsläkaren vara involverad. Om det vatten som levereras till Botkyrka kommun misstänks vara utanför

kvalitetskraven för tjänligt vatten, ska samråd även ske med Stockholm Vatten AB.

Botkyrka kommun ska omedelbart informera konsumenter och verksamhetsutövare inom distributionsområdet när bedömningen görs att man av hälsomässiga skäl inte kan använda dricksvattnet som vanligt. Information till verksamheter med riskgrupper, t.ex. vårdinstitutioner är speciellt viktig.

Informationen som sprids bör om möjligt omfatta följande (se 17 § i vägledningen till drickvattenföreskrifterna):

- Vad som hänt
- Vilket område som berörs
- När problemet började
- Orsaken till missförhållanden och hur länge de beräknas pågå
- Typ av hälsofara och eventuella riskgrupper
- Symtom vid smitta, påverkan etc
- Vad kan användare göra för att undvika hälsorisk, exempelvis inskränkningar i vattnets användbarhet
- Alternativ vattenförsörjning, exempelvis var tappställen finns
- Vad konsument ska göra vid smitta eller påverkan, t ex. kontakta sjukvården
- Ytterligare information om vad som görs för att komma till rätta med problemet
- När problemen beräknas vara åtgärdade
- Information om hur man kommer i kontakt med ansvariga
- Hur information kommer att ges i fortsättningen

Tekniska förvaltningen strävar efter att information om vattenförsörjningen, analysresultat mm hålls lätt tillgängliga för allmänheten. I framtiden ser man gärna att sammanställningar av analysresultat finns tillgängliga på hemsidan. I dagsläget finns möjligheten att få resultaten från VA-avdelningen, dessa finns digitalt på V: Den årliga sammanställningen redovisas till miljöenheten.

5.10.2 Information till tillsynsmyndigheten

Direkt och omedelbar information till tillsynsmyndigheten (miljöenheten) behöver endast ske i samband med att vattnet kan bedömas som otjänligt eller då misstanke finns att vattnet är förorenat. Tillsynsmyndigheten kontaktas även alltid vid miljötillbud.

- Kopior på analysrapporter av vattenprover sänds från laboratoriet direkt till tillsynsmyndigheten.
- Orsaksutredningar med eventuella analysresultat tillsändes tillsynsmyndigheten efter färdigställande.
- Driftjournaler mm ska alltid finnas tillgängliga för tillsynsmyndigheten.

Sammanställning av årets provtagningar vad gäller vattenkvalitet återfinns i en egen årsrapport, i årsrapporten för vattenverket samt i den ekonomiska redovisningen för Tekniska förvaltningen.

5.10.3 Informationsutbyte med Stockholm Vatten AB och Botkyrka kommun

Driftstörningar i Norsborgs vattenverk som kan påverka vattenkvaliteten i Botkyrka ska utan dröjsmål meddelas Botkyrka kommun. På motsvarande sätt ska ansvarig för dricksvattenproduktion meddela Stockholm Vatten AB om provtagningar eller andra iakttagelser visar att vattnet från Stockholm Vatten AB kan vara orsaken till kvalitetsproblem.

5.10.4 Information till fastighetsägare

Om orsaken till försämrad vattenkvalitet i en fastighet ligger före förbindelsepunkten ligger ansvaret hos Tekniska förvaltningens VA-avdelning i Botkyrka kommun. Finns orsaken i fastighetens ledningar eller övriga installationer är fastighetsägaren ansvarig. Oavsett resultatet av en orsaksutredning pga. klagomål ska verksamhetsutövaren informera berörda fastighetsägare.

5.10.5 Information om analysresultat

Efter avslutad analys av vattenproverna ska laboratoriet sammanställa en rapport av resultatet samt göra en bedömning av vattnets kvalitet. Denna skickas under normala omständigheter till verksamhetsutövaren. Kopia sänds automatiskt till tillsynsmyndigheten.

Om ett dricksvattenprov bedöms eller sannolikt kommer att bedömas som otjänligt, ska detta omedelbart anmälas per telefon till verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten. Detta ska antecknas på protokollet. Även onormalt höga värden avseende organismer som kan innebära en ökad risk för vattenburen smitta ska rapporteras omedelbart enligt ovan.

Vid analys i samband med klagomål återkopplas analysresultaten till den klagande och berörd fastighetsägare.

Vattenverk	Producerad mängd vatten m ³ /dygn	Mikrobiologisk/kemisk Normal kontroll	Mikrobiologisk/kemisk Utökad kontroll
Tullinge vattenverk Utgående	0	0 (0)	0 (0)
Råvatten Tullinge	0	0 (0) / 0 (0)	1 (0)
Råvatten Segersjö	0	0 (0)	1 (0)

5.11 Årsrapport

VA-avdelningen tar varje år fram en ”Årsrapport för dricksvatten”. Rapporten innehåller följande uppgifter:

- Producerad mängd månadsvis samt max- och min- dygnsproduktion varje månad
- Debiterad mängd
- Förändringar på vattenverket
- Förändringar på ledningsnätet
- Sammanställning av underhålls- och akutåtgärder på ledningsnäten
- Större förändringar bland abonnenterna
- Sammanställning av analysresultat, inklusive ev. utvidgade undersökningar, samt en utvärdering av dessa
- Sammanställning av klagomål samt en utvärdering av dessa
- Förändringar i egenkontrollprogrammet för kommande år

Rapporten sänds till tillsynsmyndigheten och läggs därefter ut på kommunens hemsida. Rapporten finns även tillgänglig för allmänheten på Tekniska förvaltningens kontor. Ansvarig för att årsrapporten upprättas är ansvarig för framställning av dricksvatten. Delar av rapportens innehåll kan i framtiden ingå i en miljöredovisning som även omfattar övriga VA-frågor.

5.12 Rutiner för dokumentation och översyn

Egenkontrollprogrammet kan behöva revideras av olika anledningar. Exempel på anledningar till att revidera egenkontrollprogrammet kan vara:

- förändrad vattenkvalitet
- förändringar i vattenverk eller ledningsnät
- att ny kunskap har framkommit
- nya krav från myndigheter
- behov av särskilda utredningar
- Organisationsförändringar
- Personella förändringar

Egenkontrollprogrammet ska ses över minst en gång årligen i samband med att årsrapport sammanställs eller vid större förändringar i distributionsnät, anläggningar och råvatten. Förändringar i egenkontrollen dokumenteras i ”Årsrapport dricksvatten”.

Dokument blir gällande först då de är signerade som godkända av chefen för VA-avdelningen.

Egenkontrollprogrammet finns i tre originalexemplar. Ett förvaras på VA-avdelningen, ett på VA-driftenheten, ett hos tillsynsmyndigheten (Miljöenheten).

VA-chefen ansvarar för att egenkontrollprogram upprättas och ses över årligen. Enhetschefen godkänner alla dokument som ingår i egenkontrollen.

5.13 Arkivering

Arkivering av analysprotokoll, egenkontrollprogram, orsaksutredningar samt alla övriga handlingar som berörs av egenkontrollprogrammet hantearas enligt befintliga rutinerna på Tekniska förvaltningens VA-avdelning.

5.14 Fortsatt och kommande arbete för att förbättra egenkontrollen

Nedan redovisas ett antal punkter för pågående och kommande arbete som kan vara till nytta för en bra egenkontroll.

- Åtgärdsprogram med klara rutiner ska arbetas fram, både för CCP:er som överskrider ”uppmärksamhetsnivå” och ”åtgärdsnivå”. *Eftersom Tullinge vattenverk är avstängt pga PFOS avvaktar vi med detta arbete (kommentar januari 2013).*
- Tabeller med kritiska gränsvärden ska upprättas. *Eftersom Tullinge vattenverk är avstängt pga PFOS avvaktar vi med detta arbete (kommentar januari 2013).*

5.15 Genomförda punkter 2015

- Från 2015-01-01 ingick VA-verksamheten i nya Tekniska förvaltningen.
- Provtagningspunkterna har justerats något för att få en bättre fördelning i kommunen. Några har bytts ut och några nya har tillkommit.
- Vi har satsat mycket på utbildning under året.
- Vi har fortsatt med hälsokontroller inkl vaccinationer för personal.
- Inkomna klagomål på dricksvattnet finns på karta i VA-banken.
- Vi har haft fortsatta möten med Försvarmakten kring PFOS föreningen i Tullingevattenverk
- Vi har renoverat tryckstegringsstationer
- Vi har haft genomgång av befintliga rutiner

6. Tullinge Vattenverk och Botkyrka distributionsområde – Kritiska punkter och gränsvärden

6.1 Faroanalys och övervakningsmetod

Faroanalysen har utförts efter den metodik som anges i Svenskt Vattens publikation ”Dricksvatten: Produktion och Distribution, Handbok för Egenkontrollprogram med HACCP”.

Faroanalysen finns återgiven i Bilaga 1.

I analysen har endast kemiska och mikrobiologiska faror inkluderats. Här presenteras även de åtgärder som hälsofaran kan förebyggas genom. Fysikaliska faror har enligt den motivation som ges i publikationen ovan uteslutits, se även följande stycke.

6.2 Fysikaliska Faror

När det gäller fysikaliska hälsofaror är det mindre troligt att de återfinns i dricksvatten. Fysikaliska faror benämns ofta främmande föremål och kan vara antingen naturliga eller tillverkade. Främmande föremål kan tillföras den färdiga produkten på många olika vis, exempelvis dåligt underhållna lokaler och utrustning, felaktiga processer och olämpliga personalrutiner. Naturliga föremål kan vara hår, insekter och jord. Tillverkade kan vara glas, metall, plast, trä, papper. Främmande föremål förhindras genom goda rutiner och god personal hygien. I vattenverken är vattnet mestadels i slutna system, uppföring, ledningar och behandling. Det är vid underhåll som kräver att ledningar lagas, delar av anläggningen byts ut, eller i lågreservoaren fysiska föremål kan tillsättas. Fysiska föremål sjunker i de flesta fall till botten eller hindras av galler och silar. Sannolikheten för fysisk fara är liten varför det inte bedöms vara en hälsofara.

6.3 Identifiering av kritiska styrpunkter och gränsvärden

Utifrån risk- och faroanalyserna, samt utifrån studier av alla processteg för dricksvattenproduktionen och distributionen har en riskbedömning gjorts och kritiska styrpunkter har identifierats.

För varje kritisk styrpunkt ska även gränsvärden identifieras. De kritiska styrpunkterna är identifierade för att undanröja, eller minimera faror/risker på ett tidigt stadium till godtagbara nivåer.

De kritiska gränsvärdena är satta till två olika nivåer:

<i>Uppmärksamhetsnivå</i>	den nivå då extra uppmärksamhet riktas mot processen.
<i>Åtgärdsnivå</i>	den nivå då åtgärder omedelbart vidtas för att undanröja problemet.

Syftet med att övervaka en kritisk styrpunkt är att snabbt kunna upptäcka att kontrollen över styrpunkten gått förlorad. Övervakningen ska vara snabb och kontinuerlig, exempelvis onlinemätning med direktlarm.

6.3 Kritiska styrpunkter, CCP-övervakning

Faroanalysen gav fyra kritiska styrpunkter. Nedan kommer dock de två klor CCP:na att behandlas som en CCP nedan.

6.3.1 Överdoserings av lut (NaOH)

Lutdosering sker endast om luftartornen inte fungerar. Luten används för att höja pH-värdet. En tunna med lut finns på vattenverket liksom doseringspump och två pH-mätare. Doseringen är flödesreglerad och en överreglering finns mot ett förinställt pH-värde på pH-mätaren, se driftpärm för mer information. Vid höglarm utgår ett A-larm till driftpersonal och lutdoseringen stannar automatiskt. Se driftpärmarna för närmare beskrivning av drift, larm och dosering.

6.3.2 Klordosering

Klordosering används endast om UV-ljuset skulle vara ur funktion och sker endast i nödfall vid mikrobiologisk förorening. Doseringsutrustning, pump samt mätare för totalklor (onlineansluten) finns. Klor kan inte lagras längre perioder, vid problem köps erfordrad kemikalie in. Skulle problem uppstå där klorering krävs kan Tullinge vattenverk stängas av under tiden dosering sätts igång, Stockholm Vatten AB klarar att försörja hela distributionsområdet. Prover tas för att säkerställa att vattnet inte har mikrobiologisk påverkan. Frekvensen på provtagningen finns angivet i Botkyrka kommuns distributionsområdes provtagningsprogram, som finns hos VA-ingenjör med miljö- och kvalitetsansvar. Vid larm stannar klordoseringen automatiskt. Larmet är kopplat till driftpersonal. Närmare beskrivning av drift, larm och dosering finns i driftpärmarna.

Vid problem med föroreningar på ledningsnätet kan vi använda klor för att chockklorera ledningen för att få bort föroreningen. Klor finns på Tullinge vattenverk men räcker inte den köps klor in vid tillfället.

6.3.3 UV-ljus

UV-ljuset är Tullinge vattenverks konstanta barriär mot mikroorganismer. Intensiteten mäts online och sjunkande intensitet kan därmed upptäckas tidigt. Vid larm rengörs lamporna, eller byts ut. Extralampor finns på vattenverket. För närmare instruktioner, se driftpärm.

6.4 Åtgärder när gränsvärden överskrids

6.4.1 Mikrobiologisk förorening

– Överskrids **uppmärksamhetsnivå** för följande mikroorganismer är uppmärksamhets nivå den samma som åtgärdsnivå: *Clostridium perfringens*, *Escherichia coli* och Enterokocker. Är någon av dessa påvisad i 100 ml av dricksvattnet, utförs åtgärd utan dröjsmål.

Koliforma bakterier har påvisad i 100 ml som uppmärksamhetsnivå men specificerat antal bakterier som åtgärdsnivå. För övriga mikrobiologiska hälsofaror gäller de uppmärksamhetsnivåer som finns för benämningen Tjänligt med anmärkning i SLVFS 2001:30. Vid uppmärksamhetsnivå tas

nytt prov för att säkerställa analysvaret. Ansvarig för miljö- och kvalitet håller värdet under uppsikt, och beroende på funnen förorening begär tätare provtagning eller klorering av vattnet.

– Överskrids **åtgärdsnivån** (Tjänligt med anmärkning) tas omedelbart följande åtgärder. Till att börja med spårar man smittkällan, det kan vara en eller flera av följande: råvattenbrunnen, lågreservoaren eller i ledningsnätet. Smittkällan spåras genom provtagning. Överskrids gränsen för otjänligt vatten stängs utgående vatten av, Stockholm Vatten klarar att försörja hela distributionsområdet.

Råvattenbrunn: Är föroreningen endast i råvattenbrunnen kan denna chockkloreras. Chockklorering görs genom att tillsätta natriumhypoklorit direkt i vattentäkten efter att brunnen har stängts av. Hur mycket kemikalie som ska tillsättas beror på föroreningens art och vilken täkt som är drabbad. Råvattentäkten stängs av under chockkloreringen och klorerat vatten leds till spillvattennätet. Innan brunnen tas i bruk krävs godkänt på mikrobiologiskt utvidgat prov. Vid misstanke av fekal påverkan ska följande parametrar läggas till: *Shigella*, EHEC, Norovirus, *Giardia intestinalis* samt *Cryptosporidium parvum* Vid förhöjd risk för vattenburen smitta får villkoren för klordosering och gränsvärdet för total aktiv klor tillfälligt överskridas för att säkerställa fullständig desinfektion av dricksvattnet. Efter en chockklorering utförs tätare provtagning för att övervaka halterna i brunnen.

Lågreservoar: Desinficering av reservoarer kan ske med olika metoder. Exempelvis kan det till den förorenade lågreservoaren tillsätts klor i form av natrium- eller kalciumhypoklorit i sådan mängd att tillsatsen motsvarar 20g/m^3 . Omrörning i reservoaren sker med hjälp av pump. Kontakttiden ska minst vara 24 timmar innan vattnet leds till spillvattennätet. Ett mikrobiologiskt prov tas ut från utloppsledningen och analyseras, vid godkänt resultat kan reservoaren åter tas i drift. Vid förhöjd risk för vattenburen smitta får villkoren för klordosering och gränsvärdet för total aktiv klor tillfälligt överskridas för att säkerställa fullständig desinfektion av dricksvattnet. Efter en desinfektion utförs tätare provtagning.

Alternativt fylls reservoaren upp till bräddavloppet med vatten, under uppfyllningen tillsätts klor i form av natrium- eller kalciumhypoklorit. Klortillsatsen ska alltid motsvara 20 g/m^3 vatten och kontakttiden ska minst vara 6 timmar. När det klorhaltiga vattnet är utspolat fylls reservoaren till brädden. Ett mikrobiologiskt prov tas ut från utloppsledningen och analyseras, vid godkänt resultat kan reservoaren åter tas i drift. Vid förhöjd risk för vattenburen smitta får villkoren för klordosering och gränsvärdet för total aktiv klor tillfälligt överskridas för att säkerställa fullständig desinfektion av dricksvattnet.

I de flesta fall kan man inte utan vidare släppa ut en stor mängd vatten med hög klorhalt till spillvattennätet. Man måste vanligen deklorera vattnet före avledningen. Detta kan ske genom att tillsätta 1,7-1,8 gram vat-

tenfri natriumsulfit per gram aktivt klor. Vid tillsats kan omrörning ske exempelvis med pump. Mer om desinfektion av lågreservoarer finns i VAV P 77 ”Vattenledningar och reservoarer, -spolning, rensning och desinfektion”.

Ledningsnät: Är det enbart ledningsnätet som har mikrobiologiska föroreningar stängs utgående ledning från vattenverket av. Tappställen av dricksvatten upprättas vid vattenverket. Före desinfektion bör ledningsnätet spolvas. Vid spolning matas spolvatten in i ledningen genom en ventil i början av aktuell spolsträcka. Inmatning kan även ske genom brandpost eller liknande. Urspolning sker genom en eller flera brand- eller spolposter. Spolvatten bör om möjligt ledas till dagvattennät eller dike.

Desinfektion av dricksvattenledningar utförs för att avdöda mikroorganismer som kan förorsaka sjukdomar av olika slag eller som kan ge förändringar av vattenkvaliteten under distributionen. Desinfektion sker vanligtvis med klor i form av natriumhypoklorit eller kalciumhypoklorit. Ledningen desinficeras genom att vattnet i den successivt ersätts av vatten tillsatt med desinfektionsmedel under samtidig avtappning av vatten i brandpost eller dylikt. Tillsatsen pågår tills hela systemet som ska klore-ras fyllts med klorerat vatten med ett totalt kloröverskott på 50 mg klor per liter. Klor finns på Tullinge vattenverk men räcker inte den köps klor in vid tillfället.

11

Delegationsbeslut (TEF/2016:13)

Förslag till beslut

Tekniska nämnden har tagit del av anmälda delegationsbeslut.

Ärendet

Tekniska nämnden har överlåtit sin beslutanderätt till ordförande och tjänstemän enligt tekniska nämndens delegationsordning. Beslut som fattats med stöd av delegering ska anmälas till tekniska nämnden.

Följande beslut anmäls:

Konsulttjänster inom verksamhetsutveckling/analys 2016-02-02,
TEF/2016:13.

Upphandlingar enligt lista daterad 2016-01-25, KS/2014:756, 2015:476,
2014:527, 2015:309, 2015:341, 2015:26, 2015:228, 2014:707, 2015:617,
2014:778.

Anmälan av delegationsbeslut

Rubrik/ärendemening:	Konsulttjänster inom verksamhetsutveckling/analys		
Ärendetyp	Diarienummer	Beslutsdatum	Delegat (namn och befattning)
C	TEF/2016:13	2016-02-02	Jörgen Skagerdahl
Beskrivning av ärendet			
Konsultstöd utredning av intern kontroll kopplad till inköp av tjänster inom tekniska förvaltningen.			
Leverantör (vid upphandling)		Kontraktssumma (vid upphandling)	

Långt ifrån lagom

Anmälan av delegationsbeslut till KS

2016-01-25

Ärendetyp

C1 samt C3

Upphandling avseende	Diarienummer	Förv	Redovisat	Beslutsdatum	Kontraktsvärde
2014:756 Sandupptagning	2014:756	TF	Ja	2015-03-10	1 672 000
Byggprojektledare till entreprenad Allégården	2015:476	TF	Ja	2015-09-01	1 050 000
Förskolepaviljonger i Alby - Totalentreprenad	2014:527	TF	Ja	2015-01-15	3 947 000
Köksombyggnad Kassmyraskolan - Totalentreprenad	2015:309	TF	Ja	2015-05-25	4 432 000
Markskötselentreprenad - Södra Botkyrka	2015-341	TF	Ja	2015-09-14	9 862 644
Ramavtal Fastighetsunderhåll Golvarbeten inkl keramiska plattor	15/26	TF	Ja	2015-05-18	9 000 000
Renovering och ombyggnad av Fittjahallen - Totalentreprenad	2015:228	TF	Ja	2015-05-22	9 927 388
Riksten etapp 2 - Totalentreprenad	2014:707	TF	Ja	2015-02-16	35 900 000
Tillbyggnad av omklädnads- och duschrum Brantbrinks IP - Totalentreprenad	2015:617	TF	Ja	2015-10-15	2 625 000
Tullinge Idéhus - samverkansentreprenad	2014:778	TF	Ja	2015-03-19	90 000 000
					168 416 032

Delegat

Jörgen Skagerdahl

Redovisat till kommunstyrelsen av kommunledningsförvaltningen VO Upphandling